

San Mateo

Ju'hmëë' kih' Jesús he' ga' sii' Matä'

Lä'jëë' dsa' ma' gyuh' kyaä' Jesucristo
(Lc. 3:23-38)

¹Jee' la' na' sii' jmii' kih' lä'jëë' dsa' ma' gyuh' kyaä' Jesucristo hi' laä' sa'ju' kih' David, hi' ma' laä' sa'ju' kih' Abraham. ²Abraham ma' laä' jmii' Isaac. Isaac he' ma' laä' jmii' Jacob. Jacob ma' laä' jmii' Judá kyaah' lä'jëë' øøyh'. ³Judá ma' laä' jmii' Fare kyaah' Zara. Choo' hi' he' ga' laä' Tamar. Fare he' ma' laä' jmii' Esrom. Esrom ma' laä' jmii' Aram. ⁴Aram he' ma' laä' jmii' Aminadab. Aminadab ma' laä' jmii' Naasón. Naasón he' ma' laä' jmii' Salmón. ⁵Rahab kyaah' Salmón ga' laä' cho'jmii' Booz. Rut kyaah' Booz he' ga' laä' cho'jmii' Obed. Obed he' ma' laä' jmii' Isaí. ⁶Isaí ma' laä' jmii' rey David. Mé' Uría kyaah' rey David he' ga' laä' cho'jmii' Salomón. ⁷Salomón he' ma' laä' jmii' Roboam. Roboam ma' laä' jmii' Abía. Abía ma' laä' jmii' Asa. ⁸Asa he' ma' laä' jmii' Josafat. Josafat ma' laä' jmii' Joram. Joram ma' laä' jmii' Uzía. ⁹Uzía he' ma' laä' jmii' Jotam. Jotam ma' laä' jmii' Acaz. Acaz ma' laä' jmii' Ezequía. ¹⁰Ezequía he' ma' laä' jmii' Manasé. Manasé ma' laä' jmii' Amón. Amón ma' laä' jmii' Josía. ¹¹Josía ma' laä' jmii' Jeconía kyaah' lä'jëë' øøyh'. Ji' kih' Josía ga' jääy' he' wii' dsa' Israel ta' hwa' Babilonia. ¹²Ma'ngëë' ma' nää' dsa' Israel ta' hwa' Babilonia, Jeconía he' ma' laä' jmii' Salatiel. Salatiel ma' laä' jmii' Zorobabel. ¹³Zorobabel he' ma' laä' jmii' Abiud. Abiud ma' laä' jmii' Eliaquim. Eliaquim ma' laä' jmii' Azor.

¹⁴ Azor he' ma' laa' jmii- Sadoc. Sadoc ma' laa' jmii- Aquím. Aquím ma' laa' jmii- Eliud. ¹⁵ Eliud he' ma' laa' jmii- Eleazar. Eleazar ma' laa' jmii- Matán. Matán ma' laa' jmii- Jacob. ¹⁶ Jacob he' ma' laa' jmii- José, hi- ga' laa' dsa- ñuuh- kyaa' María. María he' ga' laa' choo' Jesús hi- ga' la' chee' Cristo (he- hnøø' jah' hi- na- hñaa'). ¹⁷ Lä'jēē' jmii- dsa- he' tē- gya' kyeē' dsa- wá'ra- ga' heen' lä'jaa- lä'jaa- lä' ga' løø' kyaah' Abraham, lä' ga' tē' David. Lä'ja- tē- gya' kyeē' dsa- ka- läh', he- ga' løø' kyaah' David lä'jiih' ma' ga' jääy' he- wi' dsa- Israel ta' hwa' Babilonia. Lä'ja- tē- gya' kyeē' ka- läh', he- ga' løø' lä' ma' ga' nääy' Babilonia, lä'jiih' ga' lä' chaa' Cristo.

Lä'la- ga'lä' chaa' Jesús

(Lc. 2:1-7)

¹⁸ Lä'la- ga' la' ma' ga' lä' chaa' Jesucristo. María chooy' ma' na- la- hmooh' kiyh' kyaah' José. Pero jää' ja- ga' kaay' øøyh', ma- kya- ba' María gyuu- kyaah' be' kih' Jmi- llē' Na- jngii'. ¹⁹ José, dsa- ñuuh- kyaay', ma' jmeey' he- llu' jmah', hi' sa' ma' hnøøy' ma' mi- kwah' dsa- kih' María, he- ja- ga' lla' dsēy' ma' beey' to- ké' ba'. ²⁰ Ma- ngēē' ma' jmeey' huudse- lä'ja-, ga' lä' jnää' kiyh' jaa- ángel kyaa' Dio jee' na- gwiiy-, hi- ga' jah' siiyh':

—José, sa'ju- kih' David, ta' wá' gah' kaah' María na-, jmäh' dsa- mē' kyaah'. Jēeh', kyaah' be' kih' Jmi- llē' Na- jngii' ba' ja-, he- kyaay- gyuu-. ²¹ Lä' chaa- jaa- gyuu- kyaay' hi- mi' cheeh' Jesús, jēeh' hi- he' lää' dsa- gooh' hnäh' kih' dso'kye-.

²² Ga' lä' jē- he- ja- ga' la' mah' lä' te' lä' koo- ga' jah' dsa- hi- ga' ngēē' juu' kih' Dio llo'joo', lä' koh' ma' ga' jäyh':

²³ Jaa⁻ chih⁻ me'^z kwaa⁻ hi⁻ sa⁺ ma⁻ jee⁺ dsa⁻ ñuu^{h-},
 kaay¹ gyuu⁻ mah¹ lä⁺ chaa⁻ jaa⁻ gyuu⁻ ñuu^{h-} kiyh¹.
 Hi⁺ gyuu⁻ he'^z lä⁺ chee⁻ Emanuel.
 Juu¹ la⁻ hnøø¹ jäh⁺: Dio kyaah¹ jne¹.

²⁴ Lä⁺ koo⁻ ma⁺ ga⁻ ñe¹ José jee⁺ këy⁻ ja⁻, ga⁻ jmeey^z
 lä⁺ koo⁻ mada⁻ he⁻ ga⁻ jmeey^z ángel kyaa¹ Dio kiyh¹,
 ga⁻ heeh⁻ bih¹ ga⁻ kaay¹ María. ²⁵ Pero sa⁺ ga⁻ lä⁺ kyuyy⁻
 lä⁺ jiih¹ ga⁻ lä⁺ chaa⁻ gyuu⁻ ñuu^{h-} to⁻ ne¹ kyaay¹, hi⁻
 ga⁻ mi⁺ cheey⁻ Jesús ma⁻ ngëe^z ma⁻ lä⁺ chaa⁻.

2

Dsa⁻ hi⁻ ma⁺ kyuu^{h~} ha⁻ lä⁺ chaa⁻ nuu^z gyuu^h
 ga⁻ jmääy¹ jøøh¹ gyuu⁻ Jesús

¹ Ga⁻ lä⁺ chaa⁻ Jesús Belén, koo⁻ jwii⁻ mäh⁻ he⁻ hla⁻
 hwa¹ Judea, lä⁺ koo⁻ ma⁺ laa¹ Herode dsa⁻ ta⁺ jee⁺ ja⁻.
 Hi⁺ lä⁺ koo⁻ ma⁺ ga⁻ lä⁺ chaa⁻ Jesús, ga⁻ lla⁺ nää¹ ta⁺ jwii⁻
 Jerusalén dsa⁻ hi⁻ ma⁺ kyuu^{h~} ha⁻ lä⁺ chaa⁻ nuu^z gyuu^h
¹. Hi⁻ he'^z ya⁺ nää¹ ta⁺ la⁺ ga⁻hya⁻ hyoo⁻. ² Hi⁺ ma⁺ ngiiy⁺
 juu¹:

—¿Na⁻ rey kyaa¹ dsa⁻ judiu hi⁻ ma⁻ lä⁺ chaa⁻? Ga⁻ jee⁺
 jnääh¹ ga⁻ hñaa^z nuu^z kyaa¹ ta⁺ la⁺ ga⁻hya⁻ hyoo⁻. He⁻ ja⁻
 ma⁻ ya⁻ nøø¹ jnääh¹ mah¹ jmeey^z jnääh¹ juu^h kiyh¹.

³ Lä⁺ koo⁻ ma⁺ ga⁻ nuu^z rey Herode lä⁺ ja⁻, ga⁻ hee¹ ba⁺
 dsëy¹, hi⁺ ja⁻ ba⁺ lä⁺ ja⁻ ga⁻ la¹ kih¹ lä⁺ jee⁺ dsa⁻ hi⁻ ma⁺
 tääh¹ Jerusalén. ⁴ He⁻ ja⁻ ga⁻ jmeey^z rey mada⁻, ga⁻ tëeyh¹
 lä⁺ jee⁺ dsa⁻ kaah¹ kyaa¹ jmi⁻ dsa⁻ kyaah¹ ta⁻ jwoh¹ kyaa¹ ley
 mah¹ ga⁻ ngiiy^z juu¹ kiyh¹, ha⁻ jee⁺ jwii⁻ la¹ kwaat⁻ lä⁺ chaa⁻
 Cristo. ⁵ Mah¹ ga⁻ jäh¹ dsa⁻ he'^z siiyh⁺:

—Jee⁺ jwii⁻ mäh⁻ he⁻ chee⁻ Belén he⁻ hla⁻ hwa¹ Judea
 ba⁺ lä⁺ chaa⁻. Jeeh^z, lä⁺ ja⁻ ga⁻ sii^z jaa⁻ hi⁻ ma⁺ ngëe^z juu¹
 kih¹ Dio jää¹:

⁶ Hne⁻ Belén, jwii⁻ mäh⁻ he⁻ hla⁻ hwa¹ Judea,
 sa⁺ jäh¹ hne⁻ mäh¹ ga⁺ kih¹ lä⁺jé⁺ jwii⁻ kaah⁺ he⁻ na⁻hee⁻
 hwa¹ na⁻.
 Jëeh⁺, kyah¹ hne⁻ ya⁻hëë¹ jaa⁻ hi⁻ ka¹ né, hi⁻ hää¹ dsa⁻
 Israel hi⁻ laa¹ dsa⁻ kyaan⁺.

⁷ He⁻ja⁻ jee⁺ na⁻hmää⁺ ba⁺ ga⁺tëeh¹ Herode dsa⁻ hi⁻
 ya⁺nää¹ ta⁻la⁺ ga⁺hya⁻ hyoo⁻, ga⁺ngiiy⁺ juu¹ kiyh¹ joh⁺ jmi⁺
 ma⁻hya⁻ he⁻ ga⁺jëëy¹ ga⁺hñaa⁺ nuu⁺ he⁺. ⁸ Ja⁻ga⁺ ga⁺chee¹
 dsih⁺ ta⁺ Belén, mah¹ ga⁺jäyh⁺ siiyh⁺:

—Go⁻nää⁺ hnäh⁺ jee⁺ oo⁺, go⁻kii¹ da⁺ hnäh⁺ juu¹ kwee⁻
 kih¹ gyuu⁻ he⁺. Wa⁻ra⁻ ga⁺jnää⁺ hnäh⁺, ja⁻ ya⁻nää⁺
 hnäh⁺ jmeeh¹ hnäh⁺ juu¹ kin⁺, mah¹ jnä⁺ ka⁻läh⁺ niin⁻
 na⁺jmeen¹ juuh⁻ kiyh¹.

⁹ Lä⁻koo⁻ ma⁺ ga⁺nuuy⁺ juu¹ kih¹ rey, ga⁺näay¹. Hih¹
 chá⁺nuu⁺ hi⁻ ga⁺jëëy¹ ta⁻la⁺ ga⁺hya⁻ hyoo⁻, ngooy¹ ta⁻
 chá⁺né dsa⁻ he⁻ lä⁺jiih¹ ga⁺tëëy⁺ jee⁺ ma⁺ kyaa¹ gyuu⁻. Jee⁺
 ja⁻ ga⁺hëëy¹ koo⁻ hweh⁻. ¹⁰ Lä⁻ma⁺ ga⁺jëëy¹ lä⁺ma⁻hee⁺
 ja⁻ba⁺ chá⁺nuu⁺ he⁺, ga⁺lä⁻chaay⁺ llu¹ cha⁻miih⁻. ¹¹ Ma⁺
 ga⁺taay⁺ chá⁺neh⁺ ja⁻, ga⁺jëëy¹ gyuu⁻ kyaah⁺ María chooy¹.
 Ja⁻ga⁺ ga⁺juuyh¹ jney⁺ ga⁺jmäy¹ jøoh¹. Ga⁺näy¹ jee⁺
 ma⁺tää⁺ kuu¹ kiyh¹ mah¹ ga⁺kwëëyh¹ ku⁺nøø⁻, ga⁺kwëëyh¹
 wa⁺chü⁻, hi⁺ koo⁻ ga⁺he⁻ chee⁻ mirra. ¹² Ma⁻ngëë⁺ he⁻
 ja⁻, ga⁺mi⁺jnää⁻ Dio kih¹ dsa⁻ he⁺ jee⁺ na⁻gwiyy⁻ mah¹
 mo⁺so⁺ ma⁺ dsa⁻jëëyh⁺ ta⁺ jee⁺ ma⁺ gya¹ Herode. Ga⁺jluyy¹
 jyoh⁺ jwë¹ mah¹ ga⁺lla⁻näy⁺ ta⁺ hwa¹ kiyh¹.

Ga⁺näy¹ ta⁺ hwa¹ Egipto

¹³ Lä⁻koo⁻ ma⁺ ga⁺nää⁻ dsa⁻ hi⁻ kyuu⁺ ha⁻ lä⁺ chaa¹
 nuu⁺ he⁺, jaa⁻ ángel kyaa¹ Dio ga⁺lä⁻jnää⁺ kih¹ José jee⁺ ma⁺
 këy⁺ mah¹ ga⁺siiyh⁺:

—Noō, jāā̄ gyuū kyaah' chooy' mah' gō nää' hnäh' ta' hwa' Egipto. Jee' oo' jāh' ta' kō jiih' lloō jmī jmeen' juu' kyah'. Jēēh' hnaah' Herode gyuū mah' jngēēyh'.

¹⁴ Lā̄ koō ma' ga' nē' José jee' ma' na' gwiī, lā̄ chah' hwē' ja' ga' jāāy' gyuū kyaah' María, ga' nāāy' ta' hwa' Egipto. ¹⁵ Jee' ja' ga' taayh' lā̄ jiih' ga' juu' Herode. Mah' lā̄ ja' lā̄ te' lā̄ koō ga' jāh' dsa' hi' ga' ngēē' juu' kih' Dio, lā̄ ma' ga' jāyh': "Ta' hwa' Egipto ga' tēēhn' gyuū kyaan'."

Ga' jmeē' Herode mada' juu' lā̄ jēē' gyuū nūuh'

¹⁶ Ma' ga' lā̄ liih' Herode ga' mi' gō dsa' hi' ma' kyuuh' he' kiyh', ga' lā̄ lleey' jwēte. He' ja' ga' hēy' joh' jmī ma' lā̄ hii' lā̄ ma' to' nē' ga' jēē' dsa' he' nūu'. Mah' ga' jmeey' mada' kih' hløø' he' jngēēyh' lā̄ jēē' gyuū nūuh' hi' ja' ga' lā̄ chaa' lā̄ jiih' hi' ma' hāā' to' nē' hi' ma' chaa' jwii' Belén, lā̄ kye' kih' hi' ma' tāāh' jāh' lā̄ ku' lā̄ jii' kih' jwii' ja'. ¹⁷ Lā̄ ja' ga' lā̄ te' lā̄ koō ga' jāh' Jeremía hi' ga' ngēē' juu' kih' Dio jāā', he' lle' lā̄ la':

¹⁸ Ga' lā̄ nūuh' koō juu' jee' jwii' Ramá,
peer' ti' meeh' dsē' dsa', hooch' dsa', høø' dsa'.

Sa' ju' kih' Raquel ba' he' hi' hooch' kih' gyuū kyaā'.

Sa' hii' nøh' dsēy', kih' he' ga' juu' jwēē' gyuū kyaay'.

¹⁹ Ma' ngēē' ma' juu' Herode, jāā' ángel kyaā' Dio ga' lā̄ jnāā' kih' José jee' ma' na' gwiiy', hwa' Egipto.

²⁰ Mah' ga' siiyh':

—Noō, teē' gyuū kyaah' chooy', mah' gwaah' ta' Israel ka' lāh'. Jēēh', ma' juu' ba' hi' ma' hnøø' ma' jngēēh' gyuū.

²¹ He' ja' ga' nooy' mah' ga' tēēy' gyuū kyaah' chooy', ga' nāāy' ta' hwa' Israel ka' lāh'. ²² Pero ma' ga' nuuy'

kih¹ Arquelao hi⁻ ma' jmee⁺ hih⁺ hwa¹ Judea lla⁻ jmi⁻ Herode, he⁻ ja⁻ ga⁻ lä⁺ goyh⁺ ma' dsa⁻ nääy⁻ ta⁺ ja⁺. Pero ga⁻ mi⁻ jnää⁻ Dio kiyh¹ jee⁺ ma' këy⁺ mah¹ ga⁻ nääy⁻ ta⁺ hwa¹ Galilea ba'. ²³ Ma' ga⁻ lla⁺ nääy⁻ ta⁺ ja⁺, ga⁻ taayh⁻ jwii⁻ he⁻ chee⁻ Nazaret. Mah¹ lä⁺ ja⁻ lä⁺ te⁺ lä⁺ koo⁻ ga⁻ jäh⁺ dsa⁻ hi⁻ ga⁻ ngëe¹ juu¹ kih¹ Dio: "Nazareno ba' jäh⁺ dsa⁻ kih¹ Jesús."

3

Ma' kwa⁺ Jwaa⁻ juu¹ jee⁺ la¹ hwa¹ kii⁺

(Mr. 1:1-8; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

¹ Ma' ja⁻ ñee⁺ Jwaa⁻ hi⁻ ma' choo⁻ jmi⁻ ta⁺ hwa¹ kii⁺ kih¹ Judea na'kway⁻ juu¹. ² Lä⁺ la⁻ ma' jäh⁺:

—Jeeh⁻ hnäh⁺ kih¹ Dio, jëeh⁺, ma⁻ ya⁻ jäh⁺ he⁻ jää¹ Dio dsa⁻ lä⁺ hih⁺ kih¹.

³ Kih¹ Jwaa⁻ ba' ja⁻ hi⁻ ga⁻ hlëeh⁺ Isaía hi⁻ ga⁻ ngëe¹ juu¹ kih¹ Dio jää¹, lä⁺ ma' ga⁻ jäh⁺:

Kii⁻ nuuh⁺ koo⁻ lle⁺ he⁻ hlëeh⁺ hwa¹ kii⁺ jee⁺ sa⁺ kwa⁺ ni⁻ miih⁻:

“Mi⁻ llu⁻ hnäh⁺ jwë¹ kih¹ Dsa⁻ jøøh¹ jnän⁻.

Mi⁻ lluu⁻ hnäh⁺ hñaah¹ mah¹ jäh⁺ ko⁻ dsoo⁺ jwë¹”, ga⁻ jäh⁺ Isaía.

⁴ Hmiih⁻ kih¹ Jwaa⁻ ma' la¹ kyaah⁺ jñu⁻ camey⁻, ma' na⁻ hñuu⁻ tuyh¹ kyaah⁺ koo⁻ loo⁺ jah⁺. Ma' kuyh⁻ iih⁻ hi⁺ ma' hiyh⁻ tah¹ he⁻ ma' cha⁻ moh⁺. ⁵ He⁻ ja⁻ jwëe⁺ dsa⁻ hi⁻ ma' chaa⁻ Jerusalén ga⁻ lla⁺ nää¹ jee⁺ ma' cheh¹ Jwaa⁻, hi⁺ lä⁺ ja⁻ ga⁻ lla⁺ nää¹ hi⁻ ma' chaa⁻ lä⁺ kaa⁻ hwa¹ Judea, lä⁺ kye⁻ hi⁻ ma' chaa⁻ lä⁺ ku⁺ lä⁺ jii¹ kih¹ jmi⁻ Jordán.

⁶ Lä⁺ jëe⁺ dsa⁻ he⁺ ma' mi⁻ jnääy⁻ he⁻ hliih¹ he⁻ ma' jmeey⁺ hi⁺ ga⁻ chaa¹ Jwaa⁻ dsa⁻ he⁺ jmi⁻, cha⁺ jmi⁻ Jordán.

⁷ Ma' ga⁻ jëey⁺ jwëe⁺ dsa⁻ fariseo kyaah⁺ dsa⁻ saduceo hi⁻ na⁻ nää¹ jee⁺ ja⁻ mah¹ ma' choo¹ Jwaa⁻ jmi⁻ kiyh¹, he⁻ ja⁻ ga⁻ jäh⁺ ga⁻ siyh⁺ dsa⁻ he⁺:

—Ma⁺ra⁺ hi⁻ he⁺ joo⁺siih⁺ miih⁻ laah⁺ hnäh⁺. ¿Hi⁻ na⁻ hi⁻ ma⁻siih⁺ hnäh⁺ he⁻ lääh⁺ hnäh⁺ kih⁺ he⁻ wii⁺ he⁻ ma⁻ngoo⁺ ya⁻jäh⁺? ⁸ Go⁻taah⁺ hnäh⁺ lä⁻koh⁺ lle⁻ kih⁺ mah⁺ mi⁻jnää⁺ hnäh⁺ he⁻ ma⁻jeeh⁺ hnäh⁺ kyaah⁺ Dio. ⁹ Mo⁻to⁺ jmee⁻ hnäh⁺ huü⁺dsē⁻: “Lee⁺ ba⁺ kya⁺ jnääh⁺ he⁻ laa⁺ jnääh⁺ sa⁺ju⁻ kih⁺ Abraham.” Jëeh⁺ jnä⁺ jwahn⁺, lih⁺ ba⁺ Dio jmeey⁺ hwëë⁻ sa⁺ju⁻ kih⁺ Abraham kih⁺ kuü⁺ la⁻. ¹⁰ Hee⁻ ñe⁻ lah⁻ ma⁻na⁻llu⁻ mah⁺ dsa⁻tu⁻ chaah⁺ hma⁻. Lä⁻jē⁻ na⁺hma⁻ he⁻ sa⁺llu⁺ mi⁺ kih⁺, he⁻ ja⁻ dsa⁻tu⁻ mah⁺ tooyh⁺ chá⁻je⁻. ¹¹ Ma⁺ra⁺ ju⁺dsō⁺, jnä⁺ chaan⁺ hnäh⁺ jmi⁻ kyaah⁺ jmi⁻ ba⁺ lä⁻jē⁻ hnäh⁺ hi⁻ ma⁻jeeh⁺ kyaah⁺ Dio. Pero hi⁻ jä⁻ kēē⁻ kin⁺ jōøh⁺ ga⁺ lä⁻koh⁺ jnä⁺. Ni⁺ sa⁺ tē⁻dsēen⁻ kan⁻ loo⁻ he⁻ hä⁻ti⁺y⁺. Hi⁻ he⁺ chaa⁺ hnäh⁺ jmi⁻ kyaah⁺ Jmi⁻ llē⁺ Na⁻jngii⁺, hi⁺ kyaah⁺ je⁻ ka⁻läh⁺. ¹² Hi⁻ cheh⁺ mi⁻llu⁻ mi⁻trigo, ma⁻chooyh⁻ he⁻ kyaah⁺ jwäy⁻. Kooy⁺ mi⁻trigo kiyh⁺ llay⁺ llu⁺, ja⁻ga⁺ tooyh⁻ wa⁺hløø⁻ kih⁺ trigo ja⁻ chá⁻je⁻ jee⁺ mo⁻so⁻ huü⁺ jih⁺koh⁺ —ga⁺jäh⁺ Jwaa⁻.

Ga⁺saa⁻ Jesús jmi⁻

(Mr. 1:9-11; Lc. 3:21-22)

¹³ Ma⁺ja⁻ ya⁻hëë⁺ Jesús hwa⁺ Galilea, ngooy⁺ ta⁻ chá⁻jmi⁻ Jordán⁻jee⁺ ma⁺ cheh⁺ Jwaa⁻ mah⁺ saay⁺ jmi⁻. ¹⁴ Pero Jwaa⁻ sa⁺ ma⁺ hii⁻ ma⁺ chaay⁺ jmi⁻. Ma⁺ jäyh⁺ siih⁺:

—Jnä⁺ ba⁺ jmee⁻ bii⁺ kin⁺ chaah⁺ jnä⁺ jmi⁻, mah⁺ hne⁻ ba⁺ ngiih⁺ kin⁺ chaan⁺ hne⁻ jmi⁻.

¹⁵ Mah⁺ ga⁺jeeh⁻ Jesús juu⁺ kiyh⁺ ga⁺siih⁺:

—Tää⁺ ba⁺ kih⁺. Jëeh⁺, lä⁻ja⁻ ba⁺ sooh⁻ jnän⁻ mi⁻ten⁻ lä⁻jē⁻ mada⁻ he⁻ ga⁺jmeē⁺ Dio.

Ja⁻ga⁺ ga⁺heeh⁻ Jwaa⁻ ga⁺chaay⁺ Jesús jmi⁻.

¹⁶ Ma⁻ngëë⁺ ma⁻saa⁻ Jesús jmi⁻, ya⁻hëëy⁺ chá⁻jmi⁻. Lä⁻chah⁺ ja⁻ ga⁺na⁺ gyuu⁺ jmi⁻gyuu⁺ mah⁺ ga⁺jēē⁺ Jesús Jmi⁻ llē⁺ kih⁺ Dio ga⁺jyoo⁺ nē⁺ kiyh⁺, laa⁺ lä⁻koo⁻ jaa⁻ juu⁻.

¹⁷ Ma'ja- ga-lä+nuuh' koo- juu' he- ja' gyuuh' he- ma' jah':

—Hi- la- he' gyuu- kyaan+ hi- hnaan+. Peer+ chaan- llu' kyaayh'.

4

Ga'ka' hi-sa'llu' dsë' Jesús

(Mr. 1:12-13; Lc. 4:1-13)

¹ Ma-ngëë' he- ja-, ga-jøø' Jmi-lle' kih' Jesús ta+ hwa' kii+, mah' ka' hi-sa'llu' dsëy'. ² To'loo' jmi' to'loo' hwë' sa+ ga'kuh- ga-hiyh'. Ma-ngëë' he- ja-, ja' kyoyh+. ³ Hi- ja' hi- ga-ka' dsëy' chuh+ kiyh' mah' ga-jäyh':

—Cher'mah' dsoo' laah' Joø' Dio, jmee' hih+ mah' lii- he'niih- kuu' he- tääh' la-.

⁴ Mah' ga-jëeh- Jesús juu' kiyh':

—Ma-na-sii- ba': "Ja+ ma-la+ kyaah' he- kih-hihn- jmee+ chaa- jne'. Kyaah' lä-jë+ juu' he- hlëeh+ Dio ba' jmee+ chaa- jne'."

⁵ Ma-ngëë' he- ja-, ga-jøø' hi-sa'llu' kiyh' ta+ jee' chih' gwah+ jwi- na-jngii' he- chee- Jerusalén. Ma' ga'lla+ nääy' jee' ja- ga-jäy' lä+ ga-të' gyuuh' kih' gwah+ juuh+, ⁶ ga-siiyh':

—Cher'mah' dsoo' laah' Joø' Dio, jwää+ hñaah' lä+ ga-të' hwa', jëeh' na-sii- ba' ka-läh':

Dio chee' ángele kyaay' koo' kyah'

mah' jääy' hne- kyaah' gooy-,

lä-ja- mo+so+lla-ñu' tiih' në' kuu'.

⁷ Mah' ga-jëeh- Jesús kiyh':

—Ma-na-sii- ba' ka-läh': "Ta+ ka- dsë' Dio hi- laa' Dsa-jøøh' kyaah'."

⁸ Koō ka-läh' ga-jää' hi-sa'llu' lä-ga-té' koō moh' nii' mah' ga-heeyh' lä-kaa- jee' jwi- kaah' kyaah' ga-lä-jé' ga-he- la' na'hñaah' he- cha- kih'. ⁹ Mah' ga-jäyh':

—Ga-lä-jé' he- na- kwëehn' hne- cher'mah' ga-juuh' jneh' cha-nën', jmääh' jnä' jøøhn'.

¹⁰ Ja-ga' ga-jäh' Jesús siyh':

—Wa' lä-øøh' hne- kin' Tana', jëeh' ma-na-sii- ba' jee' jyoh' ka-läh': “Kih' Dsa-jøøh' hi-laa' Dio kyaah' ba' jmeeh' juuh-. Kih' jaa- hñii' bih' jmeeh' ta'he'.” ¹¹ Ja-ga' ga-lä-øø' hi-sa'llu' kiyh'. Lä-cha'h' ja- ya-nää' ángele, ga-jmeey' ta'he' kih' Jesús.

Ga-løø' Jesús kway-juu' hwa' Galilea

(Mr. 1:14-15; Lc. 4:14-15)

¹² Ma' ga-nuu' Jesús hää' Jwaa- neh-ñe', ngaayh' ta' hwa' Galilea. ¹³ Sa' ga-jäy' jwi- Nazaret, ngaayh' na'gyay- jwi- Capernaum ba', jwi- he- hla- cha'hoo' jmi-juuh-. Hwa' kih' dsa- kya- Zabulón kyaah' Neftalí ba' ja-. ¹⁴ Lä-ja- ga-lä-te' juu' he- ga-hlëeh' Isaía hi- ga-ngëe' juu' kih' Dio, lä- ma' ga-jäyh':

¹⁵ Hwa' kih' Zabulón, kyaah' hwa' kih' Neftalí, he- kye- hngaah' ko-taa- kih' jmi- Jordán, ta' cha'hoo' jmi-ñeeh',

lä-kaa- jee' ja- la' hwa' Galilea jee' tääh' jwëë' dsa- hi- sa- laa' judiu,

¹⁶ dsa- he' hi- ma' ga-nää' jee' na-hoo- ga-jëey' koo- wa'je- juuh-.

Ga-lä-jnä' koo- wa'je- kih' hi- ma' tääh' jee' ma' hii' goo- juuy'.

¹⁷ Lä- ma'ja- ga-løø' Jesús kwa-juu', ma' jäyh':

—Jeeh' hnäh' kih' Dio, jëeh' ma-ya-jäh' he- jää' Dio dsa- lä-hih' kih'.

Ga^ˆtëeh^ˆ Jesús kyeé^ˆ hi^ˆ ma^ˆ tääh^ˆ jwä^ˆ sa^ˆhma^ˆ
(Mr. 1:16-20; Lc. 5:1-11)

¹⁸ Jee^ˆ hää^ˆ Jesús jwë^ˆ ngoo^ˆ ta^ˆ cha^ˆhoo^ˆ jmi^ˆ-juuh^ˆ he^ˆ hla^ˆ hwa^ˆ Galilea, jee^ˆ ja^ˆ ga^ˆjëëy^ˆ Simón hi^ˆ ma^ˆ tëëh^ˆ dsa^ˆ Pee^ˆ, kyaah^ˆ Andre^ˆ øøyh^ˆ. Lä^ˆuu^ˆ hi^ˆ he^ˆ ma^ˆ tääh^ˆ jwä^ˆ sa^ˆhma^ˆ cha^ˆjmi^ˆ, jëëh^ˆ he^ˆ ja^ˆ ba^ˆ ma^ˆ la^ˆ ta^ˆ kiyh^ˆ.
¹⁹ Mah^ˆ ga^ˆsiiyh^ˆ:

—Ya^ˆnääh^ˆ hnäh^ˆ kyaah^ˆ jnä^ˆ mah^ˆ mi^ˆtëën^ˆ hnäh^ˆ ha^ˆ lä^ˆ jmeeh^ˆ hnäh^ˆ mah^ˆ leeh^ˆ hnäh^ˆ dsa^ˆ, lla^ˆ he^ˆ ma^ˆ leeh^ˆ hnäh^ˆ hmooh^ˆ.

²⁰ Lä^ˆchah^ˆ ja^ˆ ga^ˆkyey^ˆ sa^ˆhma^ˆ kiyh^ˆ mah^ˆ ga^ˆnääy^ˆ kyaah^ˆ Jesús. ²¹ Ma^ˆngëë^ˆ gyih^ˆ kō^ˆniih^ˆ, ga^ˆjëëy^ˆ jñah^ˆ ga^ˆuu^ˆ. Jaa^ˆ he^ˆ Jacobo, joo^ˆ Zebedeo, kyaah^ˆ Jwaa^ˆ dsa^ˆñuuh^ˆ øøyh^ˆ, ma^ˆtääh^ˆ neh^ˆ na^ˆmoo^ˆ kyaah^ˆ Zebedeo jmiiy^ˆ, ma^ˆhmiiy^ˆ sa^ˆhma^ˆ kiyh^ˆ. Mah^ˆ ga^ˆtëëyh^ˆ.
²² Lä^ˆchah^ˆ ja^ˆ ga^ˆhiiy^ˆ na^ˆmoo^ˆ kyaah^ˆ jmiiy^ˆ mah^ˆ ga^ˆjmeey^ˆ kō^ˆjoh^ˆ kyaah^ˆ Jesús.

Ga^ˆkwa^ˆ Jesús ju^ˆhmëë^ˆ
(Lc. 6:17-19)

²³ Ga^ˆngëë^ˆ Jesús lä^ˆkaa^ˆ hwa^ˆ Galilea, ma^ˆmi^ˆtëëy^ˆ dsa^ˆ neh^ˆ gwah^ˆ mäh^ˆ he^ˆ tøø^ˆ lä^ˆkoo^ˆ lä^ˆkoo^ˆ jee^ˆ jwi^ˆ, ma^ˆkway^ˆ ju^ˆhmëë^ˆ ha^ˆ lä^ˆjää^ˆ Dio dsa^ˆ lä^ˆhih^ˆ kih^ˆ. Ma^ˆmi^ˆhlääy^ˆ dsa^ˆ kih^ˆ wa^ˆ he^ˆ cha^ˆ he^ˆ dsoo^ˆ. ²⁴ Lä^ˆ ga^ˆtë^ˆ hwa^ˆ Siria ga^ˆnuu^ˆ dsa^ˆ kih^ˆ Jesús. He^ˆja^ˆ na^ˆnää^ˆ dsa^ˆ na^ˆjääy^ˆ jee^ˆ ma^ˆ cheh^ˆ Jesús ga^ˆlä^ˆjëë^ˆ hi^ˆ ma^ˆ jëë^ˆ wi^ˆ kih^ˆ na^ˆku^ˆ na^ˆngii^ˆ dsoo^ˆ hliih^ˆ, lä^ˆkye^ˆ hi^ˆ ma^ˆ kye^ˆ llë^ˆ hliih^ˆ, kyaah^ˆ hi^ˆ ma^ˆ dsa^ˆjuu^ˆ ñee^ˆ, lä^ˆja^ˆ hi^ˆ mo^ˆso^ˆ liih^ˆ goo^ˆ ti^ˆ. Ga^ˆmi^ˆhlääy^ˆ lä^ˆjëë^ˆ hi^ˆ he^ˆ. ²⁵ Peer^ˆ jwëë^ˆ dsa^ˆ Galilea ga^ˆlla^ˆlle^ˆ kaah^ˆ kiyh^ˆ kyaah^ˆ hi^ˆ ma^ˆ chaa^ˆ Decápoli, hi^ˆ ma^ˆ chaa^ˆ Jerusalén, hi^ˆ ma^ˆ chaa^ˆ Judea, hi^ˆ jñah^ˆ ga^ˆ hi^ˆ ma^ˆ chaa^ˆ hngaah^ˆ jmi^ˆ Jordán.

5

Ga'kwa' Jesús cha'miih' juu' lä' ma' gyay' lle'koh'

¹ Ma' ga'jēē' Jesús jwēē' dsa' hi' ma' tääh' jee' ja', ga'wiyy' mah' ga'gyay' lle'koh' ja'. Ga'lä'jēē' jnääh' discípulo kyaay' ga'kuh' jnääh' jee' ja'. ² Ga'løoy' hlēēyh' dsa', ga'jäyh':

³ —Llu' la' kih' hi' laa' sa' jmää' ni' miih'. Jēēh', hi' he' ba' jää' Dio lä' hih' kih'. ⁴ Llu' la' kih' hi' tääh' ki' hooch'. Jēēh', jmee' ba' Dio nøh' dsēy'. ⁵ Llu' la' kih' hi' hwaā'. Jēēh', hi' he' ba' tēē' hwa' he' ga'jah' Dio le' heey'. ⁶ Llu' la' kih' hi' kuh' ngii' dsē' jmeey' he' llu'. Jēēh', hi' he' ba' hyoh' lä' jē' he' lla' kyaay'. ⁷ Llu' la' kih' hi' dsa' lä' ñih' dsē' dsa' kyaah'. Jēēh', lä' ñih' dsē' Dio kiyh' ka' läh'. ⁸ Llu' la' kih' hi' na' jngii' tuh' dsē'. Jēēh', hi' he' ba' tēē' jēē' Dio. ⁹ Llu' la' kih' hi' hnooh' ha' lä' jee' hii' ti' kih' dsa'. Jēēh', hi' he' ba' tēēyh' joo' Dio. ¹⁰ Llu' la' kih' hi' ga' nää' jēē' wi' kih' he' jmeey' he' llu'. Jēēh', kih' bih' la' jmi' gyuu' jee' jmee' Dio hih'.

¹¹ 'Llu' la' kyah' hnäh' cher'mah' dsoo' kin' ga'hlēēh' dsa' wi' kyah' hnäh', hi' cher'mah' ga'jmeeh' dsa' hnäh', hi' cher'mah' ga'hlēēh' dsa' hnäh' juu' pa'jnah' he' la' juu' ta' juu'. ¹² Lä' ma' chaah' hnäh' lä' ja', wa' chaah' hnäh' llu', wa' jēē' hoh' hnäh'. Jēēh', hnäh' ba' hnäh' koo' he' llu' gyuu' jmi' gyuu'. Ja' ba' lä' ja' ga'jmeeyh' hi' ga'ngēē' juu' kih' Dio hi' ma' tääh' jää' ga' kyah' hnäh'.

Ga'kwa' Jesús juu' kih' wa'ñe' kyah' wa'je'

(Mr. 9:50; Lc. 14:34-35)

¹³ 'Hnäh' laah' lä' koo' wa'ñe' kih' hwa' la'. Pero cher'mah' ga'jñuuh' he' ñii' kih', ha' lä' ja' lii' ka' läh' lä' ma' la'. Mo' so' jmää' go'te'. He' be' ba' dsa' ja' cha'jwē',

jee' jā he'soh' dsā nē' kih'. ¹⁴ Hnäh' laah' lä'koō wa'jē kih' dsā jmī-gyuū. Wa' jmeen' koō jwiī hē hlā gyuūh' nē' moh' sa' le' dsā-hmää'. ¹⁵ Hi' lä'jā sa' chaā hī hih' wa'jē mah' chiyh' neh' wa'goo'. Hē chiyh' jee' nii' ba' mah' lä'jnä' kih' dsā hī tääh' lä'kaā cha'neh'. ¹⁶ Hē jā wa'jnä' wa'jē kyah' hnäh' cha'nē' lä'jēē' dsā, mah' wa'rā ga'jēy' lä'jē' hē llu' hē jmeeh' hnäh', jmeey' juuh' kih' Tää'jnän' hī gya' gyuūh'.

Ga'jmeeh' Jesús juu' ha' lä' la' ley

¹⁷ 'Ta' jmeē' hnäh' hūdsē' hē mā-jan' mah' mi'l-laan' ley kih' Moisé. Ni' sa' mi'llaan' lä'jē' hē ga'hlēēh' lä'jēē' hī ga'ngēē' juu' kih' Dio. Sa' mā-jan' mah' mi'llaan' hē jā, hē mi'ten' kih' juu' jā ba' jā mā-jan'. ¹⁸ Ma'ra' ju'dsoo' jwēēhn' hnäh', ta'kō'jīh' cha' gyuūh' hwa'lā, sa' heē' ni' koō hwēh' mäh', ni' koō mi'punto hē na'sī kih' ley jā, jää' sa' ga' ma'lä'te' ga'lä'jē'. ¹⁹ Hē lä'jā, cher'mah' chaā hī ga'hlääh' koō mada' pih' kih' ley lā, hi' cher'mah' lä'jā mi'tēy' dsā, leey' jaā hī mäh' ba' gyuūh' jmī-gyuū jee' jmeē' Dio hih'. Pero cher'mah' hī mi'te' kih' ley hi' mi'tēy' dsā hē mi'tey' ka'läh', hī he' ba' leē' jōōh' gyuūh' jmī-gyuū jee' jmeē' Dio hih'. ²⁰ Hē jā hlēēhn' hnäh', cher'mah' sa' ga'jmeeh' hnäh' cha'ga'mīh' ta'llu' lä'koh' te' hē jmeē' dsā hī kyuūh' ley hi' lä'koh' te' hē jmeē' fariseo, sa' le' go'taah' hnäh' gyuūh' jmī-gyuū jee' jmeē' Dio hih'.

²¹ 'Ma-nuuh' ba' hnäh' ha' lä' jäh' nē' ley kih' Moisé lä' ma' ga'sīyh' dsā ma'gyuh' jnän': "Ta' jngēēh' dsā. Cher'mah' hī ga'jngēēh' jaā dsā kyaah' ma'ra' hē nōō' ba' ta' kiyh'." ²² Pero jnä' jwēēhn' hnäh', cher'mah' hī ga'lä'lee' kyaah' oōh', ma-na-bääh' dsoo'. Hi' cher'mah' hī ga'jäh' sīh' dsā kyaah': "Peer' taah'

hne⁻, hi⁻ he^ʔ nøø¹ ta^ʔ kih¹ cha^ʔne^ʔ dsa⁻kaah^ʔ. Hi⁻ cher^ʔmah¹ hi⁻ ga^ʔjwä¹ dso^ʔjwii^ʔ kih¹ øøh⁻, hi⁻ he^ʔ lle^ʔ kih¹ dsoo¹ cha^ʔje⁻.

²³ He⁻ja⁻ cher^ʔmah¹ go^ʔkah¹ kuu^ʔ kyah¹ ne^ʔ na^ʔhyoo^ʔ hi⁻ cher^ʔmah¹ ga⁻lä⁻dsooh[~] hoh^ʔ jee^ʔ ja⁻ he⁻ hä⁻ dsë¹ jaa⁻ øøh¹ kyaah^ʔ hne⁻, ²⁴ jee^ʔ ja⁻ ba^ʔ kye⁻ kuu^ʔ kyah¹ cha^ʔne^ʔ na^ʔhyoo^ʔ mah¹ gwa⁻ da^ʔ to⁻ne^ʔ go⁻jee^h juu^ʔ kyah¹ kyaah^ʔ øøh¹. Ja⁻ga^ʔ ñeh⁻ ka⁻lä^h ya⁻tøøh¹ kuu^ʔ kyah¹ ne^ʔ na^ʔhyoo^ʔ.

²⁵ Cher^ʔmah¹ chaa⁻ hi⁻ hnøø¹ hnëë¹ hne⁻ cha^ʔne^ʔ dsa⁻ ta^ʔ, jmee^ʔ bii^ʔ go^ʔtaah^ʔ hnäh^ʔ juu^ʔ kwee⁻ kyaayh^ʔ na^ʔkoh^ʔ ta^ʔko⁻jiih¹ cha⁻ jmi^ʔ, mah¹ sa^ʔ ngëëy¹ hne⁻ goo⁻ jwëë⁻. Lä^ʔja⁻ mo^ʔso^ʔ jmee¹ jwëë⁻ hih^ʔ kih¹ poo⁻ taayh^ʔ hne⁻ neh^ʔ ñe¹. ²⁶ Ma^ʔra^ʔ ju¹ dsoo^ʔ jwëëhn[~] hnäh^ʔ, sa^ʔ ya⁻hëëh^ʔ jee^ʔ ja⁻ ta^ʔko⁻jiih¹ sa^ʔ ma⁻mi⁻hmaah^ʔ lä^ʔjë^ʔ go⁻te[~] he⁻ ngiiyh¹ kyah¹.

²⁷ Ma⁻nua^h ba^ʔ hnäh^ʔ ha⁻ lä^ʔ jäh^ʔ ne^ʔ ley he⁻ siiyh^ʔ hnäh^ʔ: “Hne⁻ hi⁻ na⁻jee⁻ goo⁻, ta^ʔ kaah^ʔ hi⁻ laa¹ kyaa¹ jñah^ʔ.” ²⁸ Pero jnä^ʔ jwahn^ʔ, cher^ʔmah¹ hi⁻ jëë[~] jaa⁻ dsa⁻më^ʔ hi⁻ heë^ʔ dsëy¹ kaayh¹, kyaah^ʔ hu^ʔdsë⁻ kiyh¹ ja⁻, ma⁻jmeey^ʔ dso^ʔkye⁻. ²⁹ Lä^ʔja⁻, cher^ʔmah¹ mi⁻ñeh^ʔ ra⁻llu^ʔ jmee¹ tä^h kyaah^ʔ dso^ʔkye⁻, lle^ʔ go⁻te[~] mah¹ be¹ uu^ʔ. Jëëh^ʔ, llu¹ ga^ʔ kyah¹ he⁻ heë^ʔ mi^h jmi⁻ngo¹ kyah¹, lä^ʔkoh^ʔ ga^ʔ he⁻ goh¹ na⁻hñaah¹ cha^ʔje⁻. ³⁰ Hi⁻ cher^ʔmah¹ ma⁻gooh⁻ ra⁻llu^ʔ jmee¹ tä^h kyaah^ʔ dso^ʔkye⁻, hnä^ʔ go⁻te[~] mah¹ be¹ uu^ʔ. Jëëh^ʔ, llu¹ ga^ʔ kyah¹ he⁻ heë^ʔ mi^h jmi⁻ngo¹ kyah¹, lä^ʔkoh^ʔ ga^ʔ he⁻ goh¹ na⁻hñaah¹ cha^ʔje⁻.

³¹ Hi⁻ ma⁻nua^h hnäh^ʔ ka⁻lä^h he⁻ jäh^ʔ: “Ga⁻lä^ʔ jëë⁻ hi⁻ beë[~] dsa⁻më^ʔ kyaa¹, hnøø¹ chooyh¹ je⁻ jee^ʔ ma⁻beey¹ dsa⁻kyaayh^ʔ.” ³² Pero jnä^ʔ jwahn^ʔ lä^ʔla⁻. Hi⁻ beë¹ dsa⁻më^ʔ kyaa¹, hi⁻ sa^ʔ cha⁻ he⁻ hliih¹ ma⁻jmeey^ʔ kyaah^ʔ jñah^ʔ dsa⁻ñua^h, he⁻ cheey^ʔ ta^ʔ jwë^ʔ hliih¹ ba^ʔ ja⁻. Hi⁻ lä^ʔja⁻

ka-läh' hi- kaa' dsa-më' hi- ma-beey' he', he- jmeey' dso'kye- ba' ja- ka-läh'.

Ga-hlëeh' Jesús kih' hi- tää- gyuu' hwa'

³³ 'Ma-nuu' ba' hnäh' lä-ko- ga-si'ih' dsa- ma-gyuh- jnän: "Ta' jmee- dsoo' he- la' juu' ta-juu'. Ja- mi-teh' hnäh' kih' Dio he- ga-tääh' hñaah' jmeeh'."

³⁴ Pero lä-la- jawah' jnä', ta- tää- hñaah' kih' ni- ko-. Ta- tää- hnäh' kih' gyuu', jëeh' jee' oo' ba' gya' Dio. ³⁵ Ta- tää- hnäh' kih' hwa', jëeh', né kih' hwa' chih' ma-ti' Dio. Ta- tää- hnäh' kih' Jerusalén, jëeh', jee' ja- la' jee' jwi- kih' Rey jøh' jnän. ³⁶ Ta- tää- ka'lleh', jëeh', sa' leh' jmeeh' tø- ni- ko- jñu-, ni' sa' leh' jmeeh' läh- ka-läh'.

³⁷ Cher'mah' jawah' hnäh' "Jaah-", ko- "jaah-" ba' jawah' hnäh'. Hi' cher'mah' jawah' hnäh' "jah-ha'", ko- "jah-ha'" ba' jawah' hnäh'. Hi' cher'mah' he- ga' jyoh' juu' gwa', he- gwa' kih' dsa- hlëeh' ba' ja-.

³⁸ 'Ma-nuu' ba' hnäh' ka-läh' he- jäyh': "Hi- jmee- dsoo' mi-në' dsa-kyah', ja-ba' lä-ja- mi-hmaayh'. Hi- jlääh- na'ja' dsa-kyah', ja-ba' lä-ja- mi-hmaayh'."

³⁹ Pero lä-la- jawah' jnä'. Ta- jiih' hnäh' kih' hi- hñaadsé'. Cher'mah' hi- ga' jnoo' ko- jwoo' mo-nëh', kwëeyh' ka-läh' jyoh' jwoo'. ⁴⁰ Hi' cher'mah' hi- lla- hnii- kyah' mah' jñuu' sa'kooh-, kwëeyh' ka-läh' lä-kye- hmih-l-loo' kyah'. ⁴¹ Hi' cher'mah' hi- ga' jmee' he- wi' kah' lø- kih' ko-ni'ih-, kye- ga' jyoh' ko-ni'ih-. ⁴² Cher'mah' hi- ngii' mi'ih- he- cha- kyah', kwëeyh'. Hi' cher'mah' hi- hnø- lle' mi'ih- he- cha- kyah', ta' jmee- chaah- kyayh'.

Hnø- hnää- jne' hi- na-høh' jnän
(Lc. 6:27-28, 32-36)

⁴³ Ma⁻ n^{uuh}- ba⁺ hnäh⁺ ka⁻ läh⁺ he⁻ jäyh⁺: “Wa⁺ hnaah⁺ ome⁻ kyaah⁺ mah⁺ wa⁺ na⁻ hääh⁺ hi⁻ sa⁻ laa⁺ ome⁻ kyaah⁺.”
⁴⁴ Pero lä⁻ la⁻ ba⁺ jawah⁺ jnä⁺: Wa⁺ lä⁻ hnaah⁺ hnäh⁺ hi⁻ sa⁻ laa⁺ ome⁻ kyaah⁺ hnäh⁺. Ngii⁺ hnäh⁺ llu⁺ kih⁺ hi⁻ jwä[~] dso⁺ jwii⁺ kyah⁺ hnäh⁺. Jmee⁺ hnäh⁺ llu⁺ kih⁺ hi⁻ na⁻ h^{ooh} kyah⁺ hnäh⁺. Ngii⁺ hnäh⁺ kih⁺ Dio kih⁺ hi⁻ jmeeh⁺ hnäh⁺.
⁴⁵ Mah⁺ lä⁻ ja⁻ leeh⁺ hnäh⁺ joo⁺ Täa⁺ jnän⁺ hi⁻ gya⁺ gy^{uuh} '. Hi⁻ he⁺ jmee⁺ dsa⁻ hya⁺ hyoo⁻ kih⁺ hi⁻ hl^{ëeh} lä⁻ ja⁻ kih⁺ hi⁻ lluu⁺. Hi⁻ cheey⁺ jma⁺ ka⁻ läh⁺ kih⁺ hi⁻ jmee⁺ he⁻ llu⁺ hi⁻ kih⁺ hi⁻ jmee⁺ he⁻ hliih⁺.
⁴⁶ J^{ëeh} cher⁺ mah⁺ hnaah⁺ hnäh⁺ ma⁺ lä⁻ hi⁻ hnää⁺ hnäh⁺ ba⁺, ¿hee⁻ ba⁺ hñah⁺ hnäh⁺ kih⁺ Dio ja⁻? ¿Che⁺ sa⁺ jmeey⁺ lä⁻ ja⁻ ka⁻ läh⁺ hi⁻ koo⁺ ku⁺ sih⁻?
⁴⁷ Cher⁺ mah⁺ kih⁺ øø⁺ ba⁺ hnäh⁺ jmeeh⁻ hnäh⁺ Dio, ¿che⁺ laah⁺ hnäh⁺ jmeeh⁻ hnäh⁺ koo⁻ he⁻ llu⁺? ¿Che⁺ sa⁺ jmee⁺ lä⁻ ja⁻ hi⁻ sa⁻ ma⁻ heeh⁻ kih⁺ Dio? ⁴⁸ Wa⁺ laah⁺ hnäh⁺ lluu⁺, lä⁻ koo⁻ laa⁺ Täa⁺ jnän⁺ hi⁻ gya⁺ gy^{uuh} hi⁻ lluu⁺ go⁻ te[~].

6

¹ Leeh⁻, ta⁺ hnooh⁻ hnäh⁺ ha⁻ lä⁻ jee⁺ hl^{ëeh} dsa⁻ llu⁺ kyah⁺ hnäh⁺ wa⁺ ra⁻ ga⁺ jmeeh⁺ hnäh⁺ koo⁻ he⁻ llu⁺. Cher⁺ mah⁺ ko⁻ taa⁺ ga⁺ ga⁺ jmeeh⁺ hnäh⁺ mah⁺ j^{ëe} dsa⁻ kyah⁺ hnäh⁺, sa⁺ hñah⁺ hnäh⁺ ni⁻ miih⁻ kih⁺ Dio hi⁻ gya⁺ gy^{uuh}. ² Wa⁺ ra⁻ ga⁺ kwah⁺ hnäh⁺ be⁺ kih⁺ jaa⁻ hi⁻ lla⁻ kyaa⁺, ta⁺ jwii⁺ ni⁻ jaa⁻ hee⁻ na⁻ ma⁻ jmeeh⁺. Mah⁺ sa⁺ jmeeh⁺ hnäh⁺ kwee⁻ kyaah⁺ hi⁻ jmää⁺ hñii⁺ mi⁻ te⁺ neh⁺ gwah⁺, hi⁻ lä⁻ ja⁻ jmeey⁺ ka⁻ läh⁺ cha⁺ jw^ë he⁻ hnooyh⁻ ha⁻ lä⁻ jee⁺ hl^{ëeh} dsa⁻ llu⁺ kiyh⁺ ba⁺ ja⁻. Ma⁺ ra⁻ ju⁺ dsoo⁺ jw^ë hn[~] hnäh⁺, ko⁻ ja⁻ ba⁺ hñiih⁺ ma⁻ liyh[~] jñeey⁺. ³ Pero hne⁻, wa⁺ ra⁻ ga⁺ kw^{ëeh} dsa⁻ miih⁻ kuu⁺, ta⁺ jwii⁺ ni⁻ jaa⁻ ma⁺ ke⁺ laa⁺ ome⁻ kyaah⁺. ⁴ Heh⁺ lä⁻ ja⁻, sa⁺ jnä⁺ he⁻

ma-kwëeh` dsa- kuu'. Ma'ja- Täa` kyaah', hi- jëë` lä`jé`
he- sa' jnä', mi-hmaayh` kyah' to`lo` né` lä`jéë` dsa-.

Ga`mi`tëë` Jesús dsa- kyaay' ha- lä` chuuy' kyaah' Dio
(Lc. 11:2-4)

⁵ 'Wa'ra- ga`té` jee' ngiih' kyah' kih' Dio, ta` jmee- lä`
jmee` hi- jmää` hñii' mi-te'. Tih` dsëy' na-täay' hlëëyh`
kyaah' Dio neh` gwah` mäh- hi` lä`ja- jmeey` cha'jwë' jee'
ga`näa` dsa- mah' jëë' dsa- kiyh'. Ma`ra` ju'dsoo' jwëëhn`
hnäh', ko`ja- ba' hñiih' ma-liyh` jñeey'. ⁶ Pero hne-,
wa'ra- ga`té` jee' ngiih' kyah' kih' Dio, go`he' jee' gwiih`
mah' jne' haah' kyah'. Ngii' kyah' kih' Täa` hi- sa' jnä'.
Ma'ja- Täa` kyaah' hi- jëë` lä`jé` he- sa' jnä', mi-hmaayh`
kyah' to`lo` né` lä`jéë` dsa-. ⁷ Wa'ra- ga`té` jee' ngiih' kyah`
'kih' Dio, ta` hlëeh` cha-miih` jiih` koo- nëe' juu' he- sa`
jmää' ta', lä`koo- jmee` hi- sa` ma`heeh` kih' Dio. Kih`
he- hlëëyh` cha-miih` jiih` koo- nëe' juu', nuu' Dio kiyh`
laay'. ⁸ Ta` jmee- hnäh' lä` jmee` dsa- he'. Jëeh', Täa`
jnän` hi- gya' gyuuh', ma`ñey- ba' hee- na- jmee` bii`
jnän` jää' ja-ga` ngiih' kiyh'. ⁹ Lä`la- ba' hnø` ngiih' hnäh`
kyah':

Täa` kyaah' jnääh' hi- gya' ya`jwii', lä`jéë` ba' wa' jmee`
dsoo' he- laah' hne- na-jngëë' go-te`.

¹⁰ Ña- mah' jmeeh' hih' jee' la-.

Wa' le' lä` hyoh- hoh' hñaaah' jmi-gyuu` la-, ja-ba`
lä`koo- la' gyuuh' ya`jwii'.

¹¹ Kwëeh` jnääh' na' he- kih'hiih' jnääh' he- jmee` bii' kyaah`
jnääh'.

¹² Jmee' jøh- hoh' kih' he- ma-hlääh- jnääh', ja-ba`
lä`koo- jøh- dsë- jnääh' kyaah' hi- dsa-hlääh`
kyaah' jnääh'.

13 Ta⁺ kwa⁻ jwē⁺ ka⁺ he⁻ hlih⁺ dsē⁻ jnāäh⁺, lää⁻ jnāäh⁺ kih⁺
he⁻ ja⁻.

Jëeh⁺, jaa⁻ hne⁻ ba⁺ jmee⁺ hih⁺ kih⁺ lä⁺jē⁺, kyah⁺ ba⁺ la⁺
ga⁻lä⁺jē⁺ be⁺,

hne⁻ ba⁺ laah⁺ jøh⁺ kih⁺ ga⁻lä⁺jē⁺ joh⁺ jmi⁺ cha⁻. Wa⁺ la⁺
lä⁺ja⁻.

14 'Cher⁺ mah⁺ jmeeh⁻ jøh⁻ hoh⁺ kyaah⁺ dsa⁻ hi⁻ dsa⁻ h-
lääh⁺ kyaah⁺ hnäh⁺, lä⁺ja⁻ ka⁻läh⁺ Tää⁻ jnän⁻ hi⁻ gya⁺
gyuuh⁺ jmeey⁺ jøh⁻ dsëy⁺ kyaah⁺ hnäh⁺. 15 Pero cher⁺ mah⁺
sa⁺ ga⁻ jmeeh⁺ hnäh⁺ jøh⁻ hoh⁺ kyaah⁺ dsa⁻ hi⁻ dsa⁻ hlääh⁻
kyaah⁺ hnäh⁺, lä⁺ja⁻ ka⁻läh⁺ Tää⁻ jnän⁻ hi⁻ gya⁺ gyuuh⁺
sa⁺ jmeey⁺ jøh⁻ dsëy⁺ kyaah⁺ hnäh⁺ he⁻ dsa⁻ hlääh⁻ hnäh⁺
kiyh⁺.

Ga⁻hlëeh⁺ Jesús kih⁺ he⁻ sa⁺ kih⁻ hi⁻ jne⁺

16 'Jmi⁺ ma⁺ sa⁺ kuh⁻ huh⁺ hnäh⁺ jee⁺ hlëeh⁺ hnäh⁺ kyaah⁺
Dio, ta⁺ jmee⁻ hnäh⁺ lii⁻ he⁻ ti⁻ meeh⁻ hoh⁺ hnäh⁺ lä⁺
jmee⁺ dsa⁻ hi⁻ jmää⁻ hñii⁺ mi⁻teh⁺. Hi⁻ he⁺ jmee⁺ lii⁻
mo⁻ nē⁺ mah⁺ jēē⁺ dsa⁻ kiyh⁺ he⁻ sa⁺ kuh⁻ hiyh⁻. Ma⁺ ra⁺
ju⁺ dsoo⁺ jwëēhn⁻ hnäh⁺, kō⁻ ja⁻ ba⁺ hñiih⁺ ma⁻ liyh⁻ jñeey⁺
. 17 Pero hne⁻, ma⁺ sa⁺ kuh⁻ huh⁺ jee⁺ hlëeh⁺ kyaah⁺ Dio,
ja⁻ jñaa⁺ lleh⁺ mah⁺ gyih⁺ mo⁻ nēh⁺. 18 Mah⁺ lä⁺ja⁻, sa⁺
lä⁺leeh⁻ cha⁻ nē⁺ dsa⁻, he⁻ sa⁺ kuh⁻ huh⁺. Kih⁺ Tää⁻ hi⁻ sa⁺
jnää⁺ ba⁺ lä⁺leeh⁻. Hi⁺ lä⁺ja⁻, Tää⁻ kyaah⁺ hi⁻ jēē⁻ lä⁺jē⁺ he⁻
sa⁺ jnä⁺, mi⁻hmaayh⁻ kyah⁺ to⁺ lo⁺ nē⁺ lä⁺jēē⁻ dsa⁻.

Ga⁻hlëeh⁺ Jesús kih⁺ he⁻ la⁺ hmooh⁺

(Lc. 12:33-34)

19 'Ta⁺ wa⁺ hnooh⁻ hnäh⁺ lla⁻ mah⁺ jmi⁻ gyuuh⁺ la⁻
cha⁻ miih⁻ he⁻ la⁺ hmooh⁺ kyah⁺ hnäh⁺. Jëeh⁺ jee⁺ la⁻
chaa⁻ jah⁺ jwē⁻ cha⁻ miih⁻ hi⁺ hya⁺ tu⁺ juuh⁻ lä⁺jē⁺ he⁻ llu⁺.
Hi⁺ dsa⁻ taah⁻ dsa⁻ hi⁻ mah⁺ hiy⁺. 20 Hnøøh⁺ hnäh⁺ mah⁺
lla⁻ mah⁺ gyuuh⁺ ya⁺ jwi⁺ he⁻ la⁺ hmooh⁺ kyah⁺ hnäh⁺. Jee⁺

jā sā chaā jah̄ hī jwē~ nī sā hyā tūjuuh̄ kāläh̄.
Hī jee' jā sā chaā dsā hī mah' hīy'. ²¹ Hā jiih' jee'
hlā hē lā hmooh' kyah' hnäh̄, jee' jā ba' kyē' hnäh̄
ōj̄h̄ dsē̄.

Wa'jē kih' jmī ngo' jnän`

(Lc. 11:34-36)

²² Mī nē' jne' la' lǟkoh̄ wa'jē kih' jmī ngo' jnän`.
Lǟjā, cher'mah' mī nēh' la' llu', lǟkaā jmī ngo' kyah'
ngē' jee' wa'jē. ²³ Pero cher'mah' la' hliih' mī nēh',
gā lǟkaā jmī ngo' kyah' ngē' jee' nā hoō ba'. Lǟjā,
cher'mah' wa'jē hē chā kyah' la' nā hoō ba', hā koh̄
sā nā hoō jee' ngēh̄.

Sā le' jmee' jne' he' kih' Dio mah' jmee' jne' he' kih' kuu'

(Lc. 16:13)

²⁴ Nī jaā sā lǟkēh' jmī jmee' he' kih' uu' dsā kaāh'.
Jēh̄, jmeey' nā häǟyh' jaā mah' lǟhnäy' hī jñah̄.
Mī tēy' kih' jaā mah' mī kwayh' hī jñah̄ he'. Sā
lǟkēh' hnäh̄ jmī jmeeh' hnäh̄ he' kih' Dio mah' jmeeh'
hnäh̄ he' kih' kuu' kāläh̄.

Gāhää' Dio kweē gō te' lǟjēē' hī laa' kyaay'

(Lc. 12:22-31)

²⁵ Hē jā jwē̄hn̄ hnäh̄: Tā kā hnäh̄ hūdsē̄ hā
lǟ dsā ngēē' hnäh̄, heē nā kuh'huh' hnäh̄. Tā kā
hnäh̄ hūdsē̄ kih' jmī ngo' kyah' hnäh̄, hā lǟ tēēh'
hnäh̄ hmīh̄ hē kēh' hnäh̄. ¿Che' sā kyēē' ga' hē
chaā hnäh̄ lǟkoh̄ ga' hē kuh'huh' hnäh̄? ¿Hī che'
sā kyēē' ga' jmī ngo' kyah' hnäh̄ lǟkoh̄ ga' hmīh̄ hē
kēh' hnäh̄? ²⁶ Jēē' da' hnäh̄ lǟkoō la' kih' ta' hī hēē'
jwē' nē' lle'. Sā chā jngēēȳ nī sā chooyh̄ mī, nī
sā llay' llu' mī kiyh'. Pero Tǟ jnän' hī gya' gyuūh',

ma⁺ra⁺ he⁻ ääh⁻ bih⁺. ¿Ché sa⁺ kyee⁺ ga⁺ hnäh⁺ lä⁺ koh⁺ ga⁺ ta⁺ he⁺? ²⁷ ¿Hii⁻ hnäh⁺ leh⁺ jmeeh⁺ saa⁺ ga⁺ koo⁻ lëe⁻, kih⁺ he⁻ jmeeh⁻ hnäh⁺ cha⁻ miih⁻ huu⁺ dsë⁻?

²⁸ ¿He⁻ la⁺ jmeeh⁻ hnäh⁺ cha⁻ miih⁻ huu⁺ dsë⁻ kih⁺ hmiih⁻ he⁻ këh⁺ hnäh⁺? Jëe⁻ da⁺ hnäh⁺ ha⁻ lä⁺ dsa⁻ kwaä⁺ wa⁺ le⁺ jee⁻ nuu⁻. Sa⁺ cha⁻ ta⁺ jmee⁺, ni⁻ sa⁺ hwëe⁻ wa⁺ ñe⁻. ²⁹ Pero jwëehn⁻ hnäh⁺. Ma⁺ ke⁺ na⁺ hñaah⁺ la⁺ hmiih⁻ he⁻ ga⁺ këh⁻ rey Salomón, sa⁺ ga⁺ liyh⁺ ma⁺ këyh⁺ hmiih⁻ he⁻ la⁺ na⁺ hñaah⁺ lä⁺ koo⁻ la⁺ wa⁺ le⁺ ja⁻. ³⁰ Cher⁺ mah⁺ lä⁺ ja⁻ ga⁺ jmee⁺ Dio na⁺ hñaah⁺ wa⁺ le⁺ he⁻ choo⁺ né⁻ nuu⁻ na⁺, mah⁺ hø⁺ jë⁺ dsa⁻ neh⁻ hwi⁺, ha⁻ ga⁺ sa⁺ jmäy⁺h⁺ hnäh⁺ llu⁺, dsa⁻ hi⁻ miih⁻ go⁻ te⁺ ba⁺ dsoo⁺ dsë⁻. ³¹ He⁻ ja⁻ mo⁺ to⁺ ka⁻ ga⁺ hnäh⁺ huu⁺ dsë⁻ jwah⁺ hnäh⁺: “¿Hee⁻ na⁻ kih⁺ hih⁺ jnääh⁺, hee⁻ hmiih⁻ kyeh⁺ jnääh⁺?” ³² Jëeh⁺, lä⁺ jëe⁺ hi⁻ sa⁺ ma⁻ heeh⁻ kih⁺ Dio hnooyh⁻ lä⁺ jë⁻ he⁻ ja⁻ jmah⁺ ba⁺. Pero Tää⁺ jnän⁻ hi⁻ gya⁺ gyuu⁺h⁺ ya⁺ jwi⁺ ma⁻ ñey⁻ ba⁺ he⁻ jmee⁺ bii⁺ jnän⁻ kih⁺ jee⁺ lä⁺ jë⁻ he⁻ ja⁻. ³³ Hnääh⁺ da⁺ hnäh⁺ to⁻ né⁻ Dio hi⁻ laa⁺ dsa⁻ ta⁺ jøøh⁺ jnän⁻ hi⁺ jmee⁺ hnäh⁺ he⁻ llu⁺ jmah⁺ ba⁺ lä⁺ koo⁻ hnøøy⁺ hñiiy⁺. Lä⁺ ja⁻ ba⁺ hñah⁺ hnäh⁺ lä⁺ jë⁻ he⁻ jmee⁺ bii⁺ kyah⁺ hnäh⁺ ka⁻ läh⁺. ³⁴ He⁻ ja⁻ ta⁺ ka⁻ hnäh⁺ huu⁺ dsë⁻ kih⁺ hø⁺, jëeh⁺ hø⁺ lä⁺ cha⁻ jyoh⁺ ga⁺ huu⁺ dsë⁻ he⁻ jmeeh⁺ hnäh⁺. Heeh⁻ ba⁺ hnäh⁺ koo⁻ jmi⁺ koo⁻ jmi⁺ lä⁺ koo⁻ te⁺ he⁻ chaä⁻ hnäh⁺.

7

Sa⁺ ga⁺ tëe⁺ jne⁺ jëen⁺ kih⁺ jñah⁺

(Lc. 6:37-38, 41-42)

¹ Ta⁺ ka⁻ hnäh⁺ kwaat⁻ kih⁺ jñah⁺ mah⁺ sa⁺ ka⁺ Dio kwaat⁻ kyah⁺ hnäh⁺. ² Jëeh⁺, Dio ka⁺ kwaat⁻ kyah⁺ hnäh⁺, ja⁻ ba⁺ lä⁺ koo⁻ kah⁻ hnäh⁺ kwaat⁻ kih⁺ jñah⁺. Lä⁺ koo⁻ te⁺ ka⁻ hnäh⁺ kwaat⁻ kih⁺ jñah⁺, ko⁻ ja⁻ hñih⁺ te⁺ ka⁺ Dio

kwaat~ kyah¹ hnäh³. 3 ¿He⁻la¹ jëeh³ wa¹hløø⁻ he⁻ hä¹ mĩ¹në³ øøh¹ mah¹ sa³ jëeh³ da¹ wa¹hløø⁻ juuh⁻ he⁻ hä¹ mĩ¹nëh³ hñaah¹? 4 ¿Ha⁻ lä³ja⁻ jwiih¹ øøh¹: “Kwa¹ da¹ wa¹llen⁻ wa¹hløø⁻ he⁻ hä¹ mĩ¹nëh³”, mah¹ hä¹ ba¹ kyah¹ hñaah¹ he⁻ juuh⁻ ga³? 5 ¿He⁻ ba¹ che⁻ ta⁻juuh¹ hne⁻! Lle¹ da¹ jää¹ wa¹hløø⁻ juuh⁻ he⁻ hä¹ mĩ¹nëh³ hñaah¹. Ja⁻ga¹ na³ jëeh¹ kwee⁻ mah¹ lleh¹ wa¹hløø⁻ he⁻ hä¹ mĩ¹në³ øøh¹. 6 Ta⁻kwëeh³ hnäh³ dsii⁻ he⁻ la¹ na⁻jøø⁻, wa¹ra⁻ ga³ jeeyh⁻ mah¹ g¹hnäy¹ kyah¹ hnäh³. Ta⁻jwä³ hnäh³ kuu⁻ he⁻ la¹ hmoooh¹ kyah¹ hnäh³ cha¹në³ cha¹ñe¹, wa¹ra⁻ ga³hee³ ga³soyh¹.

Hnøø¹ hnääh³ jne¹ Dio lä³kaa⁻ tuh⁻dsë⁻ jne¹

(Lc. 11:9-13; 6:31)

7 Ngii³ hnäh³ kih¹ Dio, mah¹ hñaah³ hnäh³. Hnøøh¹ da¹ hnäh³ mah¹ jnääh³ hnäh³. Tee⁻ hnäh³ kiyh¹ mah¹ näy¹ ho¹haah¹. 8 Jëeh³, lä³jëë⁻ hi⁻ ngii³, hyoyh⁻ ba¹. Hi⁻ hnooh⁻, jnøøyh³ ba¹. Hi⁻ tää⁻ ho¹haah¹, nä³ ba¹ ho¹haah¹ kiyh¹. 9 ¿Ha⁻ lä³ja⁻ kwëeh¹ hnäh³ chih⁻ kyaah¹, koo⁻ mi¹ kuu⁻ wa¹ra⁻ ga³ngiiy³ he⁻ñiih³? 10 Hi⁻ cher¹ mah¹ ga³ngiiy³ kuyh³ jaa⁻ hmoooh⁻, ¿ha⁻ lä³ja⁻ kwëëyh¹ jaa⁻ miih⁻? 11 Ma³ke⁻ hlëëh¹ hnäh³, leh¹ ba¹ hnäh³ kwëeh¹ chih⁻ kyaah¹ he⁻ llu¹. Joh³ ga³ he⁻ llu¹ sa³ kwa¹ Tää¹ hi⁻ gya¹ gyuuuh¹ kih¹ lä³jëë⁻ hi⁻ ngii³ kiyh¹. 12 He⁻ja⁻, lä³jë⁻ he⁻ hnooh⁻ hnäh³ jmee¹ dsa⁻ kyah¹ hnäh³, ja⁻ba¹ lä³ja⁻ jmee¹ hnäh³ kiyh¹ ka⁻läh³. Juu¹ la⁻ jeeh¹ kwee⁻ kyaah¹ ley⁻ he⁻ ga³siï³ Moisé kyaah¹ lä³jë⁻ he⁻ ga³siï³ lä³jëë⁻ hi⁻ ma¹ ngëë⁻ juu¹ kih¹ Dio.

Lä³tø³ ho¹haah¹

(Lc. 13:24)

13 Go⁻taah¹ hnäh³ ta³ jwë³ dsu⁻. Jëeh³, jla¹ la¹ ho¹haah¹ hi⁻ hu¹ la¹ jwë¹ he⁻ dsøø⁻ jee¹ dsa⁻hee³ dsa⁻. Jwëë³ dsa⁻

hī dsā taah̄ tā jā. ¹⁴ Dsū lā hō haah̄ hī dsū jwē̄ hē jmeē chaā dsā. Miih̄ gō tē bā dsā taah̄ tā jā.

Miī kih̄ jmeē liī hā lǟ lā chaah̄ hmā
(Lc. 6:43-44)

¹⁵ Häǟ hnäh̄ hñaāh̄ kih̄ hī gā näǟ lǟ koh̄ hī ngēē̄ juū kih̄ Dio bā. Yā näǟ jeē kyah̄ hnäh̄ jmäǟ hñiī hwaaȳ lǟ koō jaā borrego. Pero tā neh̄ tuh̄ dsēȳ, laaȳ lǟ koō jaā jah̄ hī häǟ. ¹⁶ Kyaah̄ hē jmeeȳ jā, lǟ jnǟ hā lǟ laaȳ. Hā lǟ jā chooh̄ dsā mī jēh̄ kih̄ chaah̄ toō. Nī mī higo sā chooh̄ dsā kih̄ chaah̄ toō. ¹⁷ Jēē̄, lǟ jē̄ chaah̄ hmā hē llū, hiī mī hē llū bā. Hī lǟ jē̄ chaah̄ hmā hē hliih̄, hiī mī hē hliih̄. ¹⁸ Lǟ jē̄ chaah̄ hmā hē llū, sā lē hiī mī hē hliih̄. Nī chaah̄ hmā hē hliih̄, sā lē hiī mī hē llū. ¹⁹ Gā lǟ jē̄ chaah̄ hmā hē sā hiī mī hē llū, hnǟ dsā mah̄ tooyh̄ chā jē. ²⁰ Hē lǟ jā, lǟ jnǟ hā lǟ laā dsā kyaah̄ tā kih̄.

Jā lǟ jēē̄ dsā dsā taah̄ jeē jmeē Dio hih̄
(Lc. 13:25-27)

²¹ Jā lǟ jēē̄ hī jäh̄ kin̄: “Dsā jøø̄h̄ kyaan̄, Dsā jøø̄h̄ kyaan̄”, dsā taah̄ jeē jmeē Dio hih̄. Mā lā hī jmeē lǟ hyoh̄ dsē̄ Täā kyaan̄ hī gyā gyuūh̄, hī hē bā dsā taah̄. ²² Wā rā gā tē̄ jeē llaā jmī gyuū, jwēē̄ dsā jäh̄ siiyh̄ jnǟ: “Dsā jøø̄h̄ kyaan̄, Dsā jøø̄h̄ kyaan̄, jā kyaah̄ madā hē gā jmeeh̄ gā kwā jnääh̄ juū kyah̄, kyaah̄ madā kyah̄ gā hwēē̄ jnääh̄ hī sā llū, hī kyaah̄ madā kyah̄ gā jmeē jnääh̄ hē juh̄ gaā?” ²³ Mā jā jēehn̄ kih̄ dsā hē: “Jih̄ koh̄ sā gā lǟ kyuūn̄ hnäh̄. Gō näǟ hnäh̄ kyah̄, hnäh̄ hī tēē̄ jmeē hē hliih̄.”

Gãjmeey' hne' kiyh' nē' kuu' hloo'

(Mr. 1:22; Lc. 6:47-49)

²⁴ Hẽjã, hĩ nuũ juu' kiñ mah' jmeey' lä' jwahñ, hĩ he' laa' lä'koõ jaã dsã ñuuh̃ hĩ chã huud̃sē̃ llu' kih'. Gãjmeey' hne' kiyh' nē' kuu' hloo'. ²⁵ Ja' jma', gãjuuh' jmĩ hĩ ja' llē' nē' kih' hne'. Pero sã gãtoh', jēh' ma' chih' nē' kih' kuu' hloo'. ²⁶ Pero hĩ nuũ juu' kiñ mah' sã jmeey' lä' jwahñ, hĩ he' laa' lä'koõ jaã dsã toõ hĩ gãjmeey' hne' kih' nē' mi'sĩ. ²⁷ Ja' jma', gãjuuh' jmĩ, ja' llē' tā' gãjmeey' wĩ kih' hne' jã, mah' gãtoh'. Gãhẽ lä'jē' gõte' —gãjäh' Jesús.

²⁸ Ma' gãdsã gãhlēh' Jesús juu' lã, lä'jē̃ dsã hĩ ma' tääh' jee' jã, ma' jē̃ dsayh̃ hã lä' la' juu' hẽ ma' kwaỹ. ²⁹ Jēh' ma' hlēỹh̃ dsã lä'koõ jaã hĩ jmeey' hih' ba', jã lä'koh' ma' jmeey' tãjwoh' kyaa' ley.

8

Gãmi'hlä̃ Jesús jaã hĩ ma' dsaah' hmih' høø'

(Mr. 1:40-45; Lc. 5:12-16)

¹ Lä'koõ ma' gãjñaa' Jesús ñih̃ llē'koh' jã, jwē̃ dsã gãlla' llē' kaah' kiyh'. ² Jee' jã gãyãjäh' jaã dsã hĩ ma' dsaah' hmih' høø'. Gãjuuyh' jñey' chãnē' Jesús mah' gãjäh' siyh̃:

—Dsãjøøh' kyaañ, cher'mah' le', leh' ba' hnẽ cheh' dsoo' hẽ mi'sah' jñä'.

³ Hẽjã gãhĩ Jesús mãgoõ mah' gãkyeỹ nē' kih' dsã he' mah' gãsiyh̃:

—Le' ba', wa' dsãchẽ ba' dsoo' kyah'.

Lä'chah' jã gãääh' gõtẽ hmih' høø' jã. ⁴ Jãga' gãjäh' Jesús siyh̃:

—Jëë` da', ta` jmeeh` juu' kih' ni` jaa`. Gwa` go`hääh` hñaa'h' kih' jmi`dsa`. Kye` miih` he` kwëeh' hnih' lä`hah` he` ga`jmeë' Moisé. Lä`ja` go`jmeë' mah' lä`ñey` ma`jä` kyah' —ga`jä'h' Jesús siyh`.

Ga`mi`hlää' Jesús moz` kyaa' juu' hløø'

(Lc. 7:1-10)

⁵ Lä`koo` ma` ga`he' Jesús jwi` Capernaum, ja` jaa` juu' hløø' chuh` kih' Jesús mah' ga`chuuy' kyaah':

⁶ —Dsa`jøø'h' kyaan`, moz` kyaan` na`kyaa' cha`neh` kin`, ja` jwërte kiyh', mo`so` liih' goo` tiy' —ga`jäyh' siyh`.

⁷ —Ni` ba' jnä' mi`hlää' jnih' —ga`jä'h' Jesús siyh`.

⁸ Mah' ga`jeeh` juu' hløø' he' siyh`:

—Dsa`jøø'h' kyaan`, sa` cha` he` laa' jnä' mah' go`heh' cha`neh` kin`. Lee` ba' koo` jäh', mah' jä' ba' kih' moz` kyaan`. ⁹ Jëëh' jnä' ka`läh', chaa` hi` jmeë` mada` he` jmeen` kiyh', hi` tääh' hløø' hi` jmeen` hih` kih'. Wa`ra` ga`jmeen' hih` kih' jaa`: “Gwa` jee' oo””, dsooy' ba'. Wa`ra` ga`jwiin' jñah': “Ña` ta` la””, jäy` ba'. Hi` wa`ra` ga`jwiin' moz` kyaan`: “Jmeë' he` la””, jmeey` ba'.

¹⁰ Peer` ga`jëë' dsah` Jesús ma` ga`nuuy' juu' kih' dsa` he'. Mah' ga`siyh` lä`jëë` hi` ma` chaa' kaah` kiyh':

—Ma`ra` ju`dsoo' jwëehn` hnäh', lä`kaa` hwa' Israel sa` ma`jnäähn` ni` jaa` dsa` hi` dsoo' dsë' lä`koo` dsoo' dsë' dsa`ñuuh` la`. ¹¹ Jwëehn` hnäh', lloo` koo` jmi' jwëë' dsa` ya`näa' ta` kye' ta` ñii' hi` dsa`taah` kuh` ma`nuu` ko`jøh' kyaah' Abraham, kyaah' Isaac, hi` kyaah' Jacob gyuu'h' ya`jwi' kih' Dio. ¹² Pero dsa` Israel hi` ma` laa' kwaat` dsa`taah` jee' jmeë` Dio hih`, hi` he' jwää' dsih' ta` ka`hne' jee' na`hoo`. Jee' ja` ki`hooyh' mah' juuy' cha`jay'.

13 Ja⁻ ga⁻ ga⁻ jah^ʔ Jesús siiyh⁺ juu^ʔ hløø^ʔ he^ʔ:
 —Gwaah⁻ ba^ʔ hne⁻ kyah^ʔ, wa^ʔ le^ʔ kyah^ʔ ja⁻ ba^ʔ lä⁻ koo⁻
 ma⁻ lä⁻ dsoo^ʔ hoh^ʔ.
 Lä⁻ चाह^ʔ ja⁻, ga⁻ jä^ʔ kih^ʔ moz⁻ kyaay^ʔ.

Ga⁻ mi⁻ hlää^ʔ Jesús ma⁻ choo^ʔ Pee^ʔ

(Mr. 1:29-31; Lc. 4:38-39)

14 Ma⁻ ngëe⁻ he⁻ ja⁻, ñee^ʔ Jesús cha⁻ neh⁺ kih^ʔ Pee^ʔ. Jee^ʔ
 ja⁻ ga⁻ jëey^ʔ ma⁻ choo^ʔ Pee^ʔ na⁻ kyaay^ʔ dsaayh^ʔ kyaah^ʔ llii^ʔ.
 15 Mah^ʔ ga⁻ sooh^ʔ Jesús ma⁻ gooy⁻. Lä⁻ चाह^ʔ ja⁻ ya⁻ hii^ʔ
 llii^ʔ kiyh^ʔ. Ga⁻ nooy⁻ jee^ʔ ma⁻ kyaay^ʔ mah^ʔ ga⁻ løoy^ʔ jmeey⁻
 ta⁻ he^ʔ kih^ʔ lä⁻ jëe⁻.

Ga⁻ mi⁻ hlää^ʔ Jesús jwëe^ʔ dsa⁻ dsaah^ʔ

(Mr. 1:32-34; Lc. 4:40-41)

16 Ta⁻ ga⁻ nuu⁻ ja⁻, na⁻ jää⁻ dsa⁻ cha⁻ ne^ʔ Jesús jwëe^ʔ
 hi⁻ ma⁻ kye⁻ jmi⁻ lle^ʔ hliih^ʔ. Kyaah^ʔ koo⁻ ga⁻ hleeyh^ʔ ba^ʔ
 ga⁻ hwëey^ʔ jmi⁻ lle^ʔ hliih^ʔ he^ʔ hi⁻ ga⁻ mi⁻ hlääy^ʔ lä⁻ jëe⁻ ga⁻
 dsa⁻ hi⁻ ma⁻ dsaah^ʔ. 17 Mah^ʔ lä⁻ ja⁻ lä⁻ te⁻ he⁻ ga⁻ jah^ʔ Isafa
 hi⁻ ma⁻ ngëe⁻ juu^ʔ kih^ʔ Dio lä⁻ ma⁻ ga⁻ jäh^ʔ: “Hñiiy^ʔ ba^ʔ
 ga⁻ kay^ʔ ne^ʔ kiyh^ʔ lä⁻ jëe⁻ dsoo^ʔ jnän^ʔ, hi⁻ ga⁻ kooy^ʔ lä⁻ jëe⁻ dsoo^ʔ
 jmi⁻ wi^ʔ jnän^ʔ ka⁻ läh^ʔ.”

Dsa⁻ hi⁻ ma⁻ hnøø^ʔ ma⁻ jmee^ʔ ko⁻ jøh^ʔ kyaah^ʔ Jesús

(Lc. 9:57-62)

18 Ma⁻ ga⁻ jëe^ʔ Jesús jwëe^ʔ dsa⁻ ma⁻ tääh^ʔ lä⁻ ku^ʔ lä⁻ jii^ʔ
 kiyh^ʔ, ga⁻ jmeey^ʔ mada⁻ kya^ʔ jnääh^ʔ discípulo kyaay^ʔ,
 he⁻ ga⁻ mi⁻ llu⁻ jnääh^ʔ na⁻ moo^ʔ mah^ʔ haa^ʔ jnääh^ʔ ko⁻ jøh^ʔ
 kyaayh^ʔ ta⁻ hngaah^ʔ ko⁻ taa⁻ jmi⁻ juuh⁻. 19 Ja⁻ ga⁻ ga⁻ lloo^ʔ
 jaa⁻ ta⁻ jwoh^ʔ kya^ʔ ley, ga⁻ siiyh⁺:

—Ta⁻ jwoh^ʔ, niin^ʔ kyaah^ʔ hne⁻ wa⁻ ha⁻ cha⁻ ha⁻ jee⁻
 ga⁻ llooh^ʔ.

20 Mah^ʔ ga⁻ jah^ʔ Jesús siiyh⁺:

—Cha⁻ ba' too⁻ jee' gwii⁻ hyah⁻, cha⁻ ba' sii⁻ kih' ta' hi⁻ hëë⁺ gyuu^h!. Pero Hi⁻ ga' lëë⁺ ngo' la⁻ sa' cha⁻ jee' jã⁺!.

²¹ Jñah' discipulo kyaay' ga' siiyh⁺:

—Dsa jøøh' kyaan⁺, kwa' jwë⁺ kin⁺ na'haan⁺ to⁻ në' tää⁻ kyaan⁺, ja⁻ ga' niin⁻ kyaah' hne⁻.

²² Mah' ga' jäh' Jesús siiyh⁺:

—Ña⁻ ba' hne⁻ kyaah' jnä⁺. Wa' haa' ba' dsa⁻ na⁻ juu' hlii' kya⁺!.

Ga' jmeey' Jesús hih⁺ kih' lle' mah' hii' tií

(Mr. 4:35-41; Lc. 8:22-25)

²³ Lä⁺ ma' ga' he⁺ Jesús neh⁺ na'moo', ga' nøø⁺ jnääh' discipulo ko⁻ jøh' kyaayh'. ²⁴ Ni⁺ juu' ga' sa' cha⁻ ja' koo⁻ lle' tä', ga' hii' goo⁻ jwërte. Ga' hlüh' jmi⁻ lä' jiih' ga' haa⁻ neh⁺ na'moo'. Pero ma⁻ na⁻ gwii⁻ ba' Jesús. ²⁵ He⁻ ja⁻ jnääh' discipulo kyaay' na'chaa' jnääh' jee' ma⁻ na⁻ gwiiy⁻ mah' ga' chiih' jnääh':

—Dsa jøøh' kyaan⁺, lää' jne', ma⁻ tøøhn' jee' juu' ba' jne' la⁻.

²⁶ Mah' ga' siiyh⁺ jnääh':

—¿He⁻ la' gah' hnäh'? Miih⁻ go⁻ te' ba' dsoo' hoh' hnäh'.

Ja⁻ ga' ga' noo⁻ Jesús, ga' jmeey' hih⁺ ga' jã' tií lle' hi⁺ ga' jmeey' hih⁺ ga' jã' tií jmi⁻. Lä' ja⁻ ba' ga' jã' tí sih' ga' lä' jë'. ²⁷ Peer⁻ ga' jëë' dsah⁺ jnääh', mah' ga' jäh' jnääh':

—¿Hii⁻ ba' dsa⁻ na⁻? Lä' kye⁻ lle' kyaah' jmi⁻ nuuh' kiyh'.

Ga' hwëë' Jesús jwëë' jmi⁻ lle' hliih' hi⁻ ma' jøø⁺ kih' dsa⁺

(Mr. 5:1-20; Lc. 8:26-39)

²⁸ Lä' koo⁻ ma' ga' lla⁻ nøø⁺ jnääh' ta' hngaah' ko⁻ taa⁻ ja⁻, jee' la' hwa' kih' Gadara, ya' nää' uu' dsa⁻ ñuu⁻ hi⁻

ma' jøø⁺ jmi⁻lle⁺ hlih⁺ kih⁺, ga⁺mi⁻jeey⁻ Jesús. Dsa⁻ he⁺ ga⁺hwëë⁻ jee⁺ la⁻ to⁻høø⁻ kih⁺ hlih⁺. Hääy⁺ jwërte, sa⁻ ma' kway⁻ jwë⁺ ma' dsa⁻ngëë⁺ ni⁻ jaa⁻ dsa⁻ ta⁻ jwë⁺ ja⁻. ²⁹ Mah⁺ ga⁺hooyh⁺ ki⁻ gaa⁻, ga⁺jäyh⁺:

—¿Hee⁻ ba⁺ kih⁺ he⁻ ma⁻ ñeh⁺ jee⁺ tøøh⁺ jnääh⁺ la⁻, hne⁻ Jesús Joo⁺ Dio? ¿Che⁺ ma⁻ ñeh⁺ mah⁺ heeh⁺ jnääh⁺ wi⁺ jää⁺ sa⁻ ga⁺ ma⁻lloo⁺ jmi⁺?

³⁰ ʘʘ⁺ miih⁻ jee⁺ ma⁺ tääyh⁺ ja⁻, ma⁺ tääh⁺ koo⁻ nää⁺ ñe⁺ ma⁺ kuh⁻ nuu⁻. ³¹ Ga⁺ chuuy⁺ lle⁺ hlih⁺ he⁺, ga⁺ siiyh⁺ Jesús:

—Cher⁺ mah⁺ ga⁺hwëëh⁺ jnääh⁺, kwa⁺ jwë⁺ kyaa⁺ jnääh⁺ dsátooh⁺ jnääh⁺ kih⁺ ñe⁺ hi⁻ tääh⁺ oo⁻.

³² Mah⁺ ga⁺jäh⁺ Jesús siiyh⁺:

—Go⁻ nää⁺ hnäh⁺ ja⁻.

Mah⁺ ga⁺hwëëy⁻, ga⁺näay⁺ ga⁺taayh⁺ tuh⁻ dsë⁺ ñe⁺ he⁺. Lä⁻ चाह⁺ ja⁻, lä⁻ jëë⁻ ñe⁺ he⁺ ga⁺kyuu⁺. Ma⁺ ga⁺tëey⁺ koo⁻ lle⁺ hwa⁺, ko⁻ dsoo⁺ jwë⁺ ba⁺ ga⁺saay⁺ चाह⁺ jmi⁺ juuh⁻. Jee⁺ ja⁻ ga⁺juuy⁺ neh⁺ jmi⁺. ³³ Dsa⁻ hi⁻ ma⁺ hää⁻ ñe⁺, ga⁺nää⁺ ko⁻chih⁺ चाह⁺ hlii⁺ ta⁻ jee⁺ jwi⁺ na⁺jmeeyh⁺ juu⁺ ha⁻ lä⁻ ga⁺la⁺ kih⁺ ñe⁺, hi⁻ ha⁻ lä⁻ ga⁺la⁺ kih⁺ dsa⁻ hi⁻ ma⁺ jøø⁻ lle⁺ hlih⁺ kih⁺. ³⁴ He⁻ ja⁻ ga⁺lä⁻jëë⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁺ chaa⁻ jee⁺ jwi⁺ ja⁻, ga⁺hwëëy⁻ mah⁺ ga⁺näay⁺ ga⁺mi⁻jeey⁻ Jesús. Ma⁺ ga⁺jëëy⁺, ga⁺chuuy⁺ kyaayh⁺ mah⁺ wa⁺ läayh⁺ jee⁺ ja⁻.

9

Ga⁺mi⁻hlää⁺ Jesús jaa⁻ hi⁻ sa⁻ liih⁻ goo⁻ tií⁺

(Mr. 2:1-12; Lc. 5:17-26)

¹ Ma⁻ngëë⁺ he⁻ ja⁻, ga⁺he⁺ Jesús ka⁻läh⁺ neh⁺ námooy⁺ ngaayh⁺ ta⁻ hngaah⁺ ko⁻taa⁻ ta⁻ jwi⁺ kiyh⁺. ² Ma⁺ ga⁺läayh⁺ ja⁻, na⁺jää⁻ dsa⁻ चाह⁺ney⁺ jaa⁻ hi⁻ dsaah⁺ hi⁻ sa⁻ liih⁻ goo⁻ tií⁺ na⁻kyaa⁺ né⁺ jii⁺. Ma⁺ ga⁺jëë⁺ Jesús dsoo⁺ ba⁺ dsë⁺ dsa⁻ he⁺, he⁻ ja⁻ ga⁺jäyh⁺ siiyh⁺ hi⁻ sa⁻ liih⁻ goo⁻ tií⁺:

—Wa' nòh' hoh' gyuu⁻ kyaan⁺, ma⁻na⁻che' ba' là⁺jè⁻ dso'kye⁻ kyah⁺.

³ Jee' ja⁻ ma' tääh' ko⁻llaa' ta⁻jwoh⁺ kya⁺ ley. Hi⁻ he' ga⁺jmee' hu⁺dsë⁻ he⁻ ga⁺hlëeh' Jesús là⁺ja⁻ he⁻ ga⁺mi⁻kwayh⁺ Dio ba' ja⁻. ⁴ Pero ga⁺là⁻liih⁺ ba' Jesús he⁻ hu⁺dsë⁻ ma' jmee⁺ dsa⁻ he', he⁻ja⁻ ga⁺jäyh⁺:

—¿He⁻la⁻jmeeh⁻ hnäh' hu⁺dsë⁻ hlih⁺ là⁺na⁻? ⁵ ¿Hee⁻ ga⁺na⁻ sa⁺ jwëeh⁺, laah' hnäh'? ¿Che' he⁻ chiih' jne' jaa⁻ hi⁻ dsaah': "Ma⁻na⁻che' dso'kye⁻ kyah⁺", o he⁻ chiih' jnih': "Noo⁻, kii' jii' kyah⁺, mah' gwaah⁻"? ⁶ He⁻ja⁻ jmeen⁻ he⁻ jwëeh⁺ ga⁺ mah' là⁺ngëeh' hnäh', Hi⁻ga⁺lëë'ngo⁺ la⁻ ba' na⁻ngë' jwë' jmi⁻gyuu⁺ mah' chey⁺ dso'kye⁻ kih⁺ dsa⁺.

Ja⁻ga⁺ga⁺jäh' Jesús siih⁺ hi⁻ sa⁺ liih⁻ goo⁻ tií:

—Jnä' jwahn⁺ noo⁻, kii' jii' kyah⁺, gwaah⁻ cha'neh⁺ kyah⁺.

⁷ He⁻ja⁻ ga⁺noo⁻ dsa⁻ he' ngaayh⁺ cha'neh⁺ kiyh⁺. ⁸ Ma' ga⁺jëe⁺ dsa⁻ ngaah⁺ hi⁻ ma' dsaah⁺ he', ga⁺là⁺dsaa[~] dsëy⁺ cha⁻miih⁻ mah⁺ ga⁺jmeey' juuh⁻ kih⁺ Dio, ta⁻là⁺ kih⁺ he⁻ ga⁺kwëëyh⁺ cha⁻miih⁻ be' jaa⁻ dsa⁻nüuh⁻ mah⁺ mi⁻h-läy⁺ dsa⁻ dsaah⁺.

Ga⁺tëeh⁺ Jesús Matä'

(Mr. 2:13-17; Lc. 5:27-32)

⁹ Là⁺ ma' ya⁺hëë⁺ Jesús jee' ja⁻, ga⁺jëëy⁺ jaa⁻ dsa⁻nüuh⁻ hi⁻ chee⁻ Matä', hi⁻ ma' gya⁺ nē'ta' kih⁺ kooy⁺ ku'sih⁻. Mah⁺ ga⁺jäyh⁺ siiyh⁺:

—Ñä⁻ wa' jmeen⁺ ko⁻jòh⁺.

He⁻ja⁻ ga⁺nooy⁻, ga⁺jmeey' ko⁻jòh⁺ kyaah⁺ Jesús.

¹⁰ Pero he⁻ ga⁺là⁺. Ma' gya⁺ Jesús kuh⁻hìh[~] cha'neh⁺ kih⁺ Matä'. Jwëë⁺ dsa⁻ hi⁻ ma' kooy⁺ ku'sih⁻ hi⁺ jñah⁺ dsa⁻ wa' hi⁻ cha⁻ hi⁻ ma' tääh⁺ nē' mes[~] kuyh⁻ ko⁻jòh⁺ kyaah⁺

Jesús hi⁺ kyaa⁺ jnääh⁺ discípulo kyaay⁺. ¹¹ Ma' ga⁺ jëë⁺ dsa⁻ fariseo, heh⁺ ga⁺ jmeey⁺ lä⁺ ja⁻, mah⁺ ga⁺ jäyh⁺ siyh⁻ jnääh⁺:

—¿He⁻ la⁺ kuh⁻ ta⁻ jwoh⁺ kyaah⁺ hnäh⁺ ko⁻ jøh⁺ kyaah⁺ dsa⁻ hi⁻ ko⁺ ku⁺ sih⁻ na⁻ hi⁻ kyaah⁺ jñah⁺ dsa⁻ wa⁺ hi⁻ cha⁻ hi⁻?

¹² Ma' ga⁺ nuu⁺ Jesús juu⁺ ja⁻ mah⁺ ga⁺ jäyh⁺:

—Sa⁺ jmee⁺ bii⁺ të⁺ më⁺ kih⁺ dsa⁻ hi⁻ lluu⁺, kih⁺ dsa⁻ d-saah⁺ ba⁺ jmee⁺ bii⁺. ¹³ Go⁻ nää⁺ hnäh⁺ mi⁻ tëë⁺ hnäh⁺ hñaah⁺ he⁻ hnø⁺ jäh⁻ juu⁺ la⁻: “Hnoon⁺ wa⁺ lä⁻ ñih⁺ hoh⁺ hnäh⁺ ba⁺, sa⁺ hnoon⁺ he⁻ jëëh⁺ hnäh⁺ jah⁺ në⁺ na⁺ hyoo⁺”, ga⁺ jäh⁺ Dio. Sa⁺ ma⁻ jan[~] kih⁺ hi⁻ lluu⁺, kih⁺ hi⁻ cha⁻ dso⁺ kye⁻ kih⁺ ba⁺ ma⁻ jan[~], mah⁺ wa⁺ dsa⁻ jeeyh[~] kyaah⁺ Dio.

Ga⁺ ngii⁺ dsa⁻ juu⁺, he⁻ la⁺ sa⁺ tu[~] discípulo ko⁻ hwëë⁺ he⁻ kuh⁻ hiyh[~]

(Mr. 2:18-22; Lc. 5:33-39)

¹⁴ Ja⁻ ga⁺ ya⁺ nää⁺ dsa⁻ hi⁻ ma⁺ ga⁺ nää⁺ kyaah⁺ Jwaa⁻, ga⁺ mi⁺ jeej⁻ Jesús mah⁺ ga⁺ ngii⁺ juu⁺ kiyh⁺:

—¿He⁻ la⁺ ma⁺ lä⁺ jnääh⁺ ba⁺ kyaah⁺ fariseo, ko⁻ lla⁻ jiih[~] ba⁺ sa⁺ kih⁻ hi^h jnääh⁺ jee⁺ ngii⁺ jnääh⁺ kih⁺ Dio, mah⁺ sa⁺ jmee⁺ lä⁺ ja⁻ discípulo kyaah⁺?

¹⁵ He⁻ ja⁻ ga⁺ jäh⁺ Jesús siyh⁺:

—Sa⁺ cha⁻ ti⁻ meeh⁻ dsë⁺ hi⁻ tääh⁺ jee⁺ dsa⁻ jee⁺ goo⁻ dsa⁻ ta⁺ ko⁻ jiih⁺ gya⁺ dsa⁻ ñuu^h hi⁻ dsa⁻ jee⁺ goo⁻ jee⁺ ja⁻. Pero lloo⁻ ko⁺ jmi⁺ wa⁺ ra⁻ ga⁺ lleë⁻ dsa⁻ dsa⁻ ñuu^h hi⁻ dsa⁻ jee⁺ goo⁻ he⁺. Ma⁺ ja⁻ ga⁺ tu⁺ dsa⁻ kyaay⁺ he⁻ kuh⁻ hi^h mah⁺ chuuy⁺ kyaah⁺ Dio. ¹⁶ Ni⁺ jaa⁻ dsa⁻ sa⁺ kwa⁺ kiyh⁺ tøøy⁺ hmi^h hmëë⁺ në⁺ hmi^h ma⁻ gyuh⁻. Jëëh⁺, hmi^h hmëë⁺ dsa⁻ dsuh⁺ mah⁺ jmee⁺ dsa⁻ gyii⁻ hmi^h ma⁻ gyuh⁻ cha⁻ ga⁺ mi^h. ¹⁷ Hi⁻ lä⁺ ja⁻, ni⁺ jaa⁻ dsa⁻ sa⁺ kwa⁺ kih⁺ chiyh⁺ jmi^h mi⁺ jëh⁺ hmëë⁺ neh⁺ loo⁻ ma⁻ gyuh⁻. Cher⁺ mah⁺ ga⁺ chih⁺ dsa⁻ he⁻ hmëë⁺ ja⁻ neh⁺

loo⁻ ma⁻gyuh⁻, chah^ʼ ba^ʼ gyii⁺, jëeh^ʼ sa⁺ kwa¹ jwë¹ ää⁺.
 Tuu⁺ jmih¹ mi¹jëh¹ hmëë^ʼ hi⁻ heë^ʼ loo⁻ ka⁻läh^ʼ. He⁻ ja⁻
 neh⁺ loo⁻ hmëë^ʼ ba^ʼ dsa⁻hoo⁻ jmih¹ mi¹jëh¹ hmëë^ʼ. Mah¹
 lä⁺ja⁻ ba^ʼ mi⁻hee⁺ ko⁻jøh^ʼ lä⁺to^ʼ.

Jo⁻mi⁺ Jairo kyaah^ʼ jaa⁻ dsa⁻më^ʼ hi⁻ ma^ʼ dsaah^ʼ

(Mr. 5:21-43; Lc. 8:40-56)

¹⁸ Ta^ʼko⁻jiih¹ hlëeh⁺ gyih¹ lä⁺ja⁻, ma^ʼ ga⁻lloo¹ jaa⁻
 dsa⁻jøh¹. Ga⁻juuyh¹ jnëy^ʼ cha^ʼné Jesús, mah¹ ga⁻jäyh^ʼ:

—Gyuu⁻ më^ʼ kyaan⁺, koo⁻ ma⁻juu⁺ ba^ʼ. Man⁻ mah¹
 go⁻kyeh⁻ gooh⁻ né^ʼ kiyh¹ mah¹ lä⁺jiiyh¹ —ga⁻jäh^ʼ dsa⁻jøh¹
 he^ʼ.

¹⁹ Mah¹ ga⁻noo⁻ Jesús jee^ʼ ma^ʼ gya¹, ga⁻lla⁻lley¹ kaah¹
 kih¹ dsa⁻ he^ʼ, hi⁻ ga⁻nøø¹ jnääh¹ ko⁻jøh¹ kyaayh^ʼ. ²⁰ Jee⁻
 ngooy¹ ja⁻, jaa⁻ dsa⁻më^ʼ hi⁻ ma⁻hya⁻ gya⁻to^ʼ ji⁻ñe⁻ jëë⁻
 dsoo⁻ kih¹, ga⁻llooy¹ ta⁻ ka⁻luu^ʼ Jesús mah¹ ga⁻su¹ miih⁻
 chágooy⁻ chá⁻hoo⁻ sa⁻hmiih⁻ kiyh¹. ²¹ Jëeh^ʼ ma^ʼ laay^ʼ:
 “Wa⁻ra⁻ jäh^ʼ kih¹ koo⁻tëen¹ su¹ miih⁻ chá⁻goon⁻ sa⁻hmiih⁻
 kiyh¹, hlää⁻n⁻ go⁻te⁻.” ²² Ma^ʼ ga⁻jëeh⁻ Jesús hñii^ʼ, ga⁻jëëy¹
 dsa⁻më^ʼ he^ʼ mah¹ ga⁻siiyh⁺:

—Wa^ʼ jëë⁻ hoh^ʼ gyuu⁻ kyaan⁺. Kih¹ he⁻ ma⁻lä⁻dsoo⁻
 hoh^ʼ kin⁺, ma⁻hlaah^ʼ ba^ʼ hne⁻.

Lä⁺ chah^ʼ ja⁻ ga⁻jä¹ go⁻te¹ kih¹ dsa⁻më^ʼ he^ʼ.

²³ Lä⁺ ma^ʼ ga⁻lloo¹ Jesús kih¹ dsa⁻jøh¹ he^ʼ, ga⁻jëëy¹
 të⁻ hi⁻ ma^ʼ tääh¹ juu⁺ luu^ʼ hma⁻ta⁻, hi⁻ ma^ʼ tääh¹ dsa⁻
 ki⁻hooch⁻. ²⁴ Mah¹ ga⁻siiyh⁺ lä⁺jëë⁻ dsa⁻ he^ʼ:

—Hwëë⁻ dá hnäh^ʼ jee^ʼ la⁻. Chih⁻më^ʼ na⁻ sa⁻ na⁻juu^ʼ,
 hi⁻ na⁻gwi⁺ ba^ʼ na⁻.

Mah¹ ga⁻mi⁻kwah¹ dsa⁻ kih¹ Jesús, ma^ʼ ga⁻jäyh^ʼ lä⁺ja⁻.
²⁵ Ma^ʼ ga⁻hwëë⁻ dsa⁻ he^ʼ ta⁻ ka⁻hne⁻, ga⁻hey¹ jee^ʼ na⁻kyaa⁻
 chih⁻më^ʼ he^ʼ. Ga⁻sooyh¹ gooy⁻. Hi⁻ lä⁺ chah^ʼ ja⁻ ga⁻noo⁻
 chih⁻më^ʼ he^ʼ. ²⁶ Lä⁺kaa⁻ hwa¹ ja⁻ ga⁻nuu^ʼ dsa⁻ juu¹ ja⁻.

Ga⁺mi⁺hlää⁺ Jesús uu⁺ dsa⁻tuu⁺

²⁷ Lää⁻ ma⁺ ya⁺hëë⁺ Jesús jee⁺ ja⁻, uu⁺ dsa⁻tuu⁺ ma⁺ chaa⁻ kaah⁺ kiyh⁺, chuuy⁺ kyaayh⁺:

—jWá⁺ lä⁻ñih⁺ hoh⁺ kyaa⁺ jnääh⁺, hne⁻ laah⁺ sa⁺ju⁻ kih⁺ David!

²⁸ Lää⁻ ma⁺ ga⁺he⁺ Jesús cha⁺neh⁺, ga⁺mi⁺jäh⁺ dsa⁻tuu⁺ he⁺ kiyh⁺, mah⁺ ga⁺jäh⁺ Jesús siyh⁺:

—¿Che⁺ laah⁺ hnäh⁺ dsoo⁺ lihn⁺ jmeen⁻ he⁻ na⁻?

—Leh⁺ ba⁺ hne⁻ Dsa⁻jøøh⁺ kyaan⁺ —ga⁺jäh⁺ dsa⁻tuu⁺ he⁺.

²⁹ Ja⁻ ga⁺ ga⁺chuy⁺ mi⁺né⁺ dsa⁻tuu⁺ he⁺, mah⁺ ga⁺siyh⁺:

—Wá⁺ le⁺ kyah⁺ hnäh⁺ lä⁻koo⁻ ma⁻lä⁻dsoo⁺ hoh⁺ hnäh⁺ kin⁺.

³⁰ Lää⁻chah⁺ ja⁻ ga⁺na⁺ mi⁺né⁺ lä⁻uu⁺ dsa⁻tuu⁺ he⁺.

Pero ga⁺tāah⁻ Jesús juu⁺ ga⁺chuuy⁺ cha⁻miih⁻ kyaah⁺ dsa⁻tuu⁺ he⁺, ga⁺siyh⁺:

—Sa⁺ wá⁺ lä⁻ñe⁻ ni⁺ jaa⁻ dsa⁻ kih⁺ he⁻ la⁻.

³¹ Pero lä⁻koo⁻ ga⁺hwëë⁻ bih⁺ jee⁺ ja⁻, ga⁺løøy⁺ hlëëyh⁺ kih⁺ Jesús lä⁻kaa⁻ hwa⁺ ja⁻.

Ga⁺mi⁺hlää⁺ Jesús jaa⁻ dsa⁻ koo⁻

³² Koo⁻ ma⁻hwëë⁻ ba⁺ dsa⁻tuu⁺ he⁺ jee⁺ ja⁻, ma⁺ ga⁻l-la⁻nää⁺ dsa⁻ hi⁻ jää⁺ jaa⁻ dsa⁻ koo⁻ hi⁻ ma⁺ kye⁻ jmi⁻lle⁺ hliih⁺. ³³ Lä⁻koo⁻ ma⁺ ga⁺lleë⁻ Jesús jmi⁻lle⁺ hliih⁺ he⁺, ga⁺løø⁺ hlëëh⁺ dsa⁻ hi⁻ ma⁺ koo⁻ he⁺. Peer⁺ ga⁺lä⁻dsaa⁻ dsë⁺ dsa⁻ hi⁻ ma⁺ tääh⁺ jëë⁻ jee⁺ ja⁻.

—Jih⁺koh⁺ sa⁺ ma⁻jëë⁺ jne⁺ lä⁻na⁻ hwa⁺ Israel la⁻ —ma⁺ jäyh⁺.

³⁴ Pero dsa⁻ fariseo ma⁺ jäh⁺:

—Dsa⁻jøøh⁺ kyaa⁺ jmi⁻lle⁺ hliih⁺ ba⁺ na⁻ kwa⁺ be⁺ kiyh⁺ mah⁺ hwëëy⁺ jmi⁻lle⁺ hliih⁺.

Peer⁺ ga⁺lä⁻ñih⁺ dsë⁺ Jesús kih⁺ dsa⁻

³⁵ Ga⁺ngëë' Jesús ga⁺lä⁺kaa⁻ jee' hla⁻ jwii⁻ kaah' jwii⁻ mäh⁻, ma' mi⁻tëy⁻ dsa⁻ neh⁻ gwah⁺ kih⁺ jee' jwii⁻ ja⁻, ma' kway⁺ ju⁺hmëë' lä⁺koo⁻ jää⁺ Dio dsa⁻ lä⁺hih⁺ kih⁺, hi⁺ ma' mi⁻hlääy' dsa⁻dsaah' hi⁺ ma' jñuu[~] dsoo' jmi⁺wii⁺ kih⁺ dsa⁺. ³⁶ Lä⁺koo⁻ há⁺ ma' jëy⁻ jwëë' dsa⁻ hi⁻ dsa⁻nää' chá'nëy', ga⁺lä⁺ñih⁺ dsëy⁺ kih⁺. Jëh⁺, ma' na⁻hëy⁺, ga⁺nääy⁺ na⁻saa⁻ na⁻jñëy⁺. Ma' laay⁺ lä⁺koh⁺ borrego hi⁻ sa⁺ cháa⁻ juu⁺. ³⁷ He⁻ja⁻ ga⁺siiyh⁺ jnääh⁺ discípulo kyaay⁺:
—Ma⁻ra⁺ ju⁺dsoo', cha⁻miih⁻ he⁻ ma⁻le' chooh⁺ jne', pero miih⁻ go⁻te⁺ ba' dsa⁻ hi⁻ tääh⁺ jmee⁺ ta'. ³⁸ He⁻ja⁻ chuú⁺ hnäh⁺ cha⁻miih⁻ kyaah⁺ dsa⁻juu⁺ ta' mah⁺ cheey⁺ jwëë' hi⁻ chooh⁺ ta' kiyh⁺.

10

Ga⁺hñaa⁺ Jesús lä⁺jëë⁻ gya⁻tuu⁺ apóstole

(Mr. 3:13-19; Lc. 6:12-16)

¹ Ja⁻ ga⁺ ga⁺tëeh⁺ Jesús lä⁺jëë⁻ gya⁻tuu⁺ jnääh⁺ discípulo kyaay⁺, ga⁺hñaa⁺ jnääh⁺ mah⁺ jmee⁺ jnääh⁺ ta' kiyh⁺. He⁻ja⁻ ga⁺hñah⁺ jnääh⁺ be' he⁻ hwëë' jnääh⁺ jmi⁻lle' hliih⁺, hi⁺ mi⁻hlää⁺ jnääh⁺ dsa⁻ kih⁺ na⁻ku' na⁻ngii⁺ dsoo'.
² Lä⁺jëë⁻ gya⁻tuu⁺ jnääh⁺ apóstole kyaay⁺, ma' chee⁻ jnääh⁺ lä⁺la⁻: To⁻në' he' Simón hi⁻ ma' chee⁻ Pee', kyaah⁺ André øøyh⁻, Jacobo he' joo' Zebedeo kyaah⁺ Jwaa⁻ øøyh⁻,
³ Felipe he', kyaah⁺ Bartolomé, Tamá he' kyaah⁺ Matá hi⁻ ma' koo⁺ ku'sih⁻, Jacobo he' joo' Alfeo, kyaah⁺ Lebeo hi⁻ ma' tëeh[~] dsa⁻ Tadeo, ⁴ Simón dsa⁻ cananita he', kyaah⁺ Juda Iscariote hi⁻ ga⁺ngëë⁺ Jesús.

Ga⁺chee⁺ Jesús dsa⁻ kyaay⁺ mah⁺ kway⁺ ju⁺hmëë'

(Mr. 6:7-13; Lc. 9:1-6)

⁵ He⁻ja⁻ ga⁺chee⁺ Jesús lä⁺jëë⁻ gya⁻tuu⁺ jnääh⁺, mah⁺ ga⁺jmeey⁺ mada⁻ kya⁺ jnääh⁺, ga⁺jäyh⁺:

—Ta⁺ go⁻nää^ʼ hnäh^ʼ ta⁺ jee^ʼ tääh^ʼ dsa⁻ hi⁻ sa⁺ laa^ʼ judiu, ni⁻ ta⁺ go⁻taah^ʼ hnäh^ʼ jee^ʼ jwii⁻ he⁻ na⁻hee⁻ hwa^ʼ Samária. ⁶ Go⁻nää^ʼ hnäh^ʼ jee^ʼ tääh^ʼ dsa⁻ judiu ba^ʼ, hi⁻ laa^ʼ lä⁻koh^ʼ borrego hi⁻ na⁻hëë^ʼ. ⁷ Go⁻nää^ʼ hnäh^ʼ go⁻kwa^ʼ hnäh^ʼ juu^ʼ la⁻: Ma⁻ya⁻jäh⁺ he⁻ jää^ʼ Dio dsa⁻ lä⁻hih⁺ kih^ʼ. ⁸ Ja⁻ mi⁻hlääh^ʼ hnäh^ʼ hi⁻ dsaah^ʼ, ja⁻ cheh^ʼ hnäh^ʼ dsoo^ʼ hmih^ʼ høø⁻, ja⁻ mi⁻jiih^ʼ hnäh^ʼ dsa⁻ hi⁻ ma⁻na⁻juu^ʼ, ja⁻ hwëëh⁻ hnäh^ʼ jmi⁻lle^ʼ hliih^ʼ. La^ʼ ma⁻hñah⁻ ba^ʼ hnäh^ʼ bë⁻ na⁻, he⁻ja⁻ ta⁺ koø^ʼ hnäh^ʼ jñeeh^ʼ hnäh^ʼ kih^ʼ dsa⁻.

⁹ Ta⁺ ka⁻ hnäh^ʼ ku⁻nøø⁻, kuu^ʼ tøø⁻, ni⁻ koø⁻ ñe^ʼ nøø^ʼ. ¹⁰ Ni⁻ ta⁺ ka⁻ hnäh^ʼ sa⁻tuh⁻ kih^ʼ cha⁻jwë^ʼ, ni⁻ ta⁺ ka⁻ hnäh^ʼ jyoh^ʼ lëë^ʼ hmiih⁻ kyah^ʼ hnäh^ʼ, ni⁻ mi⁻ he⁻ heeh^ʼ hnäh^ʼ, ni⁻ hma⁻hu⁻ ka⁻läh^ʼ. Jëëh^ʼ jaa⁻ hi⁻ jmee⁺ ta^ʼ, lle⁻ kih^ʼ hyoyh⁺ he⁻ kuyh⁺.

¹¹ Wa^ʼ ha⁻ cha⁻ ha⁻ jee^ʼ ga⁻lla⁻nääh^ʼ hnäh^ʼ, jwii⁻ kaah^ʼ jwii⁻ mäh⁻, ja⁻ hnaah⁺ hnäh^ʼ jaa⁻ dsa⁻ hi⁻ llu^ʼ dsë^ʼ mah^ʼ jäh^ʼ hnäh^ʼ cha⁻neh⁺ kiyh^ʼ lä⁻jiih^ʼ hwëëh⁻ hnäh^ʼ jee^ʼ ja⁻. ¹² Wa⁻ra⁻ ga⁻taah^ʼ hnäh^ʼ cha⁻neh⁺ kih^ʼ dsa⁻, ja⁻ jmeeh⁻ hnäh^ʼ Dio kiyh^ʼ. ¹³ Cher⁻mah^ʼ ga⁻heeh⁻ dsa⁻ he⁻ ma⁻jmeeh^ʼ hnäh^ʼ Dio kiyh^ʼ, jä^ʼ na⁻jøø⁻ cha⁻neh⁺ ja⁻. Pero cher⁻mah^ʼ sa⁺ ga⁻heeyh⁻, sa⁺ lä⁻jmää^ʼ juu^ʼ he⁻ ma⁻hlëëh^ʼ hnäh^ʼ ja⁻. ¹⁴ Cher⁻mah^ʼ sa⁺ ga⁻heeyh⁻ hnäh^ʼ jee^ʼ lla⁻nääh^ʼ hnäh^ʼ hi⁻ cher⁻mah^ʼ sa⁺ ga⁻nuuy^ʼ juu^ʼ he⁻ kye^ʼ hnäh^ʼ, ja⁻ hwëëh⁻ hnäh^ʼ cha⁻neh⁺ ja⁻ o jee^ʼ jwii⁻ ja⁻. Ja⁻ hlah^ʼ wa⁻hløø⁻ he⁻ na⁻beh⁻ ma⁻tiih^ʼ hnäh^ʼ. ¹⁵ Ma⁻ra⁻ ju⁻dsoo^ʼ jwëëhn⁻ hnäh^ʼ, cha⁻ga⁻miih⁻ wii^ʼ jëë^ʼ dsa⁻ kih^ʼ jee^ʼ jwii⁻ jee^ʼ sa⁺ heeyh⁻ hnäh^ʼ lä⁻koh^ʼ ga⁻ jwii⁻ Sodoma kyaah^ʼ Gomorra wa⁻ra⁻ ga⁻të^ʼ jee^ʼ jmee^ʼ Dio jwiz⁻.

Ga⁻jäh^ʼ Jesús jëë^ʼ dsa⁻ kyaay^ʼ cha⁻miih⁻ he⁻ wii^ʼ

¹⁶ Nuu⁻ da^ʼ hnäh^ʼ, jnä^ʼ cheen⁻ hnäh^ʼ laah^ʼ hnäh^ʼ lä⁻koh^ʼ borrego hi⁻ ga⁻nää^ʼ jee^ʼ kih^ʼ jah^ʼ hää^ʼ. Hnøø^ʼ leeh⁻

hnäh' lä'koh' liih' miih', hi' jmee' hnäh' hwaah' lä'koh' jaa' juu'. ¹⁷ Lee' hnäh'. Jëeh', ngëe' dsa' hnäh' kih' dsa'ta'. Jmi'baa' dsa' hnäh' neh' gwah' kiyh'. ¹⁸ Kwaat' kih' juu' kin' ngëe' dsa' hnäh' kih' dsa'ta' kaah' mah' kwah' hnäh' ju'dsoo' kin' cha'ney' hi' lä'ja' ka'läh' kih' lä'jëe' hi' sa' laa' judiu. ¹⁹ Wa'ra' ga'të' jee' ngëe' dsa' hnäh' kih' dsa'ta', ta' ka' hnäh' hu' dsë' ha' lä' hlëeh' hnäh' o ha' lä' juu' kwah' hnäh'. Wa'ra' ga'të' jee' hlëeh' hnäh', Dio ba' kwa' juu' ha' lä' hlëeh' hnäh'. ²⁰ Jëeh', ja' he' hnäh' he' hlëeh' hnäh'. Jmi' lle' kih' Täa' jnän' ba' ja' kway' juu' he' hlëeh' hnäh'.

²¹ Ngëe' dsa' ooh' kih' dsa'ta' mah' jngëeh' dsih'. Ja'ba' lä'ja' jmee' dsa' kih' joo' ka'läh'. Chih' tee' kyaah' cho'jmii' lä'jiih' liyh' jngiiyh' kih'. ²² Lä'jëe' dsa' jmee' na'høoh' kyah' hnäh' kwaat' kin'. Pero hi' kwëeh' dsë' lä'jiih' llaa', hi' he' ba' lää'. ²³ Wa'ra' ga'jmeeh' dsa' hnäh', go'nää' hnäh' ta' jyoh' jee' jwii'. Jëeh' ma'ra' ju' dsoo' jwëehn' hnäh', jah' Hi' ga'lëe' ngo' la' jaa' sa' ga' ma'ngëeh' hnäh' lä'kaa' jwii' kih' hwa' Israel.

²⁴ Sa' joo' ga' discipulo lä'koh' ga'ta' jwoh' kyaay'. Ni' moz', sa' joo' ga' lä'koh' ga' dsa' juuy'. ²⁵ Lee' ba' kih' discipulo jmeey' lä'koo' jmee' ta' jwoh' kyaay'. Lä'ja' ka'läh' lee' ba' kih' moz' jmeey' lä'koo' jmee' dsa' juuy'. Hi' cher'mah' dsa' juu' cha'neh' ga'tëeh' dsa' Beelzebú, joh' ga' sa' jäh' kih' hi' chaa' kiyh'.

Hi' kih' jmeen' gah' jne'

(Lc. 12:2-7)

²⁶ He' lä'ja', ta' wa' gah' hnäh' kih' hi' jmeeh' hnäh'. Jëeh', sa' cha' ni' miih' he' na'jlë', he' sa' lä'jnä'. Hi' lä'jë' he' na'hmäa', lloo' koo' jmi' lä'ñe' dsa'. ²⁷ Lä'jë' he' jwëehn' hnäh' jee' na'hoo', hlëeh' hnäh' jee' jnä'

wa'je-. Hi- lä+jë+ he- jwëëhn~ hnäh' hñaa'h¹, wií hnäh' gyuu'h¹ hne¹ mah¹ hlëeh' hnäh' ki-gaa-. 28 Ta- wa' gah' hnäh' kih¹ dsa- hi- jngiih+ jmi-ngo¹. Hi- he' sa- le' jngiiyh¹ jmi-llë' kyah¹ hnäh'. Wa' gah+ hnäh' kih¹ hi- lih+ taah- hnäh' cha'je- lä+kye- jmi-llë' kyah¹ hnäh'. 29 ¿Che' sa- hnëë- dsa- uu¹ gyuu- ta¹ kyaah' koo- ñe¹ nøø'? Pero ni+ jaa- hi- he' sa- le' täh+ hwa¹ cher'mah¹ sa- ga-kwa' Tää` jnän`jwë¹. 30 Lä+kye- jñu- lleh' hnäh' na-he' ga-lä+jë+ kih¹ Dio. 31 He- ja- jwahn-, ta- wa' gah¹ hnäh'. Kyeë' ga' hnäh' cha-ga'miil- lä+koh' ga' jwëë' gyuu- ta¹.

32 'Cher'mah¹ hi- ga-mi+jnäa- hñii' laay¹ kyaan+ cha'në dsa-, ja-ba' lä+ja- mi+jnäa¹ jnih' cha'në' Tää` kyaan+ hi- gya¹ ya+jwií¹. 33 Pero cher'mah¹ hi- hmä+ juu¹ he- laay¹ kyaan+ cha'në' dsa-, ja-ba' lä+ja- jmeen` kiyh¹ ka-läh' cha'në' Tää` kyaan+ hi- gya¹ ya+jwií¹.

*Tee*¹ dsa- kwaan+ kih¹ Jesús
(Lc. 12:51-53; 14:26-27)

34 'Ta- wa' laah' hnäh', ma-jan~ mah¹ jmeen` hii¹ tii¹ kih¹ dsa- jmi-gyuu+. Sa- ma-jan~ mah¹ hii¹ tii¹. Ma-jan~ mah¹ llan`hnii- ba¹. 35 Ma-jan~ llan`hnii- mah¹ tee¹ jooy¹ kyaah' jmiiy-. Ja-ba' lä+ja- ka-läh' chih-më' kyaah' chooy¹ hi- ma'jooy¹ kyaah' ma-chooy¹. 36 He' ba' hi- chaa- koo- cháneh+, jmeey¹ na-hääyh' dsa-kyaayh¹. 37 Hi- hnää¹ cho'jmii- lä+koh' ga' jnä', sa- høø+ kwaan+ leey¹ dsa- kyaan+. Hi- hnää¹ jo-ñuu- jo-miiy- lä+koh' ga' jnä', sa- høø+ kwaan+ leey¹ dsa- kyaan+. 38 Hi- sa- jää+ cru¹ kyaah' mah¹ jmeey¹ ko-jøh' kyaah' jnä', sa- kwa+ kin+ leey¹ dsa- kyaan+. 39 Hi- hnooh- ha- lä+ jee¹ lä+chaay- llu¹, hi- he' juu¹ ba¹. Pero hi- kwaa~ hñii' juu¹ kwaan+ kin+, hi- he' ba' lää'.

Hyoh⁺ dsa⁻ kyaa⁺ Dio jñee⁺

(Mr. 9:41)

⁴⁰ Hi⁻ heeh⁻ hnäh^ʔ, jnä^ʔ ba^ʔ he^ʔ ma⁻ heeyh⁻. Hi⁻ hi⁻ heeh⁻ jnä^ʔ, ma⁻ heeyh⁻ hi⁻ ga⁻ chee⁺ jnä^ʔ ba^ʔ ja⁻. ⁴¹ Hi⁻ heeh⁻ jaa⁻ dsa⁻ hi⁻ ngëe[~] juu⁺ kih⁺ Dio, kih⁺ he⁻ na⁻ hñaay⁺ kih⁺ Dio, hyoyh⁺ lä⁻ koo⁻ te⁺ he⁻ hyoh⁺ hi⁻ ngëe[~] juu⁺ ja⁻. Hi⁻ heeh⁻ jaa⁻ hi⁻ lluu⁺, kih⁺ he⁻ laay⁺ dsa⁻ lluu⁺, hyoyh⁺ lä⁻ koo⁻ te⁺ he⁻ hyoh⁺ hi⁻ lluu⁺ he^ʔ. ⁴² Wa^ʔ hi⁻ cha⁻ hi⁻, hi⁻ kwëeh[~] koo⁻ vas jmi⁻ dsë⁻ gyuh^ʔ jaa⁻ hi⁻ pih⁺ la⁻, kih⁺ he⁻ laay⁺ discípulo kyaan⁺, ma⁻ ra⁺ ju⁺ dsoo⁺ jwëëhn[~] hnäh^ʔ, hyoyh⁺ ba^ʔ jñeey⁺.

11

Ga⁻ chee⁺ Jwaa⁻ dsa⁻ kyaay⁺ mah⁺ na⁻ ngiiy⁺ juu⁺ kih⁺ Jesús

(Lc. 7:18-35)

¹ Ma⁻ ngëe[~] ma⁻ jmee^ʔ Jesús mada⁻ lä⁻ la⁻ kyaa⁺ jnääh⁺, ya⁻ hëey⁺ ngooy⁺ na⁻ hlëeyh⁺ dsa⁻, hi⁻ na⁻ kway⁻ juu⁺ lä⁻ kaa⁻ jee⁺ jwii⁻ kih⁺ dsa⁻ goo[~] jnääh⁺.

² Jwaa⁻ hi⁻ ma⁻ choo[~] jmi⁻ ma⁻ hää⁺ neh⁻ ñe⁺. Ma⁻ ga⁻ nuuy^ʔ lä⁻ jë⁻ he⁻ ma⁻ jmee⁺ Cristo, ga⁻ cheey⁺ uu⁺ discípulo kyaay⁺, ³ mah⁺ na⁻ ngiiy⁺ juu⁺ kih⁺ Jesús:

—¿Che^ʔ hne⁻ he^ʔ hi⁻ nøø^ʔ juu⁺ jä⁻ o che^ʔ jää⁺ jnääh⁺ jñah^ʔ?

⁴ Mah⁺ ga⁻ jeeh⁻ Jesús juu⁺ kiyh⁺, ga⁻ siiyh⁺:

—Go⁻ nää^ʔ hnäh^ʔ, mah⁺ go⁻ jmeeh⁻ juu⁺ kih⁺ Jwaa⁻ lä⁻ jë⁻ he⁻ nuuh⁻ hnäh^ʔ hi⁻ lä⁻ jë⁻ he⁻ jëeh⁺ hnäh^ʔ la⁻. ⁵ Hi⁻ tuu⁺ ma⁻ jëey[~] ba^ʔ, hi⁻ jluuh⁺ ma⁻ ga⁻ nääy⁺ ba^ʔ, ma⁻ laa⁺ ba^ʔ hi⁻ ma⁻ dsaah⁺ dsoo⁺ hmih⁺ høø⁺, hi⁻ gwii⁻ ma⁻ nuuy⁻ ba^ʔ, hi⁻ ma⁻ juu⁺ ma⁻ lä⁻ jiiyh⁺ ba^ʔ, hi⁻ hi⁻ tä⁻ ñee^ʔ ma⁻ nuu⁻ bil⁺ ju⁺ hmëe^ʔ. ⁶ Llu⁺ la⁺ kih⁺ hi⁻ sa⁻ jmee⁺ to⁺ dsë⁻ kwaat[~] kin⁻ — ga⁻ jäh^ʔ Jesús siiyh⁺.

⁷ Lă⁻koō⁻ ma' ga⁻nää` discipulo kyaa¹ Jwaa⁻, ga⁻løø¹ Jesús hlëëyh[~] dsa⁻ kih¹ Jwaa⁻ mah¹ lä⁻dsooh[~] dsëy¹ ha⁻ lä⁻ ma' laay¹. Ga⁻jäyh¹:

—¿Ha⁻ lä⁻laa¹ hi⁻ na⁻nääh¹ hnäh¹ na⁻jëëh¹ hnäh¹ jee¹ oo⁻ hwa¹ kii⁻? ¿Che¹ ma' laay¹ lä⁻koh¹ hma⁻tah⁻ he⁻ gwa⁻gyaa[~] lle¹? ⁸ ¿Cher¹ mah¹ sa⁻ laay¹ lä⁻ja⁻ hi⁻ na⁻jëëh¹ hnäh¹, ha⁻ ba⁻ lä⁻laay¹ ja⁻? ¿Che¹ ma' laay¹ jaa⁻ dsa⁻ñuuh⁻ hi⁻ ma⁻këh⁻ hmiih⁻ llu¹? Ñe¹ ba⁻jne¹, lä⁻jëë⁻ hi⁻ këh⁻ hmiih⁻ llu¹, hi⁻ he⁻ tääh¹ cháneh⁻ kih¹ rey ba⁻. ⁹ He⁻ja⁻, ¿hee⁻ ba⁻ laa¹ hi⁻ na⁻jëëh¹ hnäh¹? ¿Che¹ laay¹ jaa⁻ hi⁻ ngëë[~] juu¹ kih¹ Dio? Jnä¹ jwëëhn[~] hnäh¹ laay¹ ba⁻. Hi⁻ ma⁻ra⁻ he⁻ laay¹ jøøh¹ ga⁻ lä⁻koh¹ ga⁻ jñah¹ hi⁻ ma⁻ ngëë[~] juu¹ kih¹ Dio. ¹⁰ Jëëh¹, Jwaa⁻ he⁻ hi⁻ na⁻si⁻ kih¹ lä⁻la⁻:

Chëen⁻ jaa⁻ hi⁻ dsa⁻kwa⁻ juu¹ kin⁻.

Hi⁻ he⁻ dsoo⁻ ta⁻ cháneh¹ mah¹ mi⁻llu¹ jwë¹ kyah¹.

¹¹ Ma⁻ra⁻ ju⁻dsoo¹ jwëëhn[~] hnäh¹. Jee¹ kih¹ lä⁻jëë⁻ hi⁻ ga⁻lä⁻chaa⁻ kih¹ dsa⁻më¹, sa⁻ chaa⁻ hi⁻ jøøh¹ ga⁻ lä⁻koh¹ ga⁻ Jwaa⁻ hi⁻ ma⁻ choo[~] jmi⁻. Pero hi⁻ laa¹ mäh¹ ga⁻ kih¹ gyuu¹ ya⁻jwi¹, hi⁻ he⁻ jøøh¹ ga⁻ lä⁻koh¹ ga⁻ Jwaa⁻.

¹² Lă⁻koō⁻ ma' ja⁻ Jwaa⁻ hi⁻ ma⁻ choo[~] jmi⁻, lä⁻jiih¹ na⁻, he⁻ wi¹ ba⁻ dsa⁻taah⁻ dsa⁻ jee¹ jmee⁻ Dio hih⁻. Dsa⁻ hää¹ kway⁻ be⁻ dsa⁻taayh⁻ jee¹ ja⁻. ¹³ Jëëh¹, lä⁻jëë⁻ hi⁻ ga⁻ngëë⁻ juu¹ kih¹ Dio hi⁻ ma⁻ chaa⁻ llo¹ joo¹, kwee⁻ ba⁻ la⁻ juu¹ kiyh¹ he⁻ ga⁻kway¹, hi⁻ lä⁻ja⁻ ley ka⁻läh¹ lä⁻jiih¹ kih¹ Jwaa⁻.

¹⁴ Cher¹ mah¹ chaa⁻ hi⁻ hnøø¹ heeh⁻ juu¹ la⁻, Jwaa⁻ he⁻ laay¹ Elfa⁻ hi⁻ nøø¹ juu¹ jä⁻. ¹⁵ Hi⁻ hnøø¹ heeh⁻ juu¹ la⁻, wa⁻ heeyh⁻.

¹⁶ Jwëëhn[~] hnäh¹ ha⁻ lä⁻ koh¹ laa¹ dsa⁻ hi⁻ chaa⁻ na⁻. Chaa⁻ mi⁻h⁻ lä⁻koh¹ chih⁻ hi⁻ tääh¹ jë⁻hmoo¹ hi⁻ ti⁻choo⁻ juu¹ kyaah¹ dsa⁻kyaayh¹. ¹⁷ Jäyh¹: “Ma⁻juu¹ jnääh¹ su⁻ he⁻ jmee⁻ jëë⁻ hoh¹ hnäh¹ kyaah¹ luu¹ hma⁻ta⁻

pero sa⁺ ga⁺hiih^ʒ hnäh^ʒ ma⁺ jmeeh⁺ hnäh^ʒ ja⁺. Ma⁻hä⁺ jnääh⁺ su⁺ he⁻ ti⁻meeh⁻ dsē⁺, ni⁺ lä⁺ja⁻ sa⁺ ma⁻hoo⁺h⁺ hnäh^ʒ”, jä⁺h⁺ chih⁻ he⁺ siyh⁺ dsa⁻kyaa⁺y⁺h⁺.

¹⁸ Lä⁺ja⁻ ka⁻lä⁺h^ʒ jmee⁺ dsa⁻ hi⁻ chaa⁻ na⁺. Jëeh^ʒ, ja⁺ Jwaa⁻ hi⁻ ga⁺kuh⁻ ga⁺h⁺ih⁺ miih⁻ go⁻te⁺ mah⁺ ma⁺ jä⁺h^ʒ dsa⁻ kiyh⁺: “Kyey⁻ jmi⁻lle^ʒ hliih⁺.” ¹⁹ Lä⁺ja⁻ ka⁻lä⁺h^ʒ, ja⁺ Hi⁻ ga⁺lëe⁺ngo⁺ la⁻ hi⁻ kuh⁻h⁺ih⁺ na⁺tee⁺ kih⁺ mah⁺ jä⁺h^ʒ dsa⁻ kiyh⁺: “Jlaa⁺ ngëe⁺, mah⁺ lla⁺heey⁺h⁻. Jway⁺h^ʒ kyaah⁺ lä⁺jëe⁺ hi⁻ koo⁺ ku⁺sih⁻, laay⁺ ome⁻ kya⁺a⁺ dsa⁻ hi⁻ sa⁺ tooh⁻ ta⁺”, jä⁺h^ʒ dsa⁻ hi⁻ chaa⁻ na⁺. Pero kyaah⁺ he⁻ jmee⁺ Dio, lii⁻ llu⁺ ba⁺ huu⁺dsē⁻ kiyh⁺.

Jëe⁺ wi⁺ lä⁺jëe⁺ hi⁻ chaah⁻

(Lc. 10:13-15)

²⁰ Ja⁻ ga⁺ ga⁺løø⁺ Jesús juuh[~] kih⁺ dsa⁻ hi⁻ ma⁺ tääh⁺ lä⁻koo⁻ lä⁻koo⁻ jwi⁻ juuh⁻ jee⁺ ga⁺jmeey⁺ cha⁻miih⁻ he⁻ juh⁻gaa⁻. Ni⁺ lä⁺ja⁻, sa⁺ ga⁺jee⁺y[~] kyaah⁺ Dio. He⁻ja⁻ ga⁺jä⁺y⁺h^ʒ siyh⁺:

²¹ —;Peer⁺ jwi[~] hnäh^ʒ dsa⁻ hi⁻ tääh⁺ jwi⁻ Corazín! ;Peer⁺ jwi[~] hnäh^ʒ dsa⁻ hi⁻ tääh⁺ jwi⁻ Betsaida! Wa⁻ra⁻ jä⁺h^ʒ kih⁺ ma⁻jëe⁺ dsa⁻ hi⁻ tääh⁺ Tiro kyaah⁺ jwi⁻ Sidón ha⁻ lä⁺ la⁺ he⁻ juh⁻gaa⁻ he⁻ ma⁻jmeen⁺ jee⁺ kyah⁺ hnäh^ʒ, ma⁻lih^ʒ sa⁺ ga⁺jee⁺y[~] kyaah⁺ Dio, ma⁺ këyh⁺ hmiih⁻ jwä⁺ hi⁻ ma⁺ suy⁺ hñiiy⁺ tu⁺jwa⁻, jmeey⁺ lii⁻ he⁻ ti⁻meeh⁻ dsëy⁺.

²² He⁻ja⁻ jwëëhn[~] hnäh^ʒ, wa⁻ra⁻ ga⁺të⁺ jmi⁺ jee⁺ le⁺ jwiz[~], cha⁻ga⁺miih⁻ wi⁺ jëeh⁺ hnäh^ʒ lä⁻koh⁺ ga⁺ dsa⁻ hi⁻ chaa⁻ Tiro kyaah⁺ Sidón. ²³ Hnäh^ʒ hi⁻ chaa⁻ Capernaum, jmeeh⁻ hnäh^ʒ huu⁺dsē⁻ he⁻ tëeh⁺ hnäh^ʒ gyuu⁺h⁺. Pero ñiih⁺ ga⁺ kih⁺ cha⁺je⁻ go⁻nääh⁺ hnäh^ʒ. Jëeh^ʒ, wa⁻ra⁻ jä⁺h^ʒ kih⁺ jwi⁻ Sodoma ga⁺jmeen⁺ he⁻ juh⁻gaa⁻ he⁻ ma⁻jmeen⁺ jee⁺ kyah⁺ hnäh^ʒ, lä⁺ ma⁻hla⁻ ja⁻ba⁺ lä⁺jiih⁺ na⁺. ²⁴ He⁻ja⁻ jwëëhn[~]

hnäh', wa'ra- ga'tē' jee' le' jwiz~, cha-ga'miih- wi' jëeh'
hnäh' lä'koh' ga' he- jëe' hi- ma'tääh' Sodoma.

Ga'jääh' Jesús he- sa- hii- hma-yu~ kiyh'

(Lc. 10:21-22)

²⁵ Hor~ ja- ga'jääh' Jesús siiyh- Dio:

—Kwan- ti'hmaah' kyah' Tää` kyaan-, hne- laah'
Dsa-jøh' kih' gyuu' hwa', jëeh' ga'hmah' lä'jē' juu' la-
kih' hi- kyuu~ hi- kih' hi- ngëe'. Mah' ga' mi'jnääh' juu'
kyah' kih' hi- laa' lä'koh' jaa- chih-mäh'. ²⁶ Jëeh', ga'tih'
ba' hoh' jmeeh' lä'ja-, Tää`.

²⁷ Ga'lä'jē' go-te~ ba' ga'tooh- Tää` kyaan- goon-. Ni'
jaa- sa' kyuu' Joø' Dio, ma'la- Tää' ba' kyuu' jnä'. Ni' sa'
chaa- hi- kyuu- Tää`. Ma'la- jnä' hi- laa' Jooy' ba' kyuu-
jnih', hi- lä'ja- lä'kyuu- dsa- hi- hnoon' mi'jnään' kih'.

²⁸ Lä'jēe- hnäh' hi- ma-hwaa' kih' lä'jē- he- dsa- ngëe'
hnäh', ya-nää' hnäh' kyaah' jnä' mah' jmeen- teeh' hoh'
hnäh'. ²⁹ Wa' kyen' ko-jøh' hma-yu~ kin- mah' mi'tëe'
hnäh' kin-. Jëeh', hwaä' ba' jnä', mah' jøh- dsen- ka-läh'.
Lä'ja- mo-so- kah' ga' hnäh' huudse- ha- lä- le' kyah'
hnäh'. ³⁰ Jëeh' sa- hii- hma-yu~ kin-, ni- sa' jwëeh' mada-
he- jmeen- kyah' hnäh'.

12

Ga'hleeh' Jesús ha- lä' la' jmi' he- teeh- dsa- dsē'

(Mr. 2:23-28; Lc. 6:1-5)

¹ Koo- jmi' he- teeh- dsa- dsē', ga'ngëe' Jesús jee'
ma' na-jnäa' chaah' trigo mah' ja' ga'lä'kyah- jnääh'
discípulo kyaay'. He-ja- ga'løø' jnääh' hnä' jnääh' miih-
sa'gwah' trigo mah' ga'kih' jnääh'. ² Ma' ga'jëe' dsa-
fariseo lä'koo- ma' jmee- jnääh', ga'jäyh':

—Jëë da ha lä jmeë discipulo kyaah he sa ga tēē jne' jmeen' jmiif he teeh dsa dsē —ga jāyh' siyh' Jesús.

³ Mah' ga jāh' Jesús siyh':

—¿Che' sa ma heh hnäh' lä koo ga jmeē David koo hä, lä ma ja kyoyh kyaah hi ma ga nää kyaayh? ⁴ Ga hey' neh gwah mah' ga kuyh he ñiuh' he ma na jøø he sa lle kih' ma kuyh hi ga kwēyeh dsa hi ga nää kyaayh'. Jëeh', ma la jmi dsa ba ma na ngē jwē kuyh he ñiuh' ja. ⁵ ¿Che' sa ma heh hnäh' lä koo lle nē ley kih' Moisé? Jmiif he teeh dsa dsē ga jmeē ba jmi dsa ta neh gwah', pero sa ma la dso'kye he ma jmeey lä ja. ⁶ Jwēehn hnäh', jee la cheh' jaa hi kyeē ga lä koh' ga gwah' ja. ⁷ Sa ñeh' hnäh' lä koo hnøø jāh' juu' la: "Hnoon' wa lä ñih' hoh' hnäh' ba, sa hnoon' he jëeh' hnäh' jah' nē na hyoo'." Wa ra jāh' kih' ma lä ngēeh' hnäh' juu' na, sa ma bāäh' hnäh' dsoo', hi sa cha he ma jmeē ni miuh'. ⁸ He lä ja, Hi ga lēē ngo la ba na ngē jwē jmeey' hih', hee na he ga tēē jmeē dsa jmiif he teeh dsa dsē'.

Ga mi hlää' Jesús jaa dsa jmiif he teeh dsa dsē'
(Mr. 3:1-6; Lc. 6:6-11)

⁹ Ya hēē' Jesús jee ja, ngooy' mah' ga hey' neh gwah' mäh' kih' dsa judiu. ¹⁰ Jee ja ma hää' jaa dsa ñuuh' hi ma lä kii koo ma goo. Mah' ga ngiif dsa fariseo juu' kih' Jesús:

—¿Che' na ngē' jne' jwē' mi hlää' jne' jaa hi dsaah' jmiif he teeh dsa dsē'? —ga jāyh' siyh' Jesús.

He ma hnooyh ha lä jee ma hnēy' ba ja. ¹¹ Mah' ga jāh' Jesús siyh':

—Cher'mah¹ jaa⁻ hnäh^ʔ cheh¹ jaa⁻ borrego kih¹ mah¹ täyh^h koo⁻ cha'sii⁻ jmi^h he⁻ tee^h dsa⁻ dsé¹, ¿ché¹ sa⁻ dsoo¹ hi⁻ he^ʔ mah¹ dsa⁻ lleey^h? ¹² ¿Joh^ʔ ga^ʔ sa⁻ kyeé^ʔ jaa⁻ dsa⁻ lä⁻ koh^ʔ ga^ʔ jaa⁻ borrego? Kih¹ he⁻ ja⁻, na⁻ ngé¹ jné¹ jwé¹ jmeen¹ he⁻ llu¹, jmi^h he⁻ tee^h dsa⁻ dsé¹ —ga^ʔ jäyh^ʔ siiyh⁻.

¹³ Ja⁻ ga^ʔ ga⁻ siiyh^h dsa⁻ dsaah¹ he^ʔ:

—Ni^h da^ʔ ma⁻ gooh⁻.

Mah¹ ga⁻ ni^h ma⁻ gooy⁻. Lä⁻ chah^ʔ ja⁻, ga^ʔ jä¹ llu¹ go⁻ te⁻ lä⁻ koo⁻ ma¹ la¹ jyoh^ʔ ma⁻ gooy⁻. ¹⁴ Ma¹ ga^ʔ hwéé⁻ dsa⁻ fariseo he^ʔ ga^ʔ nää¹, ga^ʔ taayh^h juu¹ kwee⁻ ha⁻ lä⁻ jee¹ ma¹ jngéeyh¹ Jesús.

Ga^ʔ lä⁻ te¹ koo⁻ juu¹ he⁻ ga⁻ kwa^ʔ Isaía llo^ʔ joo¹

¹⁵ Ga^ʔ lä⁻ liih⁻ Jesús he⁻ hu¹ dsé⁻ ma¹ jmee⁻ dsa⁻ he^ʔ, he⁻ ja⁻ ngooy¹ ta¹ jee¹ jyoh^ʔ ba¹. Peer⁻ jwéé⁻ dsa⁻ ga^ʔ lla⁻ lle¹ kaah¹ kiyh¹. Hi⁻ ma¹ mi⁻ hlääy^ʔ ga^ʔ lä⁻ jéé⁻ dsa⁻ dsaah¹.

¹⁶ He⁻ ja⁻ ga⁻ siiyh^h lä⁻ jéé⁻ hi⁻ ga⁻ hlaa^ʔ he^ʔ:

—Ta⁻ koo^ʔ hnäh^ʔ juu¹ kyaah¹ ni⁻ jaa⁻.

¹⁷ Lä⁻ ja⁻ ga⁻ la¹ mah¹ lä⁻ te¹ juu¹ he⁻ ga⁻ kwa^ʔ Isaía hi⁻ ga⁻ ngéé⁻ juu¹ kih¹ Dio, lä⁻ ma¹ ga⁻ jäyh^ʔ:

¹⁸ Hi⁻ la⁻ hi⁻ ga⁻ hñaan^h jmee⁻ ta¹ kin⁻.

Hi⁻ la⁻ hi⁻ hnaan^h hi⁻ chaan⁻ llu¹ kyaah¹.

Jmeen⁻ jä¹ jmi⁻ lle^ʔ kin⁻ né¹ kiyh¹.

Mah¹ kway¹ ju¹ dsoo^ʔ lä⁻ kaa⁻ lä⁻ juh¹ jmi⁻ gyuu⁻.

¹⁹ Sa⁻ ti⁻ chooy¹ juu¹ kyaah¹ ni⁻ jaa⁻, sa⁻ ta⁻ hooyh¹,

ni⁻ sa⁻ hléeyh¹ ki⁻ gaa⁻ cha⁻ jwé¹ juuh⁻.

²⁰ Jmeey¹ jøh⁻ dséy¹ kyaah¹ dsa⁻ hi⁻ laa¹ lä⁻ koo⁻ hma⁻ tah⁻ he⁻ ngoo¹ dsa⁻ jøø^ʔ,

hi⁻ lä⁻ ja⁻ kyaah¹ dsa⁻ hi⁻ laa¹ lä⁻ koo⁻ wa⁻ je⁻ he⁻ ma⁻ ngoo¹ dsa⁻ uu^h.

Lä⁺ja⁻ jmeey⁺ lä⁺jiih⁺ lloo[~] jmi⁺ lä⁺jna⁺ he⁻ llu⁺ jmah⁺ ba⁺
ma⁻lih[~].

²¹ Mah⁺ lä⁺jëë⁺ dsa⁻ hi⁻ tääh⁺ lä⁺kaa⁻ hwa⁺, ka⁺ o⁻ jøh⁺ dsë⁻
kiyh⁺.

Ga⁺jäh⁺ dsa⁻, ma⁺kye⁻ Jesús jmi⁻lle⁺ hliih⁺

(*Mr. 3:20-30; Lc. 11:14-23; 12:10*)

²² Ja⁻ga⁺ na⁺jää⁻ dsa⁻ cha⁺në Jesús jaa⁻ dsa⁻n⁺uuh⁻ hi⁻
ma⁺kye⁻ jmi⁻lle⁺ hliih⁺. Ma⁺ laay⁺ jaa⁻ hi⁻ tuu⁺ hi⁺ ma⁺
kaay⁺ ka⁻läh⁺. Ga⁺mi⁺hlää⁺ Jesús dsa⁻ he⁺. Lä⁺chah⁺ ja⁻
ga⁻løøy⁺ jëëy[~] hi⁺ ga⁻løøy⁺ hlëëyh⁺. ²³ Ga⁺lä⁺jëë⁺ ba⁺ dsa⁻
ga⁻lä⁺dsa⁺ dsë⁺. Mah⁺ ma⁺ngiiy⁺ juu⁺ kih⁺ dsa⁻kyaa⁺yh⁺:

—¿Che⁺ sa⁺ laa⁺ sa⁺ju⁻ kih⁺ David dsa⁻ na⁻? —ma⁺ jäyh⁺.

²⁴ Lä⁺koo⁻ ma⁺ ga⁺nuu⁺ dsa⁻ fariseo he⁻ ma⁺ jmääy[~] jøøh⁺
Jesús, ga⁺jäyh⁺:

—Dsa⁻ na⁻ hwëë[~] jmi⁻lle⁺ hliih⁺ kyaah⁺ be⁺ kih⁺
Beelzebú, dsa⁻jøøh⁺ kya⁺lä⁺jëë⁺ jmi⁻lle⁺ hliih⁺.

²⁵ Ma⁺kyuu[~] ba⁺ Jesús he⁻ huú⁺dsë⁻ ma⁺ jmee⁺ dsa⁻ he⁺,
mah⁺ ga⁺jäyh⁺ siiyh⁺:

—Dsa⁻ hi⁻ tääh⁺ koo⁻ hwa⁺, cher⁺mah⁺ teey[~] kyaah⁺
he⁺ ba⁺ dsa⁻kyaa⁺yh⁺, he⁻ mi⁻llaay⁺ hñiiy⁺ ba⁺ ja⁻. Lä⁺-
ja⁻ ka⁻läh⁺ koo⁻ jwii⁻ juuh⁻ o⁻ hi⁻ tääh⁺ koo⁻ cha⁺neh⁺,
cher⁺mah⁺ te⁻jëëy⁺, sa⁻ gwëëy⁺. ²⁶ Lä⁺ja⁻ ka⁻läh⁺ kih⁺
Tana⁺, cher⁺mah⁺ hwëëy[~] he⁺ ba⁺ hi⁻sa⁻llu⁺, he⁻ jmeey⁺
hnii⁺ kih⁺ hñiiy⁺ ba⁺ ja⁻. He⁻ja⁻, ¿ha⁻ lä⁺ja⁻ mi⁻heey⁺
kyaah⁺ ta⁺ kiyh⁺? ²⁷ Wa⁺ra⁻ jäh⁺ kih⁺ jnä⁺ hwëën⁺ jmi⁻lle⁺
hliih⁺ kyaah⁺ be⁺ kih⁺ juu⁺ hi⁻sa⁻llu⁺, ¿ha⁻ ba⁺ kih⁺
dsa⁻kyaa⁺h⁺ hnäh⁺, hi⁻ ba⁺ kih⁺ be⁺ hwëëy[~] hi⁻sa⁻llu⁺?
He⁺ ba⁺ dsa⁻kyaa⁺h⁺ hnäh⁺ na⁻, mi⁻jnääy⁺ he⁻ na⁻hee⁻
huú⁺dsë⁻ kyah⁺ hnäh⁺. ²⁸ Pero cher⁺mah⁺ jnä⁺ hwëën⁺
hi⁻sa⁻llu⁺ kyaah⁺ be⁺ kih⁺ Jmi⁻lle⁺ kih⁺ Dio, he⁻ ja⁻ jmee⁺
lii[~] he⁻ ma⁻ngoo⁺ jmee⁺ Dio hih⁺ jee⁺ kyah⁺ hnäh⁺ ba⁺ ja⁻.

29 ¿Ha- lä- le' dsa- he' jaa- dsa- cha'neh- kih' jaa- dsa- hi- bee', mah' hiiy' he- cha- kiyh' cher'mah' sa- ga- hñuuy' to- ne'? Jmee- bii' hñuuy', ja- ga- le' hwëey' lä- jë- he- lla- dsëy'. 30 Hi- sa- jawah' kyaah' jnä', he- hneey- kyaah' jnä- ba' ja-. Hi- sa- jmee- ko- jøh' kyaah' jnä' mah' teehn' dsa-, he- jmeey- dsa- lä- øø' dsa- kin- ba' ja-. 31 He- ja- jwëehn- hnäh', jmee- ba' Dio jøh- dsë' kih' lä- jë- dso'kye- he- jmee- dsa-. Hi- jmeey' jøh- dsëy' kih' lä- jë- juu' wiï' he- hlëeh- dsa-. Pero cher'mah' ga- hlëeh' dsa- wiï' kih' Jmi- lle' kih' Dio, sa- jmeey' jøh- dsëy'. 32 Jmee- ba' Dio jøh- dsë' kih' hi- hlëeh- wiï' kih' Hi- ga- lëë- ngo' la-. Pero hi- hlëeh- wiï' kih' Jmi- lle' Na- jngii', mo- so- jmeey' jøh- dsëy' kiyh', ni- jmi- gyuu- la-, ni- jmi- gyuu- he- na- ga- jä-.

Mii' kih' jmee- lii- ha- lä- la- chaah' hma-
(Lc. 6:43-45)

33 'Cher'mah' ga- jñee' jne' koo- chaah' hma- llu', kwa- miï' he- llu'. Hi- cher'mah' ga- jñee' jne' koo- chaah' hma- hliih', kwa- miï' he- hliih'. Mii' kih' jmee- lii- ha- lä- la- chaah' hma-. 34 Ma- ra- hi- he' joo' siih' miïh- laah' hnäh'. ¿Ha- lä- le' hlëeh' hnäh' juu' llu' mah' hlëeh' ba- hnäh'? Jëeh', he- na- mah' neh- tuh- dsë' dsa-, he- ja- ba' hlëeyh-. 35 Dsa- lluu' hlëeyh- he- llu' he- na- mah' neh- tuh- dsëy'. Dsa- hi- hlëeh', hlëeyh- he- hliih' he- na- mah' neh- tuh- dsëy'. 36 He- ja- jwëehn- hnäh', wa- ra- ga- tē- jee' jmee' Dio jwiz-, ngiiy' kwaat- kih' dsa- kih' lä- jë- juu' he- sa- jmää' ta' he- hlëeyh- ta' ko- jiih' tääyh' jmi- gyuu- la-. 37 Kyaah' ja- ba' juu' he- hlëeh', ya- hëeh' lluu' o- ya- hëeh' kyaah' dso'jwiï'.

Dsa⁻ hñaa⁻ dsë'¹ ma' hnøøy'¹ jmee'¹ Jesús koo⁻ he⁻ juh⁻ gaa⁻
(Mr. 8:12; Lc. 11:29-32)

³⁸ Ja⁻ ga⁻ ga⁻ jäh¹ ko⁻llaa¹ ta⁻ jwoh¹ kyaa¹ ley kyaah¹ dsa⁻
 fariseo ga⁻ siiyh¹ Jesús:

—Ta⁻ jwoh¹, hnøø⁻ jnääh¹ jëé¹ jnääh¹ jmeeh¹ koo⁻ he⁻
 juh⁻ gaa⁻.

³⁹ He⁻ ja⁻ ga⁻ jäh¹ Jesús siiyh¹:

—He⁻ ba⁻ che⁻ hlëëh¹ hnäh¹ dsa⁻ hi⁻ chaa⁻ na¹, sa⁻
 mi⁻teh¹ hnäh¹ kih¹ Dio mah¹ ngiih¹ hnäh¹ jmeen¹ koo⁻
 he⁻ juh⁻ gaa⁻. He⁻ juh⁻ gaa⁻ lä⁻ koh¹ ga⁻ la¹ kih¹ Joná hi⁻
 ga⁻ ngëé¹ juu¹ kih¹ Dio, ma⁻ la¹ he⁻ ja⁻ ba⁻ heehn¹ hnäh¹.

⁴⁰ Jëéh¹, ja⁻ ba⁻ lä⁻ koo⁻ ga⁻ jäh¹ Joná hnë⁻ jmi¹ hnë⁻ hwë¹
 neh¹ tuh⁻ hmooh⁻ jøøh¹ he⁻, lä⁻ ja⁻ ka⁻ läh¹ Hi⁻ ga⁻ lëé¹ ngo¹
 la⁻ jäh¹ hnë⁻ jmi¹ hnë⁻ hwë¹ na⁻ haa⁻ neh¹ hwa¹. ⁴¹ Wa⁻ra⁻
 ga⁻ tē¹ jee¹ jmee¹ Dio jwiz¹ kyah¹ hnäh¹ hi⁻ tääh¹ na¹, ma⁻ ja⁻
 noo⁻ dsa⁻ Nínive jee¹ tääyh¹ mah¹ bääyh¹ hnäh¹ dsoo¹.
 Jëéh¹, ga⁻ jeeyh¹ kyaah¹ Dio ma⁻ ga⁻ nuuy¹ juu¹ he⁻ na⁻ kwa⁻
 Joná hi⁻ jee¹ kyah¹ hnäh¹ la⁻, chaa⁻ jaa⁻ hi⁻ jøøh¹ ga⁻
 lä⁻ koh¹ ga⁻ Joná. ⁴² Lä⁻ ja⁻ ka⁻ läh¹, wa⁻ra⁻ ga⁻ tē¹ jee¹ jmee¹
 Dio jwiz¹ kyah¹ hnäh¹ hi⁻ tääh¹ na¹, jmi¹ ja⁻ dsa⁻ mē¹ hi⁻
 ma⁻ jmee¹ hih¹ hwa¹ ta⁻ kye¹, nooy¹ jee¹ gyay¹ mah¹ bääyh¹
 hnäh¹ dsoo¹. Jëéh¹, dsa⁻ mē¹ he⁻ ja⁻ uu¹ jwërte mah¹ ma⁻
 nuuy¹ ha⁻ lä⁻ la¹ he⁻ ma⁻ kyuu¹ Salomón, hi⁻ jee¹ kyah¹
 hnäh¹ la⁻, chaa⁻ jaa⁻ hi⁻ jøøh¹ ga⁻ lä⁻ koh¹ ga⁻ Salomón.

Ja⁻ jmi⁻ lle¹ hliih¹ ga⁻ llaayh¹ jee¹ ma⁻ gyay¹
(Lc. 11:24-26)

⁴³ Wa⁻ra⁻ ya⁻ hëé¹ jaa⁻ jmi⁻ lle¹ hliih¹ kih¹ jaa⁻ dsa⁻,
 dsooy¹ lä⁻ kaa⁻ jee¹ la¹ hwa¹ ki¹ dsa⁻ hnøøyh¹ ha⁻ jee¹
 tee¹ dsëy¹ mah¹ sa⁻ jnøøyh¹. ⁴⁴ Ja⁻ ga⁻ jmeey¹ hu¹ dsë⁻:
 “Naahn⁻ cháneh¹ kin¹ jee¹ ya⁻ hëén¹.” Hi⁻ wa⁻ra⁻ ga⁻ l-
 laayh¹ jee¹ ja⁻, sa⁻ chaa⁻ ni⁻ jaa⁻, na⁻ hyah¹ hi⁻ na⁻ li¹ llu¹.

45 Ja⁻ ga⁻ dsooy[~] dsa⁻ hnääh⁺ jñah^ʔ ga⁻ gyeē¹ jmi⁻ lle^ʔ hliih¹ ' hi⁻ hlēēh¹ ga⁻ lä⁻ koh^ʔ ga⁻ hñiiy^ʔ mah¹ dsa⁻ taayh⁻ ko⁻ jøh^ʔ jee¹ ja⁻. Hliih¹ ga⁻ le^ʔ kih¹ dsa⁻ he^ʔ lä⁻ koh^ʔ ga⁻ he⁻ ma⁻ laay¹ jää¹. Lä⁻ ja⁻ le^ʔ ka⁻ läh^ʔ kih¹ dsa⁻ hi⁻ hlēēh¹ hi⁻ tääh¹ na¹.

Øøh⁻ Jesús kyaah¹ chooy¹

(Mr. 3:31-35; Lc. 8:19-21)

46 Cheh¹ ga⁻ Jesús kway⁺ juu¹ kih¹ dsa⁻ he^ʔ, ma⁻ ga⁻ lloo¹ chooy¹ kyaah¹ øøyh⁻, ma⁻ hnøøy¹ ma⁻ hlēēyh¹ kyaah¹ Jesús. Pero ka⁻ hne⁻ ba⁻ ga⁻ jøøy¹. 47 Jaa⁻ hi⁻ ma⁻ cheh¹ jee¹ ja⁻, na⁻ jmeeyh¹ juu¹ kih¹ Jesús:

—Hi⁻ maa⁻ kyaah¹ kyaah¹ øøh¹ tääh¹ ka⁻ hne⁻, hnøøy¹ llay¹ juu¹ kyaah¹ hne⁻.

48 Mah¹ ga⁻ jeeyh⁻ kih¹ hi⁻ ga⁻ jmeeh¹ juu¹ he^ʔ:

—¿Hi⁻ na⁻, hi⁻ laa¹ maa⁻ kyaan^ʔ? ¿Hi⁻ na⁻, hi⁻ laa¹ øøhn¹ʔ

49 Mah¹ ga⁻ jmeey^ʔ lii[~] kyaah¹ gooy⁻ jee¹ ma⁻ tääh¹ discípulo kyaay¹ mah¹ ga⁻ jäh^ʔ:

—Hi⁻ la⁻ ba⁻ he^ʔ maa⁻ kyaan⁺, hi⁻ la⁻ ba⁻ he^ʔ øøhn¹.

50 Jēēh^ʔ, lä⁻ jēē⁺ hi⁻ jmee⁺ lä⁻ hyoh⁻ dsē¹ Tää¹ kyaan⁺ hi⁻ gya¹ gyuu^h¹, hi⁻ he^ʔ ba⁻ dsa⁻ mē^ʔ øøhn¹, dsa⁻ ñuu^h⁻ øøhn¹, hi⁻ maa⁻ kyaan⁺.

13

Juu¹ na⁻ hmää¹ lä⁻ koo⁻ la¹ kih¹ dsa⁻ hi⁻ jñee[~] mi⁻ ju⁻

(Mr. 4:1-9; Lc. 8:4-8)

¹ Jmi^ʔ ja⁻ ya⁻ hēē¹ Jesús cha⁻ neh⁺, ngooy¹ na⁻ gyay⁻ cha⁻ hoo⁻ jmi⁻ juuh⁻. ² Peer⁺ jwēē⁺ dsa⁻ ga⁻ kuh¹ lä⁻ ku¹ lä⁻ jii¹ kiyh¹, he⁻ ja⁻ ga⁻ hey¹ neh⁺ na⁻ moo^ʔ mah¹ ga⁻ gyay⁻ jee¹ ja⁻, hi⁻ lä⁻ jēē⁺ dsa⁻ ga⁻ taah⁻ jee¹ dsoo¹. ³ He⁻ ja⁻ ga⁻ løøy¹ hlēēyh⁻ dsa⁻ cha⁻ miih⁻ nēē¹ juu¹ na⁻ hmää¹. Ga⁻ jäh^ʔ:

—Jaā dsā ngoō⁴ gā jñeē mi'jū. ⁴ Jee' ngooy' jñeeȳ mi'jū jā, gā saā¹ miih̄ cha'jwē', hē jā yā nää' ta' gā kuh̄. ⁵ Jyoh' ka-läh' mi'jū gā saā¹ nē' kuū' jee' sā chā chā-miih̄ gwaah'. Hē jā chah' ba' gāhyā, jēeh', sā ma' nōō' chā-miih̄ gwaah'. ⁶ Pero ma' gā hēh' hyoō gā koo'. Jēeh', miih̄ ba' jmoo' ma' chā, hē jā gā lā' kiī chaah'. ⁷ Hi' jyoh' ka-läh' mi'jū gā saā¹ jee' chaah' too'. Gā kwaā' gā chaah' too' jā, hē jā gā uū chaah' kih' jee' na'too'. ⁸ Hi' jyoh' mi'jū jā, gā saā¹ jee' la' hwa' jmah'. Hē jā ba' gā hii', gā kwa' chā-miih̄ mī. Chā hē gā kwa' hñā loo' mī lā' koō chaah', chā hē gā kwa' to' lo' gya' dsē' gya' mī hi' jyoh' gā kwa' gyii' gya' mī. ⁹ Hī hnōō' heeh' juu' lā, wa' heeyh̄ —gā jāh' Jesús siyh̄.

Gā jāh' Jesús hē kih' jā gā kway' juu' na-hmäā'
(Mr. 4:10-12; Lc. 8:9-10)

¹⁰ Ma-ngēē' ma-hlēēyh' lā' jā, jā-ga' gā yā jāh' jnääh' koo' kiyh' mah' gā chiih' jnääh':

—¿Hē la' hlēēh' dsā, kyaah' juu' na-hmäā' jmah'?

¹¹ Mah' gā jeeh̄ Jesús juu' kyaā' jnääh':

—Hnäh' ba' na-ngēh' jwē' lā' ngēēh' hnäh' hā lā' jāā' Dio dsā lā' hih' kih', hē ma' na-hmäā' jāā'. Pero kih' hī jñah', sā chā jwē' chā lā' ngēēy'. ¹² Lā' jēē' hī ngēē' miih̄, hī he' hyoh' huu' dsē' llu' mah' lā' ngēēy' chā-ga' miih̄. Pero hī jmee' ngēē', lā' kyē hē jā llaā' ba'. ¹³ Hē jā ba' nā hē hlēēh' jnih' kyaah' juu' na-hmäā'. Jēeh' jnä' ba' mi'ney' mah' sā jēēy'. Llē' ba' to' gway', pero sā nuuȳ ni' lā' jā sā ngēēy'. ¹⁴ Heh' lā' jā, lā' koō dsā ngēē' dsā nā, dsā lā' te' lā' koō gā jāh' Isaía hī gā ngēē' juu' kih' Dio: Lā' nuuh' ba' kiyh' pero sā lā' ngēēy'.

Ma'ke⁺ he⁻ ga' jëëy[~], sa⁺ nä⁺ mi'nëy['].

¹⁵ Jëeh['], hweh⁻ tuh⁻ dsë['] dsa⁻ hi⁻ chaa⁻ na['].

Ma⁻ jlë['] mi'nëy['], ma⁻ jnë['] to⁻ gway['].

Mah['] lä⁺ ja⁻ mo⁺ so⁺ jëëy['], mo⁺ so⁺ nuuy['], ni⁺ mo⁺ so⁺ lä⁻ ngëëy['].

Kih['] he⁻ ja⁻, sa⁺ dsa⁻ jëëyh[~] kyaah['] jnä['] mah['] lää['] jnih['], ga⁻ jäh['] Dio.

¹⁶ Peer⁺ llu['] la['] kyah['] hnäh['], jëeh['] jnä['] ba['] mi'nëh['] hnäh['], hi⁺ nuuh⁻ ba['] hnäh[']. ¹⁷ Ma⁻ ra⁺ ju['] dsoo['] jwëëhn[~] hnäh['], jwëë['] dsa⁻ hi⁻ ga⁻ ngëë['] juu['] kih['] Dio, hi⁺ jwëë['] ga⁻ dsa⁻ hi⁻ lluu['] ma['] hnøoy['] ma['] jëëy['] he⁻ jëeh['] hnäh['] pero sa⁺ ga⁻ jëëy[']. Hi⁺ ma['] hnøoy['] ma['] nuuy['] he⁻ nuuh⁻ hnäh['] pero sa⁺ ga⁻ nuuy['].

Ga⁻ jmeeh['] Jesús juu['] he⁻ hnøoy['] jäh⁺ juu['] na⁻ hmää['] kih['] hi⁻ na['] jñee['] mi['] ju⁻

(Mr. 4:13-20; Lc. 8:11-15)

¹⁸ Nu⁻ da['] hnäh['] ha⁻ lä⁺ hnøoy['] jäh⁺ juu['] na⁻ hmää['] lä⁻ koo⁻ la['] kih['] hi⁻ na['] jñee['] mi['] ju⁻. ¹⁹ Wa⁻ ra⁻ ga⁺ nuu['] jaa⁻ dsa⁻ juu['] kih['] Dio mah['] sa⁺ lä⁻ ngëëy['], ma⁻ ja⁻ gwa['] hi⁻ hlëëh['] jñuuyh[~] juu['] he⁻ ma⁻ na⁻ jnää['] neh⁺ tuh⁻ dsëy[']. Hi⁻ he['] lää['] lä⁻ koo⁻ mi['] ju⁻ he⁻ ga⁺ saa['] cha['] jwë[']. ²⁰ Heh['] mi['] ju⁻ he⁻ ga⁺ saa['] në['] kuu['] jee['] sa⁺ cha⁻ cha⁻ miih⁻ gwaah['], lä⁺ ja⁻ lää['] dsa⁻ hi⁻ nuu⁻ juu['] kih['] Dio, jëë⁻ ba['] dsëy['] lä⁺ ma['] to⁻ në['] ga⁻ nuuy[']. ²¹ Pero ko⁻ hwëë['] ba['] ja⁻. Laay['] lä⁻ koo⁻ chaah['] he⁻ ma['] cha⁻ miih⁻ ba['] jmoo[']. Wa⁻ ra⁻ ga⁻ jëëy['] wii['] o go⁻ nää['] dsa⁻ në['] kiyh['], kwaat[~] kih['] juu['] he⁻ ma⁻ nuuy['], lä⁻ चाह['] ja⁻ dsa⁻ täyh⁺. ²² Heh['] mi['] ju⁻ he⁻ ga⁺ saa['] jee['] kih['] chaah['] too['], lä⁺ ja⁻ lää['] dsa⁻ hi⁻ nuu⁻ juu['] kih['] Dio mah['] sa⁺ jmeey['] ni⁺ miih⁻ ta['] llu[']. Jëeh['], kye⁻ gyih['] hu⁻ dsë⁻ kih['] jmi⁻ gyuu⁺ la⁻ hi⁺ hnøoy['] lä⁻ chay⁻ cha⁻ miih⁻ kuu['] he⁻ ja⁻ ga⁻ hee['] dsëy[']. Lä⁺ jwë['] ja⁻ dsa⁻ hu⁺ juu['] kih['] Dio

neh⁺ tuh⁻ dsëy⁺. ²³ Pero mi'ju⁻ he⁻ ga⁺ saa⁺ hwa⁺ llu⁺, lä⁺ ja⁻ laa⁺ dsa⁻ hi⁻ nuu⁻ juu⁺ kih⁺ Dio mah⁺ ngëëy⁺ ka⁻ läh⁺. He⁻ ja⁻ dsa⁻ kwaa⁺ juu⁺ ja⁻ neh⁺ tuh⁻ dsëy⁺. Hi⁻ he⁺ jmee⁺ cha⁻ miih⁻ ta⁺ llu⁺, lä⁺ koo⁻ mi'ju⁻ he⁻ kwa⁺ ma⁺ hña⁻ loo⁺, ma⁺ to⁻ lo⁻ gya⁺ dsë⁻ gya⁺, ma⁺ gyii⁺ gya⁺.

Juu' na⁻ hmää' lä⁺ koo⁻ la⁺ kih⁺ trigo kyaah⁺ nuu⁻ hliih⁺

²⁴ Ga⁻ kwa⁺ ga⁺ Jesús jyoh⁺ juu⁺ na⁻ hmää'. Ga⁺ jäh⁺:

—He⁻ jää⁺ Dio dsa⁻ lä⁺ hih⁺ kih⁺, jeeh⁺ kwee⁻ kyaah⁺ lä⁺ koo⁻ ga⁺ jmee⁺ jaa⁻ dsa⁻ hi⁻ ga⁺ jnee⁺ mi'ju⁻ llu⁺ hwa⁺ kih⁺. ²⁵ Pero ta⁺ ko⁻ jiih⁺ ma⁺ na⁻ gwii⁻ dsa⁻ he⁺, ja⁺ dsa⁻ hi⁻ na⁻ høø⁺ kih⁺. Mah⁺ ga⁺ jneey⁺ mi'ju⁻ hliih⁺ jee⁺ na⁻ jnee⁺ mi'ju⁻ llu⁺, ja⁻ ga⁺ ngaayh⁺. ²⁶ Lä⁺ koo⁻ ma⁺ ga⁺ kwaa⁺ chaah⁺ mi'ju⁻ llu⁺ hi⁻ ga⁺ løø⁺ hwëe⁻ wa⁺ le⁺ kih⁺, jee⁺ ja⁻ ga⁺ hya⁻ ka⁻ läh⁺ wa⁺ nuu⁻ hliih⁺ ja⁻. ²⁷ Ja⁻ ga⁺ ga⁺ nää⁺ dsa⁻ hi⁻ ma⁺ jmee⁺ ta⁺ jee⁺ ja⁻, na⁺ chiiyh⁺ dsa⁻ juu⁺ ta⁺ ja⁻: “Dsa⁻ jøøh⁺, ja⁺ mi'ju⁻ llu⁺ ba⁺ ja⁻ he⁻ ga⁺ jneeh⁺ hwa⁺ kyah⁺? ¿Ha⁻ ba⁺ ta⁺ ja⁺ wa⁺ nuu⁻ hliih⁺ he⁻ ga⁺ hya⁻ jee⁺ ja⁻?” ²⁸ He⁻ ja⁻ ga⁺ jäh⁺ dsa⁻ juu⁺ ta⁺ ja⁻: “Go⁻ ga⁺ jnee⁺ jaa⁻ hi⁻ na⁻ høøh⁺ kin⁺.” “¿Che⁺ hnooh⁻ dsa⁻ cheeh⁺ jnääh⁺?”, ga⁺ jäh⁺ moz⁻ he⁺ siiyh⁺. ²⁹ “Jah⁺ ha⁺”, ga⁺ jäh⁺ dsa⁻ juu⁺ ta⁺ ja⁻. “Wa⁺ ra⁻ ga⁺ cheh⁺ hnäh⁺ wa⁺ nuu⁻ hliih⁺ ja⁻, ha⁻ ga⁺ che⁻ ga⁺ cheh⁺ ka⁻ läh⁺ chaah⁺ mi'ju⁻ llu⁺ ja⁻. ³⁰ Kwa⁺ jwë⁺ wa⁺ kwaa⁻ ko⁻ jøh⁺ chaah⁺ mi'ju⁻ llu⁺ kyaah⁺ wa⁺ nuu⁻ hliih⁺ ja⁻, lä⁺ jiih⁺ lloo⁺ jmi⁺ sooh⁺ ta⁺. Ja⁻ ga⁺ jwiin⁻ hi⁻ chooh⁺ ta⁺: Hnä⁺ hnäh⁺ to⁻ nē⁺ wa⁺ nuu⁻ hliih⁺ mah⁺ hñuu⁺ hnäh⁺ ma⁺ koo⁻ chooh⁺ mah⁺ tøøh⁺ hnäh⁺ cha⁺ je⁻. Ja⁻ ga⁺ juu⁺ hnäh⁺ mi'ju⁻ llu⁺ kin⁺ mah⁺ llah⁺ hnäh⁺ høø⁺ kih⁺.”

Juu' na⁻ hmää' lä⁺ koo⁻ la⁺ kih⁺ mi'ju⁻ mostaza

(Mr. 4:30-32; Lc. 13:18-19)

³¹ Ga⁻ kway⁺ jyoh⁺ ka⁻ läh⁺ juu⁺ na⁻ hmää', ga⁺ jäh⁺:

—He⁻ jää⁺ Dio dsa⁻ lä⁺hih⁺ kih⁺, jeeh⁺ kwee⁻ lä⁺koo⁻ la⁺ kih⁺ koo⁻ mi⁺ju⁻ mostaza he⁻ jngëe⁻ jaa⁻ dsa⁻ hwa⁺ kih⁺. ³² Mi⁺ju⁻ ja⁻ pih⁺ ga⁺ lä⁺koo⁻ jyoh⁺ mi⁺ju⁻ he⁻ cha⁻ jmi⁻gyuu⁺ lä⁻. Pero wa⁺ra⁻ ga⁺hya⁻, dsa⁻kwaä⁺ ñii⁺ ga⁺ lä⁺koh⁺ ga⁺jee⁺ lä⁺jë⁺ joh⁺. Kwa⁺ goh⁺ kih⁺. He⁻ja⁻ lä⁺kye⁻ ta⁺ dsa⁻nää⁺ jmeey⁺ sii⁻ nē⁺ sa⁺goh⁺.

Juu⁺ na⁻hmää⁺ lä⁺koo⁻ la⁺ kih⁺ levadura

(Lc. 13:20-21)

³³ Ga⁺kway⁺ jyoh⁺ ka⁻läh⁺ juu⁺ he⁻ na⁻hmää⁺, ga⁺jäh⁺:

—He⁻ jää⁺ Dio dsa⁻ lä⁺hih⁺ kih⁺, jeeh⁺ kwee⁻ lä⁺koo⁻ jmee⁺ levadura he⁻ koo^h jaa⁻ dsa⁻mē⁺. Llay⁺ cha⁻miih⁻ harin mah⁺ kah⁻gwëyh⁻ kyaah⁺ levadura. Kyaah⁺ lä⁺ja⁻ dsa⁻kwaä⁺ lä⁺ ga⁺dsa⁺ tu⁺ka⁺.

Ga⁺jäh⁺ Jesús he⁻ kih⁺ ja⁻ ga⁺kway⁺ juu⁺ na⁻hmää⁺

(Mr. 4:33-34)

³⁴ Ga⁻lä⁺jë⁺ juu⁺ na⁻ ga⁺hlëeh⁺ Jesús kyaah⁺ juu⁺ na⁻hmää⁺. Sa⁺ ga⁺hlëëyh⁺ dsa⁻ juu⁺ jnä⁺hä⁺. Kyaah⁺ juu⁺ na⁻hmää⁺ ba⁺ ga⁺hlëëyh⁺. ³⁵ Lä⁺ja⁻ ga⁺la⁺ mah⁺ lä⁺te⁺ lä⁺koo⁻ ga⁺hlëeh⁺ dsa⁻ hi⁻ ga⁺ngëe⁺ juu⁺ kih⁺ Dio llo⁺joo⁺: Hlëëhn⁺ dsa⁻, kyaah⁺ juu⁺ na⁻hmää⁺ ba⁺.

Jmeen⁻ lä⁺kyuu^{yh} he⁻ ma⁺ na⁻hmää⁺ jää⁺ lä⁺jiih⁺ ma⁺ ga⁺nøø⁺ jmi⁻gyuu⁺.

Juu⁺ na⁻hmää⁺ lä⁺koh⁺ la⁺ kih⁺ wa⁺nuu⁻ hliih⁺

³⁶ Ja⁻ga⁺ ga⁺hih⁺ Jesús juu⁺ kih⁺ dsa⁺ mah⁺ ga⁺hey⁺ cha⁺neh⁺. Jee⁺ ja⁻ ga⁺mi⁻jäh⁺ jnääh⁺ koo⁺ kiyh⁺, mah⁺ ga⁺ngi⁺ jnääh⁺ juu⁺ kiyh⁺:

—Jmeeh⁻ juu⁺ hee⁻ hnøø⁺ jäh⁺ juu⁺ na⁻hmää⁺ kih⁺ wa⁺nuu⁻ hliih⁺ he⁻ ga⁺jnee⁺ dsa⁻jee⁺ na⁻jnääh⁺ kih⁺ dsa⁺.

³⁷ Mah⁺ ga⁺jeeh⁻ Jesús juu⁺ kyaah⁺ jnääh⁺, ga⁺jäh⁺:

—Hi⁻ jñee[~] mi¹ju⁻ llu¹ na⁻, he⁻ ja⁻ hnøø¹ jäh⁺ Hi⁻ ga⁻lëë¹ngo¹ la⁻ ba¹ he¹. ³⁸ Jee¹ jmee⁺ dsa⁻ ta¹, he⁻ ja⁻ hnøø¹ jäh⁺ jmi⁻gyuu⁺ la⁻ ba¹ ja⁻. Mi¹ju⁻ llu¹ ja⁻, he⁻ ja⁻ hnøø¹ jäh⁺ dsa⁻ hi⁻ na¹jnaä¹ kih¹ ya⁻jwi¹ ba¹ he¹. Wa¹nuu⁻ hlih¹ ja⁻, he⁻ ja⁻ hnøø¹ jäh⁺ dsa⁻ kyaa¹ dsa⁻ hlëëh¹ ba¹ he¹. ³⁹ Dsa⁻ hñaa⁻ dsë¹ hi⁻ ga⁻jñee¹ wa¹nuu⁻ hlih¹ ja⁻, hi⁻sa⁻llu¹ ba¹ he¹. Jmi¹ he⁻ chooh¹ dsa⁻ ta¹ ja⁻, he⁻ ja⁻ la¹ kwaat[~] jee¹ llaa⁺ jmi⁻gyuu⁺ ba¹ ja⁻. Hi⁻ chooh¹ ta¹ ja⁻, la¹ kwaat[~] ángele ba¹ he¹. ⁴⁰ Lä⁺koo⁻ juu^h dsa⁻ wa¹nuu⁻ hlih¹ mah¹ jëy¹ cha¹je⁻, he⁻ ja⁻ hnøø¹ jäh⁺ lä⁺koo⁻ le¹ jee¹ llaa⁺ jmi⁻gyuu⁺. ⁴¹ Hi⁻ ga⁻lëë¹ngo¹ la⁻ chee¹ ángele kyaay¹ lä⁺kaa⁻ jee¹ jmeey⁺ hih⁺ mah¹ jøøyh⁺ lä⁺jëë⁺ hi⁻ jmee⁺ he⁻ hlih¹ hi⁺ lä⁺jëë⁺ hi⁻ hñaa⁻ dsë¹ ka⁻lä^h. ⁴² Ja⁻ga⁻ jwäy¹ neh⁺ hwi¹ jee¹ hä¹ je⁻. Jee¹ ja⁻ ki¹hooyh¹ mah¹ juuy¹ cha⁻jay¹. ⁴³ Pero lä⁺jëë⁺ hi⁻ lluu¹, lä⁺jna¹ jmeë¹ kiyh¹ lä⁺koo⁻ jmëë¹ kih¹ hyoo⁻ jee¹ la¹ ya⁻jwi¹ kih¹ Tää¹ jnan¹. Hi⁻ hnøø¹ heeh⁺ juu¹ la⁻, wa¹ heeyh⁻.

Juu¹ na⁻hmää¹ lä⁺koo⁻ la¹ kih¹ kuu¹ he⁻ na⁻hoo⁻

⁴⁴ He⁻ jää⁺ Dio dsa⁻ lä⁺hih⁺ kih¹, jeeh¹ kwee⁻ kyaah¹ kuu¹ he⁻ na⁻hoo⁻ hwa¹ kih¹ dsa⁺. Wa¹ra⁻ ga⁻jnøøh¹ jaa⁻ dsa⁻ kuu¹, ma¹ja⁻ hooy¹ ka⁻lä^h. Peer¹ chaay⁻ llu¹ dsaayh¹ dsa⁻hniy¹ lä⁺jë⁺ he⁻ cha⁻ kiyh¹ mah¹ lay¹ hwa¹ jee¹ na⁻hoo⁻ kuu¹ ja⁻.

Juu¹ na⁻hmää¹ lä⁺koo⁻ la¹ kih¹ koo⁻ kuu¹ he⁻ hmooh¹

⁴⁵ Lä⁺ja⁻ ka⁻lä^h, he⁻ jää⁺ Dio dsa⁻ lä⁺hih⁺ kih¹, jeeh¹ kwee⁻ lä⁺koo⁻ jmee⁺ jaa⁻ dsa⁻ hi⁻ hni⁺ løø¹, hnooyh⁻ kuu¹ he⁻ la¹ na¹hñaa¹. ⁴⁶ Wa¹ra⁻ ga⁻jnøøyh¹ koo⁻ kuu¹ he⁻ hmooh¹, hniy¹ lä⁺jë⁺ he⁻ cha⁻ kiyh¹ mah¹ lay¹ kuu¹ ja⁻.

Juu¹ na⁻hmää¹ lä⁺koo⁻ la¹ kih¹ sa¹hma¹

⁴⁷ He- jää+ Dio dsa- lä+hih+ kih', jeeh' kwee- kyaah' koo- sa'hma' he- jwä- dsa- cha'jmi-, mah' jöøyh+ cha-mi-ih- nää' hmooh-. ⁴⁸ Wa'ra- ga+kah' sa'hma' ja-, säh' dsa- ta+ jee' dsoo'. Jee' ja- dsa-taayh` lleyh+ hmooh- he'. Taayh+ hi- lluu' neh+ sa'mi-ih-, mah' beey' jah' hi- sa+ jmaa' kyehn'. ⁴⁹ Lä+ja- le' wa'ra- ga+të' jee' llaa+ jmi-gyuu+. Ya-nää' ángele mah' hwëy' dsa- hi- hlëeh' jee' kih' hi- lluu'. ⁵⁰ Ma'ja- jwääy' neh+ hwii' jee' hä' je-. Jee' ja- ki'hooyh' mah' juuy' cha-jay'.

Ta-jwoh' hi- kyuu- juu' hmëe' hi+ juu' ma-gyuh-

⁵¹ Ja-ga' ga-jäh' Jesús siyh+:

-¿Che' ma-lä-ngëeh' hnäh' lä+jë+ juu' na-?

He-ja- ga-jäh' lä+jëe+:

-Jaah-, Dsa-jöøh' kyaan+.

⁵² Mah' ga-jäh' Jesús ka-läh' siyh+:

-Lä+jëe+ ta-jwoh' kya+ ley hi- ma-lä-tëe- lä+koo- jää+ Dio dsa- lä+hih+ kih', laay' lä+koo- ja+ juu' hne' hi- hөө+ he- la' hmooh' he- ma-gyuh- lä+kye- kih' he- hmëe'. He-ja- ba' liyh+ heeyh' dsa- lä-to' nää' he- la' hmooh' kiyh'.

Dsa-goo' Jesús ga-lä+höøyh` kiyh'

(Mr. 6:1-6; Lc. 4:16-30)

⁵³ Ma-ngëe' ma-kwa' Jesús lä+jë+ juu' na-hmäa', ja-ga' ngaayh'. ⁵⁴ Ma' ga-llaayh' jwi- kiyh', ga-löøy' mi-tëey+ dsa- neh+ gwah+ kih' dsa- judiu. Peer+ ga-taah' dsa- he' jëe- dsah+, ma' ga-nuuy' ha- lä+hlëeyh+. He-ja- ga+hlëeh' dsa- he' kiyh'.

-¿Ha- ma-mi-tëe- hi- na-, he- hlëeyh+ lä-na-? ¿Ha- ma-mi-tëey- he- jmeey+ he- juh-gaa- ka-läh'? ⁵⁵ ¿Che' ja+ joo' të'hma+ hi- na-? ¿Ja' María chee- chooy'? ¿Che'

jā ̄øøyh̄ Jacobo, José, Simón, Juda? ⁵⁶ ¿Jā dsā mē̄ ̄øøh̄ hī nā, tāāh̄ kyaah̄ jnē jeē jwī lā? ¿Hā tā gwā kiyh̄ lǟ jē̄ hē jmeeȳ lǟ nā?

⁵⁷ Gā lǟ høøyh̄ kih̄ Jesús. Hē jā gā jāh̄ Jesús siyh̄:

—Heeh̄ bā dsā kih̄ hī ngēē̄ juū kih̄ Dio hī gō nāā̄ jeē jyoh̄. Pero wā rā yā hēē̄ jaā hī ngēē̄ juū kih̄ Dio jā bā jeē jwī gooȳ, jeē jā sā hnāā̄ dsih̄, nī hī chaā cháneh̄ kiyh̄, sā lǟ hnāāȳ.

⁵⁸ Sā gā jmeeȳ chá miih̄ hē juh̄ gaā jeē jā, kih̄ hē sā gā lǟ dsoō dsē̄ dsā gooȳ kiyh̄.

14

*Jeē lā jāh̄ hā lǟ gā juū*¹ Jwaā hī mā choō jmī
(Mr. 6:14-29; Lc. 9:7-9)

¹ Jiī jā, Herode hī mā jmeeȳ hih̄ hwā Galilea, gā nuuȳ kih̄ Jesús hā lǟ mā jmeeȳ jeē jā. ² Hē jā gā jāyh̄ siyh̄ lǟ jēē̄ hī mā jmeeȳ tā hē kiyh̄:

—Hī hē oō Jwaā hī mā choō jmī hī mā lǟ jiih̄ jeē kih̄ hī mā nā juū. Hē jā bā nā, hē kyeȳ chá miih̄ bē hē kyaah̄ jmeeȳ hē juh̄ gaā.

³ Hē bā Herode gā jmeeȳ hih̄ jāā̄, gā saah̄ dsā Jwaā mah̄ gā hñuuyh̄ kyaah̄ caden̄, gā taayh̄ neh̄ ñē dsoō kih̄ Herodía. Herodía mā laā mē̄ Felipe, hē bā dsā ñuuh̄ øøh̄ Herode. ⁴ Jēēh̄, gā jāh̄ Jwaā gā siyh̄ Herode:

—Sā llē kih̄ hē mā kyaah̄ mē̄ dsā ñuuh̄ øøh̄.

⁵ Mā hnøø̄ Herode mā jngēēh̄ Jwaā. Pero sā gā tuū dsēȳ mā jngēēyh̄, kih̄ hē mā gayh̄ dsā. Jēēh̄, kih̄ dsā hih̄ Jwaā hē mā laaȳ jaā hī mā ngēē̄ juū kih̄ Dio. ⁶ Lǟ mā gā hyā Herode jī ñē, gā jmeeȳ koō jmī juuh̄. Jeē jā gā hē jō mī Herodía jmeeȳ jā chá nē dsā hī mā tāāh̄ jeē jmī jā. Peer̄ gā tih̄ dsē̄ Herode.

⁷ Kih¹ he⁻ ja⁻, ga⁻ tääy⁻ hñiiy¹ kway¹ wa¹ he⁻ cha⁻ he⁻ he⁻ ma¹ ngii¹ chih⁻ mē¹ he¹. ⁸ Chih⁻ mē¹ he¹ ga⁻ jmeē¹ lä⁻ koo⁻ te¹ juu¹ he⁻ ga⁻ taah⁻ chooy¹. He⁻ ja⁻ ga⁻ siiyh¹ Herode:

—Kwēh¹ jnä¹ jee¹ la⁻ mi⁻ lle¹ Jwaa⁻ hi⁻ ma¹ choo⁻ jmi⁻, na⁻ hä¹ neh¹ koo⁻ wii¹.

⁹ He⁻ ja⁻ ga⁻ lä⁻ meeh¹ dsē¹ Herode. Pero ma⁻ tääy⁻ hñiiy¹ kway¹ cha¹ nē¹ hi⁻ na⁻ teeh¹ kyaay¹, he⁻ ja⁻ ga⁻ jmeey¹ mada⁻ kih¹ hlø¹ mah¹ kwēy¹ chih⁻ mē¹ he⁻ ma¹ ngiiy¹ ja⁻. ¹⁰ Ga⁻ jmeey¹ hih¹ hlø¹ he⁻ na⁻ kuy⁻ lle¹ Jwaa⁻ jee¹ ma¹ hääy¹ neh¹ nē¹. ¹¹ Mah¹ na⁻ kiiy¹ mi⁻ lle¹ Jwaa⁻ na⁻ hä¹ neh¹ koo⁻ wii¹, ga⁻ kwēy¹ chih⁻ mē¹ he¹. Hi¹ chih⁻ mē¹ he¹ ga⁻ ngēy¹ chooy¹. ¹² Ma⁻ ngēē¹ he⁻ ja⁻, ga⁻ lla⁻ nää¹ discipulo kyaay¹, ga⁻ kooy¹ hnoo¹ kih¹ Jwaa⁻ mah¹ na⁻ hooy⁻. Ja⁻ ga⁻ na⁻ nääy¹ na⁻ jmeey¹ juu¹ kih¹ Jesús.

Ga⁻ ääh⁻ Jesús hñää¹ mil dsa⁻ ñuu⁻h⁻

(Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

¹³ Ma¹ ga⁻ nuu¹ Jesús juu¹ ja⁻, ga⁻ hey¹ neh¹ na⁻ moo¹, ngooy¹ ta¹ hwa¹ kii¹ jee¹ sa¹ kwa¹ ni¹ mi⁻h⁻. Ma¹ ga⁻ nuu¹ dsa⁻ ngooy¹ ta¹ ja¹, ga⁻ hwēy⁻ jee¹ jwii⁻ kiy¹ mah¹ ga⁻ nääy¹ jwē¹ tiy¹ ta¹ jee¹ ngoo¹ Jesús. ¹⁴ Lä⁻ ma¹ ya⁻ hēy¹ neh¹ na⁻ moo¹ ja⁻, ga⁻ jēy¹ jwēē¹ dsa⁻ hi⁻ ma¹ tääh¹ jee¹ ja⁻. Ga⁻ lä⁻ ñih¹ dsēy¹ kih¹ dsa⁻ he¹. Mah¹ ga⁻ mi⁻ hlääy¹ hi⁻ dsaah¹. ¹⁵ Ma¹ ga⁻ hloo¹ jmi⁻ ja⁻, ga⁻ ya⁻ jäh¹ jnääh¹ koo¹ kih¹ Jesús mah¹ ga⁻ chiih¹ jnääh¹:

—Ma⁻ ngoo¹ ga⁻ hloo¹ ba¹ la⁻, hwa¹ kii¹ jmah¹ ba¹ jee¹ la⁻. Chiih¹ dsa⁻ wa⁻ lla⁻ nääy¹ lä⁻ kaa⁻ jäh¹ la⁻, wa⁻ lla⁻ läy⁻ he⁻ kuyh¹.

¹⁶—Sa⁻ jmee¹ bii¹ dsa⁻ nääy¹ dsa⁻ läy⁻. Hnäh¹ ba¹ kwēh¹ hñih¹ he⁻ kuyh¹ —ga⁻ jäh¹ Jesús.

¹⁷—Sa⁻ cha⁻ ga⁻ he⁻ kyē¹ jnääh¹. Kyē¹ jnääh¹ ma⁻ la¹ hñä¹ he⁻ ñiih¹ kyaah¹ uu¹ hmooh⁻ ba¹ —ga⁻ chiih¹ jnääh¹.

18 He⁻ja⁻ ga⁻jäh^ʔ Jesús:

—Ya⁻ka⁻ ta⁻ la⁻.

19 He⁻ja⁻ ga⁻jmeé^ʔ Jesús mada⁻, mah⁻ dsa⁻taah⁻ dsa⁻né⁻ nuu⁻. Ga⁻kay⁻ lä⁻jé⁻ hña⁻ he⁻ñiih⁻ ja⁻ kyaah⁻ lä⁻uu⁻ hmooh⁻ he⁻. Ma⁻ja⁻ ga⁻jëy⁻ ta⁻ gyuu⁻h⁻, ga⁻kway⁻ ti⁻h-maah⁻ kih⁻ Dio. Ja⁻ga⁻ ga⁻llaay⁻ he⁻ñiih⁻ ja⁻, ga⁻kwëy⁻h⁻ jnääh⁻ discípulo kyaay⁻, mah⁻ ga⁻ti⁻ ga⁻llooh⁻ jnääh⁻ kih⁻ lä⁻jëé⁻ dsa⁻ he⁻. 20 Ga⁻lä⁻jëé⁻ dsa⁻ ga⁻kuh⁻ lä⁻jiih⁻ ga⁻këéy⁻. Jwi⁻ he⁻ñiih⁻ he⁻ ga⁻chaa⁻ ja⁻ kyaah⁻ kih⁻ hmooh⁻, ga⁻kah⁻ ga⁻gya⁻to⁻ sa⁻miih⁻. 21 Jee⁻ lä⁻jëé⁻ hi⁻ ga⁻kuh⁻ he⁻ tee⁻ koo⁻ hña⁻ mil dsa⁻ñuu⁻h⁻. Ni⁻ sa⁻ na⁻hee⁻ ni⁻ jaa⁻ dsa⁻mé⁻ ni⁻ chih⁻ ka⁻läh⁻.

Ga⁻ngë⁻ Jesús né⁻ jmi⁻

(Mr. 6:45-52; Jn. 6:16-21)

22 Ma⁻ngëé⁻ he⁻ ja⁻, ga⁻jäh^ʔ Jesús siyh⁻ jnääh⁻:

—Ma⁻le⁻ go⁻nääh⁻ hnäh⁻ jää⁻, jyoh⁻ jwoo⁻ jmi⁻juuh⁻ kyaah⁻ na⁻moo⁻ ta⁻ko⁻jiih⁻ hihn⁻ juu⁻ kih⁻ dsa⁻ la⁻. Ja⁻ga⁻ niin⁻ hñiin⁻.

23 Ma⁻la⁻ ma⁻hiyh⁻ juu⁻ kih⁻ lä⁻jëé⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁻tääh⁻ he⁻, ja⁻ga⁻ ga⁻wii⁻ Jesús hñii⁻ ta⁻ lle⁻moh⁻ na⁻ngiiy⁻ kiyh⁻ kih⁻ Dio. Ma⁻ngoo⁻ ga⁻nuu⁻, lä⁻ ma⁻gyay⁻ ba⁻ lle⁻moh⁻ ja⁻. 24 Ta⁻ko⁻jiih⁻ ja⁻, ma⁻lloo⁻ to⁻dsaah⁻ jmi⁻ na⁻moo⁻ ja⁻ hi⁻ ma⁻hluh⁻ jmi⁻ ma⁻ dsa⁻jnooh⁻ dsoh⁻ na⁻moo⁻, jëeh⁻, ma⁻ jmeé⁻ koo⁻ lle⁻ tä⁻ he⁻ ma⁻ gwa⁻ ta⁻ jee⁻ ga⁻näay⁻. 25 Ta⁻la⁻ ya⁻jnä⁻, ngoo⁻ Jesús ta⁻ jee⁻ ga⁻näay⁻ ja⁻, ngëy⁻ jwë⁻ né⁻ jmi⁻. 26 Lä⁻koo⁻ ma⁻ ga⁻jëé⁻ jnääh⁻ ngëy⁻ né⁻ jmi⁻, ga⁻jwaah⁻ jnääh⁻ jwërte. Ga⁻tøøh⁻ jnääh⁻ miih⁻, ga⁻jäh⁻ jnääh⁻:

—Dsa⁻ lle⁻ ba⁻ na⁻.

27 Chah⁻ ba⁻ ga⁻hlëeh⁻ Jesús kyaah⁻ jnääh⁻:

—Ta⁻ wa⁻ gah⁻ hnäh⁻, jnä⁻ ba⁻ la⁻ —ga⁻jäyh⁻.

28 Mah¹ ga^ˆjäh^ˆ Pee^ˆ siyh^ˆ:

—Dsa⁻jøøh¹ kyaan^ˆ, cher^ˆmah¹ hne⁻ ba^ˆ na⁻, jmee^ˆ hih^ˆ ngën^ˆ nē^ˆ jmi⁻ mah¹ niin^ˆ jee^ˆ cheh¹ na⁻.

29 Mah¹ ga^ˆjäh^ˆ Jesús siyh^ˆ:

—Ñā⁻ ja⁻.

Mah¹ ga^ˆjñāa¹ Pee^ˆ neh^ˆ ná^ˆmoo^ˆ ga^ˆløøy¹ ngëy^ˆ nē^ˆ jmi⁻ ta^ˆ jee^ˆ cheh¹ Jesús. 30 Ma^ˆ ga^ˆjëëy¹ tä^ˆ jwërte^ˆ lle^ˆ, ga^ˆlä^ˆ goyh^ˆ. Ja⁻ hniih¹ ga^ˆløø¹ ga^ˆhmäyh¹ cha^ˆjmi⁻. Mah¹ ga^ˆhooyh¹ ki⁻ gaa⁻, ga^ˆjäyh^ˆ:

—Lää^ˆ jnä^ˆ, Dsa⁻jøøh¹ kyaan^ˆ.

31 Lä^ˆchah^ˆ ja⁻ ga^ˆhi^ˆ Jesús goo⁻ ga^ˆsaayh¹, mah¹ ga^ˆsiyh^ˆ:

—jKo⁻hi^ˆpih¹ go⁻te¹ ba^ˆ ma⁻lä⁻dsoo^ˆ hoh^ˆ hne⁻ dsa⁻ñuuh⁻! jHe⁻la¹ ma⁻jeh^ˆ hoh^ˆ?

32 Lä^ˆkoo⁻ ma^ˆ ga^ˆtaayh^ˆ lä^ˆuuy^ˆ neh^ˆ ná^ˆmoo^ˆ ja⁻, ga^ˆhna^ˆ go⁻te¹ lle^ˆ tä^ˆ ja⁻. 33 Ma^ˆlä^ˆ ya^ˆnøø¹ jnääh¹ hi⁻ ma^ˆ tääh^ˆ neh^ˆ ná^ˆmoo^ˆ ja⁻, ga^ˆjuuh^ˆ jnääh¹ jne^ˆ jnääh¹ cha^ˆnē^ˆ Jesús, mah¹ ga^ˆchi^ˆih^ˆ jnääh¹:

—Ma^ˆra^ˆ ju^ˆdsoo^ˆ laah¹ Jo^ˆDio.

Ga^ˆmi^ˆhlää^ˆ Jesús dsa⁻dsaah^ˆ hi⁻ ma^ˆ chaa⁻ hwa¹ Genesaret

(Mr. 6:53-56)

34 Lä^ˆkoo⁻ ma^ˆ ga^ˆhaay⁻ jmi⁻juuh⁻ ja⁻, ga^ˆlla⁻näy¹ hwa¹ Genesaret. 35 Dsa⁻ hi⁻ ma^ˆ tääh^ˆ hwa¹ ja⁻ ga^ˆlä^ˆkyuuy^ˆ Jesús, he⁻ja⁻ ga^ˆlä^ˆ cha^ˆ juu¹ lä^ˆkāa⁻ hwa¹ ja⁻. He⁻ja⁻ na^ˆjää⁻ dsa⁻ dsa⁻dsaah^ˆ kyaa^ˆ jee^ˆ ma^ˆ hää^ˆ Jesús. 36 Hi⁻ ga^ˆchuuy^ˆ kyaah^ˆ Jesús mah¹ kway¹ jwë¹ su¹ cha^ˆgoo⁻ dsa⁻dsaah^ˆ he^ˆ cha^ˆhee^ˆ sa^ˆhmi⁻ih⁻ kiyh¹. Hi⁻ lä^ˆjëë^ˆ hi⁻ ga^ˆtëë^ˆ su¹ sa^ˆhmi⁻ih⁻ kiyh¹ ma⁻hlaa^ˆ bih¹ ja⁻.

15

Lä⁺jē⁻ he⁻ jmeē⁻ dsa⁻ lä⁻ sa^h dsa⁻
(Mr. 7:1-23)

¹ Ga⁻lla⁻nää¹ ko⁻llaa¹ fariseo hi⁻ ga⁻lla⁻nää¹ ko⁻llaa¹ ta⁻jwoh¹ kya¹ ley hi⁻ má¹ chaa⁻ Jerusalén ga⁻ ya⁻jäyh⁺ kih¹ Jesús, mah¹ ga⁻ siiyh⁺:

² —¿He⁻ la¹ sa⁻ mi⁻ te¹ discípulo kya¹h¹ lä⁺jē⁻ he⁻ tēē⁻ jmeē⁻ dsa⁻ ma⁻ gyuh⁻ hi⁻ má¹ tääh¹ llo¹ joo¹? Jēēh¹, sa⁻ gyiyh⁻ gooy⁻ jāā¹ ja⁻ ga⁻ kuh¹hiyh¹.

³ Mah¹ ga⁻ jēēh⁻ Jesús juu¹ kiyh¹ ga⁻ siiyh⁺:

—Hnä^h ka⁻ lä^h ¿he⁻ la¹ jmeēh⁻ hnä^h ta⁻ koo¹ mada⁻ kih¹ Dio mah¹ jmeēh¹ hnä^h lä⁻ koo⁻ te¹ he⁻ tēēh¹ hnä^h ba[?]

⁴ Jēēh¹, ga⁻ jā^h Dio: “Jmeē¹ hnaah⁺ maa¹ kya¹h¹ täā¹ kya¹h¹. Hi⁻ jwā⁻ dso¹ jwi¹ kih¹ cho¹ jmi⁻, hi⁻ hé¹ wa¹ juu¹ go⁻ te⁻.”

⁵ Pero lä⁻ la⁻ ba¹ jaw¹ hnä^h: “Jaa⁻ dsa⁻ le¹ siih⁺ cho¹ jmi⁻, sa⁻ cha⁻ he⁻ kwēēhn⁻ hnä^h. Jēēh¹, lä⁺ jē⁻ he⁻ cha⁻ kin⁺ he⁻ kya¹h¹ má¹ jmeen⁻ bé¹ kyah¹, ma⁻ kwēēhn⁻ Dio ba¹ ja⁻.”

⁶ Kih¹ jāā⁻ hi⁻ jā⁺ lä⁻ ja⁻, jaw¹ hnä^h mo¹ so¹ jmeē⁻ bii¹ jmeey¹ bé¹ kih¹ cho¹ jmi⁻. Lä⁻ ja⁻ jmeēh⁻ hnä^h sa⁻ kyeē¹ mada⁻ kih¹ Dio, kih¹ he⁻ jmeēh⁻ hnä^h lä⁻ koo⁻ te¹ he⁻ tēēh¹ hnä^h jmeēh⁻ ba¹. ⁷ Peer⁺ ta⁻ juuh¹ hnä^h. Lä⁻ koo⁻ jmeēh⁻ hnä^h na⁻, jēēh¹ kwee⁻ kya¹h¹ he⁻ ga⁻ hlēēh¹ Isafa llo¹ joo¹, lä⁻ koo⁻ má¹ ga⁻ jäyh¹:

⁸ Dsa⁻ la⁻, koo⁻ jā^h bih¹ hnäy¹ jnä¹.

Pero ta⁻ jee¹ jyoh¹ ba¹ há¹ hu¹ dsē⁻ kiyh¹.

⁹ Sa⁻ jmää¹ ni⁻ miih⁻ he⁻ jmeey⁺ hnäy¹ jnä¹.

Lä⁺ jē⁻ he⁻ mi⁻ tēēy⁺ dsa⁻, la¹ mada⁻ kih¹ dsa⁻ ba¹, ga⁻ jā^h Dio.

¹⁰ Ja⁻ ga⁻ ga⁻ tēēh¹ Jesús lä⁺ jēē⁻ dsa⁻, ga⁻ siiyh⁺:

—Nuū da' hnäh' kwee- mah' lä- ngëeh' hnäh'. ¹¹ Sa- mi- sah' dsa- hñii' kyaah' lä- jë- he- tooyh- hooy'. Lä- jë- he- hwëe- hoo' dsa-, he- ja- ba' kyaah' mi- sayh' hñiiy'.

¹² Ja- ga' ga' ya' jäh- jnääh' koo' kih' Jesús mah' ga- ngii' jnääh' juu' kiyh':

—¿Che' ma- lä- leeh- he- sa- ma- tih- dsë- dsa- fariseo lä- koh' ma' ga- nuuy' ma- hlëeh' lä- ja-?

¹³ Mah' ga- jëeh- Jesús juu' kya- jnääh', ga- jäh':

—Lä- jë- chaah' hma- he- sa- ga- tää- Tää- kyaan- hi- gya' gyuuh', lloo- jmi- dsa- cheeh- lä- kye- jmoo' kih'.

¹⁴ Ta- jmee- hnäh' he' kih' dsa- he'. Laay' lä- koo- dsa- tuu' hi- jää- jñah' dsa- tuu'. Cher' mah' ja- hi- tuu' jää- jñah' hi- tuu', lä- uu' täh- neh- koo- too-.

¹⁵ Mah' ga- ngii' Pee' juu' kiyh', ga- jäh':

—He- hnø- jäh- juu' na- hmää' he- ma- kwah' na-.

¹⁶ He- ja- ga- jäh' Jesús:

—¿Che' ni- hnäh' ka- läh' sa- ma- lä- ngëeh' hnäh'?

¹⁷ ¿Che' sa- ngëeh' hnäh', lä- jë- he- dsa- tooh' hoo' jne', dsoo- neh- tuh- ba' jne', ja- ga' hwëe- ka- läh' dsoo- ta- cha- sii-? ¹⁸ Pero lä- jë- he- hwëe- hoo' dsa-, gwa' neh- tuh- dsëy' ba' ja-. He- ja- ba' na- he- mi- sah' dsa- hñii'.

¹⁹ Jëeh', neh- tuh- dsëy' ba' dsa- hwëe- lä- jë- hu- dsë- hlih', hi- lä- ja- ka- läh' he- jngëeyh- dsa-, hi- na- jee- goo- kaayh- hi- laa- kya- jñah', hi- sa- na- jee- goo- kaayh- wa' hi- cha- hi-, jmeey- hii-, jmeey- dsoo' he- la' juu' ta- juu', hi- hlëeyh- wi- kih' dsa- kyaayh'. ²⁰ Lä- jë- he- na- ba' he- mi- sah' dsa-. Pero he- kuh- dsa- lä- ma- soh' ja- ba' gooy-, sa- mi- sayh' hñiiy'.

Ja- dsa- më' cha- uu' ga- heeh- kih' Jesús
(Mr. 7:24-30)

²¹ Jā-ga' yā hēē' Jesús jee' jā, ngooy' jāh' kih' jee' jwiī Tiro kyaah' Sidón. ²² Lā' chah' jā, ja' jaā dsā-mē' cananea ma' tooyh~ miih', ma' jāyh':

—Dsā-jøøh' kyaan̄, hnē laah' sa'jū kih' David, wa' lā-ñih' hoh' jnā'. Peer' chā-miih- wiī jēē' chih-mē' kyaan̄, jmeeh' jmi-lle' hliih'.

²³ Pero ni' koō sa' ga'jeeh- Jesús kiyh'. Mah' ga' mi-jāh' jnāah' discípulo koo' kiyh', ga' chuū' jnāah' chā-miih- kyaayh', ga' chiih' jnāah':

—Hēē' kih' dsā-mē' nā mah' wa' llaayh'. Miih- tooyh~ miih' kaah' kyaa' jnāah'.

²⁴ Hē-jā ga' jāh' Jesús:

—Ga' chee' Dio jnā' mah' jmeen' be' kih' dsā israelita ba'. Hī he' laa' lā' koō borrego hī nā hēē'.

²⁵ Jā-ga' ja' dsā-mē' he' ga' juuyh' jnēy' cha'nē' Jesús mah' ga' jāyh':

—Kwa' be' kin', Dsā-jøøh' kyaan̄.

²⁶ Mah' ga'jeeh- Jesús juu' kiyh', ga' siiyh':

—Sa' llu' he- jñuuhn' he- kuh- chih- mah' kwēēhn- dsiī —ga' jāh' Jesús siiyh'.

²⁷ Hē-jā ga' jāh' dsā-mē' he':

—Dsoo' ba' kyah', Dsā-jøøh' kyaan̄. Pero ma' ra' he- lih' ba' dsiī jwi' he- dsā-saa' nē' na'mes~ kih' dsā-juyy'.

²⁸ Hē-jā ga' jāh' Jesús ka-lāh':

—Peer' chā-miih- ma-lā-dsoo' hoh' hnē, dsā-mē'. Wa' le' ba' kyah' lā'koh' hnooh- —ga' jāh' Jesús siiyh'.

Lā' chah' jā ga' hlaa' chih-mē' kyaay'.

Ga' āāh- Jesús kyee' mil dsā-ñuuh-

²⁹ Yā hēē' Jesús jee' jā, ga' llooy' ta' chá'hoo' jmi-juuh- he- hla- hwa' Galilea. Hi' ga' wiiy' koō lle'koh', mah' ga' gyay- jee' jā. ³⁰ Hi' ya' nāā' koo' kiyh' jwēē' jwēte

dsa⁻ hi⁻ ma' jaä⁺ hi⁻ jluuh', hi⁻ tuu', hi⁻ koo', dsa⁻ tuu', hi⁻ jwee' ga' jnah' dsa⁻ dsaah', na' jaäy⁻ huu' ti' Jesús. Hi⁻ lä⁺ ja⁻ ga⁻ mi⁻ hlääy' lä⁺ jee⁻ hi⁻ dsaah' he'. ³¹ Ma' ga⁻ jee⁻ dsa⁻, hlëeh⁺ dsa⁻ koo', ma⁻ lii[~] ma⁻ goo⁻ dsa⁻ tuu', ma⁻ ga⁻ naä' dsa⁻ jluuh', ma⁻ jee⁻ dsa⁻ tuu', he⁻ ja⁻ ga⁻ lä⁺ dsaä[~] dsé⁺ dsa⁻, mah⁺ ga⁻ jmeey' juuh⁻ kih⁺ Dio kyaa⁺ dsa⁻ Israel.

³² Ma⁻ ngëe' he⁻ ja⁻, ga⁻ jøøh⁻ Jesús jnääh⁺ mah⁺ ga⁻ siiyh⁺:

—Peer⁺ dsa⁻ lä⁻ nih' dsën⁺ kih⁺ lä⁺ jee⁻ dsa⁻ hi⁻ tääh⁺ la⁻. Jëeh' ma⁻hya⁻ hnë⁻ jmi⁺ jmeey⁺ ko⁻ jøh⁺ kyaa⁺ jnä'. Sa⁺ cha⁻ ni⁺ mi⁺ih⁻ he⁻ kuyh⁺. Sa⁺ hnoon⁺ hëen⁻ kiyh⁺ lä⁺ ma⁻kyoyh⁺ na⁻, le' ga⁻ che⁻ ga⁻ hwaay' cha⁺ jwë⁺ jee⁺ dsa⁻ naäy⁺.

³³ He⁻ ja⁻ ga⁻ jäh⁺ jnääh⁺:

—¿Ha⁻ ba' dsa⁻ kyé⁺ jnääh⁺ he⁻ kuh⁺ jwëe' dsa⁻ heh⁺ hwa⁺ kii⁺ la⁻? Joh⁺ sa⁺ hnøø⁺ mah⁺ këe⁺ lä⁺ jee⁻ dsa⁻ la⁻.

³⁴ He⁻ ja⁻ ga⁻ ngii' Jesús juu⁺ kyaa⁺ jnääh⁺:

—¿Joh⁺ he⁻ ni⁺ih⁻ kyeh⁺ hnäh⁺? —ga⁻ jäyh⁺.

—Gyii⁺ ba', kyaa⁺ mi⁺ih⁻ hmooh⁻ pih⁺ —ga⁻ chiih⁺ jnääh⁺.

³⁵ He⁻ ja⁻ ga⁻ jmee' Jesús mada⁻ mah⁺ wa' dsa⁻ taah⁺ lä⁺ jee⁻ hwa⁺. ³⁶ Ga⁻ kay⁺ lä⁺ jee⁻ gyii⁺ he⁻ ni⁺ih⁻ ja⁻ kyaa⁺ hmooh⁻ pih⁺ he'. Ga⁻ kway⁺ ti⁺hmaah⁺ kih⁺ Dio. Ja⁻ ga⁻ ga⁻ llaay⁺ he⁻ ni⁺ih⁻ ja⁻, ga⁻ kwëeyh⁺ jnääh⁺ mah⁺ ga⁻ tí ga⁻ l-looh⁺ jnääh⁺ kih⁺ lä⁺ jee⁻ dsa⁻. ³⁷ Ga⁻ kuh⁻ dsa⁻ llu⁺ lä⁺ jiih⁺ ' ga⁻ këey⁺. Ma' ga⁻ la⁺ kiyh⁺, ga⁻ kah⁺ ga⁻ gyii⁺ sa⁻ mi⁺ih⁻ jwi⁺ he⁻ ga⁻ chaa⁺ ja⁻. ³⁸ Lä⁺ jee⁻ hi⁻ ga⁻ kuh⁻ jee⁺ ja⁻ tee⁺ koo⁻ kyee⁺ mil dsa⁻ nuuh⁻. Ni⁻ sa⁺ na⁻ hee⁺ ni⁻ jaa⁻ dsa⁻ mé⁺ ni⁻ chih⁻ ka⁻ läh⁺. ³⁹ Ja⁻ ga⁻ ga⁻ hih⁺ Jesús juu⁺ kih⁺ dsa⁻, ga⁻ hey⁺ neh⁺ na⁻ moo⁺, mah⁺ ga⁻ haay⁺ jmi⁻ juuh⁻ ngooy⁺ ta⁺ hwa⁺ Magdala.

16

Dsa⁻ fariseo ma' hnøøy' jmee' Jesús koo⁻ he⁻ juh⁻ gaa⁻
(Mr. 8:11-13; Lc. 12:54-56)

¹ Ma' ga⁻llooy' ta⁻ hwa' ja⁻, ga⁻lla⁻nää' fariseo kyaah' saduceo mah' kay' dsë' Jesús. Ga⁻ngiyy' ma' jmee' Jesús koo⁻ he⁻ juh⁻ gaa⁻ he⁻ ma' jä⁻ gyuuh'. ² Pero ga⁻jeeh⁻ Jesús juu' kiyh', ga⁻jäyh':

—Wa⁻ra⁻ ga⁻nuu⁻ jmií', jawah' hnäh': “Llu' ba' la' jii⁻ jä⁻ la⁻, jëeh' gyuu⁻ ba' gyuuh'”, jawah' hnäh'. ³ Mah' ta⁻ la⁻ tiih⁻ jawah' hnäh': “Hií' goo⁻ jä⁻ lle', jëeh' gyuu⁻ gyuuh' mah' na⁻ hih'”, jawah' hnäh'. Peer⁻ ta⁻ juuh' hnäh'. Leh' ba' hnäh' lleh' hnäh' juu' ha⁻ lä⁻ jmee' koo⁻ jmií' koo⁻ jmií' lä⁻ koo⁻ la' gyuuh'. Mah' sa⁻ kye⁻h' hnäh' kwaat⁻ hee⁻ ga⁻ na⁻ dsa⁻ la⁻ jee' kyah' hnäh'. ⁴ He⁻ ba' che⁻ hlëeh' hnäh' dsa⁻ chaa⁻ na⁻, sa⁻ mi⁻teh' hnäh' kih' Dio mah' ngiíh' hnäh' jmeen⁻ koo⁻ he⁻ juh⁻ gaa⁻. He⁻ juh⁻ gaa⁻ lä⁻ koh' ga⁻ la⁻ kih' Joná hi⁻ ga⁻ ngëe' juu' kih' Dio, ma⁻ la⁻ he⁻ ja⁻ ba' heehn⁻ hnäh'.

Ja⁻ hniih' ga⁻ beey' dsa⁻ he⁻ mah' ngaayh'.

Levadura kih' dsa⁻ fariseo

(Mr. 8:14-21)

⁵ Lä⁻ koo⁻ ma' ga⁻ haa' jnääh' ta⁻ hngaah⁻ ko⁻ taa⁻ kih' jmi⁻ juuh⁻ ja⁻, ja⁻ ga⁻ ga⁻ lä⁻ dsooh⁻ dsë⁻ jnääh' sa⁻ ma' kye⁻ jnääh' he⁻ niih'. ⁶ He⁻ ja⁻ ga⁻ jäh' Jesús siyh⁻ jnääh':

—Leeh⁻ hnäh' kyaah' levadura kih' dsa⁻ fariseo hi⁻ kih' dsa⁻ saduceo ka⁻ läh'.

⁷ He⁻ ja⁻ ga⁻ tooh⁻ jnääh' discípulo lla' jnääh' juu' kyaah' dsa⁻ kyaahn', ma' jäh' jnääh':

—Ma⁻ hlëeyh' lä⁻ na⁻, kih' he⁻ sa⁻ ma' kye⁻ jne' he⁻ niih'.

⁸ Pero ga⁻ lä⁻ kyuu⁻ Jesús huúdsë⁻ kya⁻ jnääh', mah' ga⁻ siyh⁻ jnääh':

—¿He⁻la¹ jawah¹ hnäh¹ sa⁺ cha⁻ he⁻ñiih⁻ kyeh¹ hnäh¹?
 Kō⁻hí¹ pih¹ go⁻te⁻ dsoo¹ hoh¹ hnäh¹ dsa⁻ñuu⁻. ⁹ ¿Che¹
 lä⁺jiih¹ na¹ sa⁺ hii⁻ lä⁺ngëeh¹ hnäh¹? ¿Che¹ mo⁻so⁺ dsooh⁻
 hoh¹ hnäh¹ kih¹ hña¹ he⁻ñiih⁻ he⁻ ga⁻kuh⁻ hña¹ mil
 dsa⁻ñuu⁻ hi⁻ joh¹ ga¹ sa⁺miih⁻ ga⁻të¹ ga⁺juuh⁻ hnäh¹
 kyaah¹ jwí¹ he⁻ ga⁻chaa¹ ja⁻? ¹⁰ ¿Che¹ mo⁻so⁺ dsooh⁻ hoh¹
 hnäh¹ kih¹ gyii¹ he⁻ñiih⁻ he⁻ ga⁻kuh⁻ kyee¹ mil dsa⁻ñuu⁻,
 hi⁻ joh¹ ga¹ sa⁺miih⁻ ga⁻të¹ ga⁺juuh⁻ hnäh¹ kyaah¹ jwí¹ he⁻
 ga⁻chaa¹ ja⁻? ¹¹ ¿Ha⁻ lä⁺ja⁻ he⁻ sa⁺ ngëeh¹ hnäh¹? Ja⁻
 kih¹ he⁻ñiih⁻ na⁻ he⁻ jwëehn⁻ hnäh¹: “Leeh⁻ hnäh¹ kyaah¹
 levadura kih¹ dsa⁻ fariseo hi⁺ kih¹ dsa⁻ saduceo ka⁻läh¹.”
¹² Ja⁻ ga¹ ga⁺lä⁺ngëe¹ jnääh¹ sa⁺ ma¹ hlëeyh⁺ kih¹ levadura
 he⁻ kaa⁻ dsa⁻ he⁻ñiih⁻. Ma¹ hlëeyh⁺ kih¹ nuuh⁻ he⁻ ma¹
 kwa⁺ dsa⁻ fariseo kyaah¹ dsa⁻ saduceo ba¹ ja⁻.

Ga⁻jäh¹ Pee¹, Jesús he¹ laa¹ Cristo

(Mr. 8:27-30; Lc. 9:18-21)

¹³ Ma¹ ga⁻lloo¹ Jesús hwa¹ Cesarea kih¹ Filipino, ga⁻ngiiy¹
 juu¹ kyaa¹ jnääh¹, ga⁻jäyh¹:

—¿Ha⁻ lä⁺ jäh¹ dsa⁻ kih¹ Hi⁻ ga⁻lëe¹ ngo¹ la⁻? ¿Hi⁻ jnä¹
 laay¹?

¹⁴ Mah¹ ga⁻jäh¹ jnääh¹:

—Kō⁻llaa¹ dsa⁻ jäh¹ Jwaa⁻ hi⁻ ma¹ choo⁻ jmi⁻ ba¹ hne⁻.
 Kō⁻llaa¹ jäh¹, Elía ba¹ hne⁻. Hi⁺ jñah¹ kō⁻llaa¹ jäh¹, hne⁻
 laah¹ Jeremía o jñah¹ hi⁻ ga⁻ngëe¹ juu¹ kih¹ Dio llo¹ joo¹.

¹⁵ Mah¹ ga⁻ngii¹ Jesús juu¹ kyaa¹ jnääh¹ ka⁻läh¹:

—¿Ha⁻ ga⁻ hnäh¹, hee⁻ jawah¹ hnäh¹ kin⁺, hi⁻ ba¹ jnä¹
 laah¹ hnäh¹?

¹⁶ Mah¹ ga⁻jëeh⁻ Simón Pee¹ juu¹ kiyh¹:

—Hne⁻ he¹ Cristo, Joq¹ Dio jiih⁺.

¹⁷ Mah¹ ga⁻jäh¹ Jesús siiyh⁺:

—Llu¹ la¹ kyah¹ Simón, joo¹ Joná. Jëeh¹, ja¹ he¹ dsa¹ hi¹ ma¹ mi¹ jnääh¹ kyah¹ lä¹ ma¹ jah¹ na¹. Tääh¹ kyaan¹ hi¹ gya¹ gyuu¹, hi¹ he¹ ba¹ ma¹ mi¹ jnääh¹ kyah¹. ¹⁸ Jnä¹ ka¹ läh¹ jwëehn¹ hne¹, hne¹ he¹ Pee¹, (he¹ hnøø¹ jah¹ kuu¹). Hi¹ nē¹ mi¹ kuu¹ la¹ choohn¹ gwah¹ kin¹, hi¹ ni¹ miih¹ sa¹ lih¹ juu¹ cha¹ je¹ lla¹ dsëē¹ kiyh¹. ¹⁹ Jnä¹ toohn¹ gooh¹ hne¹ mah¹ kwah¹ juu¹ kih¹ dsa¹ ha¹ lä¹ heyh¹ ya¹ jwii¹. Cher¹ mah¹ kyaah¹ juu¹ he¹ kwah¹ sa¹ ga¹ laa¹ dsa¹ hi¹ tääh¹ hwa¹ la¹, lä¹ ma¹ na¹ hñuuyh¹ ja¹ ba¹ kyaah¹ dso¹ kye¹ kiyh¹. Hi¹ cher¹ mah¹ kyaah¹ juu¹ he¹ kwah¹ ga¹ laa¹ hi¹ tääh¹ hwa¹ la¹, na¹ na¹ ba¹ jwē¹ kiyh¹ dsa¹ taayh¹ ya¹ jwii¹ —ga¹ jah¹ Jesús siyh¹ Pee¹.

²⁰ Ja¹ ga¹ ga¹ taah¹ Jesús jnääh¹ juu¹ mah¹ sa¹ kooh¹ jnääh¹ juu¹ kyaah¹ ni¹ jaa¹, he¹ laay¹ Cristo.

Ga¹ mi¹ jnääh¹ Jesús juu¹ he¹ juuy¹

(Mr. 8:31-9:1; Lc. 9:22-27)

²¹ Jmii¹ ja¹ ga¹ løø¹ Jesús mi¹ jnääh¹ juu¹ kyaah¹ jnääh¹ he¹ jmeē¹ bii¹ kiyh¹ dsooy¹ ta¹ Jerusalén. Jee¹ ja¹ heeh¹ dsih¹ cha¹ miih¹ wi¹, dsa¹ gyuu¹ sa¹ lä¹ hnää¹ dsih¹, lä¹ ja¹ dsa¹ kaah¹ kyaah¹ jmi¹ dsa¹, kyaah¹ ta¹ jwoh¹ kyaah¹ ley¹ sa¹ lä¹ hnää¹ dsih¹. Ja¹ ga¹ juuy¹ hi¹ lä¹ jiiyh¹ ka¹ läh¹ ga¹ ma¹ hya¹ hnē¹ jmi¹.

²² He¹ ja¹ ga¹ jää¹ Pee¹ Jesús ta¹ koo¹, mah¹ ga¹ løøy¹ juuyh¹ kiyh¹, ga¹ siyh¹:

—Wa¹ lä¹ ñih¹ dsëy¹ hne¹, Dsa¹ jøøh¹ kyaan¹. Ni¹ miih¹ sa¹ le¹ jaa¹ he¹ ja¹ nē¹ kyah¹.

²³ Mah¹ ga¹ jëeh¹ Jesús hñii¹, ga¹ jëëy¹ Pee¹ ga¹ siyh¹:

—Jñuu¹ hne¹ kin¹ hi¹ sa¹ llu¹, he¹ jmeeh¹ jwiih¹ kin¹ ba¹ na¹. Sa¹ jmeeh¹ huud¹ dsë¹ lä¹ koh¹ jmeē¹ Dio, lä¹ koh¹ la¹ huud¹ dsë¹ kih¹ dsa¹ ba¹ la¹ huud¹ dsë¹ kyah¹.

²⁴ Ja¹ ga¹ ga¹ jah¹ Jesús siyh¹ lä¹ jëë¹ jnääh¹:

—Cher'mah¹ hi⁻ hnøø¹ jmee¹ ko⁻jøh¹ kyaah¹ jnä¹, sa¹ wa¹ jmäy¹ hñii¹ kwaat⁻, wa¹ jäy¹ cru⁻ kyaay¹ mah¹ wa¹ jmeey¹ ko⁻jøh¹ kyaah¹ jnä¹. ²⁵ Jëeh¹, lä⁻jëë⁻ hi⁻ hää⁻ hñii¹ mah¹ sa¹ juuy¹, hi⁻ he¹ juu¹ ba¹. Pero lä⁻jëë⁻ hi⁻ kwaä⁻ hñii¹ juu¹ kwaat⁻ kin¹, hi⁻ he¹ ba¹ lää¹. ²⁶ ¿Hee⁻ ya⁻jøø⁻ ka¹ dsa⁻ ma⁻ke⁻ ga⁻liyh¹ lä⁻jë⁻ he⁻ cha⁻ jmi⁻gyuu⁻ la⁻ mah¹ wa⁻ra⁻ ga⁻juuy¹ sa⁻ tēy¹ kih¹ Dio? ¿Hee⁻ ba⁻ kyaah¹ le¹ mi⁻hmaayh⁻ mah¹ läy¹? ²⁷ Jëeh¹, jāh¹ Hi⁻ ga⁻lëë⁻ngo¹ la⁻ kyaah¹ be¹ kih¹ Tää⁻ kyaay¹, kyaah¹ ángele ka⁻läh¹. Jā⁻ga⁻ mi⁻hmaayh⁻ kih¹ lä⁻jaa⁻ lä⁻jaa⁻ lä⁻koo⁻ te¹ ta⁻ he⁻ ga⁻jmeey¹. ²⁸ Ma⁻ra⁻ ju⁻dsoo⁻ jwëëhn⁻ hnäh¹, chaa⁻ ko⁻llaa⁻ hi⁻ tääh¹ jee¹ la⁻ sa⁻ juuy¹ jāä¹ sa⁻ ga⁻ ma⁻jëy¹ be¹ kih¹ Hi⁻ ga⁻lëë⁻ngo¹ jāyh¹ jmeey¹ hih¹.

17

Ga⁻mi⁻sëë⁻ Jesús hñii¹
(Mr. 9:2-13; Lc. 9:28-36)

¹ Ma⁻ngëë¹ ga⁻ jñii¹ jmi¹, jā⁻ga⁻ ga⁻jää¹ Jesús Pee¹ kyaah¹ Jacobo kyaah¹ Jwaa⁻ øøyh⁻. Ga⁻näy¹ kah¹ ta⁻ moh¹ ñii¹. ² Jee¹ jā⁻ ga⁻lä⁻sëë⁻ Jesús to⁻lo¹ né¹ hi⁻ ma⁻ jāy¹ he¹. Mo⁻nëy¹ ga⁻li¹ jih¹gyeh¹ lä⁻koh¹ jmëë¹ kih¹ hyoo⁻. Hmiih⁻ kiyh¹, ga⁻tøø¹ jlëë⁻ ñih¹. ³ Jee¹ jā⁻ ga⁻lä⁻jnää¹ Elía kyaah¹ Moisé, ga⁻taayh⁻ llay¹ juu¹ kyaah¹ Jesús. ⁴ He⁻ jā⁻ ga⁻jäh¹ Pee¹ siyh¹ Jesús:

—Dsa⁻jøøh¹ kyaan⁻, he⁻ ba⁻ che⁻ llu¹ he⁻ tøøh¹ jne⁻ ko⁻jøh¹ jee¹ la⁻. Cher'mah¹ hnooh⁻, jmee¹ jnääh¹ hnë⁻ hne¹ kyaah¹ moo⁻, koo⁻ kyah¹, koo⁻ kih¹ Moisé, hi⁻ koo⁻ kih¹ Elía.

⁵ Ta⁻ko⁻jiih¹ ma⁻ cheh¹ Pee¹ hlëy¹ lä⁻jā⁻, ga⁻jyoo¹ koo⁻ jni¹ tø⁻jlëë⁻ ñih¹ he⁻ ga⁻lää⁻ lä⁻jëy¹. Jee¹ jni¹ jā⁻ ga⁻lä⁻nuuh¹ ga⁻hlëeh¹ koo⁻ juu¹, he⁻ ma⁻ jāh¹:

—Hī lā nā gyuū kyaan̄ hī hnaan̄. Peer̄ chaan̄ llu' kyaayh'. Nuuh̄ hnäh' kiyh'.

⁶ Ma' gā nuu' discipulo hē gā hlëeh' jee' jni' jā, gā saay' jee' ma' tääh', gā jwaayh' jwërte. ⁷ Jā ga' ya' jäh' Jesús kiyh', gā kyē goō né' kiyh' mah' ga' siyh':

—Noō hnäh', ta' wa' gah' hnäh'.

⁸ Ma' gā chooyh' nëy', mo' so' gā jëy' ni' jaā, ma' la' hñii' ba' Jesús cheh' kyaayh'. ⁹ Ta' kō jiih' ma' jñaay' moh' jā, gā taah̄ Jesús juu' hī ma' kyaayh' he':

—Ta' jwi' hnäh' ni' jaā, lä' jë' hē ma' jëeh' hnäh' lā, ta' kō jiih' sa' ma' lä' jiih' Hī ga' lëë' ngo' lā jee' kih' hī na' juu'.

¹⁰ Jā ga' ga' ngi' jnääh' discipulo juu' kih' Jesús, ga' chih' jnääh':

—¿He' la' jäh' ta' jwoh' kyaa' ley, jmee' bi' jäh' Elía jää' ga' kih' Cristo?

¹¹ Hē jā ga' jëeh' Jesús juu' kiyh':

—Jā ba' dsoo' jäh' Elía to' né', ya' llaȳ llu' lä' jë' hē cha' jee' lā. ¹² Pero jwëehn̄ hnäh', ma' jah̄ ba' Elía, mah' sa' ga' lä' kyuu' dsih'. Ga' jmee' dsa' lä' tē' dsë' kiyh'. Jā ba' lä' jā heeh' dsa' he' wi' Hī ga' lëë' ngo' lā.

¹³ Jā ga' ga' lä' ngëë' discipulo kyaay' hē ma' hlëeyh' kih' Jwaa' hī ga' choo' jmi' ba' jā.

Ga' mi' hlää' Jesús jaā chih' hī ma' kyē jmi' llë' hñih

(Mr. 9:14-29; Lc. 9:37-43)

¹⁴ Lä' ma' ga' lla' nääy' jee' ma' tääh' jwëë' dsā, ja' jaā dsā ñuuh̄ mah' ga' juuyh' jnëy' cha' né' Jesús, ga' jäyh':

¹⁵ —Dsa' jøøh' kyaan̄, wa' lä' ñih' hoh' kih' chih' ñuuh̄ kyaan̄, hī dsa' juu' ñee' hi' jëy' wi' jwërte. Cha' miih̄ jiih̄ ma' tayh' cha' jē hi' ma' tayh' cha' jmi' ka' läh'.

¹⁶ Ma⁻ya⁻jään⁺ kyaah' discipulo kyaah' pero sa⁻ ma⁻liyh[~] ma' mi⁻hläy[~].

¹⁷ He⁻ja⁻ ga⁻jäh[~] Jesús:

—He⁻ ba' che⁻ hñaa⁻ hoh[~] hnäh[~] hi⁻ chaa⁻ na⁺. Sa⁻ hii[~] lä⁻dsoo[~] hoh[~] hnäh[~]. ¿Lih[~] ba' llaa⁻ he⁻ gyan[~] kyaah' hnäh[~]? Mo⁻so⁻ lä⁻be[~] dsen⁺ gya⁻ ga' jnä[~] kyaah' hnäh[~]. Ya⁻jää⁻ da' chih⁻ na⁻ ta⁻ la⁻ —ga⁻jäh[~] Jesús.

¹⁸ Ja⁻ga⁻ ga⁻jüuh⁺ Jesús kih⁺ jmi⁻lle[~] hlih⁺, lä⁻jiih⁺ ' ya⁻hëy⁺ kih⁺ chih⁻ he[~]. Lä⁻chah[~] ja⁻ ga⁻hlaay[~].

¹⁹ Ma⁻ngëe[~] he⁻ ja⁻, ga⁻kuh⁺ jnääh⁺ kah[~] kyaah' Jesús, mah⁺ ga⁻ngii[~] jnääh⁺ juu⁺ kiyh⁺:

—¿He⁻la⁺ sa⁻ ma⁻lä⁻këh⁺ jnääh⁺ jmi⁺ ma' lle[~] jnääh⁺ jmi⁻lle[~] hlih⁺ he[~]?

²⁰ He⁻ja⁻ ga⁻jäh[~] Jesús siyh⁺:

—Kih⁺ he⁻ miih⁻ go⁻te⁺ ba' ma⁻dsoo[~] hoh[~] hnäh[~], he⁻ja⁻ ba' sa⁻ ga⁻lëh⁺ hnäh[~]. Pero ju⁻dsoo[~] jwëëhn[~] hnäh[~], wa⁻ra⁻ jäh[~] kih⁺ miih⁻ lä⁻koo⁻ pih⁺ mi⁻ju⁻ kih⁺ mostaza ba⁻dsoo[~] hoh[~] hnäh[~], le[~] jwiih⁺ hnäh[~] moh[~] la⁻: “Jñuuh⁺ jee⁻ na⁻, gwa⁻ ta⁻ jee[~] jyoh[~]”, hi⁻ jñuuyh⁺ ba⁺. Sa⁻ cha⁻ ni⁻ koo⁻ he⁻ jä⁺ jwëëh⁺ kyah⁺ hnäh[~]. ²¹ Pero jmi⁻lle[~] hlih⁺ hi⁻ laa⁺ lä⁻koh[~] hi⁻ ma⁻ jää⁻ chih⁻ he[~] sa⁻ ya⁻hëe⁺ cher⁺mah⁺ sa⁻ ga⁻tu⁺ dsa⁻ kuh⁻ hih[~] mah⁺ chuuy⁺ kyaah' Dio.

Koo⁻ ka⁻läh[~] ga⁻mi⁻jnää⁻ Jesús juu⁺ he⁻ juuy[~]

(Mr. 9:30-32; Lc. 9:43-45)

²² Lä⁻koo⁻ ma⁻täy^h hwa⁺ Galilea, ga⁻jäh[~] Jesús siyh⁺ jnääh⁺ discipulo kyaay⁺:

—Hi⁻ ga⁻lëe[~]ngo⁺ la⁻ ngëe⁺ dsih[~] ja⁻goo⁻ dsa⁻ hñaa⁻ dsë⁺, ²³ mah⁺ jngëeh⁺ dsih[~]. Ga⁻ ma⁻hya⁻ hnë⁻ jmi⁺ na⁻juuy[~], lä⁻jiiyh[~] ka⁻läh[~].

He⁻ja⁻ cha⁻miih⁻ ga⁻lä⁻meeh⁺ dsë⁺ discipulo kyaay⁺.

Ga⁻mi⁻hmaah[~] Jesús ku⁻sih⁻

²⁴ Ma' ga'lla' nøø' jnääh' jwii' Capernaum kyaah' Jesús, ya' nää' hi' ma' koo' ku'sih' kih' gwah' jee' ma' cheh' Pee' mah' ga' ngii' juu' kiyh':

—¿Che' sa' mi' hmaah' ta' jwoh' kyaah' ku'sih' kih' gwah' juuh'?

²⁵ —Mi' hmaayh' ba' —ga' jäh' Pee' siiyh'.

Lä' koo' ma' ga' he' Pee' cha'neh', ga' lä' jää' Jesús ga' h-lëeh' Pee':

—¿Ha' lä' la' laah' Simón, lä' jëë' dsa' ta' kaah' hwa' la', hiji' kih' koo'y' ku'sih'? ¿Che' koo'y' kih' dsa' kyaay' o che' koo'y' kih' jñah' dsa'?

²⁶ —Kih' dsa' jñah' ba' koo'y' —ga' jäh' Pee' siiyh'.

Mah' ga' jäh' Jesús:

—He' ja' sa' jmee' bii' kih' dsa' kyaay' mi' hmaayh'.

²⁷ Pero lä' la' ba' wa' jmeen' mah' sa' jän' hliih' kyaah' ni' jaa'. Gwa' cha' hoo' jmi' juuh', go' jwa' ka' loo' hma' kuu'. To' n' hmooh' hi' ka' hma' kuu', ja' lleeh' mah' nah' hooy'. Jee' ja' jnääh' koo' kuu' kyaah' he' mi' hmaah' ku'sih' kin' kyaah' kyah' ka' lah'.

18

Hi' na' lee' jøøh' jee' jmee' Dio hih'

(Mr. 9:33-37; Lc. 9:46-48)

¹ Ja' ba' hor' ja' ga' ya' jäh' jnääh' koo' kih' Jesús mah' ga' ngii' jnääh' juu' kiyh':

—¿Hii' na' hi' jøøh' ga' jee' jmee' Dio hih'?

² Mah' ga' tëeh' Jesús jaa' gyuu', ga' cheeyh' jee' kyaa' jnääh'. ³ Mah' ga' siiyh' jnääh':

—Ma' ra' ju' dsoo' jwëehn' hnäh', cher' mah' sa' ga' lä' sii' huudse' kyah' hnäh' mah' jmeeh' hnäh' lä' koo' jaa' gyuu', sa' heh' hnäh' jee' jmee' Dio hih'. ⁴ Heh'

lä'jā, hī-jmää~ hñiif' hwaä' lä'koō-gyuū-lā, hī-he' ba' lee' jøøh' ya'jwii' kih' Dio. ⁵ Hī-heeh' jaā-gyuū-lä'lā-kwaat̄ kin̄, hē-ma-heeyh- jnä' ba' jā.

Goo-la' kih' hī-jmee' dsa-tëh' dsa-kyaa'h'

(Mr. 9:42-48; Lc. 17:1-2)

⁶ Wa' hī-chā hī, hī-jmee' tëh' jaā hī-mäh' lā hī-ma-lä-dsoo' dsë' kin̄, llu' ga' la' kiyh' wa'rā-jäh' kih' hñuu' dsa-luuy' koō-cha'too' kih' molii' he-jee~ burr~ mah' hmääh' dsih' ñiih' ga' kih' cha'jmi-ñeeh'. ⁷ Hē-ba' che-jwi~ dsa-jmi-gyuu'! Joh' he-sa' jmee' dsa-tëyh'. Pero ko-jā lle' kih' le' ba'. Peer' jwii' dsa-hī-jmee' dsa-tëh' dsa-kyaa'h'. ⁸ He-jā cher'mah' ma-gooh- o ma-tiih' ga'jmeë' täh' kyaa'h' dso'kye-, hnä' go-te~ ba', mah' be' uu' kyah'. Jëeh', llu' ga' kyah', gwaah' jee' tääh' hī-na'jiih', tuuh' ma-gooh- o tuuh' ma-tiih', lä'koh' ga' he-jwääy' hne-jee' mo'so' uu' je-kyaa'h' lä'to' ma-gooh-ma-tiih'. ⁹ Hi' cher'mah' mi'nëh' ga'jmeë' täh' kyaa'h' dso'kye-, lle' go-te~ ba', mah' be' uu' kyah'. Jëeh', llu' ga' kyah' gwaah' jee' tääh' hī-na'jiih' kyaa'h' koō-mii' mi'nëh', lä'koh' ga' he-jwääy' hne-jee' mo'so' uu' je-kyaa'h' lä'to' mii' mi'nëh'.

Juu' na-hmää' lä'koō-la' kih' jaā-borrego hī-na-hëë'
(Lc. 15:3-7)

¹⁰ Ni' jaā hī-mäh' lä'lā-ta' jmää' hnäh' ta'koo'. Jëeh', jwëëhn~ hnäh', ángele kyaay' tääh' tää' cha'në' Tää' kyaan' hī-gya' gyuuuh'. ¹¹ Jëeh', ja' Hi-ga-lëë'ngo' la-mah' lääy' hī-na-hëë'. ¹² ¿Ha-lä-jëeh' hnäh' he-jwahn-la-? Cher'mah' jaā-dsa-chā-hña-laa' borrego kyaa', mah' dsa-hëë' jaā, ¿che' sa' beey' ko-hwëë' jee' lä-jëë' jah' he' mah' dsooy' ta' moh' dsa-hnääh' hī-na-hëë'

he'ʔ 13 Ma'ra' ju'dsoo' jwëëhn~ hnäh'. Wa'ra- ga'jnääyh' hi- jaa- he', lä'chaay- llu' jwërte kyaayh', lä'koh' ga' kih' lä'jëë' hi- sa' na-hëë'. 14 Ja-ba' lä'ja- la' kih' Tää`jnän' hi- gya' gyuuuh', sa' hnøoy' dsa-hëë' ni' jaa- hi- pih' lä'la-.

Lä'la- jmeen' mah' chaah' jne' øøhn'
(Lc. 17:3)

15 'Cher'mah' jaa- øøh' ma-jmee' koo- he- hliih' kyah', gwa- mah' go- chiiyh' he- ma-hlääyh- kyaah' hne-, pero jee' lä'uu' ba' hnäh'. Cher'mah' ga'jmeey' he' kyah', ma-lëh~ ma-chaah' øøh' he'. 16 Pero cher'mah' sa- ga'jmeey' he' kyah', jää' ga' jaa- uu' mah' go-hlëeh' kyaayh' ka-läh'. Jëeh', kyaah' ju'dsoo' he- hlëeh' uu' uu- dsa-, lä'ja- jmee' dsoo' lä'jë' juu'. 17 Cher'mah' ni' kih' dsa- he' sa' hii~ nuuy', ja- jmeeh- juu' kih' gwah' wa'ra- ga'të' jee' tääh' lä'jëë'. Hi' cher'mah' ni' kih' lä'jëë' hi- tääh' gwah' sa' ga' nuuy', jmää' lä'koo- jaa- hi- sa' ma-heeh- kih' Dio o lä'koo- jaa- hi- koo' ku'sih-. 18 Ma'ra' ju'dsoo' jwëëhn~ hnäh', lä'jë' he- hñuuuh' hnäh' hwa' la-, lä'ja- na-hñuu' gyuuuh' ya'jwi'. Hi' lä'jë' he- chiih' hnäh' hwa' la-, lä'ja- dsa-chiih' gyuuuh' ya'jwi' ka-läh'. 19 Koo- ka-läh' jwëëhn~ hnäh', cher'mah' uu' hnäh' ga'taah' hnäh' juu' kwee- hwa' la- mah' ngiih' hnäh' he- hnooh- hnäh', Tää' kyaan' hi- gya' gyuuuh', kwa' bih' he- hnooh- hnäh'. 20 Jëeh' jee' dsa-ñee' uu' uu- kō-jøh' ngiiy' kiyh', jee' ja- hään' jee' kiyh'.

Juu' na-hmää' lä'koo- la' kih' jaa- dsa- hi- sa' ga-lä'jøh' dsë'

21 Ja-ga' ga'lloo' Pee' ka-läh' chuh' kih' Jesús mah' ga'ngiiy' juu' kiyh':

—¿Joh' jiih~ jmeen` jøh- dsen+ kyaah' øøhn' hi- jmee+ hliih' kin+? ¿Che' lä`jiih' tē' gyii' jiih~?

22 Mah' ga`jah' Jesús siiyh+:

—Sa+ cha- jwahn+ lä`jiih' tē' gyii' jiih~. Jwahn+, gyii' jiih~ to`lo`gya' dsē~ gyii'.

23 'He- jää+ Dio dsa- lä`hih+ kih', jeeh' kwee- lä`koo- ga`jmeē' jaa- rey hi- ga`jmeeh' kwaat~ kih' lä`jēē+ hi- ma' jmeē' ta' kiyh'. 24 Lä+ ma' ga`løø' jmeeyh~ kwaat~ kiyh', ya`jääy+ jaa- hi- ma' ää- cha-miih- kuu'. 25 Pero dsa- he' sa+ cha- he- kyaah' mi-hmaayh` lä`jē+ he- ääy-. He- ja- ga`jmeē' rey he' hih+ wa' dsa-hnäyēy go-te kyaah' mäy kyaah' jooy' hi' kyaah' lä`jē+ he- cha- kiyh' mah' lä`hmaah' lä`jē+ he- ääy-. 26 He- ja- ga`juuh' dsa- he' jnē' chá'nē' rey mah' ga`chuuy' kyaah', ga`jäyh': "Dsa-jøøh' kyaan+, jmeē' jøh- hoh' ki' jnä'. Mi'hmaah` ba' jnä' kyah' lä`jē+." 27 Ga`lä`nih' ba' dsē' rey he' kiyh', mo+so+ ga`ngiih' gyih' kuu' he- ma' ääy- ja-, mah' ga`lääy' go-te~.

28 'Pero lä`koo- ya`hēē' ba' dsa- hi- ma' ää- kih' rey, ga`jeey' jaa- dsa-kyaayh' hi- ma' ää- ko`hi'pih' kuu' kiyh'. Ga`saayh' mah' ga`gwiyh' luu' hi- he', ga`siiyh+: "Mi-hmaah' kin+ he- ääh-".

29 'Pero hi- ma' ää- kuu' kih' dsa-kyaah' he', ga`jwääy' hñiiy' huu' ti' hi- he' mah' ga`chuuy' kyaah', ga`jäyh': "Jmeē' jøh- hoh' ki' jnä'. Mi'hmaah` ba' jnä' kyah' lä`jē+."

30 'Pero hi- jaa- he' sa+ ga`heeyh-. Ga`hñiiy' kih' mah' ga`hey' neh' ñē' lä`jiih' ga`mi-hmaayh' lä`jē+ he- ma' ääy-. 31 Ma' ga`jēē' jee' lä`jēē+ dsa-kyaayh' he' lä`koo- ga`jmeey', ga`jii' jwërte kiyh', mah' na'näay' na'jmeeyh' juu' kih' rey ha- lä+ ma-la'.

³² He-ja- ga-jmee' rey mada- ja' dsa- hñaa- dsë' he', mah' ga-sihh': "Peer- hñaa- hoh' hne- dsa- ñuuh-. Ga-jmeen' jøh- dsën- kih' lä-jë- he- ma' ääh- kin-, kih' he- ma-chuuh' cha-miuh- kyaah' jnä'." ³³ ¿Ja' ma' ääh- jmi' ma' lä-ñih' hoh' kih' dsa-kyaah', lä-koo- ga-lä-ñih' dsën- kyah' hne-? ³⁴ He-ja- ga-lä-llee' rey, ga-ngëey' ja'goo- poo- mah' lla-kyaay' jmi' lä-jiuh' mi-hmaayh' lä-jë- he- ääy-.

³⁵ Ja-ga' ga-jäh' Jesús ka-läh':

—Lä-ja- ka-läh' jmee' Täa' kyaan- hi- gya' gyuuh' kyaah' hnäh', cher'mah' sa' ga-lä-jøh' hoh' hnäh' kih' he- hlih' he- ma-jmee' øøh' hnäh' kyah'.

19

Ga-jäh' Jesús ha- lä-la' he-bee- dsa- øøh-
(Mr. 10:1-12; Lc. 16:18)

¹ Ma-ngëe' ma-kwa' Jesús lä-jë- juu' na-, ya-hëey' hwa' Galilea, ngooy' ta' hwa' Judea, he- hla- ta' hngaah' jmi' Jordán. ² Jwëe' dsa- ga-lla-le' kaah' kiyh' hi- ga-mi-hläy' lä-jëe- dsa-dsaah'. ³ Jee' ja- ga-lla-nää' koo' kih' Jesús kō-llaa' fariseo he- ma-ka- dsëy', ga-ngiyy' juu' kiyh':

—¿Che' cha- jwë' bee' dsa- dsa-më' kyaa', kih' wa' he- cha- he-, he- sa' tih' dsëy'?

⁴ He-ja- ga-jëeh- Jesús juu' kiyh':

—¿Che' sa' ma-heh- hnäh' jee' na-sih-: Hi- ga-jmää' Dio lä- ma' to-në', hi- më', hi- ñuuh- ga-jmääy'?

⁵ Hi- ga-jäyh':

—Kih' he-ja- ba', bee' dsa-ñuuh- cho'jmii- mah' dsa-gyay' kyaah' mëy'. Mah' lä-ja-, leey' jaa- ba' jee' lä-uy'. ⁶ Ja- hñih' mo' so' laay' uu', ma-laay' jaa- ba'. Heh' lä-ja-,

hī mā laa' jaā kaah̄ Dio, sā lle` kih' llaay' —gā jäh' Jesús.

⁷ Mah' gā jäh' fariseo siyh' Jesús:

—¿Hē la' jā gā jmeē' Moisé mada' chooyh' jē mah' beē' dsā mē'?

⁸ Mah' gā jäh' Jesús siyh':

—Kih' hē chaah̄ hnäh', hē jā ba' jā gā kwa' Moisé jwē' beeh' hnäh' dsā mē' kyaah' hnäh'. Pero lä' ma' tō né' sā gā la' lä' jā. ⁹ Hē jā jwēēhn̄ hnäh', hī beē' dsā mē' kyaā' hī sā chā hē hliih' mā jmeey' kyaah' jñah' dsā ñuuh̄, mah' kaay' jñah' dsā mē', hē jmeey' dso'kyē ba' jā. Hī lä' jā hī kaa' dsā mē' hī gā beey' he', hē jmeey' dso'kyē ba' jā kā läh'.

¹⁰ Mah' gā chiuh' jnääh' discípulo kyaay':

—Cher' mah' lä' jā la' kih' dsā ñuuh̄ kyaah' dsā mē', llu' ga' la' hē sā jee' dsā goō gō tē.

¹¹ Mah' gā jäh' Jesús siyh':

—Jā lä' jēē' lä' kēh' jmī heeh' juu' lā. Lä' kēh' jmī hī lle` kih' heeh' ba'. ¹² Jēēh', chaā̄ hī sā nā hñaa' jmī ngo' kih' wa'rā gā lä' chaay' hē jā sā le' jee'y' gooȳ. Hī chaā̄ hī sā nā hñaa' jmī ngo' kih', hē gā jmeē' dsā hñaā dsē' kiyh', hē jā sā le' jee'y' gooȳ. Hī chaā̄ gā jñah' hī sā lä' dsē' jee'y' gooȳ kih' hē hnøoy' jmeey' ta' he' kih' Dio. Hī lä' kēh' jmī heeh', wa' heeyh̄ juu' lā.

Gā mī jää' Jesús gyuū

(Mr. 10:13-16; Lc. 18:15-17)

¹³ Jā ga' na' jäǟ dsā gyuū kyaā' cha'nē' Jesús mah' kyey' gooȳ né' kih' gyuū mah' ngiyy' kih' Dio. Pero jnääh' discípulo kyaay' gā juuh' jnääh' kih' dsā he'. ¹⁴ Mah' gā jäh' Jesús siyh' jnääh':

—Kwa' jwè¹ ya⁻ nää^ʔ gyuu⁻ ta^ˆ la^ˆ kin^ˆ. Ta^ˆ ha⁻ hnäh^ʔ kiyh¹, jëeh^ʔ hi⁻ laa¹ lä^ˆ koo⁻ gyuu⁻, hi⁻ he^ʔ ba^ˆ jaa¹ Dio lä^ˆ hih^ˆ kih¹.

¹⁵ Ma⁻ la^ˆ ma⁻ kyey⁻ gooy⁻ né^ʔ kih¹ gyuu⁻ he^ʔ, ya⁻ hëëy¹ jee^ʔ ja⁻.

Jaa⁻ dsa⁻ kwa⁻ hi⁻ cha⁻ kuu^ʔ ga⁻ hlëeh^ʔ kyaah¹ Jesús (Mr. 10:17-31; Lc. 18:18-30)

¹⁶ Jee^ʔ ngooy¹ ja⁻, ja¹ jaa⁻ dsa⁻ mah¹ ga⁻ siyh^ˆ:

—Hne⁻ hi⁻ laa¹ ta⁻ jwoh¹ lluu¹, ¿hee⁻ hnøø¹ jmeen⁻ mah¹ tëëhn¹ jee^ʔ mo^ˆ so^ˆ juun^ʔ?

¹⁷ He⁻ ja⁻ ga⁻ jäh^ʔ Jesús siyh^ˆ:

—¿Che^ʔ ñeh⁻ hne⁻ he⁻ laan¹ lluu¹? Jëeh^ʔ ni^ˆ jaa⁻ hi⁻ lluu¹ sa⁻ chaa⁻, jaa⁻ Dio ba^ˆ hi⁻ lluu¹. Cher¹ mah¹ hnooh⁻ tëëh¹ jee^ʔ mo^ˆ so^ˆ juuh^ʔ, ja⁻ mi⁻ teh⁻ lä^ˆ jë^ˆ mada⁻ kih¹ Dio.

¹⁸ —¿Hee⁻ ga⁻ ja⁻ mi⁻ ten⁻? —ga⁻ jäh^ʔ dsa⁻ he^ʔ.

He⁻ ja⁻ ga⁻ jäh^ʔ Jesús siyh^ˆ:

—Ta⁻ jngëeh^ˆ dsa⁻, ta⁻ kaah^ˆ hi⁻ laa¹ kya¹ jñah^ʔ, ta⁻ hii^ʔ kih¹ dsa⁻, ta⁻ jmee⁻ dsoo^ʔ kih¹ juu¹ ta⁻ juu¹. ¹⁹ Wa¹ hnaah⁻ tä^ˆ kyaah¹ maa^ˆ kyaah¹. Wa¹ hnaah⁻ dsa⁻ kyaah¹ lä^ˆ koo⁻ hnaah^ˆ hñaah¹.

²⁰ He⁻ ja⁻ ga⁻ jäh^ʔ dsa⁻ he^ʔ siyh^ˆ:

—Lä^ˆ jë^ˆ he⁻ na⁻ ma⁻ mi⁻ ten⁻ lä^ˆ jiih¹ ma^ˆ mähn¹. ¿Hee⁻ ga⁻ hnøø¹ jmeen⁻?

²¹ He⁻ ja⁻ ga⁻ jäh^ʔ Jesús siyh^ˆ ka⁻ läh^ʔ:

—Cher¹ mah¹ hnooh⁻ leeh^ʔ lluu¹ go⁻ te⁻, gwaah⁻ go⁻ h⁻ ni^ˆ lä^ˆ jë^ˆ he⁻ cha⁻ kyah¹ mah¹ go⁻ kwëeh⁻ hi⁻ tä⁻ ñee^ʔ. Lä^ˆ ja⁻ ba^ˆ lä^ˆ cha⁻ cha⁻ miih⁻ kyah¹ gyuu¹ jmi⁻ gyuu^ˆ. Ja⁻ ga⁻ na⁻ ñeeh⁻ mah¹ jmeen⁻ ko⁻ jøh^ʔ —ga⁻ jäh^ʔ Jesús.

²² Ma⁻ ga⁻ nuu^ʔ dsa⁻ he^ʔ juu¹ ja⁻, ngaayh¹ ti⁻ meeh⁻ dsëy¹, jëeh^ʔ, ma^ˆ chay⁻ cha⁻ miih⁻ kuu¹. ²³ Ja⁻ ga⁻ ga⁻ jäh^ʔ Jesús siyh^ˆ jnääh¹:

—Ma⁺ra⁺ju⁺dsoo⁺ jwëëhn[~] hnäh⁺, jaa⁻ dsa⁻ cha⁻ kuu⁺, jwëëh⁺ la⁺ kiyh⁺ heyh⁺ jee⁺ jmee⁺ Dio hih⁺. ²⁴ Koo⁻ ka⁻läh⁺ jwëëhn[~] hnäh⁺, sa⁺ ga⁺ jwëëh⁺ la⁺ kih⁺ jaa⁻ camey[~], ngëë⁺ to⁻ gwa⁺ koo⁻ hma⁻kuu⁺ lä⁺koh⁺ ga⁺ he⁻ heh⁺ jaa⁻ dsa⁻ cha⁻ kuu⁺ jee⁺ jmee⁺ Dio hih⁺.

²⁵ Ma⁺ ga⁺ nnu⁺ jnääh⁺ hlëëyh⁺ lä⁺ja⁻, ga⁺ tooh⁺ jnääh⁺ jëë⁺ dsa⁺h⁺ jnääh⁺, mah⁺ ga⁺ chiih⁺ jnääh⁺:

—¿Hi⁻ ba⁺ lää⁺ ja⁻?

²⁶ Lä⁺ ma⁻ jëëy[~] ja⁻ jnääh⁺, ga⁺ jäyh⁺:

—He⁻ la⁻, sa⁺ lä⁺këh⁺ dsa⁻ jmi⁺ jmee⁺, pero Dio ga⁺ lä⁺jë⁺ ba⁺ liyh⁺ jmeey⁺.

²⁷ Ja⁻ ga⁺ ga⁺ jäh⁺ Pee⁺ siyh⁺:

—Ma⁻jä⁺ ba⁺ lä⁺jë⁺ he⁻ cha⁻ kya⁺ jnääh⁺ mah⁺ jmee⁺ jnääh⁺ ko⁻joh⁺ kya⁺ah⁺ hne⁻. ¿Hee⁻ ba⁺ na⁻ hñah⁺ jnääh⁺?

²⁸ He⁻ja⁻ ga⁺ jäh⁺ Jesús siyh⁺:

—Ma⁺ra⁺ju⁺dsoo⁺ jwëëhn[~] hnäh⁺, wa⁺ra⁻ ga⁺ tē⁺ jee⁺ le⁺ hmëë⁺ lä⁺jë⁺ go⁻ te[~], ma⁺ja⁻ gya⁺ Hi⁻ ga⁺ lëë⁺ ngo⁺ la⁻ jøøh⁺ jee⁺ jmeey⁺ hih⁺. Hi⁺ lä⁺jëë⁺ hnäh⁺ hi⁻ jmee⁺ ko⁻joh⁺ kya⁺ah⁺ jnä⁺, lä⁺ja⁻ ka⁻läh⁺ nah⁺ hnäh⁺ nē⁺ gya⁺ to⁺ hma⁻ sii⁻ mah⁺ llah⁺ hnäh⁺ ta⁺ kih⁺ lä⁺jëë⁺ gya⁺ to⁺ nää⁺ dsa⁻ Israel.

²⁹ Lä⁺jëë⁺ hi⁻ ma⁻tuu⁻ dsë⁺ ma⁻hwëë⁻ cháneh⁺ kih⁺, ma⁻beey⁺ dsa⁻më⁺ øøyh⁺ dsa⁻nñuuh⁻ øøyh⁺, ma⁻beey⁺ cho⁺ jmiy⁻, ma⁻beey⁺ dsa⁻më⁺ kya⁺y⁺, ma⁻beey⁺ jooy⁺, ma⁻bey⁺ hwa⁺ kiyh⁺, cher⁺ mah⁺ ga⁺ bey⁺ lä⁺jë⁺ he⁻ ja⁻ kwaat⁺ kin⁺, hi⁻ he⁺ hyoh⁺ hña⁻ loo⁺ ga⁺ lä⁺koh⁺ he⁻ ga⁺ jä⁺ kiyh⁺ jmi⁻gyuu⁺ la⁻, hi⁺ lä⁺ja⁻ tēëyh⁺ jee⁺ mo⁻ so⁺ juuy⁺. ³⁰ Pero jwëë⁺ hi⁻ ya⁻ nää⁺ to⁻ nē⁺, hi⁻ he⁺ jä⁺ këë⁻. Hi⁺ jwëë⁺ hi⁻ ya⁻ nää⁺ këë⁻, hi⁻ he⁺ lee⁺ to⁻ nē⁺.

20

Juu' na-hmää' lä'koo- la' kih' hi- hñaa- dsë' kyaah' dsa-juu' kyaay'

¹ He- jää- Dio dsa- lä-hih- kih', jeeh' kwee- lä'koo- ga-jmee' jaa- dsa-juu' cha'neh- hi- ñee' tiih- go-te' na'hnaäh- hi- jmee' ta' jee' na-jnäa' chaah' wii- jeh' kiyh'.
² Ma' ga-lä- ee' kiyh' kyaah' lä-jëe- dsa- he' ha- lä'koo- te' mi-hmaayh' kih' koo- jmi' ta', ga-cheey' jee' na-jnäa' chaah' jeh' kiyh'.
³ Ya-hëey' ka-läh' ko-hi- ñu' ta-la- tiih-, jee' ja- ga-jëey' dsa- hi- ma-tääh' je'hmooh' hi- sa- cha- ta' kih'.
⁴ He-ja- ga-siiyh': "Hnääh' ka-läh' go-nää' hnäh' go-jmee' ta' jee' na-jnäa' chaah' jeh' kin-. Mi'hmaah' ba' jnä' na'tee' kyah' hnäh'." Hi- na'nää' ba' dsa- he'.
⁵ Dsa-juu' he' ya-hëe' lä-hmëe' ma' ga-të' lla'hyoo', hi- koo- ka-läh' ma' ga-të' ko-hi- hnë- ta' ga-hloo'. Ja-ba' lä-ja- ga-hëey' kih' jñah' ka-läh' hi- na'jme'e' ta' kiyh'.
⁶ Ma-ngoo' ga-të' ko-hi- hña', ya-hëey' ka-läh' mah' ga-jnäayh' jñah' ga' dsa- hi- sa- cha- ta' kih'. Mah' ga-siiyh': "¿He-la' tääh' hnäh' jee' la- lä-taa' jmi' mah' sa- cha- ta' jmeeh- hnäh'?"
⁷ He-ja- ga-jäh' dsa- he' siiyh': "Kih' he- sa- chaa- ni- jaa- hi- ma-kwëeh' jnääh' ta', he-ja- ba' na- he- tøh' jnääh' jee' la-." He-ja- ga-jäh' dsa-juu' chaah' jeh' ja-, siiyh': "Go-nää' hnäh' ka-läh', go-jmee' hnäh' ta' jee' chaah' jeh' kin-. Mi'hmaah' ba' jnä' na'tee' jñeeh' hnäh'."

⁸ Ma' ga-nuu- jmi' ja-, ga-jmee' dsa-juu' mada- kih' hi- ma' jää- moz-, ga-jäyh' siiyh': "Tee' ga-lä-jëe- dsa- hi- ma-na'jme'e' ta', mah' mi'hmaah' jñee'y' na'tee' kih' koo- jmi' ta'. Løø' kyaah' hi- ma-na'nää' këe- go-te' mah' mi- llaa' kyaah' hi- ma-na'nää' to-në'."
⁹ Lä-jëe- hi- ga-tääh' jmee' ta', ma-ngoo' ga-të' ko-hi- hña', ya-näay'

ma⁺ jaa⁻ ma⁺ jaa⁻ ga⁻ koo⁺ jnee⁺ na⁻ tee⁻ kih⁺ ma⁺ koo⁻ jmi⁺ ta⁺. ¹⁰ Ja⁻ ga⁻ ga⁻ lla⁻ naä⁺ hi⁻ ga⁻ taah⁻ to⁻ ne⁻ na⁻ jmee⁺ ta⁺. Ma⁺ teëyh⁺ cha⁻ ga⁻ miih⁻ jnee⁺ ma⁺ laay⁺. Pero ga⁻ hyoyh⁺ ja⁻ ba⁺ kih⁺ koo⁻ jmi⁺ ta⁺ ba⁺ ka⁻ lah⁺. ¹¹ Ma⁺ ga⁻ koo⁺ jnee⁺ ga⁻ løy⁺ cha⁻ hääy⁻ dsa⁻ juuy⁺, ¹² ga⁻ jäyh⁺: “Hi⁻ ma⁻ na⁻ naä⁺ kēē⁻ go⁻ te⁺, ga⁻ jmeey⁺ ta⁺ koo⁻ hor⁻ ba⁺, mah⁺ ja⁻ ba⁺ kwee⁻ ma⁻ mi⁻ hmaah⁺ kiyh⁺ lä⁻ koh⁺ te⁺ he⁻ ma⁻ mi⁻ hmaah⁺ kyaa⁺ jnääh⁺ hi⁻ ma⁻ jēē⁻ wi⁺ cha⁻ hyoo⁻ lä⁻ taa⁺ jmi⁺”, ga⁻ jäyh⁺ siyh⁻ dsa⁻ juu⁺ chaah⁺ jēh⁺. ¹³ He⁻ ja⁻ ga⁻ jāh⁺ dsa⁻ juuy⁺ siyh⁻ jaa⁻ hi⁻ ti⁻ choo⁺ juu⁺ he⁺: “Sa⁻ cha⁻ jmeen⁺ hñaa⁻ dsen⁻ kyah⁺ hne⁻ ome⁻. ¿Ja⁻ ma⁻ tooh⁻ jne⁺ juu⁺ kwee⁻ he⁻ mi⁻ hmaahn⁻ kyah⁺ na⁻ tee⁻ kih⁺ koo⁻ jmi⁺ ta⁺? ¹⁴ Ki⁺ ba⁺ hne⁻ jñeeh⁺ mah⁺ gwaah⁻ kyah⁺. Jēēh⁺ lä⁻ na⁻ hyoh⁻ dsen⁻ ma⁻ kwēēhn⁺ hi⁻ ma⁻ he⁻ kēē⁻ go⁻ te⁺, ja⁻ ba⁺ lä⁻ koo⁻ te⁺ he⁻ ma⁻ kwēēhn⁺ hne⁻. ¹⁵ ¿Ché sa⁻ na⁻ ngēn⁺ jwē⁺ jmeen⁻ lä⁻ hyoh⁻ dsen⁻ kyaah⁺ kuu⁺ kin⁻? ¿O ché wi⁺ hoh⁺ kih⁺ he⁻ jmeen⁺ llu⁻ dsen⁻?”, ga⁻ jāh⁺ dsa⁻ juu⁺ he⁺. ¹⁶ Lä⁻ ja⁻ le⁺, hi⁻ ya⁻ naä⁺ kēē⁻, hi⁻ he⁺ lee⁻ to⁻ ne⁻. Hi⁻ ya⁻ naä⁺ to⁻ ne⁻, hi⁻ he⁺ jā⁺ kēē⁻. Jēēh⁺, jwēē⁺ hi⁻ na⁻ teeh⁺, pero miih⁻ go⁻ te⁺ ba⁺ hi⁻ na⁻ lleeh⁻ —ga⁻ jāh⁺ Jesús.

Ngoo⁺ hnē⁻ jiih⁻ jmeeh⁻ Jesús juu⁺ he⁻ juuy⁺

(Mr. 10:32-34; Lc. 18:31-34)

¹⁷ Ma⁺ hää⁺ Jesús jwē⁺ ngooy⁺ ta⁺ Jerusalén, ga⁻ teëyh⁺ kah⁺ lä⁻ jēē⁻ gya⁻ tuu⁺ jnääh⁺ mah⁺ ga⁻ siyh⁻ jnääh⁺:

¹⁸ —Jēē⁻ da⁺ hnäh⁺, dsa⁻ nøø⁺ jne⁺ ta⁺ Jerusalén. Jee⁺ oo⁺ ngēē⁻ dsa⁻ Hi⁻ ga⁻ lēē⁻ ngo⁺ la⁻ ja⁻ goo⁻ jmi⁻ dsa⁻ kaah⁺ kyaah⁺ ta⁻ jwoh⁺ kyaa⁺ ley. Hi⁻ he⁺ bääh⁺ jnä⁺ dsoo⁺ mah⁺ jngēēh⁺ dsa⁻ jnä⁺. ¹⁹ Ja⁻ ga⁻ ngēēy⁺ jnä⁺ ja⁻ goo⁻ dsa⁻ hi⁻ sa⁻ laa⁺ judiu. Mah⁺ mi⁻ kwayh⁺ jnä⁺, jmi⁻ baay⁺ jnä⁺, ja⁻ ga⁻

dsa-täay` jnä` dsoh` hma-cru. Pero lä`jiihn` ka-läh` ga` ma-hya` hnē` jmih`.

Jacobo kyaah` Jwaa` ga`ngiyy` he` gyay` jwoo` kih` Jesús
(Mr. 10:35-45)

²⁰ Ja`ga` ja` mä` Zebedeo kyaah` lä`uu` jo`ñuuyh`, ga`juuyh` jney` cha`né` Jesús mah` ga`chuuy` kyaah`:

²¹ —¿Hee` jwih` jnä`? —ga`jä` Jesús siyh`.

—Hih` lä`uu` chih` kyaan`, jmeé` mada` dsa`taayh` koo` kyah` wa`ra` ga`té` jee` jmeeh` hih`, ja` jwoo` ra`llu` kyah` hi` jnah` jwoo` ra`kēh` kyah` —ga`jä` dsa`mé` hé` siyh` Jesús.

²² He`ja` ga`jēh` Jesús juu` kiyh`, siyh`:

—Sa` ñeh` hnäh` hee` na` ngiuh` hnäh`. ¿Che` tääh` hnäh` jēh` hnäh` lli`wi` he` na` ga`jēen`? ¿Che` lä`be` hoh` hnäh` dsa`ngēeh` hnäh` he` wi` he` na` ga` dsa`ngēen`?

—Tää` ba` jnääh` —ga`jäyh`.

²³ He`ja` ga`jä` Jesús siyh`:

—Ma`ra` he` jēh` ba` hnäh` lli`wi` he` na` ga`jēen`, hi` dsa`ngēeh` hnäh` he` wi` he` na` ga` dsa`ngēen`. Pero he` nah` hnäh` jwoo` ra`llu` o jwoo` ra`kēh` kin`, sa` ga`tēen` kwan`. He`ja` hyoh` hi` na`lleeh` kya` Tää` kyaan` ba` ja`.

²⁴ Gya` discípulo dsa`kyaah` jnääh` ga`lä`lleey` kyaah` lä`uu` hi` he`, ma` ga`nuuy` juu` ja`. ²⁵ Ja`ga` ga`tēē` Jesús kih` lä`jēē` jnääh` mah` ga`siyh` jnääh`:

—Ñeh` ba` hnäh` lä`koo` jmeē` dsa`ta` hi` jmeē` hih` kih` dsa`gooy`, kaayh` lä`lla` dsēy`. Dsa`kaah` hé` kaah` lä`tē` dsēy` dsa`gooy`. ²⁶ Pero jee` kyah` hnäh` sa` cha` he` kih` jmeeh` hnäh` lä`ja`. Hi` hnøø` lee` jøøh` ga` kih` lä`jēē` hnäh`, hi` he` tēē` jmeē` ta`he` kih` lä`jēē` ba`.

27 Hi⁻ hnøø¹ ka¹ né¹ kih¹ jee¹ lä⁺jëë⁺, hi⁻ he¹ tēē⁻ jmeey¹ ta¹he¹ kih¹ lä⁺jëë⁺ ba¹. 28 Jëeh¹, sa⁺ ma⁻ja⁻ Hi⁻ ga⁺lëë¹ngo¹ la⁻ mah¹ jmee¹ dsa⁻ ta¹he¹ kiyh¹, ma⁻jan[~] mah¹ jmeen¹ ta¹he¹ kih¹ dsa⁻ ba¹. Ma⁻jan[~] mah¹ kwaan⁻ hñiin⁺ juun¹, he⁻ ja⁻ këë¹ jma⁻ mah¹ lää¹ jwëë¹ dsa⁻.

Ga⁺mi⁻hlä¹ Jesús uu¹ dsa⁻tuu¹

(Mr. 10:46-52; Lc. 18:35-43)

29 Lä⁺koo⁻ ma¹ ga⁻hwëëy⁻ jwi⁻ Jericó, jwëë¹ jwërte dsa⁻ ma¹ chaa¹ kaah¹ kiyh¹. 30 Ma¹ tääh¹ uu¹ dsa⁻tuu¹ koo¹ jwë¹. Lä⁺koo⁻ ma¹ ga⁻nuuy¹ ngoo¹ Jesús cha¹jwë¹ ja⁻, ga⁻løøy¹ hlëëyh⁺ ki⁻gaa⁻, ma¹ jäyh¹:

—Dsa⁻jøøh¹ kyaan⁺, hne⁻ hi⁻ laa¹ sa¹ju⁻ kih¹ David, wa¹ lä⁻ñih¹ hoh¹ kya¹ jnääh¹.

31 Hi⁺ ga⁺juuh¹ dsa⁻ kiyh¹, mah¹ mo⁺ so⁺ ma¹ tooyh¹ miih¹. Pero dsa⁻tuu¹ he¹ cha⁻ ga⁺miih⁻ miih¹ ma¹ tooyh¹:

—Dsa⁻jøøh¹ kyaan⁺, sa¹ju⁻ kih¹ David, wa¹ lä⁻ñih¹ hoh¹ kya¹ jnääh¹.

32 Ja⁻ ga⁺ ga⁺ noo⁻ Jesús, mah¹ ga⁺ tēëyh¹ ga⁺ siiyh⁺:

—¿Hee⁻ hnooh⁻ hnäh¹ jmeen¹ kyah¹ hnäh¹?

33 He⁻ ja⁻ ga⁺ jäh¹ dsa⁻tuu¹ he¹ siiyh⁺:

—Dsa⁻jøøh¹ kyaan⁺, hnøø⁻ jnääh¹ lä⁺ jnä¹ mi¹ né¹ jnääh¹.

34 Ga⁺ lä⁻ñih¹ dsë¹ Jesús kiyh¹, ga⁺ sooyh¹ mi¹ né¹ dsa⁻tuu¹ he¹. Lä⁺ chah¹ ja⁻ ga⁺ lä⁺ jnä¹ mi¹ nēy¹. Hi⁺ ga⁺ jmeey¹ ko⁻ jøh¹ kyaah¹ Jesús.

21

Ga⁺he¹ Jesús na⁻dsëë[~] burr[~] jwi⁻ Jerusalén

(Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

1 Ja⁻ ga⁺ tēëy¹ Jerusalén ga⁻nääy¹ chuuh¹ jwi⁻ Betfagé, koo¹ kih¹ moh¹ Olivo. He⁻ ja⁻ ga⁺ jmeey¹ Jesús mada⁻ kih¹ uu¹ dsa⁻ kyaah¹ jnääh¹. 2 Ga⁺ siiyh⁺:

—Go⁻ nää^h hnäh^h ta^h jee^h jwii⁻ he⁻ nøø^h ta^h cha^h né^h. Jee^h oo^h, jnääh^h hnäh^h jaa⁻ burr^h hyaa^h hi⁻ na⁻ hñuu^h hi⁻ jää^h gyuu⁻. Ja⁻ cheeh^h hnäh^h mah^h ya^h jää^h hnäh^h kin^h.
³ Cher^h mah^h chaa⁻ jaa⁻ hi⁻ ga^h ngii^h juu^h kyah^h hnäh^h, ja⁻ jwii^h hnih^h: “Jmee^h bii^h kih^h Dsa⁻ jøø^h kyaa^h jnääh^h ba^h la⁻, chah^h ba^h ya^h jää^h jnääh^h ka⁻ läh^h”, jwii^h hnih^h.

⁴ Lä^h ja⁻ ga^h la^h mah^h lä^h te^h lä^h koo⁻ ga^h jäh^h jaa⁻ hi⁻ ga^h ngëe^h juu^h kih^h Dio llo^h joo^h, lä^h ma^h ga^h jäh^h:

⁵ Chii^h dsa⁻ hi⁻ tääh^h jwii⁻ Sión:

“Jëe^h da^h, hi⁻ Rey kyaah^h hnäh^h ja^h jee^h kyah^h hnäh^h.

Hwaay^h jwërte, na⁻ dsëy^h jaa⁻ burr^h,
na⁻ dsëy^h joo^h burr^h hyaa^h hi⁻ tëe^h ka⁻ løø^h.”

⁶ Na^h nää^h ba^h hi⁻ he^h, ga^h jmeey^h lä^h koo⁻ te^h mada^h he⁻ ga^h jmee^h Jesús kiy^h. ⁷ Na^h kyaay^h jaa⁻ burr^h hyaa^h hi⁻ jää^h gyuu⁻, ja⁻ ga^h ga^h kye⁻ dsa⁻ hmii^h kih^h ka^h luu^h burr^h mah^h he^h mah^h ga^h wii^h Jesús. ⁸ Jwëe^h jwërte dsa⁻ ma^h tääh^h jee^h ngooy^h ja⁻. Ko⁻ llaa^h ga^h ja^h hmii^h kih^h cha^h jwë^h hi^h jñah^h ga^h hnä^h niih^h hma⁻ ga^h jay^h cha^h jwë^h. ⁹ Dsa⁻ hi⁻ ma^h chaa^h kaah^h, kyaah^h hi⁻ ga^h nää^h jää^h ma^h tooyh^h cha⁻ miih⁻ miih^h, ma^h jäh^h:

—¡He⁻ ba^h che⁻ lluu^h sa^h ju⁻ kih^h David! ¡Dio kyaah^h hi⁻ ja^h lä^h hih^h kiy^h! ¡He⁻ ba^h che⁻ lluu^h hi^h jøø^h hi⁻ gya^h gyuu^h!

¹⁰ Lä^h koo⁻ ma^h ga^h he^h Jesús Jerusalén, lä^h kaa⁻ jee^h jwii⁻ ga^h chi^h ga^h jwaa^h dsa⁻, ma^h ngii^h juu^h:

—¿Hi⁻ ba^h na⁻?

¹¹ Mah^h ma^h jäh^h dsa⁻:

—Hi⁻ na⁻ he^h Jesús, jaa⁻ hi⁻ ngëe^h juu^h kih^h Dio hi⁻ chaa⁻ Nazaret hwa^h Galilea.

Ga^h hwëe^h Jesús dsa⁻ hi⁻ ma^h tääh^h hni^h jee^h chih^h gwah^h (Mr. 11:15-19; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹² Ma⁻ngëe^ʼ he⁻ ja⁻, ga⁻lloo¹ Jesús ho⁻hne⁻ kih¹ gwah⁻ juuh⁻. Ga⁻hëey¹ kih¹ lä⁻jëe⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁻ lla⁻ hmooh¹. Ga⁻saa¹ ga⁻jaay¹ na⁻mes⁻ kih¹ dsa⁻ hi⁻ ma⁻ mi⁻si¹ kuu¹, hi⁻ ga⁻saa¹ ga⁻jaay¹ jee⁻ nøø^ʼ hmooh¹ kih¹ hi⁻ ma⁻ hnëe⁻ juu⁻.

¹³ Mah¹ ga⁻siyh⁻:

—Lä⁻la⁻ lle⁻ juu¹ kih¹ Dio: “Hne¹ kin⁻ lä⁻chee⁻ hne¹ jee⁻ ngii⁻ dsa⁻ kih¹ Dio.” Pero ma⁻jmeeh¹ hnäh^ʼ lä⁻koo⁻ too⁻ jee⁻ dsa⁻taah⁻ dsa⁻hi⁻ ba⁻.

¹⁴ Jee⁻ ma⁻ chih¹ gwah⁻ juuh⁻ ja⁻, ya⁻nää¹ dsa⁻tuu¹ kyaah¹ dsa⁻jluuh¹ cha⁻në⁻ Jesús mah¹ ga⁻mi⁻hläy^ʼ. ¹⁵ Pero ga⁻lä⁻llee^ʼ lä⁻jëe⁻ jmi⁻ dsa⁻ kaah¹ kyaah¹ ta⁻ jwoh¹ kyaa¹ ley ma⁻ ga⁻jëey¹ lä⁻jë⁻ he⁻ juh⁻gaa⁻ he⁻ ga⁻jmee⁻ Jesús jee⁻ ja⁻. Hi⁻ ga⁻lä⁻lleey^ʼ ka⁻läh^ʼ lä⁻koo⁻ ma⁻ ga⁻jëey¹ tääh¹ chih⁻ tooh⁻ mi¹h¹ koo^ʼ gwah⁻ ja⁻:

—jHe⁻ ba⁻ che⁻ lluu¹ hi⁻ laa¹ sa⁻ju⁻ kih¹ David! —ma⁻ jah^ʼ chih⁻ he^ʼ.

¹⁶ He⁻ ja⁻ ga⁻jäh^ʼ dsa⁻kaah¹ he^ʼ siyh⁻ Jesús:

—jChe⁻ nuuh⁻, hee⁻ na⁻ hlëeh⁻ chih⁻ tääh¹ na⁻?

—Nuu⁻ ba⁻ jnä⁻ —ga⁻jäh^ʼ Jesús—. Hnäh^ʼ na⁻ che⁻ sa⁻ ma⁻heh⁻ hnäh^ʼ jih¹koh^ʼ jee⁻ na⁻si⁻ lä⁻la⁻:

Lä⁻jëe⁻ chih⁻ pih¹, lä⁻kye⁻ hi⁻ tuh^ʼ,

hne⁻ Dio ma⁻mi⁻tëeh¹ hnih^ʼ kwee⁻ ha⁻ lä⁻ jmeey¹ juuh⁻ kyah¹.

¹⁷ Mo⁻so⁻ ga⁻jmäy¹ he¹ dsa⁻ he^ʼ. Ya⁻hëe¹ Jesús jee⁻ jwi⁻ Jerusalén ja⁻, ngaayh¹ ta⁻ jee⁻ jwi⁻ Betania, jee⁻ ja⁻ ga⁻jäy^ʼ.

Ga⁻jwä¹ Jesús dso⁻jwi⁻ kih¹ chaah¹ higo

(Mr. 11:12-14, 20-26)

¹⁸ Ti¹ih⁻ ga⁻ jyoh^ʼ jmi¹, ñee⁻ ka⁻läh^ʼ Jesús ta⁻ jwi⁻ Jerusalén. Peer⁻ ja⁻ kyoyh⁻ jee⁻ häy¹ jwë¹. ¹⁹ Koo^ʼ jwë¹ jee⁻ ngooy¹ ja⁻ ga⁻jëey¹ koo⁻ chaah¹ higo. Mah¹ ngooy¹

na'jēyē che' hii' mi'. Ma' ga'jēyē, ni' koo' mi' sa' cha' hii', ma' la' moo' jmah' ba' choo'. Mah' ga'siiyh' chaah' hma' ja':

—Jih'koh' mo' so' hii' mi' kyah' hne'.

Lä'chah' ja' ga'lä'kii' chaah' higo ja'. ²⁰ Ma' ga'jēē jnääh' ha' lä' ga'jmeē' Jesús, ga'jēē dsah' jnääh', mah' ga'jä'h' jnääh':

—¿Ha' lä' ma'lä'kii' chah' go'te' chaah' higo na'?

²¹ He' ja' ga'jä'h' Jesús siiyh' jnääh':

—Ma'ra' ju'dsoo' jwēhn' hnäh', cher'mah' dsoo' hoh' hnäh' hi' sa' jmeeh' hnäh' to' hu'dsē', ja' ma'la' he' la' le' jmeeh' hnäh'. Le' jwiih' hnäh' moh' chih' na': “Jñuuh' jee' na', jwää' hñaa'h' cha'jmi'ñeeh'”, hi' lä'ja' le'. ²² Lä'jē' he' ngiih' hnäh' kih' Dio, cher'mah' dsoo' hoh' hnäh', hñah' ba' hnäh'.

He' ja' gyuuh' ba' hih' he' jmeē' Jesús

(Mr. 11:27-33; Lc. 20:1-8)

²³ Lä'koo' ma' ga'lloo' Jesús jee' chih' gwah' juuh' ga'löoy' mi'tēyē' dsa'. Ma' ga'lla'nää' cha'nēy' dsa'kaah' kya' jmi'dsa', kyaah' dsa'gyuuh', ga'ngiiy' juu' kih' Jesús:

—¿Che' cha' jwē' kyah' he' jmeeh' lä'jē' he' na'?
¿Hii' kih' hih' he' jmeeh' lä'na'?

²⁴ He' ja' ga'jēh' Jesús juu' kiyh', ga'siiyh':

—Ngii'n' koo' mi'juu' kyah' hnäh' ka'läh'. Jēh' da' hnäh' kin' jää', ja' ga' jwahn' hi' kih' hih' he' jmeen' lä'la'. ²⁵ ¿Hii' ga'jmeē' hih' he' ga'chaa' Jwaa' dsa' jmi', che' Dio o che' dsa'ñuuh'?

Jee' täyih' ja' ma' llay' juu' kyaah' dsa'kyaayh', ma' jäyh':

—Cher'mah' ga'jäh' jne', hih' kih' Dio ba' ja', Jesús jäh':
 “¿He-la' sa' ga'lä'dsoo' hoh' hnäh' kiyh' ga' ja'?” ²⁶ Hi'
 cher'mah' ga'jäh' jne', ja' hih' kih' dsa' ba' ja', hii' goo-
 jnän' kyaah' dsa', jëeh', lä'jëë' dsa' ma' jmää~ kwaat~
 Jwaa' ma' laa' jaa' hi' ma' ngëë~ juu' kih' Dio —ma' jäh'
 dsa'kaah' he'.

²⁷ He-ja' ga'jäh' dsa'kaah' he' ga'siiyh' Jesús:

—Sa' ñe' jnääh'.

Mah' ga'jëeh' Jesús juu' kiyh' ka-läh', ga'siiyh':

—Ni' jnä' sa' jmeehn' juu' hi' ga'jmeë' hih' he' jmeen'
 he' la'.

Juu' na'hmää' lä'koo' la' kih' uu' chih' ñuuh'

²⁸ He-ja' ga'ngii' Jesús juu' kiyh' ka-läh':

—¿Hee' huüdsë' jmeeh' hnäh' kih' he' jwahn' la'?
 Jaa' dsa' ma' chaa' uu' chih' kyaa'. Ga'siiyh' jaa' chih-
 he': “Gyuu' kyaan', goh' na' go'jmeeh' ta' jee' na' jnää'
 chaah' wii' jëh' kin'.” ²⁹ He-ja' ga'jäh' chih' he' siiyh'
 jmiiy': “Sa' hnoon' niin'.” Ko'hwëë' ga' ja', ga'lä'sii'
 huüdsë' kiyh' mah' ngooy'. ³⁰ Ja' ga' ga'tëëyh' hi' jaa-
 he', ga'jmeey' mada' kiyh' lä'koo' ga'jmeey' mada' kih'
 hi' to' në' he'. Jooy' he' ga'jäh': “Nee' tää', nii' ba' jnä'.”
 Mah' sa' ñeey'. ³¹ ¿Hii' jaa' jee' lä'uu' ga'jmeë' lä' hnø'
 jmiiy'?

Mah' ga'jäh' dsa' he':

—Hi' to' në' ba'.

He-ja' ga'jäh' Jesús siiyh':

—Ma' ra' ju'dsoo' jwëëhn' hnäh'. Lä'jëë' hi' koo'
 ku'sih' kyaah' hyaa' hi' ga'nää' kyaah' wa' hi' cha' hi',
 dsa'taah' jee' jmeë' Dio hih' jää' ga'lä'koh' ga' hnäh'.
³² Jëeh' ja' Jwaa' jee' kyah' hnäh', ma' mi' jnääy' ha' lä'
 ma' go'taah' hnäh' kyaah' he' llu' mah' sa' ga'lä'heeh'

hnäh' kiyh'. Pero dsa- hi- koo' ku'sih- kyaah' hyaa` hlëeh
 ' he' ga-lä-heey' kiyh'. Ma'ke- ga-jëeh` hnäh' ga-lä-hee'
 dsa- kih' Jwaa', pero ni- lä-ja- sa- ga-lä-dsaa- hoh' hnäh'
 miih- mah' ma' lä-heeh' hnäh' kiyh'.

Juu' na-hmäá' lä-koo- la' kih' dsa- hi- ga-høø' ta' kih'
 jñah'

(Mr. 12:1-12; Lc. 20:9-19)

³³ Nuu- da' hnäh' jyoh' juu' na-hmäá'. Ma' chaa- jaa-
 dsa- juu- hi- ga-tää' koo- näa' chaah' wii- jëh'. Ga'jney'
 lä'ku' lä-jii', ga-mi-lluy' jee' ma' hwëey' jmih' mi'jeh'
 ja-. Ga'chih' koo- na'hyah- he- ñii' jee' ga-wii' dsa-
 hi- ga-taah' ga-høø' jee' na-jnäá' chaah' jëh'. Ma' ga-la'
 he- ja-, ga-tooyh- goo- dsa- he- høøy' ma' to-dsaah'.
 Ja-ga' ya-hëey' ngooy' uu'. ³⁴ Ma' ga-lloo' jii- kih' mi'
 'jeh' ja-, ga-cheey' moz~ kyaay' jee' ma' tääh' dsa- høø'
 ta' kiyh' mah' ma' kooy- heey- he- ma' tëey-. ³⁵ Ma'
 ga-lla-nää' moz~ he' jee' na-jnäá' chaah' wii- jëh' kih'
 dsa- juuy', dsa- hi- ma' tääh' høø' he' ga'jney' jwë' kih'
 moz~ he'. Ko-llaa' ga-jmi' ga-baay', jñah' ga-jngëeyh'
 go-te~, hi- jñah' ko-llaa' ga-tey' kuu' kih'. ³⁶ Ga'cheey'
 lä-hmëe' jñah' ga-moz~, jwëë' ga-lä-koh' ga-hi- ga-cheey'
 to-né'. Ja-ba-lä-ja- ga-jmeey' kih' hi- he'. ³⁷ Jee' ga-dsaa'
 ga-cheey' jooy'. Ma' jmeey- huu'dsë-: "Go-jmee' ga-dsa-
 oo' he' kih' chih- kyaan' la-". ³⁸ Ma' ga-jëe' dsa- hi- ma'
 høø' chaah' jëh' ja-, ja' chih- he', ga-taayh' ga-lly' juu'
 kyaah' dsa-kyaayh': "Hi- oo' na-, hi- jä' kyaah' ta-jnän'.
 Wa-jngëeh' jnih' mah' jän' kyaah' heey- he- ma' tëey-."
³⁹ He-ja- ga-saah' dsih'. Ga-lleey- ta' ka'hne' jee' ma'
 na-jnäá' chaah' jëh' ja-, mah' ga-jngëeh' dsih'. ⁴⁰ Wa-ra-
 ga-lloo' dsa-juu' chaah' jëh' ja-, {hee- ba' jmeey' kih' dsa-
 hi- jmee- ta' kiyh' he', laah' hnäh'? —ga-jäh' Jesús.

⁴¹ Mah' ga'jēyeh' kih' Jesús:

—Sa' lä' nīh' dsē' jngēyeh' dsa' hi' hñaa' dsē' he', mah' tooyh' goo' jñah' hi' jmee' ta' kiyh'. Hi' he' ba' ngēē' mi' jēh' wa'ra' ga'tē' jii' he' chooyh' —ga'jāyh' siiyh' Jesús.

⁴² Mah' ga'jāh' Jesús siiyh' ka'lāh':

—¿Che' jih'koh' sa' ma'heh' hnāh' juu' kih' Dio jee' na'sii' lä'la'?:

Ja'ba'kuu' he' sa' ga'tih' dsē' tē'hyah',
he'ja'ba'ga'jā'lä'koo' mi'kuu' he' kye' dsa' to'nē' kih'
'koo' hne' jūuh'.

Dio ba' he' hi' ga'jmeē' lä'ja',
he'ja' dsa' dsē' jne', ga'jāh' Jesús.

⁴³ He'ja' jwēēhn' hnāh', jñuh' Dio ta' he' ma'na'hñaa'h' hnāh' jmeeh' mah' tooyh' goo' jñah' hi' jmee' ta' lä'lle' kih'. ⁴⁴ Hi' täh' nē' kuu' ja', hi' he' chu'jōø' jmi'ngo' kih'. Hi' wa'ra' ga'toh' kuu' ja' nē' kih' dsa', jleeyh' go'tē'.

⁴⁵ Lä' ma' ga'nuuy' juu' lä' dsoo' he' ga'hlēēh' Jesús, lä'jēē' jmi'dsa' kaah' he' kyaah' dsa' fariseo ga'tah' dsēy' he' ga'hlēēh' Jesús kiyh' kyaah' juu' na'hmää' ja'.

⁴⁶ Ma' hnooh' dsa' kaah' he' ha' lä'jee' ma' saayh' Jesús. Pero ma' goyh' kyaah' dsa', jēēh' ma' jmää' dsa' kwaat' Jesús laay' jaa' hi' ngēē' juu' kih' Dio.

22

Juu' na'hmää' lä'koo' la' jmi' jee' dsa'jee' goo' dsa' (Lc. 14:15-24)

¹ Koo' ka'lāh' ga'hlēēh' Jesús juu' na'hmää', ga'jāyh':

² —He' jāā' Dio dsa' lä'hih' kih', jēeh' kwee' lä'koo' ga'jmeē' jaa' rey hi' ga'jmeē' koo' jmi' ma' ga'jee' goo' chih' kyaay'. ³ Ga'cheey' moz' mah' dsa'tēyeh' lä'jēē' hi' ma'na'la' juu' ya'nää' jmi' kih' hi' dsa'jee' goo'.

Pero ni⁺ jaa⁻ dsa⁻ he⁺ sa⁺ ga⁺ hii⁺ ma⁺ ya⁻ nää⁺. ⁴ Ga⁺ tē⁺ to⁺ jiih[~] ga⁺ cheey⁺ jñah⁺ ga⁺ moz[~] mah⁺ ga⁺ siiyh⁺: “Chiih⁺ hi⁻ ma⁻ na⁻ la⁻ juu⁺ ya⁻ nää⁺, ma⁻ na⁻ la⁻ ba⁺ ma⁺ he⁻ kuyh⁺. Ma⁻ jmeen⁺ mada⁻ ma⁻ jngēeh⁺ dsa⁻ kya⁺ kyaah⁺ jñah⁺ ga⁺ jah⁺ hi⁻ ga⁺ mi⁺ gyan⁺. Ya⁻ nää⁺ hnäh⁺ ja⁻, jee⁺ le⁺ jmi⁺ kih⁺ hi⁻ jee⁺ goo⁻, jēeh⁺, ga⁺ lä⁺ jē⁺ ba⁺ ma⁻ na⁻ llu⁻.” ⁵ Pero dsa⁻ hi⁻ ma⁻ na⁻ teeh⁺ he⁺ sa⁺ ga⁺ jmee⁺ he⁺. Ga⁺ nääy⁺ jee⁺ jyoh⁺ ba⁺. Jaa⁻ he⁺ ñee⁺ na⁺ jēē⁻ hwa⁺ kih⁺. Jñah⁺ he⁺ ñee⁺ jee⁺ nøø⁺ hmooh⁺ kiyh⁺. ⁶ Hi⁻ jñah⁺ he⁺ ga⁺ saayh⁺ moz[~] kya⁺ rey, ga⁺ jmeeyh⁺ mah⁺ ga⁺ jngēēyh⁺. ⁷ Lä⁺ ma⁺ ga⁺ llooh⁺ juu⁺ kih⁺ rey, ga⁺ lä⁺ lleey⁺ jwē⁺te. Ga⁺ cheey⁺ hløø⁺ kyaay⁺ mah⁺ ga⁺ mi⁺ llaay⁻ lä⁺ jēē⁺ hi⁻ ga⁺ jngēeh⁺ moz[~] kyaay⁺, lä⁺ jiih⁺ ga⁺ jēy⁺ go⁻ te⁻ jee⁺ jwi⁺ kih⁺ hi⁻ he⁺. ⁸ Mah⁺ ga⁺ siiyh⁺ lä⁺ jēē⁺ moz[~] kyaay⁺: “Ga⁺ lä⁺ jē⁺ ba⁺ ma⁻ na⁻ llu⁻ kih⁺ jmi⁺, pero lä⁺ jēē⁺ hi⁻ ma⁻ na⁻ teeh⁺ he⁺ mo⁺ so⁺ heh⁺ ya⁻ nääy⁺ jee⁺ la⁻. ⁹ Na⁺ go⁻ nää⁺ hnäh⁺ lä⁺ kaa⁻ cha⁺ jwē⁺ juuh⁻. Lä⁺ jah⁺ hi⁻ jeeh⁺ hnäh⁺ teeh⁺ mah⁺ ya⁻ nääy⁺ jee⁺ jmi⁺ la⁻.” ¹⁰ Lä⁺ चाह⁺ ja⁻ ga⁺ hwēē⁻ lä⁺ jēē⁺ moz[~] he⁺ lä⁺ kaa⁻ cha⁺ jwē⁺ mah⁺ ga⁺ jøøyh⁻ lä⁺ jah⁺ mi⁺ hi⁻ ga⁺ jnäayh⁺ ba⁺, hi⁻ lluu⁺ hi⁻ hlēēh⁺, lä⁺ jwē⁺ jee⁺ ga⁺ kah⁺ ga⁺ lä⁺ kaa⁻ cha⁺ neh⁺ jee⁺ tē⁻ jmi⁺.

¹¹ Ma⁺ ga⁺ he⁺ rey jee⁺ tääh⁺ lä⁺ jēē⁺ hi⁻ na⁻ teeh⁺ he⁺, ga⁺ jēy⁺ jaa⁻ dsa⁻ ñuu⁻ hi⁻ sa⁺ ma⁺ kye⁺ hmi⁺ he⁻ la⁺ kih⁺ jmi⁺ ja⁻. ¹² Mah⁺ ga⁺ siiyh⁺: “Ome⁻, ¿ha⁻ lä⁺ ma⁻ heh⁻ jee⁺ la⁻ mah⁺ sa⁺ kye⁺ hmi⁺ he⁻ la⁺ kih⁺ jmi⁺ la⁻?” Pero dsa⁻ he⁺, ga⁺ gyay⁻ tī⁺ sih⁺ ba⁺. ¹³ Ja⁻ ga⁺ ga⁺ jmee⁺ rey mada⁻ kih⁺ hi⁻ ma⁺ jmee⁺ ta⁺ he⁺ cha⁺ neh⁺ ja⁻: “Hñuu⁺ hnäh⁺ goo⁻ ti⁺y mah⁺ jwää⁺ hnäh⁺ ta⁺ ka⁺ hne⁻ jee⁺ na⁻ hoo⁻. Jee⁺ ja⁻ ki⁺ hooyh⁺ mah⁺ juuy⁺ cha⁻ jay⁺.” ¹⁴ Jēēh⁺ jwēē⁺ hi⁻ na⁻ teeh⁺, pero mi⁺ go⁻ te⁺ ba⁺ hi⁻ na⁻ lleeh⁺.

Kwaat~ kih' ku'sih-

(Mr. 12:13-17; Lc. 20:20-26)

¹⁵Ja- ga' ga' naä` dsa- fariseo mah' ga taayh` juu' kwee-.
Lä taä' ga' ga' jmeey' ha- lä` jee' ma' kaah' juu' kih' Jesús.

¹⁶He- ja- ga' cheey' dsa- kyaayh' ko- jøh' kyaah' dsa- kyaä'
Herode mah' na' hlëeyh' kyaah' Jesús, ga' siyh':

—Ta- jwoh', ñe' ba' jnääh', hne- hlëeh' ju' dsoo' jmah'
ba', kyaah' ju' dsoo' ba' mi- tëeh' dsa- ha- lä` la' jwë' kih'
Dio. Hi' sa' gah' kyaah' ni' jaa-, jëeh' sa' kye' kwaat~
ha- lä` laä' lä` jaa- lä` jaa- dsa-. ¹⁷Chiih' da' jnääh' ja-,
ha- lä` laah' hne-: ¿Che' llu' he- mi' hmaah' jne' ku'sih-
kih' dsa- ta' César o sa' llu'?

¹⁸Pero Jesús kyuyh~ ba' huü' dsë- hlih' he- ma' jmee-
dsa- he', he' ja- ga' siyh':

—He- ba' che- ta- juuh' hnäh'. ¿He- la' kah- hnäh'
dsën? ¹⁹Heeh' da' jnä' ha- lä` la' kuu' he- kwah- hnäh'
kih' ku'sih-.

Mah' ga' heeyh' koo- kuu'. ²⁰Mah' ga' jäh' Jesús siyh':

—¿Hii- kih' heeh' too' la-? ¿Hii- kih' jmi- na- si- la-?

²¹Mah' ga' jäh' dsa- he':

—Kih' César ba' na-.

Ja- ga' ga' jäh' Jesús siyh' ka- läh':

—He- la' kih' César, kwëeh' ba' César. He- la' kih' Dio,
kwëeh' ba' Dio.

²²Ma' ga' nuuy' juu' ja-, ga' taayh` jëe~ dsayh'. Mo' so'
ga' jmääy' he' Jesús, ga' naä` bih' kiyh'.

Ga' ngih' dsa- juu' ha- lä` le' wa' ra- ga' të' jee' lä` jiih'
hi- na- juu'

(Mr. 12:18-27; Lc. 20:27-40)

²³Ja- ba' jmi- ja- na' naä' dsa- saduceo na' jëey- Jesús.
Dsa- he' na-, sa' ma' heey' he- lä` jiih' dsa- jee' kih' hi-
na- juu'. Mah' ga' ngiy' juu' kiyh', ga' jäyh':

²⁴—Ta⁻jwoh¹, ga⁺sih¹ Moisé jnän`kyaah¹ juu¹ la⁻. Wa⁻ra⁻ ga⁺juu¹ jaa⁻ dsa⁻ ñuu^h hi⁻ sa⁺ chaa⁻ joo⁰, dsa⁻ ñuu^h øø^h hlii¹ he¹, lle⁻ kih¹ tēy⁺ dsa⁻mē¹ mah¹ lä⁻ chaa⁻ joo⁰ siyh¹ hi⁻ lee¹ kwaat[~] kyaa¹ hlii¹ øøy^h. ²⁵ Ga⁺lä⁺ chaa⁺ jee¹ kyaa¹ jnääh¹ gyee¹ dsa⁻ ñuu^h jaa⁻ ba⁺ cho⁺ jmiy⁻. Hi⁻ to⁻ nē¹ he¹ ga⁻kaa¹ dsa⁻mē¹ pero chah¹ ba⁺ ga⁻juuy¹. Sa⁻ ga⁺lä⁺ chaa⁺ joo⁰ he⁻ ja⁻ ga⁺jä¹ mēy¹ kyaah¹ jee¹ ga⁺tē¹ uu¹ dsa⁻ ñuu^h øøy^h. ²⁶ Ja⁻ ba⁺ lä⁺ ja⁻ ga⁺la¹ kih¹ jee¹ ga⁺tē¹ uu¹ dsa⁻ ñuu^h he¹, hi⁻ kih¹ jee¹ ga⁺tē¹ uu⁻ ka⁻lä¹, lä⁺ jiih¹ ga⁺ dsa⁺ ga⁺juu¹ lä⁺ jēē⁺ gyee¹. ²⁷ Jee¹ ga⁺ dsa⁺ go⁻ te⁻ ga⁺juu¹ hñii¹ dsa⁻ mē¹ ka⁻lä¹. ²⁸ Wa⁻ra⁻ ga⁺ tē¹ jee¹ lä⁺ jiih¹ dsa⁻ ja⁻, ¿hii⁻ kih¹ jee¹ lä⁺ jēē⁺ gyee¹ lee¹ kyaa¹ dsa⁻ mē¹ he¹? Jēē¹, ga⁺lä⁺ jēē⁺ gyee¹ ba⁺ ga⁺lä⁺ kyaay^h —ga⁺ jā^h dsa⁻ saduceo siyh⁺ Jesús.

²⁹ He⁻ ja⁻ ga⁺ jēē^h Jesús juu¹ kiy^h, ga⁺siyh⁺:

—Na⁻ heē¹ hoh¹ ba⁺ hnäh¹ na⁻, jēē¹, sa⁺ kyuu^h hnäh¹ lä⁺ koo⁻ na⁻ si⁻ juu¹ kih¹ Dio, ni⁻ sa⁺ kyuu^h hnäh¹ ha⁻ lä⁺ la¹ be¹ kiy^h. ³⁰ Wa⁻ra⁻ ga⁺ tē¹ jee¹ lä⁺ jiih¹ hi⁻ ma⁻ na⁻ juu¹, ni⁻ jaa⁻ dsa⁻ mē¹ dsa⁻ ñuu^h mo⁺ so⁻ jee¹ goo⁻. Ma⁺ ja⁻ leey¹ lä⁺ koo⁻ laa¹ ángele hi⁻ tääh¹ gyuu^h. ³¹ Pero he⁻ lä⁺ jiih¹ dsa⁻ hi⁻ ma⁻ na⁻ juu¹, che¹ sa⁺ ma⁻ heh⁻ hnäh¹ lä⁺ koo⁻ ga⁺ hlēē¹ Dio hnäh¹, lä⁺ ma⁺ ga⁺ jāy^h: ³² “Jnä¹ laan¹ Dio kyaa¹ Abraham, Dio kyaa¹ Isaac, Dio kyaa¹ Jacob”, ga⁺ jā^h Dio siyh⁺ Moisé. He⁻ ga⁺ jāy^h lä⁺ ja⁻, sa⁺ na⁻ juu¹ dsa⁻ ma⁻ gyuh⁻ jnän⁻ he¹ kih¹ Dio, jēē¹ Dio jnän⁻ laay¹ Dio kyaa¹ hi⁻ na⁺ jiih⁻ ba⁺.

³³ Lä⁺ ma⁺ ga⁺ nuu¹ dsa⁻ juu¹ la⁻, ga⁺ taay^h jēē⁺ dsay^h ha⁻ lä⁺ la¹ nuu^h he⁻ ma⁺ kwa⁺ Jesús.

Nuu^h he⁻ kyeē¹ ga⁺ kih¹ jee¹ lä⁺ jēē⁺
(Mr. 12:28-34)

³⁴ Lă⁺koo⁻ ma' ga⁺jëe' dsa⁻ fariseo ga⁺jne' Jesús hoo' dsa⁻ saduceo, he⁻ ja⁻ ga⁺taayh` juu' kwee⁻. ³⁵ Lă⁺ja⁻, jaa⁻ hi⁻ ma' kyuu^h llu' ley ga⁺ngiiy' juu' kih' Jesús mah' ma' kay' dsëy':

³⁶ —Ta⁻jwoh', ¿hee⁻ koo⁻ jee' lä⁺jë⁺ he⁻ lle⁻ në' ley kyeë' ga' miih⁻?

³⁷ Mah' ga⁺jäh' Jesús siiyh⁻:

—Wa' hnaah⁺ Dio kyaah' lä⁺kaa⁻ tuh⁻hoh', kyaah' lä⁺jë⁺ huud⁻së⁻ kyah'. ³⁸ He⁻ la⁻ ba' nuuh⁺ he⁻ la' to⁻ në' kih' jee' lä⁺jë⁺. Sa⁺ cha⁻ ga' he⁻ kyeë' lä⁺koh' ga' he⁻ la⁻. ³⁹ Hi⁻ cha⁻ ga' jyoh' he⁻ jeeh' kwee⁻ kyaah' he⁻ la⁻. Wa' hnaah⁺ dsa⁻kyaah' lä⁺koh' hnaah⁺ hñaah'. ⁴⁰ Kih' lä⁺to' nuuh⁺ la⁻ ga⁺hwëe⁻ lä⁺jë⁺ ley kyaah' he⁻ ga⁺hlëeh' lä⁺jëe⁺ hi⁻ ga⁺ngëe' juu' kih' Dio.

Hi⁻ kih' ja' hi⁻ laa' Cristo

(Mr. 12:35-37; Lc. 20:41-44)

⁴¹ Ta⁻ko⁻jiih' ma' tääh' fariseo ko⁻jøh' jee' ja⁻, ga⁺ngii' Jesús juu' kiyh':

⁴² —¿Hee⁻ huud⁻së⁻ jmeeh⁻ hnäh' kih' Cristo? ¿Hi⁻ kih' sa'ju⁻ laay'? —ga⁺jäh' Jesús.

—Sa'ju⁻ kih' David ba' he' —ga⁺jäh' dsa⁻ he' siiyh⁺.

⁴³ Mah' ga⁺jäh' Jesús siiyh⁺:

—¿Ha⁻ lä⁺ja⁻ David hi⁻ ma' jøø⁺ Jmi⁻lle' kih', ma' tëeyh⁻ “Dsa⁻jøøh' kyaan⁺?”, lä⁺ ma' ga⁺jäyh' lä⁺la⁻:

⁴⁴ Ga⁺jäh' Dio ga⁺siiyh⁺ Dsa⁻jøøh' kyaan⁺:

“Na' jwoo' ra⁻llu⁺ kin⁺ la⁻,

lä⁺jiih' lloo⁻ jmi⁺ llaan⁻ huud⁻ tiih' lä⁺jëe⁺ hi⁻ na⁻høøh' kyah'.”

⁴⁵ ¿Ha⁻ lä⁺ja⁻ laa' Cristo sa'ju⁻ kih' David ga⁻ ja⁻, cher'mah' hñii' David ga⁺jäh' kih' Cristo: “Dsa⁻jøøh' kyaan⁺”?

⁴⁶Ni⁺ jaa⁻ sa⁺ ga⁺ lih⁺ ma⁺ jeeh⁺ juu⁺ kiyh⁺. Ja⁻ jiih⁺ mo⁺ so⁺ ga⁺ tuu⁻ dsëy⁺ ma⁺ ngiiy⁺ jyoh⁺ ga⁺ juu⁺ kih⁺ Jesús.

23

Sa⁻ ga⁺ tooh⁻ Jesús ta⁺ kih⁺ ta⁻ jwoh⁺ kyaa⁺ ley kyaah⁺ fariseo (Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

¹Kwee⁻ ba⁺ ga⁺ hlëeh⁺ Jesús jnääh⁺ kyaah⁺ dsa⁻, ga⁺ jäh⁺:

²—Lä⁺ jëë⁺ ta⁻ jwoh⁺ kyaa⁺ ley kyaah⁺ fariseo ga⁻ kooy⁺ në⁺ kih⁺ Moisé. ³Ja⁻ jmeeh⁻ hnäh⁺ lä⁺ jë⁺ he⁻ jäh⁺, hi⁻ ja⁻ mi⁻ teh⁻ hnäh⁺ ka⁻ läh⁺. Pero ta⁺ jmee⁻ hnäh⁺ lä⁻ kooy⁻ jmeey⁺. Jëeh⁺, kooy⁻ hlëeh⁺ bih⁺ mah⁺ sa⁺ jmeey⁺. ⁴Kyaay⁻ dsa⁻ løø⁺ hii⁻ he⁻ sa⁺ lä⁻ këh⁺ dsa⁻ jmi⁺ ka⁺, pero hñiiy⁺ ni⁻ ko⁻ hi⁺ pih⁺ sa⁺ kway⁺ be⁺ wa⁻ ra⁻ jäh⁺ kih⁺ kyaah⁺ kooy⁻ mi⁻ cha⁺ gooy⁻ ga⁺ kway⁺ be⁺. ⁵Lä⁺ jë⁺ he⁻ jmeey⁺ ja⁻, jmeey⁺ ha⁻ lä⁻ jee⁺ jëë⁺ dsa⁻ kiyh⁺. Tih⁻ dsëy⁺ na⁻ gyoh⁺ cha⁺ kyey⁺ kyaah⁺ lu⁺ kyooy⁺ jwi⁺ sa⁺ hmi⁺ hu⁺ he⁻ na⁻ sii⁻ juu⁺ kih⁺ Dio. Cha⁺ hoo⁺ sa⁺ hmi⁺ kiyh⁺ jmeey⁺ kyoo⁻ sa⁺ hloh⁺. ⁶Tih⁻ dsëy⁺ dsa⁻ taayh⁻ jee⁺ la⁺ llu⁺ ga⁺ mi⁺ jee⁺ kuh⁻ dsa⁻ hi⁻ tääh⁺ jmi⁺, lä⁻ ja⁻ jmeey⁺ ka⁻ läh⁺ neh⁺ gwah⁺. ⁷Tih⁻ dsëy⁺ jmee⁺ dsa⁻ Dio kiyh⁺ cha⁺ jwë⁺ juuh⁻, mah⁺ tëeh⁺ dsih⁺ ta⁻ jwoh⁺. ⁸Pero hnäh⁺, ta⁺ heeh⁻ hnäh⁺ he⁻ tëeh⁺ dsa⁻ hnäh⁺ ta⁻ jwoh⁺, jëeh⁺ jaa⁻ ba⁺ laa⁺ ta⁻ jwoh⁺ kyaah⁺ hnäh⁺. Hi⁺ kooy⁻ ba⁺ laa⁺ lä⁻ jëë⁺ dsa⁻. ⁹Ta⁺ tëeh⁺ hnäh⁺ Täa⁻ ni⁻ jaa⁻ hi⁻ tääh⁺ në⁺ hwa⁺ la⁻, jëeh⁺ jaa⁻ ba⁺ hi⁻ laa⁺ Täa⁻ jnän⁻ hi⁻ gya⁺ gyuu⁺ ya⁻ jwi⁺. ¹⁰Ta⁺ kwa⁻ hnäh⁺ jwë⁺ he⁻ tëeh⁺ dsa⁻ hnäh⁺ ta⁻ jwoh⁺, jëeh⁺ jaa⁻ ba⁺ hi⁻ laa⁺ ta⁻ jwoh⁺ kyaah⁺ hnäh⁺, hi⁻ he⁺ he⁺ Cristo. ¹¹Hi⁻ jøøh⁺ ga⁺ kyah⁺ hnäh⁺, wa⁺ jmeey⁺ ta⁺ he⁺ kih⁺ lä⁻ jëë⁺ ba⁺. ¹²Jëeh⁺, hi⁻ jmää⁻ hñii⁺ jøøh⁺, hi⁻ he⁺ jã⁺ ta⁺ hwa⁺ go⁻ te⁻. Hi⁻ jmää⁻ hñii⁺ hwa⁺, hi⁻ he⁺ ba⁺ lee⁺ jøøh⁺.

13 'Jwii~ ba' hnäh' ta-jwöh' kyaä' ley kyaah' fariseo. Hnäh' hi- ta-juu'. Jneh- hnäh' jwë' kih' dsa- mah' sa- dsa-taayh` jee' jmee- Dio hih-. Ni- hnäh' sa- dsa-taah` hnäh' ni- sa- kwah' hnäh' jwë' dsa-taah` jñah' hi- hnøø'. 14 Jwii~ ba' hnäh' ta-jwöh' kyaä' ley kyaah' fariseo. Hnäh' hi- ta-juu'. Jñuuh' hnäh' hne' kih' dsa-më' hñii'. Mah' ko-taa' ga' jmeeh- hnäh' hlëeh' hnäh' ki-wëë' kyaah' Dio. Kih' he- na- na- chee' Dio cha-ga'miuh- wi' në' kyah' hnäh'.

15 'Jwii~ ba' hnäh' ta-jwöh' kyaä' ley kyaah' fariseo. Hnäh' hi- ta-juu'. Ga-nääh' hnäh' lä-kaa- në' jmi- ñeeh- lä-kaa- hwa' hnooh' hnäh' ha- lä- jee' leeh- hnäh' dsa- hi- sa- ma-heeh- kih' Dio. Wa-ra- ga-lëeh- hnäh', jmääh- hnäh' hlëeyh' cha-ga'miuh- mah' dsa-näay' cha'je- to' juh' ga-lä'koh' ga' hnäh'.

16 'Jwii~ ba' hnäh', hnooh- hnäh' kah' hnäh' në' kih' dsa-, pero hi- tuu' ba' hnäh'. Mah' jwah' hnäh': "Hi- tää- hñii' kyaah' gwah-, sa- jmee- bii' mi-tey' juu' kiyh'. Pero cher'mah' hi- ga-tää- hñii' kyaah' ku'nøø- kih' gwah-, he- ja- ba' la' bii' mi-tey', jwah' hnäh'." 17 He- ba' che- taah- hnäh' dsa-tuu'. ¿Che' kyeë' ga' ku'nøø- lä-koh' ga' gwah- he- mi-jøø' ku'nøø'? 18 Lä-ja- ka-läh' jwah' hnäh': "Cher'mah' hi- ga-tää- hñii' kih' na'hyoo', sa- jmee- bii' mi-tey' juu' kiyh'. Pero cher'mah' hi- ga-tää- hñii' kih' he- tääh' në' na'hyoo', jmee- bii' mi-tey'." 19 ;He- ba' che- taah- hnäh' dsa-tuu'! ¿Che' kyeë' ga' he- hla- në' na'hyoo', lä-koh' ga' na'hyoo' he- mi-jøø' he- hla- në' kih' ? 20 Hi- tää- hñii' kih' na'hyoo', kih' na'hyoo' ba' ja- tääy- hi- lä-kye- kih' he- hla- në' kih' ja-. 21 Hi- tää- hñii' kih' gwah-, kih' gwah- ba' ja- tääy- hi- lä-kye- kih' Dio hi- gya- neh- gwah- ja-. 22 Lä-ja- ka-läh', hi- tää- hñii' kih' gyuuuh

'ya'jwii', jee' gya' Dio ba' ja- tääy- hi- lä'kye- kih' hñii' Dio ka-läh'.

23 'Jwii- ba' hnäh' ta-jwöh' kyaa' ley kyaah' fariseo, hnäh' hi- ta-juu'. Kwëeh' ba' hnäh' Dio miih- lä'koo- jäh' ley, lä- la- lä-jë- o- mee' kih' ñe', anís, mi' ki- ma'. Pero sa- mi-teh' hnäh' he- kyeë' ga' kih' ley. Sa- jmeeh- hnäh' he- llu' jmah', sa- dsa- lä-ñih' hoh' hnäh' dsa-, ni- sa- mi-teh' hnäh' juu' kyah' hnäh'. He- la- ba' ja- jmee- bi' jmeeh' hnäh' ko-jöh' kyaah' he- kwah- hnäh' na-. 24 Hnäh' hi- kye- në', hi- tuu' ba' hnäh'. Laah' hnäh' lä'koo- dsa- hi- ngëë- jmi- he- tääh' lu- mah' sa- ngëëy- jmi- he- tääh' jah' kaah'.

25 'Jwii- ba' hnäh' ta-jwöh' kyaa' ley kyaah' fariseo, hnäh' hi- ta-juu'. Laah' hnäh' lä'koo- jaa- hi- gyih- ma-la- ta- ka'luu' kyah'wii'. Jëeh' kwëeh' ba' hnäh' Dio miih- he- la- heey- mah' neh- tuh- hoh' hnäh' na- kah' ba' huudse- hii- hi- lä-jë- he- hliih' jmah'. 26 Hnäh' fariseo hi- tuu'. Gyih- da' hnäh' to- në' ta- neh- kyah'wii', mah' lä-ja- jä- na- jngii' ta- ka'luu' ka-läh'.

27 'Jwii- ba' hnäh' ta-jwöh' kyaa' ley kyaah' fariseo, hnäh' hi- ta-juu'. Laah' hnäh' lä'koo- to-høø- he- na-su- hee- tøø-. Ta- në' kih' jnä' na'hñaah', pero ta- neh- na- kah' moo' hlii' kyaah' lä-jë- nëë' he- soh'. (Véase: Nu. 19:16) 28 Lä-ja- hnäh' ka-läh', ma-ra- he- dsoo' go-te-, ta- në' jmääh- hnäh' hñaah' lluu' mah' jëë' dsa-. Pero ta- neh- tuh- hoh' hnäh' na- kah' juu' ta- juu' kyaah' lä-jë- he- hliih'.

29 'Jwii- ba' hnäh' ta-jwöh' kyaa' ley kyaah' fariseo, hnäh' hi- ta-juu'. Jmeeh- hnäh' hne' në' to-høø- jee' na-haa' hi- ga- ngëë' juu' kih' Dio. Hi- jmeeh- hnäh' na'hñaah' në' na'hyah- jee' na-haa' lä-jëë- hi- lluu' he'.

³⁰ Jwah' hnäh', wa'ra- jah' kih' ma' chaa- jne' jii- kih' dsa- ma- gyuh- jnan`sa' ma' kwan' be' kih' hi- ga' jngëeh' hi- ma' ngëe~ juu' kih' Dio. ³¹ He- hlëeh' hnäh' lä`na-, mi-jnäa' hnäh' hñaa' he- laah' hnäh' sa'ju- kih' hi- ga' jngëeh' hi- ma' ngëe~ juu' kih' Dio. ³² He- ja- na', ja- mi-hñaa' hnäh' ta' kyah' hnäh', jee' hii' nē' ta' kih' dsa- ma- gyuh- jnan`.

³³ He- ba' che- hlëeh' hnäh'. Ma'ra- hi- he' jëe~, joo'siih' miih- laah' hnäh'. Ha- ba' lä`ja-, lääh' hnäh' kih' cha'je- he- na-bääh` hnäh'. ³⁴ He- ja- cheen' jee' kyah' hnäh' hi- ngëe' juu' kin' kih' dsa-, cheen' dsa- hi- kyuu~, hi- cheen' ta- jwoh' kyaan' ka-läh'. Ko-llaa' hi- he' jngëeh' hnäh' mah' jñah' tääh' hnäh' dsoh' hma-cru-, hi- jñah' jmi'baah' hnäh' neh' gwah- mäh- kyah' hnäh'. Hi- go'chaah' hnäh' jee' tääyh' lä`koo- lä`koo- jee' jwii- mah' jmeeh' hnih'. ³⁵ Lä`ja-, na-bääh` hnäh' jma- kih' lä`jëe- hi- sa- ää- dsoo' he- ga-tuu- hwa' la-, he- ga-lø' kih' Abel hi- lluu' he', lä`jiih' kih' Zacaría joo' Berequia hi- ga' jngëeh' dsa- ta' ka'hne- kih' gwah- koo' na'hyoo'. ³⁶ Ma'ra- ju'dsoo' jwëehn~ hnäh', kih' lä`jëe- he- ja-, ja- dso'jwii' nē' kih' lä`jëe- hi- tääh' na'.

Meeh- dsē' Jesús kih' jwii- Jerusalén

(Lc. 13:34-35)

³⁷ Hnäh' dsa- chaa- Jerusalén, hnäh' hi- jngëeh' hi- ngëe~ juu' kih' Dio mah' teh' hnäh' kuu' kih' hi- chee- Dio, joh' jiih~ sa- ma' hnoon' ma' jøøhn' hnäh' lä`koo- jøøh- chaah' hyaa' gyuu- chaah' kyaa' taayh- neh' sa'kyooy', pero sa- ga'hiih' hnäh'. ³⁸ Kih' he- ja-, ja' ta' jmah' ba' hne' kyah' hnäh'. ³⁹ Jwëehn~ hnäh', na' ta' cha'nē' mo-so- jëeh' ga' jnä' ta'ko-jiih' sa- ma-jäh' hnäh': "Na-jää- hi- ja' kyaah' hih- kih' Dio."

24

Lloo~ koo~ jmií hla' gwah' juuh'

(Mr. 13:1-2; Lc. 21:5-6)

¹ Ya' hëé' Jesús gwah' ngaayh'. Jee' ja' ga' ya' jäh' jnääh' koo' kiyh' mah' ga' chiih' jnääh':

—Jëé' da' ha' koh' na' hñaah' sa' la' gwah' jnän'.

² Mah' ga' jäh' Jesús siyh' jnääh':

—Lä' jëé' he' jëéh' hnäh' na', ma' ra' ju' dsoo' jwëéh' hnäh', ni' koo' mi' kuu' na', sa' jä' né' kih' øøh', lä' jëé' ba' sa' hla'.

Jää' ja' ga' llaa' jmi' gyuu', joh' nëé' sa' jmee' lii~

(Mr. 13:3-23; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

³ Jee' ma' gyay' né' moh' Olivo, ga' ya' jäh' jnääh' koo' kiyh' mah' na' lla' jnääh' juu' kyaayh' ta' ko' jiih' sa' chaa' dsa'.

—Chiih' jnääh' lih' le' lä' jëé' he' ma' jäh', hee' lii~ jmee' wa' ra' ga' të' jee' ñeh' hi' wa' ra' ga' të' jee' llaa' jmi' gyuu' —ga' chiih' jnääh' Jesús.

⁴ Mah' ga' jëeh' Jesús juu' kyaa' jnääh':

—Hnøø' leeh' hnäh' mah' ni' jaa' sa' chaa' hi' mi' gaa' hnäh'. ⁵ Jëéh', jwëé' dsa' ya' nää' hi' ka' né' kin', jäh': “Jnä' he' laan' Cristo hi' ma' chee' Dio.” Hi' jwëé' dsa' mi' gaay'. ⁶ Nuuh' hnäh' kih' hnii' hi' lä' cha' juu' kih' hnii' ta' la' ta' jnø'. Pero ta' wa' jeh' hoh' hnäh'. Lä' ja' lle' kih' le' ba', pero sa' ga' ma' dsëé' jmií. ⁷ Tee' dsa' hi' chaa' koo' hwa' kyaah' jyoh' hwa'. Hi' tee' dsa' ta' kyaah' jñah' dsa' ta'. Lä' cha' dsoo' he' dsa' kwah', lä' cha' hoo', lä' kaa' ba' jeh' wii' hwa'. ⁸ Kyaah' lä' jëé' he' ja', koo' ma' løø' jëé' dsa' wii' ba'.

⁹ 'Ja' ga' ngëé' dsa' hnäh' mah' jmeeyh' hnäh' lä' tē' dsëy' hi' jngëeyh' hnäh'. Ga' lä' jëé' ba' dsa' jmee'

na⁻høøh' kyah' hnäh' lä⁻kaa⁻ jmi⁻gyuu⁺ kwaat[~] kin⁺.
¹⁰ Ma'ja⁻ jwëë' dsa⁻ tøy⁺ he⁻ ma⁻dsoo' dsëy⁺, ngëëy⁺
 dsa⁻kyaa⁺h' cha⁻në' dsa⁻ta⁺, mah⁺ jmeey⁺ na⁻hääy⁺
 øøy⁺. ¹¹ Jwëë' dsa⁻ jmee⁺ lä⁻koh' hi⁻ ngëë[~] juu⁺ kih⁺
 Dio mah⁺ ya⁻nääy' jee' kyah' hnäh' hi⁻ mi⁻gaay⁺ jwëë'
 dsa⁻. ¹² Lä⁻cha⁻ cha⁻miih⁻ he⁻ hliih'. Kih⁺ he⁻ja⁻, jwëë'
 dsa⁻ mo⁻so⁻ lä⁻hnäy⁺ dsa⁻kyaa⁺h'. ¹³ Pero hi⁻ kwëëh⁺
 dsë⁺ lä⁻jiih' llää⁺, hi⁻ he⁺ ba⁺ lää⁺. ¹⁴ Ju⁻hmëë' la⁻, he⁻
 mi⁻jnäa⁻ lä⁻koo⁻ jää⁺ Dio dsa⁻ lä⁻hih⁺ kih⁺, lloo[~] lä⁻kaa⁻
 lä⁻juh⁺ jmi⁻gyuu⁺ mah⁺ lä⁻kyuu[~] lä⁻jëë⁺ dsa⁻ hi⁻ sa⁺ ga⁺
 ma⁻heeh⁻ kih⁺ Dio. Ja⁻ga⁺ jä⁺ jmi⁺ juuh⁻ jmi⁺ goo⁻ kih⁺
 Dio.

¹⁵ Wa⁻ra⁻ ga⁻lloo⁺ jmi⁺ jëeh⁺ hnäh' neh⁺ gwah⁺ juuh⁺
 cheh⁺ jaa⁻ jah⁺ laa⁺ na⁻høø' ngëë' jee' na⁻jngii⁺ ja⁻, lä⁻koo⁻
 ga⁻jäh' Daniel hi⁻ ga⁻ngëë' juu⁺ kih⁺ Dio, (hi⁻ hë⁻ juu⁺
 la⁻, wa⁺ lä⁻ngëëy⁺), ¹⁶ ma'ja⁻, hnäh' hi⁻ tääh' hwa⁺ Judea
 kyuu⁺ hnäh' ta⁺ moh'. ¹⁷ Hi⁻ tääh' jee' ga⁻të⁺ to⁺ jwëë' hne⁺,
 wa⁺ jñaay⁺ mah⁺ wa⁺ kyuu⁺ bih⁺. Sa⁺ wa⁺ kyey⁺ he⁻ cha⁻
 cha⁻neh⁺. ¹⁸ Hi⁻ tääh' jee' nuu⁻ kih⁺, ta⁺ wa⁺ lla⁻nääy⁺ kiyh⁺
 he⁻ dsa⁻kyey⁺ sa⁻hmiih⁻. ¹⁹ Peer⁺ jwi[~] dsa⁻më⁺ hi⁻ kyaa⁻
 gyuu⁻ ma'ja⁻, hi⁺ lä⁻ja⁻ hi⁻ jää⁺ gyuu⁻ gyuu⁻ ka⁻läh'.
²⁰ Ngii⁺ hnäh' kih⁺ Dio mah⁺ sa⁺ la⁺ jii⁻ gyuu⁺ ni⁺ sa⁺ la⁺
 jmi⁺ he⁻ tēeh⁻ dsa⁻ dsë⁺ wa⁻ra⁻ ga⁻të⁺ jee' kyuu⁺ hnäh'.
²¹ Ma'ja⁻ jëë⁺ dsa⁻ wi⁺ jwërte he⁻ sa⁺ ma⁻jëë⁺ dsa⁻ lä⁻ ma⁺
 ga⁻nøø⁺ jmi⁻gyuu⁺ lä⁻jiih⁺ na⁺. Ja⁻ jiih⁺ mo⁻so⁻ jëë⁺ gyih⁺
 jiih⁺koh'. ²² Wa⁻ra⁻ jäh' kih⁺ ngoo⁺ ba⁺ jëë⁺ dsa⁻ wi⁺ ma'ja⁻,
 ni⁺ jaa⁻ dsa⁻ jiih⁺ sa⁺ jä⁺. Pero ta⁻lä⁻ kih⁺ hi⁻ na⁻lleeh⁺ kyaa⁺
 Dio, चाह⁺ ba⁺ llää⁺ jmi⁺ he⁻ jëëy⁺ wi⁺.

²³ Ma'ja⁻ cher⁺ mah⁺ chaa⁻ ko⁻llaa⁺ dsa⁻ jäh⁺: “Hi⁻
 Cristo cheh⁺ la⁻”, o “hi⁻ Cristo cheh⁺ jee' oo⁺”, ta⁺ wa⁺
 heeh⁺ hnäh' kiyh⁺. ²⁴ Jwëë' dsa⁻ ta⁻juu⁺ ya⁻nää⁺, jäh⁺:

“Jnäh' laan' Cristo, jnäh' ngëen' juu' kih' Dio”. Ja' he-
 koo- nëe' he- jah- gaa- jmeey', lä' jwë' jee' mi- gaay' dsa-,
 lä' jiih' hi- na- lleeh' kyaa' Dio mi- gaay' cher' mah' ga- la'.
 25 Ma- ñeh' ba' hnäh' na', jëeh' ma- jwah' ba' jnäh' jäh' ha-
 lä' le'.

26 'Lä' ja-, cher' mah' hi- jah' siih' hnäh': “Hi- gya
 ' jee' oo- hwa' kii- jee' sa- kwa' ni- miih-”, ta' go- jëe'
 hnäh'. Hi' cher' mah' jäh': “Hi- gya' cha' neh' oo-”, ta'
 wa' lä- heeh' hnäh'. 27 Jëeh', lä' koo- jmee' je- ñih' he-
 jmee' dsa- lä- jnäh' lä' kaa- jmi- gyuu-, lä' ja- lä- jnäh' lä' kaa-
 jmi- gyuu- wa' ra- jah' Hi- ga- lëe' ngo' la-. 28 Jëeh', wa' ha-
 cha- ha- jee' kyaa' hi- ma- na- juu', jee' ja- kuh' tu- siih-.

Wa'ra- ga- tē' jee' jäh' Hi- ga- lëe' ngo'

(Mr. 13:24-37; Lc. 21:25-33; 17:26-30, 34-36)

29 'Chah' ba' ga' ma- ngëe' ma- jëe- dsa- lä- jë- he- wi'
 ja-, ja- hñih' mo- so- lä- jnäh' jmëe' kih' hyoo-, ni- jmëe'
 kih' sih- sa- lä- jnäh'. Lä' si- høø' nuu' hi- hëe' gyuuh'
 jmi- gyuu-, hi- lä- jë- he- ga' cha- gyuuh' sa' jeh'. 30 Ja- ga-
 jmee' lii- gyuuh' jmi- gyuu- jee' jäh' Hi- ga- lëe' ngo' la-.
 He- ja- ki' hoo- lä- jëe- nëe' dsa- hi- tääh' hwa' jëey' Hi-
 ga- lëe' ngo' la- hi- jäh' gyuuh' jee' jni- kyaah' cha- miih-
 be', laay' jøøh'. 31 Mah' cheey' ángele kyaay'. Kyaah' miih'
 kih' luu' hoo' jøøyh- lä- jëe- hi- na- lleeh' kyaay' hi- tääh'
 lä- jë- kye' kiih' jmi- gyuu-, ta' ko- taa- lä' ga- tē' jyoh'
 ko- taa-.

32 'Jëe' da' hnäh' kwee- ha- lä- dsoo- juu' kih' chaah'
 higo mah' mi- tēe' hnäh' hñah'. Wa'ra- ga- hyo' sih' jñoh'
 sa' jih' kih', løø- dsa- hyo- moo- kih', ma- ñeh' ba' hnäh'
 ngoo' ga- tē' jii- jma' ba' ja-. 33 Lä' ja- hnäh' ka- läh',
 wa'ra- ga- jëeh' hnäh' dsa- lä' lä- jë- he- ma- jwahn' la-,
 wa' lä- ñeh' hnäh' he- ma- chehn' ho' haah' kyaah' he-

jähn' ba' ja-. ³⁴ Ma' ra' ju' dsoo' jwëëhn~ hnäh', sa' llaa' dsa- hi- tääh' na' ta'ko- jiih' sa' ga' ma- lä- te' lä- jë' he- ma- jwahn' la-. ³⁵ Ngëë' ba' lä- jë' he- cha- gyuu' hwa', pero juu' kin' lä- ma- cha- ja- ba'.

³⁶ Pero ni' jaa- sa' ñe- hee- jmi' ja-, hee- hor~ ja-, ni' ángele hi- tääh' gyuu' sa' ñe-, ni' Joó' Dio sa' ñe-. Hñii' ba' Täa' kyaan' ñe-. ³⁷ Lä- koo- ga- la' jii- kih' Noé, ja- ba' lä- ja- le' wa- ra- ga- të' jee' jäh' Hi- ga- lëë' ngo' la-. ³⁸ Jëeh', jää' sa' ga' ma- ja- jma' ma' tääh' dsa- kuh- hih~, ma' tääh' dsa- jee- goo- lä- jiih' ga- he' Noé neh' barco. ³⁹ Ni' miih- sa' ga- lä- liih' dsa- lä- jiih' ja' jmi- he- ga- jngiih' kih' lä- jëë-. Lä- ja- ka- läh' ni' sa' liih' ga' dsa- wa- ra- ga- të' jee' jäh' Hi- ga- lëë' ngo' la-. ⁴⁰ Ma' ja- tääh' uu' jmee' ta' jee' nuu- kih', jaa- he' sah', hi' hi- jaa- he' jä'. ⁴¹ Ma' ja- tääh' uu' dsa- më' dsë-. Jaa- he' sah', hi' hi- jaa- he' jä'. ⁴² He- ja- mi- jnøø' hnäh' m'ñeh', jëeh' sa' ñeh' hnäh' hee- hor~ jäh' Dsa- jøøh' kyaah' hnäh'. ⁴³ Wa' lä- ngëeh' hnäh' he- la-. Cher' mah' jaa- dsa- juu' cha' neh' ga- lä- ñey' hee- hor~ dsa- he' dsa- hii- cha' neh' kiyh', jmeey' bii' sa' gwiiy- mah' sa' kway' jwë' he- jä- dsa- hii- cha' neh' kiyh'. ⁴⁴ Ja- ba' lä- ja-, hnøø' ma- na' lluu' hnäh'. Jëeh', ha- ga- che- jmi' he- sa' jøøh' hnäh', jäh' Hi- ga- lëë' ngo' la-.

Dsa- hi- mi- teh', hi- dsa- hi- sa' jmee' ta' he'

(Lc. 12:41-48)

⁴⁵ Jaa- dsa- hi- mi- teh' hi- cha- huu' dsë- llu' kih', hi- he' ba' na- hñaa' mah' hääy' hi- tääh' cha' neh' kih' dsa- juuy', kwëëyh' kuh' hor~ kih'. ⁴⁶ Llu' la' kih' dsa- hi- jmee' ta' he', cher' mah' mi- teyh' lä- jë' mada- he- nuuyh' wa- ra- jah' juuy'. ⁴⁷ Ma' ra' ju' dsoo' jwëëhn~ hnäh', ga- lä- jë' ba' he- cha- kih' dsa- juuy' tooyh' gooy-.

48 Pero jaa⁻ hi⁻ sa⁺ hnøø⁺ jmee⁺ ta⁺he⁺, jmeey⁺ huud⁻sē⁻: “Lä⁻hēē⁻ ga⁺ miih⁻ dsa⁻jøøh⁺ kyaan⁺.” 49 He⁻ja⁻løøy⁺ jmi⁺baay⁺ dsa⁻kyaayh⁺ mah⁺ kuh⁺hiyh⁺ kyaah⁺ hi⁻ laa⁺lla⁺hih⁻. 50 Pero dsa⁻ hñaa⁻ dsē⁺ he⁺, jmi⁺ he⁻ sa⁻jøøy[~] hi⁻ hor[~] he⁻ sa⁺ kyey⁻ ni⁺ miih⁻ huudsē⁻, jāh⁺ dsa⁻juy⁺. 51 Sa⁻ lä⁻ñih⁺ dsēy⁺ kih⁺ dsa⁻ he⁺ heeyh⁺ wii⁺ mah⁺ kwēēyh⁺ hee⁻ ko⁻jøh⁺ kyaah⁺ dsa⁻ ta⁻juu⁺. Jee⁺ ja⁻ ki⁺hooyh⁺ mah⁺ juuy⁺ cha⁻jay⁺.

25

Juu⁺ na⁻hmää⁺ lä⁻koo⁻ la⁺ kih⁺ gyaä⁺ chih⁻mē⁺

1 He⁻ jāä⁺ Dio dsa⁻ lä⁻hih⁺ kih⁺, jeeh⁺ kwee⁻ kih⁺ gyaä⁺ chih⁻mē⁺ hi⁻ na⁻nää⁺ chooh⁻ mi⁺sē⁺ na⁻hih[~] je⁻ mah⁺ dsa⁻heeyh⁻ dsa⁻ñuu⁻ hi⁻ jee⁺ goo⁻. 2 Hñaa⁺ chih⁻mē⁺ he⁺ ma⁺ cha⁻ huudsē⁻ llu⁺ kih⁺, hñaa⁺ he⁺ sa⁻ cha⁻ he⁺ ma⁺ jmeey⁺. 3 Lä⁻jēē⁻ hi⁻ sa⁺ ma⁺ jmee⁺ he⁺ he⁺ ga⁺näy⁺ kyey⁻ mi⁺sē⁺ kiyh⁺, mah⁺ sa⁺ ga⁺kay⁺ ga⁺ miih⁻ naa⁺ he⁻ koo⁻. 4 Pero lä⁻jēē⁻ chih⁻mē⁺ hi⁻ ma⁺ cha⁻ huudsē⁻ llu⁺ kih⁺ he⁺, ga⁺kay⁺ mi⁺sē⁺ kiyh⁺ ko⁻jøh⁺ kyaah⁺ jee⁺ ma⁺ haa⁺ naa⁺ he⁻ koo⁻. 5 Pero ga⁺lä⁻hēē⁻ ga⁺ dsa⁻ñuu⁻ hi⁻ ma⁺ jee⁺ goo⁻ he⁺. He⁻ja⁻ ga⁺tē⁺ gwii⁺ kih⁺ lä⁻jēē⁻ lä⁻jiih⁺ ga⁺gwiiy⁻. 6 Ma⁺ ga⁺tē⁺ koo⁻ lla⁻ñuu⁺, ga⁺tooh⁺ dsa⁻miih⁺, ma⁺ jāyh⁺: “Hii⁻ dsa⁻ñuu⁻ hi⁻ jee⁺ goo⁻ ja⁺. Noo⁻ hnäh⁺ mah⁺ go⁻mi⁺ jeeh⁻ hnih⁺.” 7 Ga⁺lä⁻jēē⁻ chih⁻mē⁺ he⁺ ga⁺nooy⁻ mah⁺ ga⁺taayh⁻ ga⁺mi⁺lluy⁺ mi⁺sē⁺ kiyh⁺. 8 Lä⁻jēē⁻ hñaa⁺ chih⁻mē⁺ hi⁻ sa⁺ jmee⁺ he⁺ ga⁺siiyh⁺ chih⁻mē⁺ hi⁻ ma⁻na⁻llu⁺ he⁺: “Kwēēh⁻ jnääh⁺ miih⁻ naa⁺ kyah⁺ hnäh⁺. Jēēh⁺ ma⁻ngoo⁺ ga⁺uu⁻ mi⁺sē⁺ kyaä⁺ jnääh⁺.” 9 Mah⁺ ga⁺jeeh⁻ lä⁻jēē⁻ hi⁻ ma⁻na⁻llu⁺ he⁺ siiyh⁺: “Llu⁺ go⁻läh⁺ hnäh⁺ jee⁺ hni⁺ dsa⁻, jēēh⁺ he⁻ kyē⁺ jnääh⁺ sa⁺ lee⁺ kih⁺ jee⁺ lä⁻jēē⁻ jne⁺.” 10 Ta⁺ko⁻jiih⁺ ga⁺näy⁺ ga⁺läy⁺ naa⁺ he⁻ koo⁻

jā, ja' dsā-n̄uuh̄ hī jee' goō he'. Lã̄-jëë' chih̄-më' hī mā-na'lluu' he' ga'taayh' kyaayh' jee' ga'la' jmií'. Jā hñih' ga'jnë' ho'haah'. ¹¹ Kō-hwëë' jā-ba' ma-ya-nã̄ chih̄-më' hī-na'lã̄-naa' he', ma'jäyh': "Dsā-jøøh' kyaan̄, Dsā-jøøh' kyaan̄, nã' ho'haah' kyā-jnã̄h'." ¹² Mah' ga'jeeh̄ dsā-he' juu' kiyh', ga'siyyh': "Ma'ra' ju'dsoo' jwëëhn̄ hnãh', sa' kyuuñ̄ hnãh'." ¹³ He-jā mi-jnøø' hnãh' mí'nëh', jëëh' sa' ñeh' hnãh' hee- jmií' ni' hee- hor~ jāh' Hī-ga-lëë'ngo' lā.

Juu' na-hmää' lä'koø' la' kih' uu' dsā hī ga'hyoh' kuu'

(Lc. 19:11-27)

¹⁴ He- jãã' Dio dsā-lã'hih' kih', jeeh' kwee- lä'koø' ga'jmee' jaā-dsā, jãã' ja-ga' dsooy' koø' jee' jwii' uu'. Ga'tëeyh' dsā hī ma'jmee' ta' kiyh' mah' ga'tooyh' goō kuu' he- kyaah' jmeey' ta'. ¹⁵ Jaā-he' ga'kwëeyh' hñã' mil kuu'. Jee' ga'të' uu' he' ga'kwëeyh' to' mil. Jee' ga'të' uu' he' ga'kwëeyh' koø' mil ba'. Lã̄-jaā-lã̄-jaā-ga'kwëeyh' lä'koø' te' tääy' jmeey' ta'. Ja-ga' na' ngooy' uu'. ¹⁶ Hī-ga'hyoh' hñã' mil kuu' he', ga'jmeey' ta' kyaah' mah' ga'liyh' jyoh' ga' hñã' mil na-dsë' lle'. ¹⁷ Ja-ba' lǟ-jā-ga'jmee' hī-ga'hyoh' to' mil kuu' he', mah' ga'liyh' jyoh' ga' to' mil na-dsë' lle'. ¹⁸ Pero hī-ga'hyoh' koø' mil kuu' he', ngooy' na'jmeey' too' hwa' mah' na'hmääy' kuu' kih' dsā-juu'y'.

¹⁹ Ma-ngëë' cha-miuh̄ jmií', ja-ga' jah' dsā-juu' lǟ-jëë' uu' dsā he'. Mah' ga'ngiyyh' kwaat' kih' lǟ-jaā-lã̄-jaā. ²⁰ To-në' ga'lloo' hī-ga'hyoh' hñã' mil kuu', na'kooy' jyoh' ga' hñã' mil na-dsë' lle'. Mah' ga'jäyh' siyyh': "Dsā-jøøh' kyaan̄, ga'kwëëh' jnã' hñã' mil kuu'. Hee- la- kiin' jyoh' ga' hñã' mil he- ga'lihn' na-dsë' lle' kuu'

jā.” 21 Mah' gājäh' dsājũy' siyh̄: “Llu' ba' hnē moz̄ kyaan̄ hī mīteh' kyaah' jnǟ. Kih' hē mālǟteh' kyaah' kōhīpih' hē gāhñah', hējā kwëehn̄ hnē chāgāmiih̄. Ñā kyaah' jnǟ mah' wa' dsātoohn̄ jee' chaā jne' llu'.”

22 'Gālloo' kāläh' hī gāhyoh' to' mil kuu'. Gājäyh': “Dsājõh' kyaan̄, to' mil kuu' gākwëeh̄ jnǟ. Heē lā kiin' jyoh' gā to' mil hē gālihn̄ nādsë̄ llé' kuu' jā.” 23 Mah' gājäh' dsājũy' siyh̄: “Llu' ba' hnē moz̄ kyaan̄ hī mīteh' kyaah' jnǟ. Kih' hē mālǟteh' kyaah' kōhīpih' hē gāhñah', hējā kwëehn̄ hnē chāgāmiih̄. Ñā kyaah' jnǟ mah' dsātoohn̄ jee' chaā jne' llu'.”

24 'Jee' gādsaa', ja' hī gāhyoh' koō mil kuu'. Mah' gājäyh': “Dsājõh' kyaan̄, kyuun̄ hnē hē hääh'. Chooh' ta' jee' sā mājñeeh', juuh' mījū jee' sā nājnää' kyah'. 25 Kih' hējā, gālǟgohn̄ mah' gāhmän' kuu' kyah' neh' hwa'. Jee' lā kiin' hē la' kyah'.” 26 Mah' gājäh' dsājũy': “Hē ba' chē hlëeh' hnē moz̄ jwih'. Neh' ba' hnē kweē hē choohn̄ jee' sā mājngëen' mah' juuhn̄ mījū jee' sā nājnää' kin'. 27 Kih' hējā, māäǟ jmī ma' mīhääh' dsā kuu' kin', mah' mālǟ mājahn̄, ma' ngëeh' kin' nātee' kyaah' sājoo'. 28 Jñuuh' hnäh' kuu' nā mah' kwëeh̄ hī chā kih' gya' mil. 29 Jëeh', hī chā kih', hyoyh' gā mah' lǟchā kiyh' chāgāmiih̄. Hī chā miih' kih', dsājñuh' gōtē hē chā kiyh'. 30 Moz̄ jwih' nā, jwäǟ ta' ka'hne' jee' nāhō. Jee' jā ki'hooyh' mah' juuy' chājay'.”

Lǟlā le' kih' dsā wārā gātë̄ jee' lla' Dio ta'

31 'Wārā gātë̄ jee' jäh' Hī gālëē ngo' lā, jee' ba' jē tō̄jlëē nih' jäyh' kōjõh' kyaah' ángele kyaay', jāgā

gyay⁺ laay⁺ jøøh⁺ jmeey⁺ hih⁺. ³² Cha'nën' ja⁻ kuh⁺ lä⁺ jëë⁻ nëë⁺ dsa⁻ hi⁻ chaa⁻ hwa⁺ la⁻ mah⁺ llaa⁻ jnih⁺ ma⁺ kih⁻ kih⁺. Jmeen⁻ kiyh⁺ lä⁺ koo⁻ jmee⁻ dsa⁻ hi⁻ hää⁻ jah⁺ wa⁻ ra⁻ ga⁻ jmeey⁺ ma⁺ kih⁻ kih⁺ borrego kyaah⁺ chivo. ³³ Llaan⁻ borrego jwoo⁺ ra⁻ lluu⁺ kin⁺ mah⁺ chivo llaan⁻ jwoo⁺ ra⁻ këh⁺.

³⁴ Mah⁺ jawah⁻ jnä⁺, hi⁻ laa⁺ Dsa⁻ ta' jøøh⁺, jwiin⁻ hi⁻ tääh⁺ jwoo⁺ ra⁻ lluu⁺ kin⁺: "Ya⁻ nää⁺ hnäh⁺ hi⁻ ma⁻ na⁻ jää⁻ kyaa⁺ Täa⁺ kyaan⁺. Kyah⁺ ba⁺ hnäh⁺ jee⁺ jmee⁻ Dio hih⁺ la⁻ he⁻ ma⁻ na⁻ llu⁻ kyah⁺ hnäh⁺ lä⁺ ma⁺ hu⁺ jmi⁻ gyuu⁺. ³⁵ Jëeh⁺, lä⁺ ma⁺ kyoh⁺ ga⁻ kwëeh⁻ ba⁺ jnä⁺ he⁻ ga⁻ kuhn⁺. Lä⁺ ma⁺ lä⁻ kij⁻ dsën⁺, ga⁻ kwëeh⁻ ba⁺ jnä⁺ jmi⁻ he⁻ ga⁻ huhn⁺. Lä⁺ ma⁺ ngën⁺ cha⁺ jwë⁺ juuh⁻ ga⁻ teeh⁻ ba⁺ jnä⁺ cha⁺ neh⁻ kyah⁺ hnäh⁺. ³⁶ Ma⁺ sa⁺ cha⁻ he⁻ ma⁺ këhn⁻, ga⁻ kwëeh⁻ ba⁺ jnä⁺ hmiih⁻ he⁻ ga⁻ këhn⁺. Lä⁺ ma⁺ kyaan⁺ dsaahn⁺ na⁻ nääh⁺ hnäh⁺ kin⁺. Lä⁺ koo⁻ ma⁺ hää⁻ neh⁻ ñe⁺, na⁻ jëeh⁻ hnäh⁺ jnä⁺."

³⁷ Ma⁺ ja⁻ jäh⁺ lä⁺ jëë⁻ hi⁻ lluu⁺ he⁺ siyh⁺ jnä⁺: "Dsa⁻ jøøh⁺ kyaan⁺, ¿Lih⁺ ba⁺ ga⁻ jëë⁻ jnääh⁺ hne⁻ ngëh⁻ kyaah⁺ mah⁺ ga⁻ kwa⁺ jnääh⁺ he⁻ ga⁻ kuh⁺? ¿Lih⁺ ba⁺ ga⁻ jëë⁻ jnääh⁺ ngëh⁻ na⁻ kij⁻ hoh⁺ mah⁺ ga⁻ kwa⁺ jnääh⁺ jmi⁻ he⁻ ga⁻ hih⁺? ³⁸ ¿Lih⁺ ba⁺ ga⁻ jëë⁻ jnääh⁺ ngëh⁻ cha⁺ jwë⁺ juuh⁻ mah⁺ ga⁻ tee⁺ jnääh⁺ hne⁻? ¿Lih⁺ ba⁺ ga⁻ jëë⁻ jnääh⁺ sa⁺ cha⁻ hmiih⁻ ma⁺ kyeh⁺ mah⁺ ga⁻ kwëeh⁻ jnääh⁺ hne⁻ hmiih⁻ he⁻ ga⁻ kyeh⁺?"

³⁹ ¿Lih⁺ ba⁺ ga⁻ jëë⁻ jnääh⁺ dsaah⁺ hne⁻? ¿Lih⁺ ba⁺ ga⁻ jëë⁻ jnääh⁺ hne⁻ hää⁻ neh⁻ ñe⁺ mah⁺ na⁻ jëë⁻ jnääh⁺ hne⁻?", jäh⁺ siyh⁺ jnä⁺.

⁴⁰ Ja⁻ ga⁻ na⁺ jawah⁻ jnä⁺, hi⁻ laa⁺ Dsa⁻ ta' jøøh⁺, jwiin⁻ jnih⁺: "Ma⁺ ra⁺ ju⁺ dsoo⁺ jwëeh⁻ hnäh⁺, he⁻ ga⁻ jmeeh⁺

hnäh' kih' øøhn' hi- tä-nee' tääh' la-, he- ga'jmeeh' hnäh' kin' ba' ja-."

⁴¹ 'Lä' chah' ja- jwii- hi- tääh' jwoo' ra-këh' he': "Jñuuh' hnäh' kin' hi- kyaah' dso'jwii', ta' cha'je- ba' kyah' hnäh' jee' sa' uu' jih'koh', jee' ma-na-jää' kih' hi- sa'llu' kyaah' ángele kyaay'. ⁴² Jëeh' lä' ma' kyohn' sa' ga'kwëeh' jnä' he- ma' kuhn'. Lä' ma' lä'kii- dsen', sa' ga'kwëeh' jnä' jmi- ma' huhn'. ⁴³ Lä' ma' ngën' cha'jwë' juuh-, sa' ga'teeh' jnä' cha'neh' kyah' hnäh'. Ma' sa' ga'lä'cha' he- ma' këhn', sa' cha- hmiih- ga'kwëeh' jnä'. Lä' ma' kyaan' dsaahn' hi' ma' hään' neh-ñe', hnäh' sa' na'jëeh' jnä'."

⁴⁴ 'Ma'ja- ngii' dsa- he' juu' kin', jäyh': "Dsa-jøøh' kyaan', ðlih' ba' ga'jëe' jnääh' ngëh- kyaah', ngëh- na'kii- hoh', sa' cha- hmiih- ma' këh', ma' na'hëeh' cha'jwë' juuh-, ma' dsaah' o ma' hääh' neh-ñe' mah' sa' ga'jmee' jnääh' be' kyah'?"

⁴⁵ 'Ja- ga' na' jwah- jnä', hi- laa' Dsa-ta' jøøh', jwii- jnih': "Ma' ra- ju'dsoo' jwëeh'n hnäh', he- sa' ga'jmääh' hnäh' he' hi- tä-nee' tääh' la-, jnä' ba' he' sa' ga'jmääh' hnäh' he'. ⁴⁶ Lä'jëe' hi- hlëeh' he' dsa-näay' jee' sa' llaa' jëey' wii'. Mah' lä'jëe' hi- lluu' he' dsa-näay' jee' mo'so' juuy'."

26

*Ma' hnooh- dsa- ha- lä' jee' ma' saayh' Jesús
(Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)*

¹ Ma-la' ba' ma-kwa' Jesús lä'jë' juu' ja-, ga'jäyh' siiyh' jnääh' discípulo kyaay':

² —Mañeh' ba' hnäh', na' jee' to' jmiì ma' la' jmiì' he' kuh' dsa' borrego mäh'. Jee' ja' ngëe' dsa' Hi' ga' lëe' n-go' la' mah' tääy' dsoh' hma' cru'.

³ Ma' ja' ga' kuh' jmi' dsa' kaah' kyaah' lä' jëe' ta' jwöh' kyaa' ley kyaah' lä' jëe' dsa' gyuu' né'ta' kih' Caifá, jmi' dsa' hi' kye' né'. ⁴ Mah' ga' taayh' juu' kwee', ha' lä' jee' saayh' Jesús kyaah' juu' ta' juu' mah' jngëeyh'.

⁵ —Sa' le' kaah' jnih' jee' jmiì' la', mah' sa' chí'jwaa' dsa' jee' jwii' la' —ga' jäyh'.

*Jaa' dsa' më' ga' huu' jmiì' mi' jwii' lle' Jesús
(Mr. 14:3-9; Jn. 12:1-8)*

⁶ Ma' gya' Jesús ka' läh' jee' jwii' Betania cha'neh' kih' Simón hi' ma' dsaah' dsoo' hmih' høø'. ⁷ Jee' ja' gyay' kuh' hiyh', ma' ga' lloo' jaa' dsa' më' hi' ma' kye' koo' së' alabastro he' haa' jmiì' mi' jwii' he' kye' hmooh'. Mah' ga' huuy' lle' Jesús. ⁸ Ma' ga' jëe' jnääh' lä' koo' ga' jmee' dsa' më' he', ga' lä' lle' jnääh', mah' ga' jäh' jnääh':

—¿He' la' ma' hee' dsa' më' na' jmiì' mi' jwii' kih'?

⁹ Llu' wa' ra' jäh' kih' ga' hniy' go' te' ba' mah' kuu' ja' ma' kwëeyh' hi' tä' nee'.

¹⁰ Pero ga' lä' kyuu' Jesús huudse' kyaa' jnääh', he' ja' ga' siyh' jnääh':

—¿He' la' jmeeh' hnäh' jwiih' kih' dsa' më' la'? Llu' ba' he' ma' jmeey' lä' la' kin'. ¹¹ Jëeh', lä' ma' tääh' na' ba' hi' tä' nee' kyaah' hnäh'. Pero jnä', mo' so' gyan' ki' wëe' jee' kyah' hnäh'. ¹² Kyaah' he' ma' huuy' jnä' jmiì' mi' jwii', he' ma' mi' lluy' jnä' jää' ba' la', ja' ga' haa' dsa' jnä'. ¹³ Ma' ra' ju' dsoo' jwëehn' hnäh', lä' kaa' jmi' gyuu' jee' kwa' dsa' ju' hmëe' kin', lä' cha' juu' ha'

lä⁺ko^o- ma⁻jmee^ʼ dsa⁻mē^ʼ la⁻, mah^ʼ lä⁺ja⁻ lä⁻dsooh[~] dsē^ʼ
dsa⁻ kiyh^ʼ.

Juda ga⁻ngēē^ʼ Jesús

(Mr. 14:10-11; Lc. 22:3-6)

¹⁴ Ma⁻ngēē^ʼ he⁻ ja⁻, jaa⁻ dsa⁻kyaa^h jnääh^ʼ hi⁻ chee⁻
Juda Iscariote ngooy^ʼ kih^ʼ dsa⁻kaah^ʼ kyaa^ʼ jmi⁻dsa⁻.

¹⁵ Mah^ʼ ga⁻jäyh^ʼ:

—¿Joh^ʼ kwēeh^ʼ jnä^ʼ mah^ʼ ngēē^ʼ jnih^ʼ ja^ʼgooh⁻ hnäh^ʼ? —
siiyh^ʼ.

He⁻ja⁻ ga⁻jiih^ʼ dsa⁻ he^ʼ kiyh^ʼ gyii^ʼgya^ʼ kuu^ʼ tøø⁻.

¹⁶ He⁻ja⁻ ga⁻løø^ʼ Juda hnooh⁻ ha⁻ lä⁺jmeey^ʼ mah^ʼ ngēēy^ʼ
Jesús ja^ʼgoo⁻ dsa⁻ he^ʼ.

Ga⁻jmee^ʼ Dsa⁻jøøh^ʼ jnäⁿ ma⁻n^{uu} kyaa^h ga⁻hiyh^ʼ juu^ʼ

(Mr. 14:12-25; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

¹⁷ To⁻nē^ʼ jmi^ʼ he⁻ ga⁻løø^ʼ dsa⁻taah^ʼ dsa⁻jmeey^ʼ jmi^ʼ
kuyh⁻ he^ʼniih⁻ he⁻ sa⁻kyaa^h levadura, ga⁻ya⁻jäh^ʼ jnääh^ʼ
koo^ʼ kih^ʼ Jesús mah^ʼ ga⁻ngi^ʼ jnääh^ʼ juu^ʼ kiyh^ʼ:

—¿Ha⁻jwah^ʼ mi^ʼllu^ʼ jnääh^ʼ jee^ʼ kihⁿ ma⁻n^{uu}?

¹⁸ He⁻ja⁻ ga⁻jäyh^ʼ siiyh^ʼ jnääh^ʼ:

—Go⁻nää^ʼ hnäh^ʼ ta⁻jee^ʼ jwi^ʼ juuh⁻. Cha^ʼjwē^ʼ ja⁻, jeeh⁻
hnäh^ʼ jaa⁻ dsa⁻. Ja⁻ jwi^ʼ dsa⁻ he^ʼ: “Lä⁻la⁻ jäh^ʼ ta⁻jwoh^ʼ
kyaa^ʼ jnääh^ʼ: Ma⁻ngoo^ʼ ga⁻dsēē^ʼ jmi^ʼ kin⁻. Cha^ʼneh⁻ kyah^ʼ
kyeh^ʼ jnääh^ʼ borrego mäh^ʼ kyaa^h discípulo kyaaⁿ.”

¹⁹ He⁻ja⁻ ga⁻nøø^ʼ jnääh^ʼ lä⁺ko^o- mada⁻ he⁻ ga⁻jmee^ʼ
Jesús kyaa^ʼ jnääh^ʼ hi⁻ ga⁻mi^ʼllu^ʼ jnääh^ʼ jee^ʼ ga⁻kuyh⁻
ma⁻n^{uu}.

²⁰ Ma^ʼ ga⁻n^{uu} jmi^ʼ ja⁻, ga⁻gya⁻ Jesús nē^ʼ ná⁻mes[~]
kyaa^h lä⁻jēē^ʼ gya⁻tuu^ʼ jnääh^ʼ. ²¹ Ta⁻ko⁻ jiih^ʼ ma^ʼ tøøh^ʼ
jnääh^ʼ kih⁻hih⁻ jnääh^ʼ, ga⁻jäh^ʼ Jesús:

—Ma⁻ra⁻ ju^ʼdsoo^ʼ jwēēhn[~] hnäh^ʼ, jaa⁻ jee^ʼ lä⁻jēē^ʼ hi⁻
kuh⁻ kyaa^h jnä^ʼ, ngēēy^ʼ jnä^ʼ.

²² Peer⁺ ja¹ meeh⁻ dsē⁻ jnääh¹ ma¹ ga⁺ nūu¹ jnääh¹ juu¹ ja⁻, mah¹ lä⁺ jaa⁻ lä⁺ jaa⁻ jnääh¹ ga⁺ ngii¹ jnääh¹ juu¹ kiyh¹:
—¿Che¹ ja⁺ he¹ jnä⁺ na⁻ hlēēh¹? —ga⁺ jāh¹ jnääh¹.

²³ He⁻ ja⁻ ga⁺ jēeh⁻ Jesús juu¹ kyaa¹ jnääh¹:

—Hi⁻ tā⁻ goo⁻ kyaah¹ jnä⁺ neh⁺ wii⁺ la⁻, hi⁻ he¹ ba¹ na⁻ hi⁻ ngēē¹ jnä⁺. ²⁴ Ma⁺ ra⁺ ju¹ dsoo⁺, Hi⁻ ga⁺ lēē¹ ngo¹ la⁻ le¹ kiyh¹ lä⁺ koh⁺ ma⁻ na⁻ sii⁻. Pero jwi⁺ dsa⁻ hi⁻ ngēē⁻ Hi⁻ ga⁺ lēē¹ ngo¹ la⁻. Llu¹ ga¹ la¹ kih¹ dsa⁻ nūuh⁻ he¹ wa⁺ ra⁻ jāh¹ kih¹ sa⁺ ga⁺ lä⁺ chaay⁺ go⁻ te⁻ ba¹.

²⁵ Ja⁻ ga⁺, ga⁺ jēeh⁻ Juda hi⁻ ga⁺ ngēē¹ Jesús, ga⁺ jāyh⁺:

—O che¹ jnä⁺ ba⁺ ta⁻ jwoh¹.

—Hñaah¹ ba¹ hne⁻ ma⁻ jāh⁺ —ga⁺ jāh⁺ Jesús siiyh⁺.

²⁶ Ko⁻ jiih¹ tääyh¹ kuyh⁻, ga⁺ ka¹ Jesús he¹ ñiih⁻ mah¹ ga⁺ k⁻ way⁺ ti¹ hmaah¹ kih¹ Dio. Ma⁻ ngēē⁺ ma⁻ kway⁺ ti¹ hmaah¹ kih¹ Dio, ga⁺ llaay¹ he¹ ñiih⁻ ja⁻, mah¹ ga⁺ kwēēyh¹ jnääh¹, ga⁺ jāyh⁺:

—Kye⁻ hnäh⁺ mah¹ kuh¹ hnäh⁺, he⁻ la⁻ na⁻ jmi⁻ ngo¹ kin⁺.

²⁷ Lä⁺ ja⁻ ka⁻ läh⁺ ga⁺ kay¹ wa¹ kyaah¹, ga⁺ kway⁺ ti¹ hmaah¹ kih¹ Dio, ja⁻ ga⁺ ga⁺ kwēēyh¹ jnääh¹, ga⁺ jāyh⁺:

—Hi⁺ hnäh⁺ lä⁺ jēē⁻ hnäh⁺. ²⁸ Jēēh⁺, he⁻ la⁻ na⁻ jma⁻ kin⁺ he⁻ kyaah¹ jmee¹ Dio koo⁻ hmooh¹ hmēē⁺. He⁻ ja⁻ tuu⁺ jma⁻ kin⁺ kih¹ jwēē⁺ dsa⁻ mah¹ dsa⁻ che⁻ dso¹ kye⁻ kiyh¹. ²⁹ Lä⁺ la⁻ jwēēhn⁻ hnäh⁺, mo⁺ so⁺ huh¹ ga¹ jnä⁺ jmi⁺ mi¹ jēh¹ ma⁻ ää⁻, lä⁺ jiih¹ lloo⁻ jmi⁺ huh¹ ka⁻ läh⁺ lä⁺ hmēē⁺ kyaah¹ hnäh⁺ jee¹ jmee¹ Tää⁺ kyaan⁺ hih⁺ —ga⁺ jāh⁺ Jesús siiyh⁺.

Ga⁺ hmä⁺ Pee¹ juu¹ he⁻ sa⁺ kyuu⁺ Jesús

(Mr. 14:26-31; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

³⁰ Ma⁻ ngēē⁺ ma⁻ hä¹ jnääh¹ kih¹ Dio, ga⁺ nōō¹ jnääh¹ ta⁺ moh⁺ Olivo. ³¹ Ja⁻ ga⁺ ga⁺ jāh⁺ Jesús siiyh⁺ jnääh¹:

—Lä⁺jëë⁺ ba⁺ hnäh⁺ beeh⁺ jnä⁺ na⁺ hwë⁺. Lä⁺ja⁻ na⁻ sih⁻ juu⁺ kih⁺ Dio: “Jmeen⁻ dsoo⁺ kih⁺ hi⁻ hää⁻ lä⁺jëë⁺ borrego, hi⁻ lä⁺jëë⁺ borrego kyaay⁺ sa⁻jñee⁺.” ³² Pero ga⁺ ma⁻lä⁻jiihn⁻ ka⁻läh⁺, hii⁻ jnä⁺ niin⁻ na⁺jään⁻ hnäh⁺ ta⁺ Galilea.

³³ He⁻ja⁻ ga⁺jäh⁺ Pee⁺:

—Ma⁻ke⁺ lä⁺jëë⁺ ga⁺bee⁺ hne⁻, pero jnä⁺ jih⁺koh⁺ sa⁺ been⁻ hne⁻.

³⁴ He⁻ja⁻ ga⁺jäh⁺ Jesús siiyh⁺ Pee⁺:

—Ma⁻ra⁺ ju⁺dsoo⁺ jwëehn⁻ hne⁻, na⁺ hwë⁺, jää⁺ ja⁻ ga⁺ hooch⁺ chaah⁺ dsoo⁺, hne⁻ ma⁻të⁺ hnë⁻ jiih⁻ ma⁻hmäh⁺ juu⁺ he⁻ sa⁺ kyuu⁺h⁺ jnä⁺.

³⁵ —Ma⁻ke⁺ ga⁺juun⁺ ko⁻joh⁺ kyaah⁺ hne⁻, sa⁺ jwahn⁻ lä⁺na⁻ —ga⁺jäh⁺ Pee⁺.

Lä⁺ja⁻ kwee⁻ ba⁺ ga⁺jäh⁺ jnääh⁺ lä⁺jëë⁺ jnääh⁺.

*Nëe⁺ Jesús Getsemaní na⁺ chuuy⁺ kyaah⁺ Dio
(Mr. 14:32-42; Lc. 22:39-46)*

³⁶ Ma⁻ngëë⁺ he⁻ ja⁻, ga⁺nøø⁺ jnääh⁺ kyaah⁺ Jesús koo⁻ jee⁺ chee⁻ Getsemaní. Ma⁺ ga⁻lla⁺nøø⁺ jnääh⁺ jee⁺ ja⁻, ga⁺ siiyh⁺ lä⁺jëë⁺ jnääh⁺:

—Jee⁺ la⁻ ba⁺ go⁻taah⁺ hnäh⁺ ta⁺ko⁻jiih⁺ na⁺ chuun⁺ kyaah⁺ Dio.

³⁷ Ga⁺jääy⁺ ma⁻la⁺ Pee⁺, kyaah⁺ lä⁺uu⁺ joo⁺ Zebedeo ba⁺. Chah⁺ ba⁺ ja⁺ meeh⁻ dsëy⁺ hi⁻ chaay⁻ cha⁻miih⁻ hu⁺dsë⁻.

³⁸ He⁻ja⁻ ga⁺jäh⁺ Jesús siiyh⁺:

—Peer⁺ meeh⁻ dsën⁺, lä⁺jiih⁺ juun⁺ go⁻te⁻ la⁺ kin⁺. Jee⁺ na⁻ ba⁺ jää⁺ jnä⁺. Kwëeh⁻ hoh⁺ hnäh⁺, ta⁺ gwii⁻ hnäh⁺.

³⁹ Ja⁻ga⁺ ngoo⁺ Jesús miih⁻ ga⁺ ta⁺ cha⁺në⁺. Jee⁺ ja⁻ ga⁺juuyh⁺ jñey⁺ mah⁺ ga⁺jluuy⁺ lley⁺ lä⁺ ga⁺të⁺ hwa⁺, ga⁺ chuuy⁺ kyaah⁺ Dio:

—Tää` kyaan⁺, cher'mah⁺ le', lää` jnä` kih⁺ he⁻ wii' he⁻ jëen⁻ na'. Pero sa⁺ wa' le' lä⁺ hnoon⁺ hñiin⁺, wa' le' lä⁺ hnooh⁻ hñaa⁺ ba'.

⁴⁰ Ma' jah⁺ Jesús ka⁻läh' jee' ma' tääh' discípulo kyaay⁺, ga⁻jëy' ma⁻na⁻gwiiy⁻. He⁻ja⁻ ga⁻siyh⁺ Pee':

—¿Che' ni⁺ koo⁻ hor[~] sa⁺ ma⁻lä⁻be' hoh' he⁻ ma⁻nah' na⁻nëh' kyaah' jnä'? ⁴¹ Wa' na⁻nëh' hnäh', ngii' hnäh' kyah⁺ kih⁺ Dio mah⁺ sa⁺ leh⁺ he⁻ hliih⁺ hnäh'. Hnøø⁺ ba' jmi⁻lle' jnän` kwa' be'. Pero jmi⁻ngo⁺ jnän` sa⁺ beë' — ga⁻jäyh'.

⁴² Ngooy⁺ ka⁻läh' na⁻chuuy' kyaah' Dio jee' ga⁻të' to' jiih[~]:

—Tää` kyaan⁺, cher'mah⁺ sa⁺ le' lääh' jnä` kih⁺ he⁻ wii' la⁻, cher'mah⁺ ma⁻ra⁺ he⁻ huhn⁻ ba' jnä', wa' le' lä⁺ hnooh⁻ hñaa⁺ ba' —ga⁻jäyh'.

⁴³ Ma' jayh⁺ ka⁻läh', ga⁻jëy' lä⁻jëë⁻ ba' ma⁻na⁻gwii⁻. Jëeh', lä⁻gwiiy⁺ jwërte. ⁴⁴ Ngoo⁺ Jesús ka⁻läh' lä⁻hmëë' jee' ga⁻të' hnë⁻ jiih[~] na⁻chuuy' kyaah' Dio, ja⁻ba' kyaah' juu' he⁻ ma⁻hlëëyh' jää' ja⁻. ⁴⁵ Ma' jayh⁺ ka⁻läh' jee' ma' tøøh' jnääh' lä⁻jëë⁻ jnääh', ga⁻siyh⁺ jnääh':

—Gwii⁻ ba' hnäh' kyah⁺, teeh⁻ hnäh' hoh'. Ma⁻lloo⁺ hor[~] jaä' Hi⁻ ga⁻lëë' ngo⁺ la⁻, ngëë' dsih' goo⁻ dsa⁻ hñaa⁻ dsë'. ⁴⁶ Noo⁻ hnäh', mah' ma⁻nøøn. Ma⁻ngoo⁺ ya⁻jäh⁺ hi⁻ ngëë' jnä' —ga⁻jäyh'.

Ga⁻saayh⁺ Jesús

(Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Lla⁺ gyih⁺ juu' ja⁻ ma' ja' Juda, jaä⁻ jee' lä⁻jëë⁻ gya⁻tuu' dsa⁻kyaah' jnääh'. Jay⁺ kyaah' koo⁻ nää' dsa⁻, hi⁻ ma' kye⁻ ñe', hi⁻ ma' kye⁻ hma⁻, lä⁻hih⁺ kih⁺ ta⁻jwoh⁺ kyaä⁺ ley kyaah' dsa⁻kaah' kyaä⁺ jmi⁻dsa⁻, kyaah' dsa⁻gyuu⁺h'.

⁴⁸ Juda hi⁻ ga⁻ngëë' Jesús, jää' ga⁻taayh⁻ dsa⁻ he' juu':

—Hi⁻ chuhⁿ kih¹, hi⁻ he^ʻ he^ʻ. Ja⁻ saah⁺ hnäh^ʻ — ga⁺ jäyh^ʻ.

⁴⁹ He⁻ ja⁻ jay¹ chuh⁺ kih¹ Jesús.

—Ha⁻ ma⁻ ñeh^ʻ ta⁻ jwoh¹ —ga⁺ jäyh^ʻ.

Na⁻ ma⁻ hii^ʻ ga⁺ chuyh^ʻ kih¹ Jesús. ⁵⁰ Ja⁻ ga⁺ ga⁺ jäh^ʻ Jesús siyh⁺:

—Ome⁻, ¿hee⁻ kih¹ ma⁻ ñeh^ʻ hne⁻?

Lä⁺ चाह^ʻ ja⁻ ga⁺ ya⁺ jäh⁺ dsa⁻ he^ʻ mah¹ ga⁺ sooh¹ kih¹ Jesús.

⁵¹ Pero jaa⁻ dsa⁻ kyaah^ʻ jnääh¹, ga⁻ sëeyh¹ ñe¹ ga⁻ jmeey^ʻ dsoo^ʻ kih¹ jaa⁻ hi⁻ ma⁻ jmee⁺ ta⁻ he¹ kih¹ jmi⁻ dsa⁻ jøøh¹. Ga⁻ kuy^ʻ lo⁻ gwa^ʻ. ⁵² He⁻ ja⁻ ga⁺ jäh^ʻ Jesús siyh⁺:

—Tøøh¹ ñe¹ kyah¹ neh⁺ loo⁻ kih¹ ka⁻ läh^ʻ. Jëeh^ʻ, lä⁺ jëë⁺ hi⁻ koooh[~] ñe¹, kyaah^ʻ ñe¹ juuy^ʻ. ⁵³ ¿Che^ʻ sa⁻ ñeh^ʻ, le^ʻ ba⁻ ngiin^ʻ kih¹ Tää⁻ kyaan⁺, mah¹ lä⁺ चाह^ʻ la⁻ cheey¹ kin⁺ gya⁻ to^ʻ nää¹ ángele? ⁵⁴ Pero cher^ʻ mah¹ lä⁺ ja⁻ ga⁻ la¹, ¿ha⁻ ba⁻ la⁺ lä⁺ te¹ lä⁺ koo⁻ na⁻ sii⁻ juu¹ kih¹ Dio, jee^ʻ lle⁻ lä⁺ jë⁺ he⁻ ää⁻ jmi^ʻ le^ʻ?

⁵⁵ Ja⁻ ba⁻ hor[~] ja⁻, ga⁺ jäh^ʻ Jesús siyh⁺ dsa⁻ hi⁻ ga⁻ sooh¹ kiyh¹:

—¿Che^ʻ dsa⁻ hii⁻ jnä^ʻ, he⁻ ma⁻ ya⁻ nääh¹ hnäh^ʻ kyaah^ʻ ñe¹ kyaah^ʻ hma⁻, mah¹ saah⁺ jnä^ʻ? Lä⁺ jë⁺ jmi^ʻ ma⁻ hään^ʻ jee^ʻ kyah¹ hnäh^ʻ, ma⁻ kwan⁻ juu¹ koo^ʻ gwah⁺ mah¹ sa⁻ ga⁻ चाह^ʻ jnä^ʻ. ⁵⁶ Pero lä⁺ jë⁺ he⁻ la⁻ lle⁻ kih¹ le^ʻ mah¹ lä⁺ te¹ juu¹ he⁻ ga⁻ sii^ʻ lä⁺ jëë⁺ hi⁻ ga⁻ ngëë¹ juu¹ kih¹ Dio —ga⁺ jäh^ʻ Jesús siyh⁺.

Hi⁺ lä⁺ jëë⁺ jnääh¹ ga⁻ beë^ʻ jnääh¹ Jesús jee^ʻ ja⁻, mah¹ ga⁻ kyuu¹ jnääh¹.

*Na⁻ jääy⁻ Jesús cha⁻ né^ʻ dsa⁻ ta⁻ kaah^ʻ kyaa¹ dsa⁻ judiu
(Mr. 14:53-65; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)*

57 Lã-jëë dsa- he', lã ma' ga-saayh' Jesús, na-jäy- chá-né Caifá hi- ma' kye- né kih' lã-jëë jmi-dsa- kaah'. Jee' ja- ma' tääh' jøø- ko-jøh' lã-jëë ta-jwoh' kyaah' ley kyaah' lã-jëë dsa-gyuuuh'. 58 Pero Pee' uu' ba' ngooy' lleey` kaah' kih' Jesús, lã ga-të' ho'hne- né ta' kih' jmi-dsa- jøøh' he'. Jee' ja- ga-he' Pee' ga-jmeey' ko-jøh' kyaah' poo- hi- ma' tääh' jee' ja-, ma' jëy- ha- lã hii' juu' ja-.

59 Lã-jëë jmi-dsa- kaah' kyaah' dsa-gyuuuh', kyaah' lã-jëë hi- laa' ta', ma' hnaayh- dsa- hi- ma' bääh' Jesús kyaah' juu' ta-juu', lã-jwë' jee' ma' jngiiyh' kih'. 60 Pero sa- ga-jmää' juu' kiyh', ma' ke- jwëë dsa- ma' bääh- dsih' kyaah' juu' ta-juu'. Kyaah' jee' ga-dsaa' ga', ga-lla' nää' ga' uu' hi- kye- juu' ta-juu', 61 ga-jäyh':

—Ga-nuu' jnääh' ga-jäh' dsa-nuuuh- na-: “Le' hlan- gwah- juuh- kih' Dio mah' kyaah' hnë- jmi' ba' choohn'.”

62 He-ja- ga-noo- jmi-dsa- hi- ma' kye- né he', ga-ngii' juu' kih' Jesús:

—¿Hee- jawh' hne-, heh' lã-køh' hni- dsa- la- kyah'/?
¿He-la' sa' hlëéh' ni- miih-?

63 Pero sa- ga-ngii' go-te- Jesús. Koo- ka-läh' ga-jäh' jmi-dsa- jøøh' he' siiyh':

—Ma' ra- ju-dsoo' kih' Dio jiih', jäh' ¿che' hne- he' Cristo, Joo' Dio?

64 —Hne- ba' ma-jäh'. Hi- cha- ga' koo- he- jwëëhn- hnäh'. Na' ta' chá-né jëëh' hnäh' Hi- ga-lëë' ngo' la- gya' jwoo' ra-lluu' kih' Dio Jøøh', hi- jëëh' hnäh' jäyh' ka-läh' jee' jni' hii' gyuuuh' —ga-jäh' Jesús.

65 He-ja- lã ma-kyeh' ja- jmi-dsa- jøøh' he' hmiih- kih' ga-giiy', ga-jäyh':

—¿Ma-mi-kwayh' Dio jëë! ¿Hii- ga-jwaa- jne' jñah' hi- jmee' ju-dsoo'? Jee' na- ma-nuuuh- hnäh' he-

ma-mi-kwayh¹ Dio. ⁶⁶ ¿Hee- jwah' hnäh'? —ga-jäh'
dsa-jøøh¹ kyaa¹ jmi-dsa- he'.

He-ja- ga-lä-jëë⁺ ba' ga-jäh':

—Ää- jmi⁺ juuy'.

⁶⁷ Lä-chah' ja- ga-ti' ga-hñey¹ mo-në' Jesús. Ga-ki⁺
ga-jnooy¹ kiyh¹. ⁶⁸ Mah¹ ma' jäyh':

—Hne- Cristo, jäh' da', ¿hi⁺- na- ma-kwa' kyah'?

Ga-hmä' Pee' juu' he- sa- kyuu⁺ Jesús

(Mr. 14:66-72; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Ho'hne' ja- ma' gya' Pee', ma' ja' jaa- dsa-më' hi- ma'
jmee' ta' kih' jmi-dsa- jøøh¹ he', mah¹ ga-jäyh' siiyh':

—Hne- ka-läh' ma' ngëh- kyaah' Jesús hi- chaa-
Galilea.

⁷⁰ To-lo⁺ në' jee' lä-jëë⁺ dsa- he' ga-hmä' Pee' juu¹,
ga-jäyh':

—Sa⁺ man⁺ hi⁺- kih¹ na- hlëeh'.

⁷¹ Lä-chah' ja- ya-hëë¹ Pee' na' nooy- lä' ga-të' ho'haah'
jee' dsa-taah¹ dsa-. Jñah' dsa-më' ga-jëëy¹, mah¹ ga-siyyh'
lä-jëë⁺ hi- ma' tääh' jee' ja-:

—He' ba' dsa-kyaah' Jesús hi- chaa- Nazaret na-.

⁷² Koo- ka-läh' ga-juu¹ Pee', ga-tääy- Dio:

—Ni⁺ ko- hi' pih' sa⁺ kyuu⁺ dsa- oo⁺ —ga-jäyh'.

⁷³ Ko-hwëë' ga-ja-, ga-jäh' dsa- hi- ma' tääh' jee' ja-,
ga-siyyh⁺ Pee' ka-läh':

—Ma⁺ ra⁺ ju'dsoo', hne- he' laa¹ jaa- dsa-kyaah' hi- oo⁺.
He-ja- sa⁺ na-heë⁺ juu¹ lä' hlëeh'.

⁷⁴ He-ja- ga-løø¹ Pee' hlëeh⁺ kyaah' dso'jwi⁺ hi'
ga-tääy- Dio:

—Ma⁺ ra⁺ ju'dsoo', sa⁺ kyuu⁺ dsa-ñuu⁺ na- —
ga-jäyh'.

Na⁻ ma⁻ hii⁺ ga⁺ hoo⁺h⁺ chaah⁺ dsoo⁺. ⁷⁵ Ja⁻ ga⁺ ga⁻ lä⁺ d⁻ sooh[~] dsé⁺ Pee⁺ juu⁺ he⁻ ga⁺ jäh⁺ Jesús ga⁺ siiyh⁺ jää⁺: “Jää⁺, ja⁻ ga⁺ hoo⁺h⁺ chaah⁺ dsoo⁺, hnē⁻ jiih[~] ma⁻ hmäh⁺ juu⁺ he⁻ sa⁺ kyuu⁺h⁺ jnä⁺.”

He⁻ ja⁻ ya⁺ hēēy⁺ ta⁺ ka⁺ hne⁻, ga⁺ hooyh⁺ lä⁻ jiih⁺ lla⁺ dsēy⁺.

27

Ga⁺ jää⁺ dsa⁻ Jesús cha⁺ né⁺ Pilato

(*Mr. 15:1; Lc. 23:1-2; Jn. 18:28-32*)

¹ Ma⁺ ga⁺ jnä⁺, ga⁻ kuh⁺ lä⁻ jēē⁺ dsa⁻ kaah⁺ kyaa⁺ jmi⁻ dsa⁻, kyaah⁺ lä⁻ jēē⁺ dsa⁻ gyuu⁺h⁺. Ga⁺ taayh⁺ juu⁺ kwee⁻ ha⁻ lä⁻ jmeey⁺ mah⁺ jngiih⁺ dsa⁻ kih⁺ Jesús. ² He⁻ ja⁻ na⁺ jää⁺ dsih⁺ na⁻ hñuuy⁻, ga⁻ ngēēy⁺ goo⁻ Poncio Pilato hi⁻ ma⁺ laa⁺ lle⁺ moh⁺.

Ga⁺ juu⁺ Juda

³ Juda he⁺ hi⁻ ga⁺ ngēē⁺ Jesús, ga⁺ kay⁺ cha⁻ miih⁻ huud⁻ sē⁻ ma⁺ ga⁺ jēēy⁺ he⁻ ma⁻ jmee⁺ dsa⁻ he⁺ hih⁺ juu⁺ Jesús. He⁻ ja⁻ ñeey⁺ na⁺ ngēēy⁺ ka⁻ läh⁺ lä⁻ jē⁺ gyii⁺ gya⁺ kuu⁺ tøø⁻ he⁻ ga⁺ jiih⁺ lä⁻ jēē⁺ jmi⁻ dsa⁻ kaah⁺ kyaah⁺ dsa⁻ gyuu⁺h⁺ he⁺.

⁴ Mah⁺ ga⁺ jäh⁺:

—Na⁻ bäähn⁻ dso⁺ kye⁻, ma⁻ ngēēn⁻ jaa⁻ hi⁻ juu⁺ hi⁻ sa⁺ cha⁻ dsoo⁺ cha⁻ kih⁺.

Mah⁺ ga⁺ jäh⁺ dsa⁻ kaah⁺ he⁺ siiyh⁺:

—¿Hee⁻ ga⁺ tēē⁺ jnääh⁺ jēē⁺ jnääh⁺ kyah⁺? Kwaat[~] kyah⁺ ba⁺ hne⁻ na⁻.

⁵ He⁻ ja⁻ ga⁺ jwä⁺ Juda kuu⁺ ja⁻ neh⁺ gwah⁺ juu⁺h⁺, mah⁺ ya⁺ hēēy⁺ jee⁺ ja⁻, ngooy⁺ na⁺ täy⁻ che⁺ luuy⁺. ⁶ Ja⁻ ga⁺ ga⁺ juu⁺h⁺ jmi⁻ dsa⁻ kaah⁺ he⁺ kuu⁺ ja⁻ mah⁺ ga⁺ jäh⁺:

—Sa⁺ le⁺ tøø⁺h⁺ jne⁺ kuu⁺ la⁻ kō⁻ jøh⁺ kyaah⁺ kuu⁺ he⁻ kwēeh[~] dsa⁻ Dio, jēēh⁺, ma⁻ hlääh⁺ jma⁻ kyaah⁺ kuu⁺ la⁻.

⁷ He-ja- ga-taayh`juu' kwee- lay' koo- hwa' kyaah' kuu' ja- jee' haay' dsa- chaa- uu'. Hwa' ja- ma' chee- hwa' kih' te' mi'hya-. ⁸ He-ja- la-jiih' jmiif' na', hwa' ja- chee-: Hwa' he- ga-keee' jma-. ⁹ La-ja- ga-la-te' la-koo- ga-jah' Jeremia hi- ga-ngee' juu' kih' Dio llo'joo', ma' ga-jayh': "Ga-kay' gyii'gya' kuu' t00-, he- ma' jmee' dsa- Israel kwaat~ ko-ja- jiih' kye'e' jaa- dsa-, ¹⁰ mah' ga-lay' hwa' kih' te' mi'hya-, la-koo- mada' he- ga-jmee' Dio kin'."

Ga-ka' Pilato ju'dsoo' kih' Jesús

(Mr. 15:2-5; Lc. 23:3-5; Jn. 18:33-38)

¹¹ Ma' cheh' Jesús cha'ne' lle'moh', he-ja- ga-ngii' lle'moh' juu' kiyh':

—¿Che' hne- he' dsa-j00h' kyaa' dsa- judiu?

He-ja- ga-jeeh- Jesús juu' kiyh':

—Ma-jah' ba' hne-.

¹² La-je'e- jmi- dsa- kaah' kyaah' dsa- gyuu' ma' baayh- dsoo', pero ni- miih- sa- cha- ga-jeeh- Jesús. ¹³ He-ja- ga-jah' Pilato:

—¿Che' sa- nuuh- joh' juu' sa- hnoo- dsa- kyah'?

¹⁴ Pero ni- koo- mi'juu' sa- ga-jeeh- Jesús kiyh', he-ja- cha- ga-miih- ma' je'e- dsah- Pilato. ¹⁵ La-je- jiih- ma' te- jmiif' he- kuh- dsa- judiu borrego mah' ma' laa- Pilato jaa- jee' la-je'e- hi- taah' neh-ñe' hi- ma' tih- ds'e' dsa- ba'.

¹⁶ Jmiif' ja- ma' haah' neh-ñe' jaa- hi- ma' chee- Barrabá hi- ma' hii' juu' kih'. ¹⁷ He-ja- ga-ngii' Pilato juu' kih' hi- ga-kuh' jee' ja-:

—¿Hi- hnook- hnah' laan'? ¿Che' laan' Barrabá o che' laan' Jesús hi- chee- Cristo? —ga-jah' Pilato.

¹⁸ Jeeh', la-la- ba' ma-ñey- he- na-h00h' ba' dsa- he' kih' Jesús, heh' ga-ngee' dsih' ja-gooy-. ¹⁹ Ma' gya' Pilato

ně'ta' kih¹, ma' ga'lloo¹ jaa⁻ hi⁻ ma' kye⁻ juu¹ kih¹ mēy',
ma' jāyh^ʔ:

—Jāh^ʔ dsa⁻mē^ʔ kyaah¹: “Ta⁺ bāāh⁻ hñaa¹ kyaah¹
dsa⁻ñuu⁻ lluu¹ he^ʔ. Jēēh^ʔ, ta⁺ ya⁻ jnā⁺ ma⁻kēē¹ jnih^ʔ
na'høø^ʔ jwēte.”

²⁰ Pero jmi⁻dsa⁻ kaah¹ kyaah¹ dsa⁻gyuu¹ ma' taayh⁻
dsa⁻ juu¹ mah¹ wa' ngiyy^ʔ he⁻ lāā^ʔ Barrabá mah¹ wa' juu¹
Jesús. ²¹ Koo⁻ ka⁻lāh^ʔ ga⁻jāh^ʔ Pilato:

—¿Hii⁻ jee¹ lā⁻uu^ʔ hnooh⁻ hnāh^ʔ lāān^ʔ?

Lā⁻jēē⁺ ba' ga⁻jāh^ʔ:

—Lāā⁻ Barrabá.

²² Mah¹ ga⁻jāh^ʔ Pilato šiyyh⁺:

—¿Hee⁻ na⁻ jmeen⁻ kyaah¹ Jesús hi⁻ chee⁻ Cristo?

Ma' jāyh^ʔ:

—Wá dsa⁻taay¹ dsoh^ʔ hma⁻cru⁻.

²³ Koo⁻ ka⁻lāh^ʔ ga⁻jāh^ʔ llé⁻moh^ʔ he^ʔ šiyyh⁺:

—¿Hee⁻ hliih¹ ma⁻jmeē^ʔ dsa⁻ la⁻?

Pero cha⁻ga⁻miih⁻ miih¹ ga⁻tooh¹ dsa⁻ he^ʔ, ma' jāyh^ʔ:

—Tāāy⁻ dsoh^ʔ hma⁻cru⁻.

Ga⁻jā^ʔ juu¹ juu¹ Jesús

(Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

²⁴ Ma' jēē⁻ Pilato sa⁺ hii⁻ liyh⁺ kyaah¹ dsa⁻, cha⁻ga⁻mi-
ih⁻ ga⁻chi¹ ga⁻jwaa¹ dsa⁻ he^ʔ. He⁻ja⁻ ga⁻kay¹ miih⁻ jmi⁻,
ga⁻gyiyh¹ gooy⁻ cha⁻né^ʔ lā⁻jēē⁺ dsa⁻ he^ʔ, mah¹ ga⁻jāyh^ʔ:

—Sa⁺ bāāhn⁻ hñiin⁻ kyaah¹ jma⁻ kih¹ dsa⁻ lluu¹ la⁻. Na⁻
hniih¹ ma⁻na⁻ la⁻ kwaat⁻ kyah¹ hnāh^ʔ.

²⁵ He⁻ja⁻ ga⁻jāh^ʔ ga⁻lā⁻jēē⁺ dsa⁻ he^ʔ:

—Wá na⁻bāāh⁻ jnāāh¹ jma⁻ kiyh¹, lā⁻kye⁻ joō^ʔ siih¹
jnāāh¹.

²⁶ Jā⁻ga⁻ ga⁻lāā¹ Pilato Barrabá mah¹ ga⁻jmeey^ʔ hih⁺
ga⁻jmi¹ ga⁻bāā¹ dsa⁻ Jesús. Ma⁻ngēē^ʔ he⁻ ja⁻, ga⁻ngēēy¹

Jesús ja'goo⁻ hløø' mah¹ dsa-tääy` dsøh' hma⁻cru⁻.
 27 He-jā⁻ ga-jää¹ hløø' kyaa¹ Pilato Jesús ta⁻ nē'ta⁻ kiyh¹, mah¹ ga⁻kuyh¹ lä-jëē⁻ hløø' lä⁻ku⁻ lä⁻jii¹ kiyh¹. 28 Hi⁻ ga⁻llēē¹ hløø' hmiih⁻ kih¹ Jesús mah¹ ga⁻kyeh⁻ dsih¹ koo⁻ hmiih⁻ gyuu¹ läh⁻ lä⁻køh¹ he⁻ këh⁻ rey. 29 Ga⁻kay¹ wii⁻ too¹ ga⁻jmeey¹ koo⁻ he⁻ lih⁻ mah¹ ga⁻tooyh⁻ lle¹ Jesús lla⁻ coron. Ga⁻tooyh⁻ koo⁻ hma⁻tah⁻ gooy⁻ ra⁻lluu¹, ma⁻ jmää⁻ dsih¹ lä⁻koo⁻ jaa⁻ dsa⁻ta⁻ jøøh¹. Jā⁻ga⁻ ga⁻juuyh¹ jnēy⁻ cha⁻nēy¹ mah¹ ga⁻mi⁻kwayh¹ ma⁻ jāyh¹:

—Peer⁻ jøøh¹ dsa⁻ta⁻ kyaa¹ dsa⁻ judiu.

30 Ga⁻tí⁻ ga⁻hñē¹ dsih¹, ga⁻kay¹ hma⁻tah⁻ mah¹ ga⁻bay¹ lley¹. 31 Ma⁻ngēē⁻ ma⁻mi⁻kwah¹ dsih¹, ga⁻llēē¹ dsa⁻ hmiih⁻ gyuu¹ he⁻ ga⁻kyeyh⁻ jā⁻, mah¹ ga⁻kyeyh⁻ ka⁻läh¹ hmiih⁻ kiyh¹, jā⁻ga⁻ ga⁻jääy¹ na⁻tääy¹ dsøh' hma⁻cru⁻.

Ga⁻tääy⁻ Jesús dsøh' hma⁻cru⁻

(Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

32 Lä⁻ ma⁻ ga⁻hwēēy⁻ nē'ta⁻ jā⁻, ga⁻jēēy¹ jaa⁻ dsa⁻ chaa⁻ Cirene hi⁻ ma⁻ cheē⁻ Simón. Ga⁻jmeē¹ hløø' bii¹ ga⁻kā¹ dsa⁻ he¹ hma⁻cru⁻ kih¹ Jesús. 33 Ga⁻jääy¹ Jesús lä⁻ ga⁻tē¹ jee¹ cheē⁻ Gólgota, he⁻ hnøø¹ jāh⁻: Moo¹ Lle¹ Hlii¹. 34 Jee¹ jā⁻ ga⁻kwēēh¹ dsih¹ jmii⁻ jiih⁻ he⁻ na⁻kaah⁻ jmii⁻ llih¹. Koo⁻ ga⁻hluyh¹ miih⁻ ba¹, sa⁻ ga⁻hiiy¹ ma⁻ hiyh¹ jmii⁻ jā⁻. 35 Ma⁻ngēē⁻ ma⁻tää⁻ dsih¹ dsøh' hma⁻cru⁻, ga⁻tí⁻ ga⁻llooyh¹ hmiih⁻ kih¹ Jesús kooyh⁻ suert. Lä⁻jā⁻ ga⁻lä⁻te¹ lä⁻koo⁻ ga⁻jäh¹ hi⁻ ga⁻ngēē¹ juu¹ kih¹ Dio: “Ga⁻tí⁻ ga⁻llooyh¹ hmiih⁻ kin⁻ kyaah¹ dsa⁻kyaayh¹, ga⁻kooyh¹ suert mah¹ jēēy¹ hii⁻ tēē¹ hmiih⁻ kin⁻.” 36 Mah¹ ga⁻taayh¹ ga⁻høøy¹ jee¹ jā⁻.

37 Ga⁻tøø¹ dsa⁻ ta⁻ gyuu¹ lley¹ koo⁻ hwēh¹ he⁻ jāh¹ ha⁻ lä⁻ la¹ dsøo¹ he⁻ bääh⁻ dsih¹: “Hi⁻ la⁻ na⁻ Jesús hi⁻ laa¹ Dsa⁻jøøh¹ kyaa¹ dsa⁻ judiu.” 38 Koo¹ kiyh¹, ma⁻ tøø¹

to¹ hma⁻cru⁻ jee' ma⁻na⁻taa⁺ uu¹ dsa⁻hi¹, jaa⁻ jwoo¹ ra⁻llu¹ kiyh¹, jaa⁻ jwoo¹ ra⁻kēh¹ kiyh¹. ³⁹ Lã⁻jëë⁺ hi⁻ ma' dsa⁻ngëë⁺ ta⁺ ja⁺ ma' jiiyh[~] lley' hi⁺ ma' mi⁻kwayh¹ kih¹ Jesús. ⁴⁰ Ma' jäyh⁺:

—Hne⁻ hi⁻ ma' tu¹ gwah⁺ juuh⁺ mah¹ kyaah⁺ hnë⁻ jmi⁺ ma' chooh⁺, lää⁺ hñaah¹. Jña⁺ nē⁺ hma⁻cru⁻ na⁻, cher⁺ mah¹ dsoo⁺ laah¹ Joō⁺ Dio.

⁴¹ Ja⁻ba⁺ lä⁻ja⁻ ga⁺jmee⁺ lä⁻jëë⁺ dsa⁻kaah⁺ kyaa¹ jmi⁻d-sa⁻ kyaah⁺ ta⁺ jwoh¹ kyaa¹ ley, kyaah⁺ lä⁻jëë⁺ dsa⁻gyuuh⁺, ma' jäyh⁺:

⁴² —Ga⁻lääy⁺ ba' jñah⁺ dsa⁻ mah¹ sa⁺ liyh⁺ lääy¹ hñiiy⁺. Cher⁺ mah¹ dsoo⁺ laay¹ Dsa⁻jøøh¹ kyaa¹ dsa⁻ Israel, wa' jñaay¹ hñiiy⁺ na¹ dsol⁺ hma⁻cru⁻, ja⁻ ga⁺ lä⁻heeh⁺ jne⁺ kiyh¹. ⁴³ Ga⁻kay¹ o⁻jøh⁺ dsë⁻ kih¹ Dio. He⁻ja⁻ cher⁺ mah¹ Dio hnäy¹, hñii⁺ Dio wa' lääy¹ na¹, jëeh⁺ he⁺ ba' hñiiy⁺ ma' jäyh⁺ laay¹ Joō⁺ Dio.

⁴⁴ Lã⁻ja⁻ ka⁻läh⁺ ga⁺mi⁻kwah¹ hi⁻ hi¹ hi⁻ ma' taa⁺ jyoh⁺ hma⁻cru⁻ koo⁺ kiyh¹.

Ga⁺juu¹ Jesús

(Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

⁴⁵ Ma' ga⁺të⁺ llã¹hyoo⁺, lä⁻kaa⁻ jmi⁻gyuuh⁺ ga⁺nuuh⁻ lä⁻jiih¹ ga⁺të⁺ ko⁻hi¹ hnë⁻ ta⁺ ga⁺hloo⁺. ⁴⁶ Ja⁻ba⁺ hor[~] ja⁻, ga⁺hlëeh⁺ Jesús koō⁻ ki⁻gaa⁻, ga⁺jäyh⁺:

—Elí, Elí, ¿lama sabactani? —he⁻ la⁻ hnøø¹ jäh⁺: Dio kyaan⁺, Dio kyaan⁺, ¿he⁻la⁻ ma⁻beeh⁺ jnä⁺?

⁴⁷ Ko⁻llaa⁺ hi⁻ ma' tääh⁺ jee' ja⁻ ga⁺nuuy⁺ he⁻ ga⁺h-lëeyh⁺, he⁻ja⁻ ga⁺jäyh⁺:

—Jëë⁺ da⁺, tëeyh[~] Elía.

⁴⁸ Lắ chah' jā ngoo' kō chih' jaā dsā kyaayh', gā kay' koō wa'joō, gā mi' gyayh' joō kyaah' jmī jiih'. Gā l-la' lley' lle' hmā mah' gā chooy' ma' hih' Jesús. ⁴⁹ Kō llaa' ma' jäh':

—Tā jmääy' he'. Wa' jëe' da' jne' che' jǟ Elía mah' lääy'.

⁵⁰ Koō ka-läh' gā hoo'h' Jesús koō ki-gaā, jā ga' gā ngëey' jmī lle' kiyh'. ⁵¹ Lắ chah' jā gā gī hmīh' hē ma' nā jnē llah' gwah', gā ləø' tā gyuh' lä' gā tē' hwa'. Gā jeh' wī jwërte hwa' lä' jiih' gā llaa' kuu' hloō. ⁵² Hī gā na' tō hoō kih' jwëe' hī nā jngëe' kyaa' Dio mah' gā lä' jiih' hī ma' nā juu'. ⁵³ Lắ chah' jā gā hwëe' hī he' neh' tō hoō ma' gā lä' jiih' Jesús, jā ga' gā naäy' tā jee' jwī nā jngii' jee' gā mi' jnäy' hñiiy' jee' kih' jwëe' dsā. ⁵⁴ Gā jwaayh' jwërte juu' hləø' kyaah' dsā kyaayh' hī ma' hää' Jesús, ma' gā jeh' wī hwa' hī ma' gā jëey' lä' jē hē gā la' jā. Gā jäh':

—Ma' ra' ju' dsoo', he' ba' juo' Dio nā.

⁵⁵ Kō nīh' gā jā ma' tääh' ka-läh' jwëe' dsā mē' hī ma' jëe'. Dsā mē' he' yā nää' kyaah' Jesús lä' gā tē' hwa' Galilea. Hī he' ma' jmee' ta' he' kiyh'. ⁵⁶ Jee' jā ma' hää' María Magdalena kyaah' María choo' Jacobo kyaah' José, kyaah' choo' chih' kyaa' Zebedeo.

Gā haay' Jesús

(Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁵⁷ Tā gā hloo' jmī jā, ja' jaā dsā chā kuu' hī ma' chaā Arimatea hī ma' cheē José. Hī he' ka-läh' gā laa' discípulo kyaa' Jesús. ⁵⁸ Nee' dsā he' na' hlëeh' kyaah' Pilato mah' kway' jwē' jyooy' jmī ngo' kih' Jesús dsoh' hmā cru'. Gā kwa' bil' jwē' mah' kooy' jmī ngo' kih' Jesús. ⁵⁹ Hē jā gā jyooy' José he' jmī ngo' kih' Jesús mah' gā lääy' koō tā jmaah' nā jngii'. ⁶⁰ Mah' gā taayh'

neh⁺ koo⁻ to⁻hoo⁻ hmëë⁺ he⁻ ma⁻ na⁻hë⁻ kiyh⁺ në⁺ kuu⁻
hloo⁻. Ma⁻ngëë⁺ he⁻ ja⁻, ga⁻bäy⁺ koo⁻ mi⁺kuu⁻ juuh⁻
mah⁺ ga⁻jlëy⁺ ho⁻too⁻ ja⁻. Ja⁻ga⁻ ngaayh⁺. ⁶¹ Cha⁻në⁺ kih⁺
' to⁻hoo⁻ ja⁻, ma⁻ gya⁺ María Magdalena kyaah⁺ ga⁻ jñah⁺
María.

Ma⁻tääh⁺ hlöø⁺ hoo⁻ to⁻hoo⁻

⁶² Ma⁻ ga⁻jnä⁺ jyoh⁺ jmi⁺, ga⁻lla⁻nää⁺ jmi⁻dsa⁻ kaah⁺
kyaah⁺ dsa⁻ fariseo cha⁻në⁺ Pilato. Ma⁻goh⁻ jmi⁺ he⁻ ma⁻
mi⁻llu⁺ dsa⁻ hñii⁺ kih⁺ jmi⁺ he⁻ teeyh⁻ dsëy⁺. ⁶³ Mah⁺
ga⁻siyh⁺:

—Ma⁻lä⁻dsooh⁻ dsë⁻ jnääh⁺ he⁻ ga⁻jäh⁺ hi⁻ ta⁻juu⁻
he⁺. Lä⁻koo⁻ ma⁻ chaay⁻ ga⁻jäyh⁺: Ga⁻ ma⁻hya⁻ hnë⁻
jmi⁺ na⁻juun⁺, lä⁻jiihn⁺ ka⁻läh⁺. ⁶⁴ He⁻ja⁻ jmeë⁺ mada⁻
hoo⁺ dsa⁻ to⁻hoo⁻ lä⁻jiih⁺ tē⁺ hnë⁻ jmi⁺. Jëeh⁺, goo⁻ la⁻
wa⁻ra⁻ ga⁻lla⁻nää⁺ discipulo kyaay⁺ ta⁻la⁻ hwē⁺, lleey⁻ hli⁺
mah⁺ mi⁻gaay⁻ dsa⁻, jäyh⁺: “Ma⁻lä⁻ jiiyh⁺ ba⁻jee⁺ kih⁺ hi⁻
ma⁻na⁻juu⁻”. Lä⁻ja⁻ le⁻juuy⁺ cha⁻ga⁻miih⁻ lä⁻koh⁺ ga⁻he⁻
ga⁻juu⁺ Jesús lä⁻ ma⁻ to⁻nē⁺.

⁶⁵ He⁻ja⁻ ga⁻jäh⁺ Pilato siyh⁺:

—Hii⁻ hlöø⁺ tääh⁺ na⁻. Go⁻jäay⁺ mah⁺ hooy⁺ to⁻hoo⁻
ha⁻ koh⁺ jiih⁺ le⁺.

⁶⁶ He⁻ja⁻ ga⁻näy⁺ kyaah⁺ hlöø⁺ jee⁺ la⁻ to⁻hoo⁻ mah⁺
hooy⁺ kwee⁻. Ga⁻jmeey⁺ lii⁻ hoo⁻ to⁻hoo⁻ mah⁺ sa⁻tä⁻ dsa⁻
goo⁻. Hi⁺ ga⁻llaay⁺ hlöø⁺ hoo⁺ ka⁻läh⁺.

28

Ga⁻lä⁻jiih⁺ Jesús

(Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹ Ma⁻goh⁻ jmi⁺ he⁻ teeh⁻ dsa⁻ dsë⁺, lä⁻koh⁺ ga⁻jnä⁺
to⁻nē⁺ jmi⁺ kih⁺ seman⁻, ngoo⁺ María Magdalena kyaah⁺
jñah⁺ María na⁻jëey⁻ to⁻hoo⁻. ² Ni⁺ sa⁻ lii⁻ ga⁻ ma⁻ ga⁻jeh⁺

wií jwérte hwa¹. Ga⁺jñaa¹ gyuu^h ja⁻ ángel kya^a Dio. Ma' ga⁻llooy¹ jee' ma' la¹ to⁻høø⁻, ga⁻bäy¹ mi⁻kuu¹ he⁻ ma' na⁻jnē⁻ mah¹ ga⁻gyay⁻ né⁻ kih¹. ³Ángel he⁻ ma' jnää⁻ lä⁻koh¹ je⁻ñih¹. Sa⁻hmiih⁻ kiyh¹ ma' la¹ tø⁻jlëē⁻ lä⁻koo⁻ tøø⁻ tu⁻hmoo⁻. ⁴Ma' ga⁻jëē⁻ hløø⁻ hi⁻ ma' tääh⁻ høø⁻ jee' ja⁻ ga⁻lä⁻goyh⁻ jwérte lä⁻jiih⁻ ga⁻jlääy⁻, ga⁻saa⁻ ga⁻jaay⁻ hwa¹ lä⁻koh¹ hi⁻ na⁻juu¹ ba'. ⁵Mah¹ ga⁻jäh⁻ ángel siiyh⁻ dsa⁻mē⁻ he⁻:

—Ta⁻ wa' gah¹ hnäh⁻. Ma⁻ ba' jnä⁻, ma⁻ ya⁻ nääh⁻ hnäh⁻ hnaah⁻ hnäh⁻ Jesús hi⁻ ga⁻tää⁻ dsa⁻ dsoh⁻ hma⁻cru⁻. ⁶Sa⁻ chaa⁻ jee' la⁻, hii⁻ ma⁻lä⁻jiih⁻ lä⁻koo⁻ ga⁻jäyh⁻ jää⁻. Ya⁻ nää⁻ hnäh⁻ ya⁻ jëē⁻ jee' ga⁻kya⁻ dsih⁻. ⁷Mah¹ go⁻ nää⁻ hnäh⁻ ko⁻chih⁻ go⁻jmeeh⁻ hnäh⁻ juu¹ kih⁻ lä⁻jëē⁻ discípulo kyaay¹ he⁻ ma⁻lä⁻jiiyh⁻ jee' kih⁻ hi⁻ na⁻juu¹. Hii⁻ dsoo⁻ dsa⁻jää⁻ hnäh⁻ ta⁻ Galilea. Jee' ja⁻ jëēh⁻ hnih⁻. He⁻ la⁻ na⁻ juu¹ he⁻ ma⁻jmeehn⁻ kyah⁻ hnäh⁻.

⁸Ma⁻lä⁻ ma⁻jëē⁻ dsa⁻mē⁻ he⁻ neh⁻ to⁻høø⁻ ja⁻, ga⁻jwaayh⁻ jwérte hi⁻ ta⁻ ko⁻taa⁻ ga⁻jëē⁻ dsëy⁻ go⁻te⁻. Mah¹ ga⁻näy⁻ cha⁻hliiy⁻ na⁻jmeeyh⁻ juu¹ kya^a jnääh⁻. Jee' ga⁻näy⁻ ja⁻, ⁹ga⁻mi⁻jnääh⁻ Jesús hñii⁻ ta⁻ cha⁻nëy⁻, ga⁻jmeey⁻ Dio kih⁻. Hi⁻ dsa⁻mē⁻ he⁻ ga⁻nää⁻ chuh⁻ mah¹ ga⁻iyy⁻ tii⁻ Jesús, ga⁻jmeey⁻ juu^h kiyh⁻. ¹⁰He⁻ ja⁻ ga⁻jäh⁻ Jesús siiyh⁻:

—Ta⁻ wa' gah¹ hnäh⁻. Go⁻nää⁻ hnäh⁻ go⁻jmeeh⁻ juu¹ kih⁻ øøhn⁻ mah¹ wa' lla⁻näy⁻ ta⁻ Galilea. Jee' ja⁻ jëēy⁻ jnä⁻.

Ga⁻juu¹ dsa⁻, ga⁻jäyh⁻ ga⁻hëē⁻ discípulo hlii⁻ kya^a

¹¹Ma⁻ngëē⁻ ma⁻näy⁻ ja⁻, ko⁻llaa⁻ hløø⁻ hi⁻ ma' høø⁻ to⁻høø⁻, na⁻nää⁻ ta⁻ jee' jwi⁻ na⁻jmeeyh⁻ juu¹ kih⁻ dsa⁻kaah⁻ kya^a jmi⁻dsa⁻ lä⁻jë⁻ he⁻ ga⁻la⁻. ¹²He⁻ ja⁻ ga⁻kuh⁻ jmi⁻dsa⁻ he⁻ kya^ah⁻ dsa⁻gyuu^h ga⁻jwayh⁻ juu¹,

mah' ga'kwëy'h' cha' miih' kuu' lä'jëë' hløø' he'. ¹³ Mah' ga'taayh' juu':

—Hnäh' ba' na' jwah': “Ta'ko'jiih' na'gwii' jnääh', ga'lla'nää' discipulo mah' ga'hëy' hlii' kyaay'”, lä'ja' jwah' hnäh'. ¹⁴ Cher'mah' ga'lä'ne' llé'moh' lä'jë' he' ma-la', ma'ne' ba' jnääh' ha' lä' chiih' jnih' mah' sa' bääyh' hnäh'.

¹⁵ Ga'ka' ba' hløø' he' kuu' ja', mah' ga'jmeey' lä'koø' juu' he' ga'taah' dsih'. He'ja' lä' ma'choøh' ja'ba' dsa' judiu juu' ta'juu' ja', lä'jiih' na'.

Ga'chee' Jesús discipulo kyaa' mah' dsa'kay' ju'hmëë' lä'kaa' jmi'gyuu'

(Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁶ Lä'jëë' gya'kaa' jnääh' ga'nøø' jnääh' ta' Galilea, ta' moh' jee' ga'jmeë' Jesús mada' he' dsa'nøø' jnääh'.

¹⁷ Lä' ma' ga'jëë' jnääh' ga'jmeë' jnääh' juuh' kiyh', pero ko'llaa' dsa'kyaahn' ma'jmeë' to' dsë'. ¹⁸ He'ja' ja' Jesús chuh' kyaa' jnääh' mah' ga'siiyh' jnääh' lä'la':

—Ma'na'ngën' jwë' jmeen' hih' kih' lä'jëë' hi' tääh' gyuu'h' hwa'. ¹⁹ He'ja' jwahn', go'nää' hnäh' go'kwa' hnäh' juu' lä'kaa' jmi'gyuu' jee' tääh' dsa', mah' lä'jwëë' discipulo kyaan'. Ja' chaayh' jmi' lä'koø' mada' he' jmeë' Tää', kyaah' Jooy', hi' kyaah' Jmi'llë' Na'jngii'. ²⁰ Ja' mi'tëeh' hnäh' he' mi'tey' lä'jë' mada' he' ma'jmeen' kyah' hnäh'. Mah' hii' jnä' hään' jee' kyah' hnäh' ga'lä'jë' jmi', lä'jiih' llaa' jmi'gyuu'. Wa'la' lä'ja'.

Hmoooh hmëë he- ga-jmee Jesucristo; Salmos
New Testament and Psalms in Chinantec, Ozumacín
(MX:chz:Chinantec, Ozumacín)

copyright © 2003 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Chinantec, Ozumacín

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Chinanteco, Ozumacín [chz], Mexico

Copyright Information

© 2003, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament and Psalms

in Chinantec, Ozumacín

© 2003, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22
